NİSAN-MAYIS-HAZİRAN 200002 • YIL 5 • SAYI 18 • 1.000.000TL

JAZZ, BLUES, EMPROVİZE MÜZİK DER

JAZZ

JAZZ PALETİNDE ERMENİ RENGİ

İLHAN ERŞAHİN

PRYSM

SUN RA

ŞENOVA ÜLKER

AKBANK JAZZ FESTİVALİ

BARLAR, KULÜPLER

9 771300 884607 02

HER YÖNÜYLE

★ ★ ★ ★ ★

Boston DigitalTheater™ 6000

Komple Sinema Sistemi

Dolby Digital Processor, 6 Kanal Amplifikatör, Subwoofer, Universal Uzaktan Kumanda, Tüm Montaj Aparatları, Tüm hoparlör ve Bağlantı Kabloları ile Birlikt

Kısa Bir Süre İçin

Sadece 750,- USD + KDV

AKUSTA

HOME THEATRE & AUDIO GALLERIES

Ev Sinema Sistemleri • Hi-Fi / Hi-End Ses Sistemleri • Ev Otomasyon Sistemleri

NİŞANTAŞI Tel:(0.212) 241 65 50 Fax: (0.212) 241 65 51, ETİLER Tel: (0.212) 287 60 94-95 Fax: (0.212) 287 60 96

Web-Site: www.akusta.com.tr **E-mail: akusta@akusta.com.tr**

ANKARA Tel: (0312) 442 72 40 Fax: (0312) 442 72 38 Ebuziya Tevfik Sok. No 10/A 06680 Çankaya

AKUSTA bir RKD LTD. ŞTİ. kuruluşudur

info@boyut.com
Sayı: 18
Nisan, Mayıs, Haziran 2000

JAZZ

ISSN 1300 - 8846

NARDIS

Merhabalar,

Nihayet festivallere, jazz dolu günlere kavuştuk. Yeni barlar, kulüpler peşpeşe açılıyor. Etkinlikler kıpır kıpır. Müzik yaşamımız heyecan dolu.

Bugün Akbank Jazz Festivali başlıyor. James Blood Ulmer, Art Ensemble of Africa, Andy Sheppard, Kip Hanrahan, Detant heyecenla beklediğimiz gruplar.

Bu sayımızda Ermeni jazz'ına geniş yer ayırdık. Özel bir dosya gibi oldu. Hülya Tunçağ ve Orhan Kahyaoğlu okuyacağınız gibi bu konuda çok başarılı bir çalışma çıkarttılar. İlginizi çekeceğini umuyoruz. İlhan Erşahin Türkiye'de çok popüler bir isim haline geldi. Hatta jazz müziği ile ilgisi olmayanlar dahi ona ilgi gösterdiler. Serhan Yediğ, İlhan ile sizler için oldukça sıkı müzik konuştu. Yeni projeler, kayıtlar, herşey. Röportajlarımızın çokluğu sizleri memnun ediyor görünüyor. Bu konuda elimizden geleni yapıyoruz. Çeviriler de dahil olmak üzere.

Geçen sayımızda yer alan, Serdar Karabatı'nın hazırladığı "Alkışlar" bu sayımızda da devam ediyor. Tüm katılanlar arasında yapacağımız çekilişte CD vermeye çalışacağız. Lütfen formları doldurarak 1 ay içinde, dergi adresimize ulaştırınız.

Bu arada Ankara ve İzmirli jazz severler de nihayet İstanbullular gibi jazz heyecanını sürekli yaşamaya başladı. Dileriz İzmir'deki A&A'nın düzenlediği "Kulakların pasını Sili'jazz", Ankara'daki "Mavi Elma Jazz Günleri" aynı heyecanı devam ettirir ve diğer kentlerimize örnek olur.

Müzik dolu günler dileklerimizle.

ZUHAL FOCAN

GENEL YÖNETİM

Boyut Yayıncılık ve Tic. A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmeni
Bülent ÖZÜKAN

Genel Sanat Yönetmeni
Murat ÖNEŞ

Genel Müdür
Nilgün ÖZÜKAN

YAYIN

Yayın & Reklam Yönetmeni
Zuhal FOCAN

Katkıda Bulunanlar
Erhan Altunay, Engin Gençer, Raife Polat, Seda Binbaşgil, Serhan Yedig, Şebnem Şenyener, Zeynep Çiftçi Ün, Füsun Levet, Cenk Şen, Meral Tamer, Erdal Paksoy, Metin Paksoy, Orhan Argun, Tunç Bozoğlu, Yosi Falay, Özün Usta, Serap Öztürk, Kerem Kaban, Doç. Dr. Aydın İlik

Tasarım
Zuhal ÜÇÜNCÜ

Elektronik Yayıncılık Koordinatörü
Hulusi ORAN

Matbaa Müdürü
Memduh ARSLAN

Muhasebe Müdürü
Jale ÜRPER

Satış ve Pazarlama Müdürü
Aydın UNGAN

Müessese Müdürü
Ejvet OKTAY

Abone İlişkileri
Dilara Mercan

Yönetim Yeri
Jazz Dergisi
Matbaacılar Sitesi
1. Cadde No:115
(Milliyet Gazetesi arkası)
34554 Bağcılar / İSTANBUL
Telefon: 90 - 212 - 629 53 00 *(dahili 311)*
Fax: 90 - 212 - 629 05 74 - 75

Basıldığı Yer
Boyut Matbaacılık A.Ş.

Fiyatı
1.000.000 TL (KDV dahil)

BOYUT YAYIN GRUBU

© 2000 BOYUT YAYINCILIK ve TİCARET A.Ş.

Horace Silver
J.r Monterose Hackensack NJ
1 9 5 6

içindekiler

Kapak: *İlhan Erşahin*
Fotoğraf: Aykut Uslutekin
Yıl: 5 Sayı: 18

3 **NARDIS**

4 **RIFFS**

- ROY HARGROVE *Cenk Şen*
- GRAMMY ÖDÜLLERİ
- YENİ LABEL "ACT"
- BOYOZ *Zeynep Ç.Ün*
- ŞİRKET YÖNETİMİNDA JAZZ VE DOĞAÇLAMA *Meral Tamer*
- 64. DOWN BEAT OKUR BİRİNCİLERİ
- NAT ADDERLEY *Erhan Altunay*
- GENE HARRIS *Engin Gençer*
- GROVER WASHINGTON JR. *Tunçel Gülsoy*
- BİR ADIM *Özün Usta*
- "PANOPTICON" MAHKUMLARI *Şebnem Şenyener*
- JAZZ PALETİNDE ERMENİ RENKLERİ *Hülya Tunçağ*

22 **ŞU JAZZ DEDİKLERİ Ali Sönmez**

25 **AD-LİB**

- NIGHT ARK *Orhan Kahyaoğlu*

30 **HI-FI**

- SES FİLOZOFU KEN ISIWATA *Serhan Yediğ*
- PREMIUM SES KABLOLARI *Tunç Bozoğlu*

34 **RÖP.**

- İLHAN ERŞAHİN *Serhan Yediğ*
- CHARLIE HADEN *Seda Binbaşgil*
- FAZIL SAY *Zuhal Focan*
- PYRSM *Serdar Karabatı*
- SİBEL KÖSE *Tunçel Gülsoy*
- BRYAN FERRY *Serap Öztürk*
- BİLGİ ÜNİVERSİTESİ *Tunçel Gülsoy*

52 **AVANT-GARDE**

- NEXUS *Zeynep Ç.Ün*

59 **ÖZEL**

- SUN RA *Ahu Ünalp*

63 **BLUES**

- BLUES'DA DOĞAÜSTÜ TEMA *Benan Dinçtürk*

66 **ANILAR**

- BIG BAND ANILARI DUKE ELLINGTON *Orhan Argun*
- JAZZ'DA DEMOKRASİ *Yosi Falay*

70 **AYNI TELDEN ÇALANLAR**

- ŞENOVA ÜLKER Sıtkı Sırtanadolu

72 **NELER OLDU**

- MARK TURNER DÖRTLÜSÜ *Erdal Paksoy*
- EURODJANGO EUROJAZZ ÖDÜLLERİ *Metin Paksoy*
- TUNA ÖTENEL'İN PARIS BAŞARISI *Metin Paksoy*
- NIGHTHAWK'I TANIYOR MUSUNUZ? *Füsun Levet*
- TÜRKİYE'DE JAZZ *Merih Akoğul*
- İZMİR'DE JAZZ *Kerem Kaban*
- JAZZ'IN DEVAMI İSTANBUL'DA *Hülya Tunçağ*
- HOŞGELDİN SHAFT *Benan Dinçtürk*
- BABYLON *Serdar Karabatı*
- MILLENIUM OF JAZZ *Serdar Karabatı*

89 **NELER OLACAK**

- AKBANK JAZZ FESTİVALİ *Raife Polat*
- ANKARA MÜZİK FESTİVALİ *Doç.Dr.Aydın İlik*
- BARLAR, KULÜPLER *Zuhal Focan*

93 **JAZZ NASIL DİNLENİR**

- MODAL EZGİ *Ahmet Emin Akyavaş*

95 **DR. JAZZ**

- *Rene Macaroğlu*

97 **CD VİTRİNİ**

106 **SİZİN KÖŞENİZ**

110 **KÖRLEME**

- NİLÜFER VERDİ *Serdar Karabatı*

111 **RADYOLAR**

112 **BULMACA**

- *Serdar Karabatı*

REKLAMLAR

2 AKUSTA
9 GARANTİ BANKASI
15 AKBANK
17 ERICSSON
21 DOUBLEMOON
29 SHURE
41 JBL
45 ELİDA
53 BANVİT
56 UNIVERSAL
57 UNIVERSAL
61 THOMASTIK INFELD
65 SALTANAT
73 MÜZİK SES VE IŞIK 2000
77 MOLU
101 LALE PLAK
105 ATLANTİS
113 LOTUS
114 TURKCELL

Roy Hargrove

Cenk Şen

Küçük çocuk onları büyük bir hayranlıkla izliyordu. Orkestra şefi, davulcu ve aynı zamanda müzik öğretmeni olan **Dean Hill**, ilkokul çocuklarından oluşan orkestrayı eğitiyordu. Çocuklar hep birlikte büyük bir uyum içinde çalıyorlar, sırası gelen ayağa kalkıp solo çalıyordu. Küçük çocuğun aklı başından gitti ve o yıl kornete başladı. Öyle hevesliydi ki bir yıl sonra o çocuklarla birlikte **Harry Sweets Edison'**dan **Centerpiece**'i çalıyor ve o da artık sırası geldiğinde solosunu çalıyordu. Bu küçük çocuk **Roy Hargrove'**dan başkası değildi.

Roy Hargrove 16 eylül 1969'da Teksas Wado'da dünyaya geldi. Ona müzik zevkini aşılayan babası olmuştu. Evlerinde **Temptations**'dan **Four-Tops**'a, **Earth, Wind&Fire'**dan **Roberta Flack'**a kadar çok geniş bir müzik arşivi vardı.

9 yaşında kornete başlayan **Roy Hargrove'**un ilk etkilendiği müzisyenler **Clifford Brown** ve **Lee Morgan** olmuştu. *"**Clifford Brown**'ı ilk dinlediğimde 'Hey bu trompet mi? Gerçekten trompet mi?' dedim kendi kendime. O ana kadar dinlediğim tüm trompetler yüksek sesli ve parlaktı. Ben de öyle çalıyordum Ama **Clifford**'un çaldığı çok tatlı bir sesti. Bir trompetten böyle güzel sesler çıkabileceğini bilmiyordum".*

17 yaşında belki de hayatının dönüm noktası gerçekleşti. **Wynton Marsalis Roy Hargrove'**un okulunda bir workshop oluşturmuştu ve onu da davet etmişti. Böylece **Bobby Hutcherson, Frank Morgan, Herbie Hancock** gibi müzisyenlerle tanışma ve birlikte çalma fırsatını buldu. Hatta okul bitmeden **Frank Morgan** ile Avrupa turnesine çıkma şansını yakaladı. Daha sonra **Jack McDuff** ve **Clifford Jordan** ile tekrar Avrupa turnesine çıktı ve **Art Blakey** ile birlikte çaldı.

Her müzisyenin hayali olan Berklee Müzik okuluna kabul edildi. Bir yıl sonra Okulun New York'daki yeni şubesine gitti ve 1990 yılına kadar orada kaldı. *"Orada gördüğüm şey, tam bir rekabet ortamıydı. Her zaman arkanızda hazır bekleyen biri vardır, herkes sanki bir ligde yarışıyormuş gibi bir rekabet içindedir. Bu sizi kendinize getirir, sizi ayakta tutar ve sürekli çalışmanızı sağlar. Daima arkanızda sizin yerinizi alacak birisi vardır ve bu durumda yapmanız gereken tek şey sürekli çalışmaktır".* Bu dönem içerisinde **RCA/Novus** plak şirketi ile anlaştı ve onun yaşından hiç beklenmeyecek bir performans ile dört yıl içerisinde tam beş albüm çıkardı.

1996 yılında Kübalı piyanist **Chucho Waldes** onu ve ekibini, kendisinin sanat direktörlüğünü yaptığı Havana Jazz Festivali'ne davet etti. Teklifi hiç düşünmeden kabul eden **Roy Hargrove**'un Havana'da kaldığı otelin salonunda Kübalı grup, **Los Van Van** çalıyordu. Hemen trompetini kaptığı gibi aşağı inip onlara eşlik etmeye başladı. *"Onlarla çalarken öğrendiğim şey, çaldığım her nota sanki son notaymış gibi çalınmalı. O müzisyenler inanılmazdı, kendilerini veriyorlardı çalarken. Bu benim gözlerimi açtı ve gerçekten çalmanın ne demek olduğunu anladım".* Ve **Roy Hargrove** Küba'da kaldığı 11 gün boyunca birçok müzisyen ve gruplar ile çalarak, Küba müziğini özümseyerek meşhur **Crisol'**unun temellerini atıyordu.

Ve nihayet 1997 yılında İtalya, Orvileo'da **Crisol**'a son şeklini vererek **Chucho Waldes** ile **Habana** adlı albümü kaydederler.

İspanyolca "crucial" yani "eritme tavası" anlamına gelen **Crisol**, Amerikalı, Kübalı ve Porto Rikolu müzisyenlerden oluşan bir topluluk **David Sanchez, Gary Bartz, Russell Malone, Frank Lacy** bunlardan sadece bazıları. Habana albümü de, 1940'larda **Stan Kenton** ve **Dizzy Gillespie'**nin bigband'lerindeki afro-cuban sound'unu yakalayan bir albüm. 1998 yılında Down Beat dergisi okuyucu anketlerinde yılın en iyi ikinci jazz albümü seçildi. Bu, Habana albümü piyasaya çıktığında sadece 28 yaşında olan **Roy Hargrove** için oldukça büyük bir başarı olsa gerek.

Roy Hargrove gerçekten de çok akıllı işler yapan bir müzisyen. **Crisol** gibi iddialı bir işin üstesinden gelmesinin yanı sıra tenorun büyük isimlerini bir albümde toplayıp hepsiyle ayrı ayrı düetler yaptı. Bu tenorcular eskilerden **Joe Henderson, Johnny Griffin, Stanley Turrintine, Branford Marsalis**, jazz'ın yeni umudu **Joshua Redman**, ve kendi ekibinden **Ron Blake**. *"Tenor ve trompetin uyumunu seviyorum. **Ron Blake** orkestrama katıldığından beri sound'umuz daha geniş ve derin oldu ve bu albümde iki tenor çok güzel bir nefesli grubu oluşturdu"* diyerek albümündeki trompet ve iki tenorlu sound'unu açıklıyor.

Dikkati çeken diğer önemli albümleri ise **Charlie Parker'**a ithafen, yine kendisi gibi genç kuşağın en önemli basçılarından **Christian McBride** ve piyanist **Stephen Scott** ile birlikte, **Parker's Mood** ve **Wynton Marsalis'**den genç kuşaktan altocu **Jesse Davis**'e, **David "Fathead" Newman**'dan davulcu **Lewis Nash**'a kadar geniş bir müzisyen topluluğunun eşlik ettiği **Family**.

Roy Hargrove, dinlediğinizde kendisini daha ilk notadan belli eden bir trompet sesine sahip. *"Trompet ile vokal yapmaya çalışıyorum. Şarkıcıları dinliyorum, lirikleri öğrenmeye çalışıyorum ve mümkün olduğu kadar şarkı söyler gibi çalmaya çalışıyorum"* diye sırrını açıklıyor.

Diskografi

- The Collected
- Habana: Roy Hargrove's Crisol
- Hargrove/McBride/Scott Trio: Parker's Mood
- Family
- With The Tenors Of Our Time
- Of Kindred Souls
- Public Eye
- Diamond In The Rough
- The Vibe
- Approaching Standarts

Grammy Ödülleri sahiplerini buldu

Latin rock gitaristi Santana'nın 9 dalda ödüle layık görüldüğü 42. Grammy Ödülleri sahiplerini buldu.

Çağdaş jazz performansı:
Inside, David Sanborn

Jazz vokal performans:
When I Look in Your Eyes, Diana Krall

Enstrümantal solo jazz performansı:
In Walked Wayne, Wayne Shorter

Enstrümantal jazz performans:
Like Minds, Gary Burton, Chick Corea, Pat Metheny, Roy Haynes, Dave Holland

Jazz orkestra performansı:
Serendipity 18, The Bob Florence Limited Edition

Latin jazz performansı:
Latin Soul, Poncho Sanchez

Geleneksel blues albümü:
Blues on the Bayou, B.B.King

Çağdaş blues albümü:
Take Your Shoes Off, Robert Cray Band

Reggae albümü:
Calling Rastafari, Burning Spear

World Music albümü:
Livro, Caetano Veloso

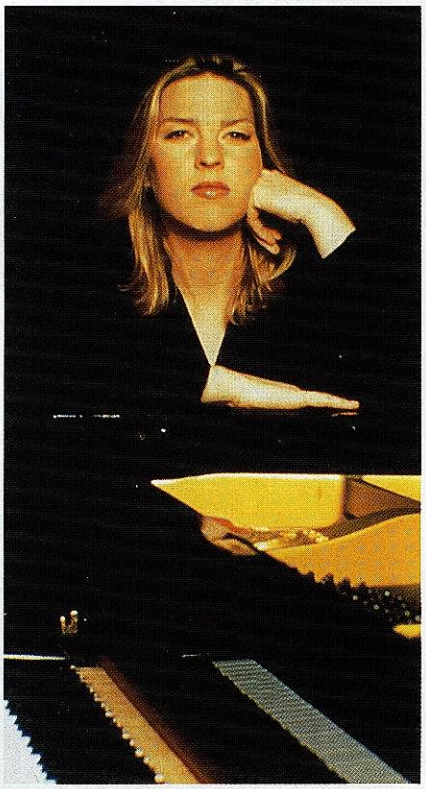

Diana Krall

Bu kez bir Alman label'i Türkiye'de

The ACT Company

Merkezi Almanya'da bulunan ACT, jazz, world müzik ve worldjazz yapımlarını üreten pazarlayan bir firma. Türk jazz pazarına Avrupalı müzisyenleri tanıtmayı hedeflemiş. Avrupalı deyince bizim dışımızdan birileri anlaşılmasın. Bizden de müzisyenlere bu kayıtlarda rastlamak olası. Örneğin **The Nguyen Le Trio**'nun çalışması **Bakida**'da gitarist Nguyen Le'ye Renaud Garcia-Fons (b), Tino di Geraldo (d, perc), Chris Potter (ts), Paolo Fresu (tp), Carles Benavent (b), **Kudsi Erguner** (fl), Jon Balke (p), Karim Ziad eşlik etmişler (ACT 9275-2, 2000).

Ayrıca yine bu seriden piyasaya giren ilginç bir toplama çalışma var. Magic Moments adlı bu CD'de Larry Coryell, Philip Catherine, Joachim Kühn, Charlie Mariano, Dave Liebman, Bugge Wesseltoft, Jamaaleddin Tacuma, Glen Velez gibi sanatçıların (ve pekçok başkalarının) çalışmaları yer alıyor (ACT9280-2, 2000).

Yine bu seriden şimdi piyasada bulabilecekleriniz arasında; Schal Sic Brass Band'in Tschupun (ACT 9264-2, 1999), Nils Landgren Funk Unit'in 5000 Miles (ACT 9271-2), Michael Riessler'in Orange (ACT 9274-2, 2000) çalışmaları yer alıyor.

Meraklılarına bu albümler dışında diğer kayıtlara ve bilgiye ulaşabilecekleri internet adreslerini de verelim: e.mail; info@actmusic.com ve http://www.actmusic.com

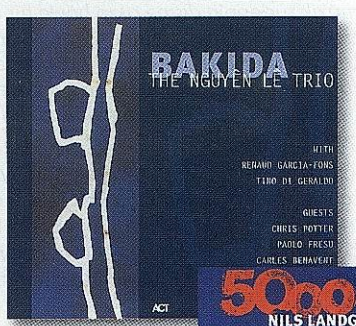

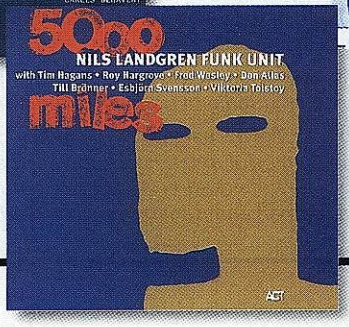

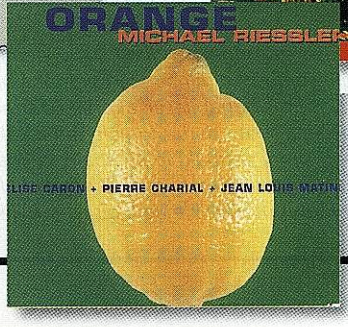

Tadına doyulmaz bir Boyoz

Zeynep Çiftçi Ün
zeynepun@superonline.com

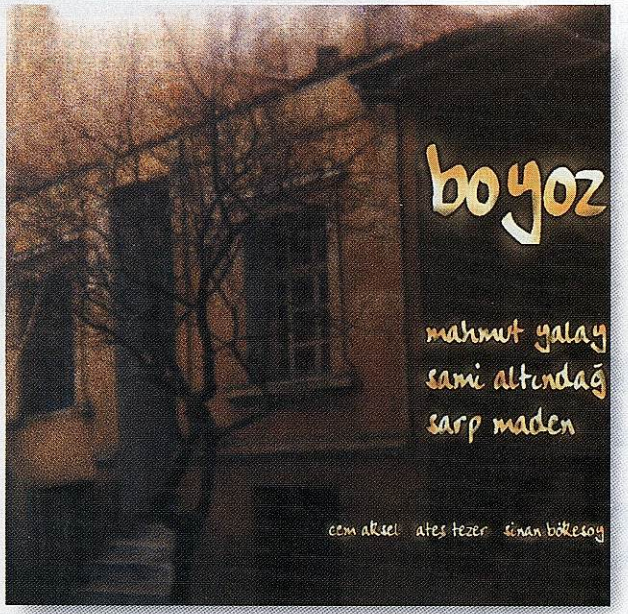

Bir: **Boyoz**

Başçı Mahmut Yalay ile soprano saksofoncu ve piyanist Sami Altındağ'ın çevresinde, birer parçada bilgisayar müzikçisi Sinan Bökesoy, davulcu Cem Aksel ve Ateş Tezer, iki parçada da gitarcı Sarp Maden'in katkılarıyla oluşan 1998 yapımı Boyoz başlıklı albüm aslında ülkemizde bir yığın ilklere imzasını atıyor: alışılmış akor ilerleyişlerinin, izlek artı sololar artı yeniden verilen izlek biçiminde tanımlayabileceğimiz geleneksel jazz anlayışının yerine birbirine kulak verip, anlık ezgiler oluşturarak, elektronik etkileri çok farklı kullanarak, el çırpmalar ve cam bardaklarla yadırgatıcı tartımsal unsurlar yaratarak, insan sesinden irkiltici, uyarıcı, şiddetli biçimde yararlanarak, büyük yapımevlerinin hep uzlaşmayı, ödünü benimseyen, kocaman kitlelere ulaşmayı hedefleyen anlayışını yoksayıp, kendi inancı ve düşünceleri doğrultusunda, burnunun dikinde, müzikçilerin içinden fışkıran sahici, sapına kadar dürüst ve bağımsız bir müzik üreterek.

İki: **Parçalar**

The Only Omen'da Mahmut ile Sami başbaşa. Dinlerken başlığa bakarsanız hemen anlarsınız Ornette Coleman'ın Lonely Woman'ına göndermeyi. Ornette'deki arılığı, yaşama sevincini buluyorum ben burada da. Ezgiden çok duygusal bir yakınlık daha çok.

Sami: Girişteki bas solosu sırasında kendime şöyle demiştim: "Elindeki soprano değil, yumuşak tınılı bir trompet, ona göre." Tonal karakterde ve kakışımsız denebilecek akorlar üzerine kurulu olduğu için, doğaçlama sırasında bu temele sadık kalmak, yani armonik özgürlüğü sınırlı tutmak ve kalabalık çalmamak istedim. Bas için "zaman zaman gölgeli çaldım" deyişini ilk kez Mahmut'tan duydum. Mahmut müzikle ilgili bişeyler dillendirdiği zaman, resim dünyasını kullanıyor bazen. Unutamadığım şiirsel ifadeleri de var: Yeni tanıştığımız dönemde, hafif yağmurlu bir gündü, Sıraselviler'de rastlaştık, yüzünde sesinde huzur vardı, şöyle dedi, "Çok güzel bir gün. Karşıdan biri gelince, insanlar şemsiyelerini yana doğru eğiyorlar". İlk provamızdaki ilk doğaçlamamızın sonunda da: "Oh, uzun zamandır beynimin tarandığını hissetmemiştim."

Mymoon Sarp'ın katılımıyla gerçekleşen üçlü yorumlardan ilki. Parçadaki loop Sarp'a ait. Başı da o çekiyor. Frisell çizgisindeki çalışına Mahmut eşlik ediyor, Sami nedense geride.

Sami : Maymoon'un loopunda başka bir gezegen kokusu var. Kısa süre önce Sarp telefonda "İnsanı çağrıştıran müziklerden sıkıldım şu ara. Başka gezegenlerin müziğini çalabilmek istiyorum." demişti, oradan da etkilenmiş olabilirim. Parçanın sonundaki sessiz (insan sesli) müzik oldukça büyülü geliyor bana: çok eski çağlara, uzak ıssız coğrafyaların geceyarısından sonraki saatlerine götürüyor.

Kirlop Kirçop ikili yorumlardan. Beckett evrenine götürüyor bizi. Mahmut pes seslerde yayıyla dolaşıp, Sami de sopranosuyla sarsak, başıboş, kirli ama saflık dolu kahramanlarla dolu bir dünyadan ses ediyor. Çok esinli çalıyor, hem de çok. Parçanın ortasına doğru yarattığı kırık ezgi bir gün yeniden radyo yapımcılığına dönersem, hiç düşünmeden tanıtım müziği olarak kullanacağım kadar kafaya çakılan cinsten.

Sami: Kirlop Kirçop'u stüdyoda her dinleyişimizde heyecanlandık ve çok mutlu olduk. Her anıyla tam rüyamızdaki gibi olmuş. Elimde bir soprano değil, bol yanlış sesli bir zurna olduğunu düşünerek çalmak istedim ve mikrotonlara yer verdim. İmge olarak da iki imge vardı kafamda: biri kente yaklaşan çoban, öteki kent dışına yalpalayan bir Beckett kişisi (çok içkili bir Malone, çamurlarda sürünüp ilerleyemeyen bir Molloy.)

Mahmut: Kirlop Kirçop' u kayıttan hemen sonra dinlediğimizde, ilk duyuşta aşk mı denir ne denir. İşte o oldu ve sonra parçayı her dinleyişimde bu kanı kuvvetlendi. Boyoz albümündeki serbest emprovize müzik anlayışını bence en iyi yansıtan parça ve ilerisi için bende hep bir güven uyandırıyor. Yani çoğunluk tarafından icra edilen (ki bu çoğunluğa arasıra ben de dahil oluyorum), klişeleşmiş müzik türlerinin dışına çıkıp böyle bir çalışma yaptığımızda ister istemez azınlık durumuna düşüyoruz ve nerede durduğumuzu düsünüyorum.Bunu Boyoz bize anlatmaya başladı: yani albüm çıktıktan sonra, belli bir zaman aşımına uğradıktan sonra parçalar birer kişilik kazandılar. Kirlop Kirçop benim en sevdigim kişilik.

Boyoz'a Cem Aksel süpürgelerle büyük katkıda bulunuyor. Mahmut'un dolgun ve güçlü tonu, Sami'nin ağır ve gizemli çalışı özgür jazzın asla gürültüye indirgenemeyeceğinin başka bir kanıtı kuşkusuz: kentim İzmir'in özgün yumurtalı böreği boyoz gibi tadına doyulmaz ama çok karanlık bir yorum bu. Tam benim beğenime göre.

Sami: Boyoz'daki esin kaynağımın yetmiş başlarındaki Steve Lacy'de anımsadığım bir hava olduğunu söyleyebilirim.

Mahmut: Boyoz parçası kaydedildikten sonra şunu anladım, kulaklarımız dolup taşıyor ve böyle serbest bir kanal bulduğunda bizi hayrete düşürecek şekillere bürünüyor, içimizdeki o yıllarca harmanlanmış malzeme. Boyoz adlı parçada arada bir çı-

kılan armoni safarileri epey başarılı sonuçlanmış. İşte klişe müzikler yüzünden yitirmeye başladığımız, birbirimizi dinleme yetisinin önemini vurguluyor bu parça. Nerdeyse kocaman bir kulak olmak gerekiyor. Çok teşekkürler Sami ve Cem...

Oktotrop üçlü yorumu: Ateş Tezer dinamik eşliğiyle ikilinin yanında. Altta Sami'nin loop'unda Monk'u anımsatan bir şeyler var.

Sami: Oktotrop, adını yunanca sekiz anlamına gelen okto'dan alıyor: izlek dört sesli bir akor halinde çalınıyor ve doğaçlama boyunca sürekli yinelendiği için, doğaçlama da dört sesli bir akor halinde çalındığından, sekiz ses tren rayları gibi sürekli olarak birbirine girip çıkmakta. Trop da bunu üreten garip aygıt çağrışımlı: oktotrop! Bastaki karşı tavır, akışı ve kargaşayı dizginleme eğilimi, parçayı altı ağsız bir ip gibi germiş.

Darduvar bence çalışmanın doruk noktası. Loop Sarp'a ait. Üçlü Sarp'ın baygın tınılarından başlayarak, birbirilerini dinliyor, ivme kazanıyor, korkunç bir yoğunluğa ulaşıyor.Özellikle Sami bütün müzik yaşamını ve birikimini sıkıştırmak istiyor sanki bu dokuzküsur dakikaya. Sopranosundan ateşler saçıyor: Mahmut yayıyla acımasız; Sarp da uyarılmış ve dinginlikten çok uzakta.

Mahmut: Darduvarda üçümüzün de dar bir duvar üstünde yürürken denge arayışında olduğumuzun resmi geldi aklıma. Yani üstünden düşülmemesi gereken bir zemin var: bu bana iyi geliyor. Sami' yi bu parçada çok beğeniyorum, kollektif emprovizasyon çok iyi olmuş. Eşit bölünmeli bir ritm değil de, denizdeki dalgaların ritm duygusu var burada.

Hendese ikili yorumların sonuncusu. Sami duygusal ve sevecen iklimlerden sesleniyor. Vıcık vıcık bir duygusallık değil ama onunki. Belirgin bir ezgi yok, ama sanki Sami Lover Man'ı düşünüyor.

Sami: Hendese'ye başlamadan, Kalkan'da denizin düz olduğu saatlerde kendime "kentteki hız ve acele yok artık, huzuru çal" dediğimi hatırladım. Ve kayıttan az önce Mahmut'a "deniz dümdüz, yay kullan, melodik düzeyde ağırlık dörtlülerde olsun, lirik, yavaş ve huzurlu çalalım"derken elimle de ritmin gösterebileceği ağır dalgalanmayı işaret ettim..

MAHMUT: Hendese benim albümde kendimi sonradan epey yakın hissettigim parçalardan biri, nedeni de sanırım viola di gamba'nın bas notalarında oluşan ham gürlüklerin, içimden basa yansıması.

Cicoz harika bir yorum: bir rock, bir metal duyarlığı taşıyor aslında. Daha doğrusu bir büyük kent duyarlığı. Mahmut'un bası madeni, soğuk bir tonda. Cam bardaklardan yükselen tınılar, Sami'nin bende, hızlandırılmış, elektronik etkiler katılmış yanılsamasını uyandıran piyanosu, Mahmut'un bir karabasan havası yaratan sesi İstanbul'un karmaşasını duyumsatıyor bana. Tangerine Dream, Can, Kraftwerk, Faust gibi toplulukların müziklerini çalan rock radyo yapımcılarına hararetle öneriyorum!

Sami: Cicoz'daki piyanoyu çalış tarzımı belirleyen tek şey, kuş seslerine tutkun fransız besteci Olivier Messiaen 'ın piyano parçalarına gözkırpma isteğim oldu. Mahmut'un kullandığı üç bardak klavyeyle karışınca yer yer piano préparé (önceden hazırlanmış komalı sesli piyano) tadı uyandırdı bende.

Elements Mars'ın müziği kuşkusuz. Bilgisayar ve Mahmut bir arada.Boğultucu tınılardan yayılan tuhaf şiir başlığa kızmamı engellemiyor yine de.

Üç: **Yol**

Sami: Bu CD'nin dokuzuncu parçası bilgisayarda bestelenmiş. Geriye kalan sekiz parçanın dördünün temelinde somut bir veri var: yani bir, iki, beş ve altı numaralı parçalar bir beste ya da (döngü halindeki kayıt demek olan) bir loop ile başlıyor. Bu, doğaçlama için armonik ya da melodik (ya da ikisi, artı bir atmosfer) bir temel, bir çıkış noktası oluşturuyor. Üç, dört, yedi ve sekiz numaralı parçalarda ise bunların hiçbiri olmadığı gibi, önceden kararlaştırılmış kaba çizgiler bile yok. Bu parçalarda anlık yaratıya ve birbirimizi dinleyerek yol almaya güven var, rizikolu serüvenin heyecanı var, bunun eşsiz tadına ve yer yer de belki olası tatsızlıklarına hazır bulunarak.

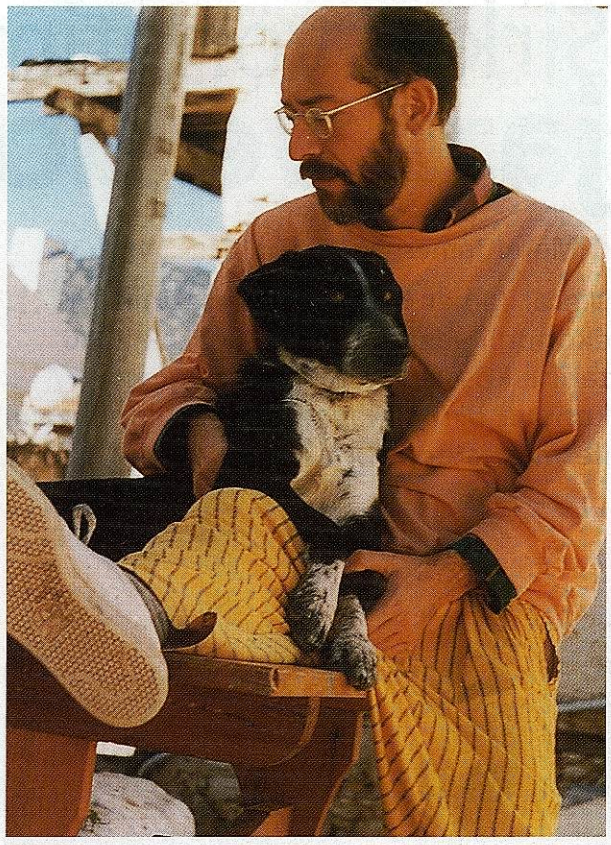

Sami Altındağ

Dört: **Eleştirinin Eleştirisi**

Yaşamımda belki de en çok merak duyarak, satırlarını yercesine okuduğum albüm eleştirisi, ABD"nin saygın dergisi Cadence'ın Ocak 2000 sayısında, Jason Bivins (daha çok yenilikçi müzikçilerin gerçekleştirdiği çalışmaları değerlendiriyor) imzasıyla yayınlanan Boyoz yazısı oldu diyebilirim. Ilk kez bir Türk jazzı örneğine kulak verdiğini söyleyen Jason'un eleştirisi aslında başlı başına sanatçı-eleştirmen, üretilen bir müzik yapıtı-bu yapıtın algılanması konularında yeniden düşünmemizi düşündürüyor bana: bu hep gündemde olan, hep varolan ama yeterince değerlendirmediğimiz olguyu. Jason albüm üzerine hem yüceltici şeyler yazıp övüyor, hem de özellikle Sarp'ın gitarından ve elektronik tınılardan duyduğu hoşnutsuzluğu dile getiriyor. Ayrıca belleğinde boşluklar doğuyor, parçaları ve müzisyenleri karıştırıyor. Birkaç örnekle yetinirsek; Mymoon ve Oktotrop'ta müziksel uzamın neredeyse tamamını Sarp'ın elektronik etkilerle fazlasıyla donatılmış gitarı kaplamıyor, Oktotrop'ta Sarp çalmıyor çünkü. Jason Sami'nin soprano loop'unu ve doğaçlamasını gitarla karıştırıyor. Yine Sarp'ın Boyoz'da çalmadığı için, artalanda gacur gucur kafa ütülmesi sözkonusu değil. Bu yorumda Sami'nin sopranosu Midi'den de geçirilmiyor. Harika bulduğu Kirlop Kirçop'ta Sami overtonlarla uğraşmıyor. Aynı derecede beğendiği ve Joe Maneri'nin bu alanda tanınmış çalışmalarıyla eşdeğer gördüğü Hendese'de de Sami mikrotonlarla boğuşmuyor. İşte böyle!

Beş: **Kapanış Niyetine**

Ünlü öyküdür bilirsiniz, Monk Bud Powell'ın ölüm döşeğinde, Nereye gidiyorsun böyle gepegenç, daha yapman gerekenler var. Insanlara borcunu daha ödemedin eşşek herif, diyerek küfreder. 'Halk felsefecisi' Art Blakey'nin de onaylamış olduğu bir şeyden; bir yeteneğin o yetenekle donanmış kişiye yüklediği, kimi kez de ne yazık ki bunaltıcı gelen o sorumluluk duygusundan sözediyorum. Evet, yetenekli insanlar üretmeli, bıkmadan usanmadan çalışmalı diyorum: bizlere olan borçlarını ödeyebilmeleri için bu böyle. İzmirli kenttaşım sevgili Mahmut (Kumru sırada mı, bekliyorum!) ve Istanbullu kenttaşım sevgili Sami bu çakıl taşı ikinizin de kafasına!

Şirket yönetiminde **jazz ve doğaçlama**

■ Meral Tamer

Meral Tamer Milliyet Gazetesinin ekonomi yazarlarından. 6 Ocak 2000 tarihli köşesinde ele aldığı ilginç konuyu okuyamayan okuyucularımıza iletmek istedik;

Kalite Derneği KalDer de, Toplam Kalite Yönetimi uygulamaları da tamamen Taylorist bir takım oyununa odaklanmış durumda. Herkesin hangi işi nasıl yapacağının gayet iyi tanımlandığı bir oyun bu. Klasik müzikte olduğu gibi akordu belli, notası belli. Orkestradaki o takım oyunu içinde, her müzisyenin tanımlanandan başka türlü birşey yapması mümkün değil.

Aslında bu grup, emir-komuta sistemine çok uygun bir yapıda. Orkestra şefi eliyle "Şimdi sen çal, şimdi sen dur" diye işaret ediyor. Ve herkes kendi görevlerini aynen tanımlandığı gibi yapıyor.

Fabrikalarda da böyle üretimler var. Tamam buna itirazımız yok. Hatta bazı üretim sistemlerine de çok iyi uyabilir. Ama temelindeki mantık **hiyerarşik** ve **bürokratik**. Bunu da kabul etmemiz gerek. Hiyerarşik derken emir-komutayı, bürokratik derken de işin çok iyi tanımlanmış olmasını kastediyorum. Zaten bu varsayımlar, Taylorist örgütlenmenin de belkemiğini oluşturuyor".

Küresel rekabette yerini almak isteyen şirketlerin adeta bir din gibi benimsedikleri Toplam Kalite Yönetimi'ni eleştiren bu sözler, Sabancı Üniversitesi öğretim üyesi ve Arama Ltd.nin kurucusu Doç.Dr. Oğuz Babüroğlu'na ait. Babüroğlu KalDer'in sıklıkla kullandığı kürek takımı amblemi ve orkestra şefi benzetmesine de karşı: "Bu nasıl takım anlayışı. Herkes aynı işi yapıyor. Arkada, dümendeki kişi de habire bağırıyor. Orkestrada da bütünü yalnız şef biliyor. Diğerleri ne derse onu yapıyor!".

Babüroğlu, 2000'lerin hızlı değişen dinamik ortamı için şirket yönetiminde yeni bir kavrama, bugüne dek adı jazz ve tiyatroyla anılan "doğaçlama"ya dikkat çekiyor.

Yeni organizasyonlarda esneklik, yaratıcılık, karşılıklı uyum önemli. Babüroğlu bu verilerden yola çıkarak Taylorizmi onaylayan orkestra yönetiminin karşısına, temeli doğaçlamaya dayanan jazz topluluklarını koyuyor. Nasıl ki klasik müzik orkestrası bir örgütlenme metaforuysa, jazz da bir metafor tabii. Babüroğlu'na göre jazz'ı bu örgütlenme için metafor olarak alan insanlar, bu işin sadece eğitimle (training) olmayacağının farkında olan, sürekli öğrenmeyi ve öğrenen organizasyonları gerçekten ciddiye alanlar.

Babüroğlu eğitimin günümüzde eski sihirini neden kaybettiğini ise şöyle açıklıyor: "Bir yandan kararlar verilip aksiyona geçilmesi lazım, ama diğer yandan eylemi yapanların aynı kararlar doğrultusunda reflektif bir biçimde eşzamanlı olarak öğreniyor olması da lazım. Bu eğitimle olacak birşey değil. Öğrenen organizasyonların oluşturulması gerekiyor. Bağlantıların çok daha esnek, yaratıcı ve anında olması lazım".

Bir yanda jazz kulüpleri, tiyatrolar ve komedyenler, diğer yanda şirketler. Babüroğlu bu bağlamda modern organizasyonlar için farklı bir benchmarking modelini de gündeme getiriyor: "Anında ve tam zamanında belirli eylemleri üretebilmek için jazz'a ya da komedi kulüplerine bakarak bazı dersler çıkarabiliriz. Gerek jazz'da, gerekse komedi kulüplerinde hatta tiyatroda emprovizasyonu, yani doğaçlamayı inceleyebiliriz".

Jazz topluluklarının müzik yapma anlayışı, günümüz şirketleri için neden klasik müzik orkestralarınınkinden daha uygun? Babüroğlu'nun yanıtı şöyle; "Bir kere jazz, saraydan çıkma değil, halkın içinden çıkan bir şey. Blues gibi sadece siyahlara ait bir müzik de değil. Siyah-beyaz karışık bir müzik. Gene bir ana kompozisyon, klasik müzik orkestralarında olduğu gibi herkesin elinde birer enstrüman var ama jazz, bireysel işlev olarak çok serbest. Jazz'da "**yaratıcı hata**" var mesela. Herkes bir hata olsun diye can atıyor. Seyirci hatayı anlamasın diye çabalarken bir sürü yeni buluş yapılıyor. Jazz'ın hiçbir türü, hiçbir performansta aynı şekilde üretilmez. Komedyenler içinse, iki şey çok önemli. Birincisi her zaman partnerini kollaman lazım. Çünkü bilgiyi, yapılan yanlışlardan alıyorsun. Tiyatroda da, jazz'da da böyle. Partnerin solo yaptığı zaman kişisel yaratıcılığının, sonunu çok iyi bir yere bağlayacağından emin olman lazım. O zor duruma düştüğünde mutlaka yetişebilmen için dikkatini sürekli onun üzerinde tutman lazım. İkinci önemli olay da kendini değil, diğerlerini dinleyebilmek. Kendine değil ötekine odaklanabilmek. Zaten "ben ne çalacağım? diye kendine odaklanırsan biter o doğaçlama".

Babüroğlu, formel yoldan değil de başka birşeye odaklanırken farkında olmadan öğrendiğimiz pek çok şey olduğuna dikkat çekiyor. Arama konferanslarında açığa çıktığı gibi "bildiğimizi bilmediğimiz" birçok alan var. Bunları su yüzüne çıkarmak gerekiyor. ISO 9000 ise herşeyin tanımlandığı, her ayrıntının yazıldığı planlı, mekanik bir dünya. Babüroğlu'na göre yeni organizasyonlarda rekabet avantajını getirecek şeyler böyle normal bilgiler değil. Farkında olmadan öğrendiğimiz şeyler, niyetlenerek öğrendiklerimizden daha önemli.

Babüroğlu'na göre doğaçlama öğrenilebilir birşey. Şirket çalışanları ünlü müzisyenlerin yeteneğine sahip olamadıklarına göre doğaçlamanın onlara bir şekilde öğretilmesi gerekiyor. Klasik takım oyununu zaten artık herkesin üç aşağı beş yukarı bildiğine işaret eden Babüroğlu, asıl önemli olanın yeni oyunlar oynama yeteneği kazanmak olduğunu söylüyor: "Eskiden bilgi konusunda 'önce topla, sonra yap' türünden kartezyen yöntem geçerliydi. Şimdi ise bilgiyi eylem sırasında proses ediyorsun".

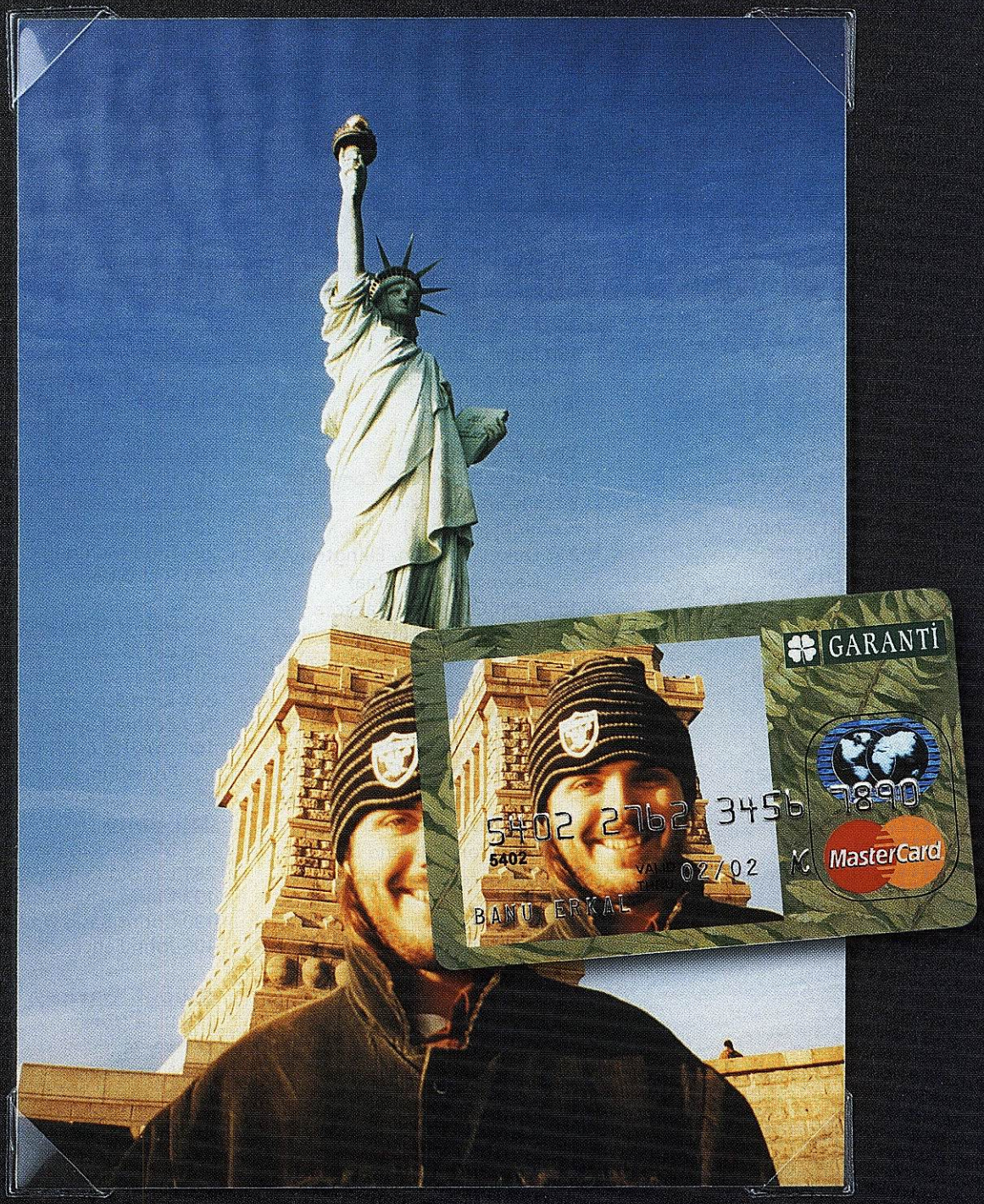

Karar ver resmine.
Bastır kredi kartının üstüne.

En sevdiğiniz kimse-neyse, getirin resmini Garanti şubesine;
Albüm Gibi Kredi Kartınız cebinizde.

GARANTİ

www.garanti.com.tr

Down Beat Dergisinin okurları 64. kez yılın başarılı jazz'cılarını seçti.

Onur Ödülü
271 Milt Jackson
237 Mark Murphy
207 Mel Torme
181 Four Freshmen
142 Herbie Hancock
80 McCoy Tyner
77 John McLaughlin
75 Wayne Shorter
46 Clark Terry
30 Lee Konitz

Müzisyen
308 Wynton Marsalis
214 Herbie Hancock
119 Dave Douglas
106 Sonny Rollins
98 Ornette Coleman
93 Joe Lovano

Besteci
171 Wynton Masrsalis
125 Tom Harrell
101 Maria Scheneider
69 Wayen Shorter
66 Carla Bley

Aranjör
273 Bill Holman
151 Wynton Marsalis
150 Maria Schneider
103 John fedchock
87 Don Sickler

Yeniden Basım
301 Miles Davis, The Complete Bitches Brew Sessions (Columbia/Legacy)
217 Duke Ellington, Ellington At Newport (Columbia)
157 John Coltrane, Classic Quartret Complete Impulse! Studio Recordings (Impulse!)
116 Herbie Hancock, The Complete Blue Note Sixties Sessions (Blue Note)
107 Hank Mobley, Complete Blue Note 1950's Sessions (Mosaic)
90 Ella Fitzgerald and Duke Ellington, Ella and Duke at the Cote D'Azur (Verve)

Albüm
337 Herbie Hancock, Gershwin's World (Verve)
297 Dave Holland, Points of View (ECM)
147 Joe Lovano, Trio Fascination (Blue Note)
93 Cassandra Wilson, Travelling Miles (Blue Note)
81 Keith Jarrett, Tokyo '96 (ECM)

Akustik Grup
399 Keith jarrett Standards Trio
287 Joe Lovano
284 Roy Hargrove
200 Brad Mehldau
183 Phil Woods

Elektrik Kombo
346 Pat Metheny Group
201 Medeski Martin & Wood
201 John Scofield
163 Zawinul Syndicate
144 Ornette Coleman & Prime Time

Big Band
407 Mingus Big Band
281 Lincoln Center Jazz Orchestra
193 Maria Schneider
190 Count Basie Orchestra
106 John Fedchock

Albüm Markası
316 Blue Note
281 Verve
147 Mosaic

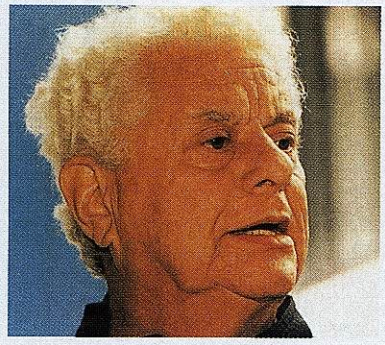

133 Concord Jazz
101 Impulse!

Kadın Şarkıcı
261 Diana Krall
178 Cassandra Wilson
150 Dianne Reeves
138 Nancy Wilson
121 Dee Dee Bridgewater

Erkek Şarkıcı
272 Kevin Mahogany
219 Mark Murphy
121 Kurt Elling
98 Joe Williams
81 Mel Torme

Klarinet
281 Don Byron
191 Eddie Daniels
136 Buddy DeFranco
93 Ken Peplowski
75 Phil Woods

Trompet
271 Tom Harrell
266 Dave Douglas
240 Nicholas Payton
196 Wynton Marsalis
193 Roy Hargrove

Tenor Saksofon
288 Sonny Rollins
237 Joe Lovano
201 Joe Henderson
191 Joshua Redman
170 Scott Hamilton

Alto saksofon
257 Kenny Garrett
173 Phil Woods
168 Lee Konitz
160 Jackie McLean
100 Gary Bartz

Bariton Saksofon
244 Nick Brignola
239 James Carter
230 Hamiet Bluiett
160 Ronnie Cuber
88 Gary Smulyan

Soprano Saksofon
291 Steve Lacy
276 Wayne Shorter
270 Branford Marsalis
219 Jane Ira Bloom

Akustik Piyano
217 Brad Mehldau
203 Kenny Barron
189 Keith Jarrett
183 Tommy Flanagan
167 Herbie Hancock

Elektrik Keyboard
236 Herbie Hancock
182 Joe Zawinul
157 Chick Corea
131 Lyle Mays
121 John Medeski

Org
234 Jimmy Smith
218 Joey DeFrancesco
186 John Medeski
161 Larry Goldings
150 Jack McDuff

Akustik Bas
201 Ray Brown
183 Dave Holland
183 Charlie Haden
168 Christian McBride
118 Ron Carter

Davul
317 Elvin Jones
291 Jack DeJohnette
165 Billy Higgins
104 Roy Haynes
89 Louie Bellson

Perküsyon
190 Tito Puente
162 Don Alias
90 Leon Parker
83 Poncho Sanchez
77 Famoudou Don Moye

Vibrafon
219 Milt Jackson
193 Gary Burton
190 Bubby Hutcherson
162 Joe Locke
160 Stefon Harris

Değişik Enstrüman
237 Toots Thilemans (har)
166 Steve Turre (kabuk)
100 Regina Carter (vi)
89 Bela Fleck (banjo)

Blues Müzisyeni
298 B.B.King
264 Buddy Guy
150 Robert Cray
93 John Lee Hooker
89 Taj Mahal

Blues Grubu
186 B.B.King
109 Buddy Guy
87 Roomful of Blues
61 Robert Cray

Blues Albümü
305 B.B.King, Blues On The Bayou (MCA)
120 Olu Dara, In The World from Natchez To New York (Atlantic)
81 The Jimmy Rogers Allstars, Blues Blues Blues (Atlantic)
70 Buddy Guy & Junior Wells, Last Time Around –Live At Legends (Jive/BMG)

Blues Yeniden Basım
290 B.B.King, Greatest Hits (MCA)
58 Junior Wells, Blues Hit Big Town (Delmark)
50 Steve Ray Vaughan, Texas Flood (Epic)

Beyond Müzisyen
148 Sting
123 Bob Dylan
117 Dr.John
104 Van Morrison
63 Ry Cooder

Beyond Grup
151 Jerry Gonzales Fort Apache Band
119 Kronos Quartet
104 Los Lobos
60 Afro-Cuban All Stars

Beyond Albüm
189 Bob Dylan, The Royal Albert Hall Concert Live 1966 (Columbia)
91 Elvis Costello/Burt Bacharach, Painted from Memory (Mercury)

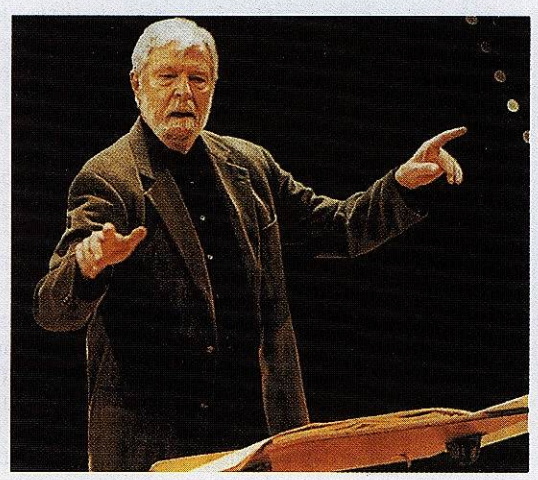

Nat Adderley'i kaybettik

Erhan Altunay

Son zamanlarda gerek radyo programlarında gerek dergi yazılarında fazlasıyla kaybettiğimiz sanatçılar üzerine yazmaya, özel programlar yapmaya başladık.

Aslında her kaybettiğimiz sanatçıda bizden de bir şeyler gidiyor. Özellikle jazz müziğine gönül verenler için . Biraz bencilce bir istek olsa gerek, Benny Goodman öldüğünde gözlerim dolmuştu, yeni bir konser kaydı olmayacak diye, Chat Baker öldüğünde "*My Funny Valetine*"ı da beraberinde götürmüştü sanki. Radyo program yapımcısı Aykut Sporel öldüğünde öyle güzel jazz programlarını nerede dinleyeceğim diye daha da fena olmuştum. Nat Adderley'nin ölüm haberi ulaşınca da aklıma *Work Song* geldi. Nat Adderley bu parçaya yeni bir yorum getiremeyecek diye.

Nat Adderley, 2000 yılına adım atar atmaz, ocak ayının ikinci gününde aramızdan ayrıldı.

Nat Adderley 1931 yılının 25 Kasımında dünyaya gelmişti. Kariyerini üflemeli çalgılar üzerine yoğunlaştırmıştı. Önceleri trompet çalan Nat daha sonra kornet çalmaya başlamış, hatta ilk önceleri ders bile almıştır. Bu arada yerel topluluklarda kornet çalan babasının ve her zaman yardımcı olan kardeşi Julian "Cannonball" Adderley'nin katkılarını da hesaba katmak gerekmektedir.

Askerlik bittikten sonra sosyoloji eğitimi de gören Nat 1959 yılına kadar Lionel Hampton, J.J. Johnson, Woody Herman gibi sanatçıların topluluklarında çalmış daha sonra da Cannonball Adderley ile çalmaya karar vermiştir. Bu beraberlik Cannonball Adderley'nin 1975 yılında ölümüne kadar sürmüştür.

Dave Brubeck'in son zamanlarında yaptığı gibi aileden birini topluluklara katmak her zaman olumlu olmasa da, Nat'in varlığı her zaman olumlu olmuştur. Nat çoğu zaman Cannonball Adderley'nin gölgesinde gözükse de, Clark Terry, Miles Davis hatta Dizzy Gillespie'den etkilenmesi eleştiri konusu olmuş olsa da topluluğa olan katkısı tartışılmazdır.

Bu süre içinde Nat, bir çoğu ünlü jazz standartları arasına girecek eserlere de imzasını atmıştır. "*Work Song*", "*Sermonette*" ve "*Jive Samba*" gibi.

Nat 1975 yılından sonra da kayıtlar yapmaya devam etmiştir. Daha çok hard bop tarzında kalan Nat 1997'de sağlık nedenleriyle müziği bırakmak zorunda kalmıştır.

Nat Adderly ile çalmış olan Sonny Fortune onun kendi bestelerini, özellikle de *Work Song*'u anons ederken şöyle dediğini aktarır: "*İşte kendi bestelerimden biri ve ben kendi bestelerimi çalıyorum. Bundan da hoşlanıyorum, zaten ben çalmazsam onları kim çalacak?*". Biz inanıyoruz ki ölümünden sonra da bir çok sanatçı bunları çalacak ve her zaman Nat Adderley'yi anacak.

Gene Harris

"Bir tutam Garner, Bir fiske Hines, Ve bir kaşık tepeleme blues"...

Engin Gençer

Jazz dünyası 16 Ocak 2000'de gerçek bir blues'cuyu, piyanist Gene Harris'i kaybetti. Tüm müzik formalrının belki de en değişkeni olan blues, kanımca 20.yy müziğini derinden etkilemiştir. Harris bu değişkenlik içinde taviz vermeden yerini almış, soul jazz'dan fusion'a, hard-bop'tan groove'a, hatta gospel'a uzanan çeşitli denemelere girmiş nadir müzisyenlerden biriydi.

1933 yılında Michigan'da doğan Harris, klasik boogie-woogie müzisyenlerinden etkilenip, piyanoyu çocuk yaşta kendi kendine öğrenir. 1954 yılında ordudayken askeri orkestrada çalışır. 1956'da bascı Andy Simpkins ve davulcu Bill Dowdy ile Three Sounds'u kurar. 1958 yılında New York'a giden grup Manhattan jazz kulüplerinde büyük sükse yapar. Blue Note firması adına ardarda albümler doldururlar. Ve bu sükse 60'lı yıllarda da devam eder. Dowdy ve Simpkins gruptan ayrıldıkları halde, Harris değişik müzisyenlerle The Three Sounds adını devam ettirir. Zamanın yenilikçi gruplarından biri olan The Three Sounds, sade bir zarafet içeren swing'li, müzikal mesajı ve geniş repertuarıyla ülke çapında bir popülarite yakalamış, trio'ların giderek yoğunlaştığı bir dönemde, yalnızca eğlendirici olmakla kalmayıp, dinleyiciye önem veren, ciddi bir grup olmayı başarmıştı.

Gene Harris 1977 yılında her nedense New York'tan ayrılıp, Boise, Idaho'ya yerleşir (Boise Üniversitesi her yıl Gene Harris Jazz Festivali düzenliyor) ve 1980'de Ray Brown onu aktif müzik yaşamına dönmeye ikna edene kadar, bir çeşit emeklilik yaşar. Bir süre Ray Brown Trio ile çalıştıktan sonra kendi kuartetlerini kurar ve Concord firması için düzenli kayıtlar yapmaya başlar. Aynı dönem içinde Philip Morris Superband'in şefi olarak birkaç turneye çıkar.

Gene Harris, melodiye duygu yükleyen tuşesi, doğal swing'i ve müthiş dinamizmiyle bana göre bir ekoldür. 66 yaşında, daha yapacak çok şeyi varken aramızdan ayrılan Harris"n adeta bir senfonik orkestra gibi giderek yükselen heyecanını, yumuşacık ballad'larını ve kolay hazmedilen o net sound'unu çok özelyeceğiz.

Çok geniş bir diskografiye sahip olan Harris'in neredeyse tüm albümleri önerilebilir. Benim listem şöyle;

Gene Harris Trio (1955 Jubilee)
Introducing the Three Sounds (1958 Blue Note)
Standards, Three Sounds (1959 Blue Note)
Moods, Three Sounds (1960 Blue Note)
Black Orchid, Three Sounds (1962 Blue Note)
The Gene Harris Trio Plus One (1985 Concord)
The Ray Brown Trio featuring Geen Harris, Soular Energy (1985 Concord)
Tribute to Count Basie (1987 Concord)
Listen Here (1989 Concord)
At Last (1990 Concord)
The Ray Brown Trio with Ralph Moore, Moore Makes 4 (1991 Concord)
Brotherhood (1992 Concord)
Down Home Blues (1996 Concord)
Philip Morris All Stars Live (1998 Concord)
Alley Cats (1999 Concord)

Yüreğinin Götürdüğü Yere Giden Adam;

Grover Washington Jr.

Tunçel Gülsoy

Sevgili kızım,
Bugün seninle bir üzüntümü paylaşmak istiyorum.
Hatırlar mısın seni Blues Brothers 2000 filmine götürmüştüm. Filmin son bölümünde "New Orleans" parçası çalınıyordu. Bu bir çeşit final müziği idi, kimler yoktu ki orada. Jazz ve blues'un babaları biraraya gelmiş ilk defa bir okul bandosunda çalan çocukların neşesi içerisinde müziği paylaşıyorlardı. Önce B.B King ve Eric Clapton'ı farkettim. Sonra John Faddis, Jack DeJohnette ve Isaac Hayes'i gördüm. Ama beni esas heyecanlandıran bölüm iki usta saksofoncuyu birlikte çalarken gördüğüm an oldu. Bunlardan ilki tenor saksofonda Joshua Redman'dı. Ama hatırlarsan beni esas yerimden zıplatan ikinci saksofoncuydu. İşte o an sana dönmüş ve 'kızım bak bu Grover Washington Jr., onu tanımalısın' demiştim. Sen ise 'neden baba?' diye bana sormuştun. Bugün artık Groover yaşamıyor ve ben sana o gün anlatma fırsatı bulamadığım güzel bir insanı bugün anlatmak istiyorum.
17 Aralık 1999 günü kalp krizi geçirerek öldüğü zaman Groover Washington Jr. sadece 56 yaşında idi. Bir televizyon programını yeni bitirmişti, aniden kalbi sıkıştı, hastaneye yetiştirmeye çalıştılar ama oraya vardığında bizleri artık çoktan terk etmişti. Öldüğü gün en son albümü çıkalı yalnız 10 gün olmuştu. Ölümüne hem jazz hem de pop müzik dünyası üzüldü çünkü o değişik müzikler arasında köprüler kurabilen bir insandı. Jazz tarihinde hiçbir müzisyen onun kadar 'rhythm and blues' ile jazz arasındaki köprüyü kuramadı. Tüm tarzları kucaklayan yumuşacık bir stili ve neşe dolu özgün bir tonu vardı. Bir kere şöyle demişti:
"Ben olayları kategoriler olarak düşünmem. Beni esas motive eden şey daima ilerlemedir. Benim işim yüreğin müziğini araştırmak ve ifade etmektir. Hep ileriye yönelik araştırmalar peşindeyim ve müziğim yaşadığım anki havamı yansıtır. Bir albüm yaptığımda insanlara verdiğim mesajım olur. Onu iletirim. Neşe mesajımdır, müzik ise mesajımı aktardığım bir ortam."
Senin bugün yavaş yavaş dinlemeye başladığın Kenny G, Najee aslında onun açtığı yoldan ilerlemiş sanatçılardır.
Grover Washington Jr. 12 Aralık 1943 yılında Buffalo New York'da doğdu.
Babası amatör bir saksofoncu idi ve büyük bir 78'lik plak koleksiyonu vardı. Aslında tüm ailesi müzik ile ilgili idi, annesi kilise korosunda şarkı söylüyordu. Babası ona daha 10 yaşında iken ilk saksofonunu hediye etti ve henüz 12 yaşında iken kulüplerde saksofon çalmaya başlamıştı. Öğrencilik yıllarında da okul bandosunda saksofon çaldı. O yıllarını şöyle anlatırdı:
"Çalmaya başladıktan sonra kulüplere gitmeye başladım. Yaşım ufak olduğu için beni içeri almıyorlardı ama kapı aralarından içerde çalan jazz'cıları izlerdim. Orgçu Jack McDuff, saksofoncu Harold Vick ve Charles Lloyd'u bu şekilde tanıdım."
Okulu bitirdikten sonra Buffalo'dan ayrıldı. 1959-63 arasında Midwest de bir grup olan 'Four Clefs' grubu ile birçok yerde çalıştı. Bu grup onun için gerçek bir okul oldu. Her gece bir başka enstrüman çaldığı oldu, kontrabas, piyano, saksofon.
1963-65 yılları arasında org trio'larında ve rock gruplarında çalıştı. 1965-67 arasında ise askere gitti. Burada çok önemli dostlar edindi. Bunlardan bir tanesi davulcu Billy Cobham onu New York jazz çevrelerine tanıttı. Kısa zaman sonra New York ve Philadelphia'daki gece kulüplerinde çalmaya başladı. Daha sonra kendisinin iş ortağı da olacak olan eşi Christine ile bu yıllarda tanıştı ve evlendi. İki çocukları oldu, bir erkek, bir kız. O gün bilmiyordu ama oğlu Groover III ileride birgün onun Grammy kazanan Next Exit albümündeki "Summer Chill" parçasının ortak yapımcısı olacaktı. Kızı da büyüyünce albümlerinin satışında rol aldı.
Eşi tüm yaşamı boyunca onun en iyi yardımcısı oldu ve menajerliğini yaparak tüm enerjisini içindeki yaratıcı yöne yoğunlaştırmasını sağladı. Groover her zaman ailesine düşkün bir baba oldu.
Orgçu Charles Earland'ın onu keşfedişi oluşmakta olan ününü hızlandırdı. Aslında kaderin garip bir cilvesi olarak yıllar sonra tıpkı Charles gibi kendisi de bir konser kaydından hemen sonra öldü. Groover 1970 yılında onun *'Living Black'* albümünde kayıda gelemeyen saksofoncusu yerine çaldı. Sonra bir başka orgçu olan Johhny 'Hammond' Smith ile çalıştı, beraber doldurdukları *'Breakout'* bestseller oldu ve Grover'un genç bir saksofoncu olarak farkedilmesine sebep oldu.
Ama onun için esas yıldızın parladığı an 1971 yılı oldu. Cecil Taylor'un albümü için çalacak olan Hank Crawford son dakikada kayıda gelemeyince Cecil zaten beğendiği bir saksofoncu olan Groover'a onun yerini verdi. 1971'de *'Inner City Blues'* olarak yayınlanan bu albüm ona ilk ciddi şöhreti getirdi. Talihi bir kere daha geç kalan bir saksofoncu sayesinde dönmüştü. Bu albüm onun yapmış olduğu en iyi albümlerden biri olarak kabul edildi. Jazz, soul, funk ve fusion çizgisini birleştiren bir saksofoncu olarak büyük ün yaptı. O günlerde Grover biraz daha para kazanmak için bir plakçıda çalışıyordu. Kendi adını taşıyan birçok LP kutusunu çalıştığı dükkana getiren kamyondan indirişini tuhaf bir duygu olarak asla unutmadı.
Bu albümden sonra artık gelişmiş olan stili daha da gelişti ve birbiri ardına üç albüm yaptı. 1972'de *'All The King's Horses'*, 1973'de *'Soul Box'* ve *'Mister Magic'* yayınlandı. Özellikle sonuncu albümdeki başarısı ona birçok kapıyı açtı ve Bob James, Don Sebesky, Randy Weston, Eric Gale ile çalıştı. 1996'da yaptığı 'Soulful Strut' albümü için söylediği şu sözler bence Grover'in o yıllardaki duygularını da ifade ediyor:
"Ben kendimi sesi saksofon olan bir şarkıcı olarak görüyorum. Melodinin hizmetkarıyım ve ona karşı hep saygılıyımdır. Onu okşarım, hırpalamam ve saygı ile yorumlarım.
Aslında hepimiz ötesi bilinmeyenlerle dolu uçlarda yaşarız. Bir adım ötemizde kaos ve yaratıcılık, tehlike ve keşfetme içiçe yaşarlar.
Groove derin birşey. Yüreğimizin atışı veya nefes alışımızın ritmi gibi birşey. İnsanlar hakkında insanca herşeyi ifade eden şey."

1970'li yıllardaki başarısını başka güzel albümler ile sürdürdü. Bunlardan *'Feels So Good'*, *A Secret Place'*, *'Live at the Bijou'*, *'Reed Seed'*, *'Skylarking'* ve *'Paradise'* en tanınmış olanlardır. 1970'li yıllarda bir seri fusion albümü ile en çok satan albüm listelerinin tepesine tırmandı. Hem jazz, hem rthyhm and blues hem de pop müzikte üst sıralarda yer aldı. 5 albümü 500,000 den fazla satarak altın plak ödülü aldı. Ama o devir-

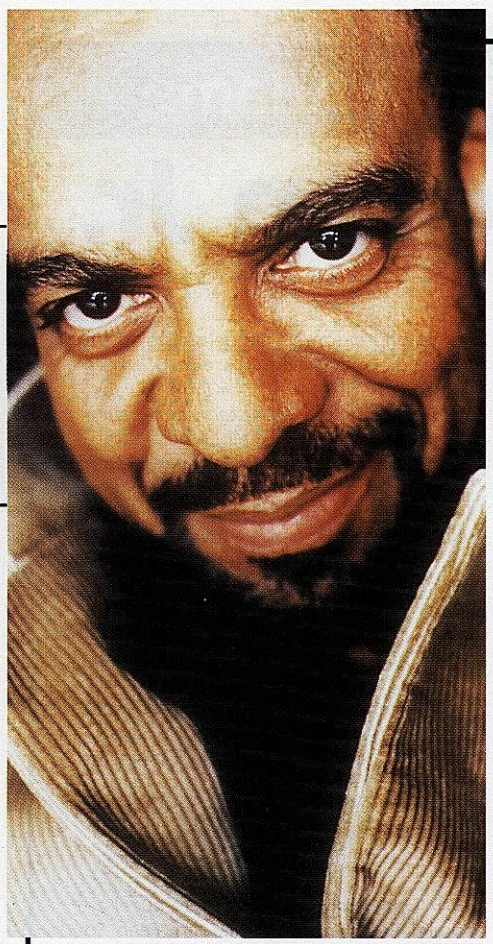

deki en önemli albümü çift Grammy ödüllü *'Winelight'* oldu. 1980'de yayınlanan 'Winelight' onun kendi enstrümanında usta sıfatını almasına sebeb oldu. Albüm hem en iyi jazz fusion albümü hem de Bill Withers'in söylediği 'Just the Two of Us' parçası ile iyi R&B şarkısı ödüllerini aldı. Ayrıca iki milyondan fazla satarak platin plak ödülünüde kazandı.

Washington bu ödülleri alırken o güne kadar hiç bir 'en iyi enstrüman çalan saksofoncu' veya 'besteci' ödülü de almamıştı. Hatta onu gençliği zehirlemekle suçlayanlar bile oldu ama o hep yüreğinin götürdüğü yere gitmeye devam etti.

Birçok hayranı Grover'ı pop, soul, ve jazz'ın en iyi yönlerini alarak birleştirebilen ve kendisine özgün tarz yaratabilen bir sanatçı olarak kabul etti.

Onun fusion'u birçok şeyin karışımından oluşuyordu. Soul Music, blues, disco ve hepsini harmanlayan bir jazz rengi ve kokusu. Bu karışım aslında o devirde yeni bir pop müzik anlayışı meydana getiriyordu.

Grover'ın parladığı 70'li yıllar jazz müziğinin gerilediği, jazz kulüplerinin birbiri ardına kapandığı bir devirdi. İnsanların müzik zevkleri başka yönlere kaymıştı. Kendisi ile 1994 yılında yapılan bir 'Down Beat' röportajında Grover o günleri şöyle anlatmıştır:

"İnsanlar bana jazz'ın tekrar döndüğünü söylüyorlar. Ne demek istediklerini hiç anlamıyorum. Aslında jazz hiçbir yere gitmedi. Giden dinleyici kitlesi idi ve onlar gittikleri yerlerden geri geldiler. O yıllarda müzik dinleyicilerinin gidebileceği bir çok yön ortaya çıkmıştı, ayrıca çok büyük bir orta sınıf dinleyici jazz müziğinden hoşlanmıyordu. Onlar da başka tercihler yaptılar. Ben şanslı idim, tüm bu değişimin ortasına düştüm. CTI Records'un sahibi Creed Taylor bu değişimi iyi kavramış bir insandı. Freddie Hubbard, Stanley Turrentine ve George Benson'u o keşfetti. Ben de ona aynı şekilde çok şey borçluyum."

Müziğe ilk olarak klasik kulvarda başlamış olmasına rağmen kökleri her zaman geleneksel jazz müziğinde oldu. Coleman Hawkins, Don Byas, Wardell Gray, Dexter Gordon, Johnny Griffin, Sony Rollins ve Gerry Mulligan'ın izlerinden gitti.

Jazz'ın klasik ustalarına olan hayranlığını şu sözler ile ifade etmiştir:

"Hala Coleman Hawkins, Ben Webster, Don Byas, Lester Young, Charlie Parker ve John Coltrane dinlerim. Onlar her zaman ustadırlar ve geçerli olmaya devam edeceklerdir. Benim kendi müzğimde aradığım şey bir hikaye anlatabilmektir, iç dünyamı ve duygularımı ifade eden bir hikaye, tıpkı bu ustaların yapmış oldukları gibi."

Grover hiçbir zaman başarıları ile yetinerek durmadı, daima yeni yeni albümler yaptı. Bunlardan 1981 yapımı *'Come Morning'*de Ralph McDonald, Steve Gadd, Eric Gale, Richard Tee, Marcus Miller ve Grady Tate ile çalıştı. Bu albüm ona dördüncü altın plağını kazandırdı. 1982 yapımı *'The Best is Yet To Come'* albüme ismini veren şarkıyı söyleyen Patti LaBelle'ye bir Grammy adaylığı kazandırdı. 1984'de Jon Lucien in vokalist olarak yer aldığı *'Inside Moves'* albümünü yaptı. 1987'de *'Strawberry Moon'*da ona blues gitarının ilah ismi B.B King ve vokalist Jean Carne eşlik ettiler. 1988'deki albümü *'Then and Now'*da tüm değişik müzik birikimlerini ifade etti ve ona jazz'ın ustaları Tommy Flannagan, Herbie Hancock, Ron Carter ve Marvin Smithy Smith eşlik ettiler. 1990'da yapmış olduğu *'Time Out of Mind'* da beraber çalıştığı vokalist Phyliss Hyman'ın söylediği 'Sacred Kind of Love' çok sükse yaptı. 1992'de yaptığı *'Next Exit'* ise değişik müzikal anlayışlara yeni yorumlar getirdi. Bu albümde artık bir klasik olan Paul Desmond'un 'Take Five' yorumunu yepyeni bir şekilde yorumladı. Parçanın adı onun yorumunda 'Take Another Five' oldu. 1994'de ise çok konuşulan bir başka albümü olan *'All My Tomorrows'* için gerçekten olağanüstü bir kadroyu bir araya topladı. Piyanist Hank Jones, trompetçi Eddie Henderson, basçı George Mraz, davulcular Billy Hart ve Lewis Nash biraraya gelerek onun albümünde çaldılar. Freddy Cole de bazı parçalara vokalist olarak katıldı. Bu onun için tekrar klasik jazz'a bir dönüş olarak da kabul edildi.

Bunların yanısıra 1980'li yılların başlarında 'Pieces Of A Dream' adlı bir Philadelphia grubu için de üç albüm yaptı.

Tüm bu başarılar, ödüller, prodüktör, besteci ve solist olarak çalıştığı 43 yıl ona çok büyük bir şöhret sağladı. Hem modern jazz'ın hem de dünya müzik kültürünün önemli bir parçası oldu. 'Philadelphia 76ers' oyunlarında Amerikan milli marşını çalmak için davet edildi. Tüm hayatı boyunca bir 'baseball' tutkunu olduğu için severek kabul etti. 1993 yılında 'Jazz at the White House' programı için davet edildi, Herbie Hancock ve Wynton Marsalis ile beraber çaldı. 1996'de Başkan Bill Clinton'un elli yaşına girmesi şerefine yapılan Beyaz Saray partisine de çağrıldı. Birçok başka programda ve konserde yer aldı.

Kişisel ifadenin geliştirilmesi ile her zaman ilgili bir insan oldu. Birçok okulda genç öğrencilere yönelik çalışmalar ve eğitim programlarında yer aldı. Ama hiçbir zaman köklerinden, kendine ışık olmuş jazz'cılardan kopmadı. Bunu da şöyle belirtti:

"Yıllar boyunca beni etkilemiş olan birçok insana minnetarım. Dexter Gordon, Rahsaan Roland Kirk, Stanley Turretine, Cannonball Adderly, Sonny Rollins ve Oliver Nelson bana ilham verdiler. İnanıyorum ki bu kadar yıl ortalıklarda kalabilmemin sebebi aynı şeyi defalarca yapmamam. Hep büyümek ve 'müzikal halıma' yeni düğümler atmak istiyorum. İlk çalmaya başladığım günlerde inandığım şeylere bu güne kadar hep sadık kalarak çaldım."

Hep çok yönlü bir insan oldu. Kendisinin tek bir yönlü olarak değerlendirilmesinden hiç hoşlanmazdı. Bu konudaki duygularını şöyle ifade etmiştir:

"Hep aynı şeyleri yapmazsan insanlar o şeyi nasıl yapacağını bilmediğini düşünüyorlar. İnsanların çoğu tıpkı elmaslar gibi çok yüzeylidir. Bugünün müzik dünyasında zaten bir çok değişik müzikler yapmak zorundasınız. Ama mühim olan onları doğru ve iyi yapmak. Değişik müzik dillerinin inceliklerine hassasiyet ile sadık kalmak. Çaldığınız müzik için mümkün olan en fazlasını vermeniz ve aynı zamanda bu sırada biraz da eğlenmeyi bilmeniz lazım."

Tüm saksofon çeşitlerini aynı rahatlıkla çalardı, tenor, alto, soprano ve zaman zaman da bariton saksofon çaldı. Sana filimde onu gösterdiğimde bariton saksofon çalıyordu.

Evimizde Susanna Tamaro'nun yazmış olduğu bir kitap var, 'Yüreğinin Götürdüğü Yere Git', hatırladın mı? O kitapta uzaklardaki torununa mektup yazan yaşlı bir nine'nin öyküsü vardır. Kitabın sonu şöyle biter:

"Büyürken yanlışların yerine doğruları koymak istediğinde şunu anımsa: Yapılacak ilk devrim insanın kendi içinde yapacağıdır, evet ilk ve en önemli devrim budur. İnsan kendi hakkında bir düşünceye sahip değilken bir düşünce uğruna savaşmak yapılabilecek en tehlikeli şeylerden biridir. Ve sonra önünde pekçok yol açılıp sen hangisini seçeceğini bilmediğin zaman herhangi birine öylece girme, otur bekle. Dur, sessizce dur ve yüreğini dinle. Seninle konuştuğu zaman kalk ve yüreğinin götürdüğü yere git."

Grover Washington Jr. yıllarca bu yoldan gitti ve birçok farklı müzik sever insanı da peşinden sürükledi. Umarım onu sana biraz geç anlatabildiğim için beni affedersin, biliyorum şimdi de onun CD'lerini benim kütüphanemden alacaksın ve kendininkilere ilave edeceksin. Jazz bölümünde üç tane var, G harfinde ara. En büyük dileğim onun öyküsünden kendine doğru yönler çıkartabilmen ve onun gibi her zaman yüreğinin götürdüğü yere gidebilmen. Umarım her zaman müziği seversin.

Not: "Yüreğinin götürdüğü yere git" /Susanna Tamaro/ Türkçesi: Eren Cendey/ Can Yayınları

AKSANAT

• Film gösterileri
• Seminerler

KULÜP KONSERLERİ

BABYLON

30 Mart Perşembe
John Lindberg Ensemble

31 Mart Cuma
Acid Trippin

1 Nisan Cumartesi - **2 Nisan** Pazar
Lawrence "Butch" Morris 'New Mehter Culture'

3 Nisan Pazartesi
Giorgio Gaslini Globo Quartet

4 Nisan Salı - **8 Nisan** Cumartesi
İlhan Erşahin Quintet feat. Joshua Roseman

9 Nisan Pazar
Emin Fındıkoğlu "Detant"

CAFE GRAMOFON

30 Mart Perşembe
Tahsin Ünüvar Quintet

31 Mart Cuma - **1 Nisan** Cumartesi
Sibel Köse Quartet

4 Nisan Salı
Selim Benba Trio

5 Nisan Çarşamba
Selçuk Sun Trio

6 Nisan Perşembe
Neşet Ruacan & Ayşegül Yeşilnil Quartet

7 Nisan Cuma - **8 Nisan** Cumartesi
Aşkın Arsunan Quintet

BİLET SATIŞ MERKEZLERİ:

İSTANBUL:

Aksanat

CRR

Vakkorama
Taksim, Akmerkez, Suadiye

Megavizyon
Beyoğlu, Carousel, Capitol

ANKARA:

Akbank
Kızılay, Çankaya, Bahçelievler şubeleri

İZMİR:

Akbank
Konak, Alsancak, Karşıyaka Sahil, Hatay şubeleri

Festival Biletleri: 6.000.000 TL
Öğrenci: 3.000.000 TL

AKSANAT'taki film gösterileri ve seminerler ücretsizdir.

Kulüp konser biletleri kendi mekânlarından temin edilir.

PROGRAM

İSTANBUL

SABANCI CENTER

30 Mart Perşembe - **31 Mart** Cuma

20.30	Cynthia - Özgür Aydın & Akbank Oda Orkestrası Şef: Cem Mansur

CRR KONSER SALONU

4 Nisan Salı

18.30	Anouar Brahem Trio feat. Barbaros Erköse
21.30	James Blood Ulmer's Blues Experience Raw

5 Nisan Çarşamba

18.30	Art Ensemble of Africa
21.30	Arthur Blythe Septet "Night Song"

6 Nisan Perşembe

18.30	Andy Sheppard "Dancing Man & Woman"
21.30	Art Ensemble of Africa

7 Nisan Cuma

18.30	Kip Hanrahan "Deep Rumba"
21.30	Burhan Öçal & Seamus Blake Quartet

8 Nisan Cumartesi

18.30	Joachim Kühn & Daniel Humair's Trio
21.30	Kip Hanrahan "Deep Rumba"

ANKARA

A.Ü. DTC FAKÜLTESİ

6 Nisan Perşembe

15.00	Emin Fındıkoğlu "Detant"

ODTÜ

7 Nisan Cuma

19.00	Andy Sheppard "Dancing Man & Woman"

HILTON SA

8 Nisan Cumartesi

21.00	Burhan Öçal & Seamus Blake Quartet

9 Nisan Pazar

21.00	İlhan Erşahin Quintet feat. Joshua Roseman

İZMİR

SABANCI KÜLTÜR SARAYI

9 Nisan Pazar

20.30	Burhan Öçal & Seamus Blake Quartet

10 Nisan Pazartesi

20.30	İlhan Erşahin Quintet feat. Joshua Roseman

Organizasyon: POZİTİF

AKBANK

www.akbank.com.tr/sanat

Bir Adım

Bir şarkı ne zaman güzel değildir
Sonu olduğu zaman
Sonu yoktur çünkü güzel şarkıların.

Edip Cansever

Özün Usta

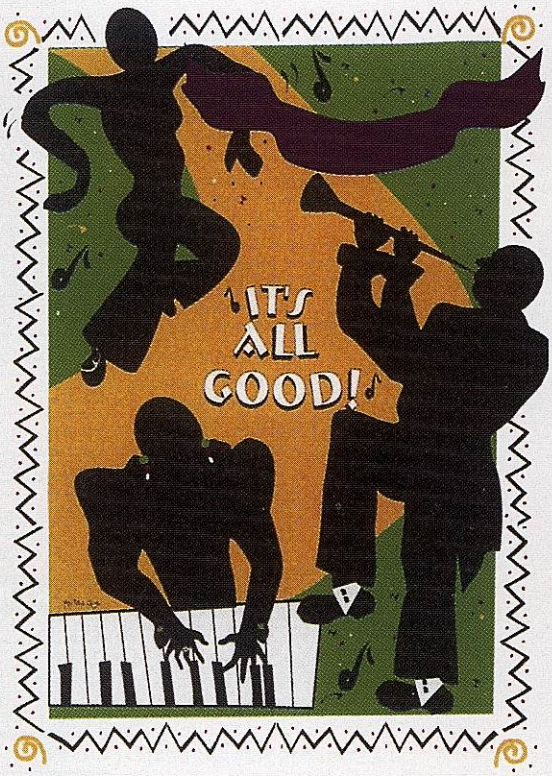

Jazz müziği bir adımdır. Atılabilecek en uzun adımlardan birisidir hem de. İnsan bilincinin ve bilgisinin başlangıcından, şu anda bir türlü emin olamadığımız ve devamlı tartıştığımız sonuna kadar uzanan yolda, belki de atılabilecek nihai adımlardan bir tanesidir. Bu özelliği, onun düşünme, hazmetme, ilerleme, arama ve sonuca ulaşma tutkusuna sahip olma özelliklerinden doğar.

"Jazz çalıyorum" veya "jazz dinliyorum" diye belirli bir olgunluğa vardığını sanıp beyinlerinin çalışma mekanizmasını ilerlemeye kapatanların sahip olamadıkları en önemli düşünce , "aslında hiçbir şey bilmiyoruz" düşüncesidir. İnsan ne kadar çok bilgiye sahip olursa, bilgisizliğinden ve çözüm bekleyen soruların çokluğundan o kadar fazla dehşete düşer. İnsan, yaptığı işle veya uğraştığı sanat dalıyla, belirli bir mevki edinmenin ötesinde, varlığını soruşturmalıdır. Bazı yanıltıcı düzeylere ulaşıp, daha ileriye antenlerini kapatan insan, aslında hiç ilerlememiştir.

Şüphesiz, bu sav, tüm iş, sanat ve uğraş dalları için geçerlidir. Fakat bu dalların arasından sanat, düşünce sistemi, davranış sistemi ve "para" olgusuna bakış açısıyla diğer dallardan ayrıdır. Bu yönüyle "ilerleme" çarkını en hızlı çeviren güçtür.

Sanat dallarından müzik, müzik içerisinde de jazz müziğine bakacak olursak, özündeki "arayış" ve "ilerleme" olgularını hemen fark edebiliriz ve içine daha da dalacak olursak, aslında beynimizin içinde varolan ve o ana kadar su yüzüne çıkmayan düşüncelerimizin bizi sardığını görürüz. Tabi bu düşünceleri algılama, süzme ve uygulama özelliklerine, belirli bir altyapı çalışması ve bilinçlenme süreci sonucunda sahip olunmaktadır ve özveri isteyen bir uğraşlar zinciridir. İşte tam bu yüzden de en az dinlenen, "anlaşılmaz" olarak nitelenen ve kolay tüketilemeyen bir veriler dizisidir. Kapitalizmin bize dayattıklarının, en hassas bölgelerimizden vurup ellerimizden aldıklarının tam aksine... Başka bir yazı konusu!

Bu noktada bir parantez açmak istiyorum; "arayış" ve "ilerleme" düşüncelerini içinde en çok barındıran müzik tarzları jazz ve jazz müziğiyle aynı mantığa sahip olan diğerleridir. Aslında burada önemli olan, "jazz" kelimesinin müzikal anlamından çok, bu müziğin varolma ve çalışma mantığıdır. Bu mantığı içinde barındıran müzik tarzları zaten birbirlerine çok yakınlardır ve aynı amaca hizmet ederler. Dinleyici ve takipçileri de, aşağı yukarı aynı sistem içinde düşünen insanlardır.

Bu müzik, kalbimizde ve beynimizde açılan bir kapıdır. Fakat, üretenler için de, dinleyenler için de, takip edenler için de sadece bir kapıdır. Kapının eşiğinden geçince önümüze çıkacak olan mekanın özellikleri ve boyutları tamamen bize bağlıdır. Belki de o zaman artık jazz müziğine de ihtiyacımız kalmayacak ve Edip Cansever ustanın bilincine işte o zaman varacağız:

"Hiçbir ses yakalayamaz beni
Dağlarda küskün,
küçük bir ot parçasının yankısından başka".

"Hep ustalardan söz eder ama onları tanımayız. Usta belki de serserinin biridir" demiş Henry Miller. Daha ileriyi görebilmek, en azından görmeye çalışmak için ustaların öğretilerine takılıp kalmamalıyız. Alabileceklerimizi almalı, - zaten daha önceden hazırlamaya başladığımız - bohçamıza koymalı ve kendi yolumuzu bulmaya doğru ilerlemeliyiz. Müzik çalınır ve biter. Bizde bıraktığı duyguları kendi terazimizde tartmalı ve bize gerekli olanları bohçamıza eklemeliyiz. Bohçamızın içindekiler gerektiği zaman bir çift kanat, gerektiği zaman su geçirmez bir çift bot, gerektiği zaman da silah olacaklardır.

Jazz müziği bir adımdır. Fakat önemli olan, bu adımı atmaya karar vermektir. Ayrıca, gereksiz veya iyi zamanlanmamış bir adım, bizi (çok) yanlış yerlere götürebilir.

Hayatı ciddiye alanlar için.

Zamanın da, hayatın da değerini çok iyi biliyorsunuz. Öyleyse yeni telefonunuz: Yeni Ericsson T10. Dual band GSM 900/1800'ü destekleyen özellikleri, güçlü sinyal alabilen anteni, sessiz titreşim uyarısı, üç satır full grafik ekranı ve küçük boyutuyla, mükemmel bir telefon. Okyanus Mavisi, Hardal Sarısı, Şeker Pembesi, Menekşe Moru, Türkuvaz ve Koyu Gri renklerinden hangisi sizin için?

Türkiye Yetkili Distribütörleri: K.V.K. Müşteri Hizmetleri: (0216) 445 70 45 (pbx)
GEN-PA Müşteri Hizmetleri: (0212) 287 17 17 (pbx)

ERICSSON

Büyükağabey Gözetiminde "Panopticon" Mahkumları

Şebnem Şenyener/New York

Güneşli bir kış günü. New York belediye sarayı önünde gösteri için mükemmel bir ortam. Yeni yapılan havuzun fıskıyelerinden dansederek akan suyun etrafı susamış güvercinlerle dolu. Parkın içindeki gaz lambalarının fanusları oryantal desenlerle süslü. Ben, tam, buranın İstanbul'u hatırlatan bir havası var diye düşünürken, yanımdan geçen takkeli, tipik bir New York yahudisi cebinden cüzdanını çıkardı ve cüzdanı Belediye Sarayı'na doğru sallayarak bağırdı:"Heil Hitler." Geçenlerde, bir kaç New York polisi, siyah bir sokak satıcısının cebinden çıkardığı cüzdanı silah zannedip kırkbir kurşunla öldürdü. Polisler, Belediye Başkanının desteğiyle beraat ettiler. O gün bugündür Belediye Başkanına ve polise, görüldükleri yerde cüzdan sallamak bir protesto biçimine dönüştü New York'ta. Tam karşı köşede bu bölgenin kasaplarının sendikası 342 grevde. Grevci kasaplar, ellerinde pankartları ile yürüyüp, zaman zaman polis barikatının arkasından, haksızlığa karşı sloganlar atmakla meşguller. Kısacası, bu şehirde yaşıyan sekiz milyon kafadan, sekiz milyon değişik görüş çıktığından, sıradan birgün bugün. İşte, bakın, parkın girişindeki saksofondan sloganlara eşlik eden hayat nağmeleri yükseliyor. Saksofoncu müzisyenin önünde bir pankart, belediyenin, lokantalarda müzisyenlerin çalışması için kabere lisansı şart koşmasını protesto ediyor.

Fakat gaz lambalarının cam fanuslarından birinin üzerinde, bütün bu göstericilerin farkında olmadığı bir yerde, kem bir göz, gizli bir kamerayla herşeyi kayda alıyor. Buraya yeni yerleştirilen bu kamera, bütün New York'a son yıllarda yerleştirilen 3000 gözetleme kamerasından biri. Masum Manhattan yerlileri, hiç farkında olmadan günde bir kaç kez bu kameralarda tespit edilmekteler.

Karşıki sırada oturan purolu, palyaço kılıklı genç bir adam usulca yerinden kalktı ve gizli kameranın bulunduğu lambanın yanına yaklaştı. Onu, öğle yemeği için hazırladığı sandeviçini yeni bitiren, reklamcı, genç bir iş kadını takip etti. Lamba direğinin yanına geldiklerinde herkesi şaşırtan bir şey yaptılar ve ortaya aniden çıkarttıkları pankartlarla son derece iyi planlanmış bir gösteriye başladılar. Adamın elindeki pankartta: "kendi güvenliğiniz için izleniyorsunuz" sloganı var. Kadının pankartı ise "Kim izliyor?" diye soruyor. Adam yeni bir pankart daha kaldırdı: "Silahlı polisler izliyor" cevabını verdi. Kadın bunun üzerine pankartını ters çevirdi: "izleyenleri kim izliyor?" diye sordu. Gösteri. birdenbire toplanan ve protestoya alkışlarla destek veren bir kalabalık önünde bir süre bu şekilde devam etti. Son mesaj: "mahremiyetin daha fazla ihlal edilmesine müsaade edemeyiz" şeklindeydi. En fazla alkış, grevcilerden geldi. Italyan asıllı bir grevci gülerek görüşünü bildirdi: "güzel bir gösteriydi, bence herkes fikrini ifade etmeli!"

Gözlemek, gözlenmek, izlemek, izlenmek! Bu maymun karakteri hep aklımı kurcalamıştır. Gözlenmek için en olmadık şeyleri yapanlar ile, en olmadık şeyleri seyretme iştahını hiç kaybetmeyenler arasındaki diyalog kuşkusuz, taa evrimimizin ilk evrelerinden bu yana bahis konusu, çözemediğimiz, bilmecelerden biri. Yumurta ile tavuk misali! Kimi kabahati suç işleyene, kimi ise gözleyene bulur. Sonunda herkesin izlemek ve izlenmek için bir nedeni mutlaka olur.

Gösteriyi düzenleyenler Gözetleme Kamerası Oyuncuları adlı amatör bir grup. 1996'dan beri gözetleme kameraları önünde çeşitli oyunlar sergileyerek çevrede bulunupta kamera ile gözetlendiklerinden haberi olmayanları uyarmaya devam ediyorlar. Grubun lideri Artaud'ya göre, bir sosyal demokrat şikayeti olduğunda politikacıya gider, bir anarşist doğrudan kamerayı kırarak meseleyi halletmeye kalkar. Gözetleme Kamerası Oyuncuları ikisinin arasında bir yol seçiyor. Grup faaliyetine gözetleme kameralarına karşı yakın arkadaşlarından biri tarafından yazılan "gerilla manifestosu"ndan etkilenerek başladı. İlk oyunları, Birlik Meydanı metrosundaki gözetleme kameraları önünde sahnelediklerı, Alfred Jarry'e ait "Ubu Roi" adlı avant-garde klasikti. Sonra, Edgar Allan Poe, George Orwell ve Samuel Beckett'in oyunlarını seçtiler. Sonra, gözetleme kameralarının mikrofonları olmadığını dikkate alarak, gösterilerini kendileri hazırlar oldular.

New York Sivil Haklar Sendikası, üç yıl önce yaptığı araştırmada Manhattan'da, bankalar ve özel binalar haricinde, kamu yerlerini gözetleyen 2397 gizli kamera tespit edince dehşete düştü. Bu nedenle kameraların yerini gösteren haritanın bulunduğu özel bir internet sayfası açtılar.

Belli ki New York artık eski New York değil. Sokaklarında kimsenin kimseyi tanımadığı, kimsenin kimseye aldırış etmediği, kalabalığa karışan herkesi kucaklayan o efsanevi kaçış şehrinin yerinde gözetleme kameraları var bugünlerde. Manhattan, filozof Jeremy Bentham'ın "panopticon" adını verdiği, her mahkumun tek tek gözlenebildiği yuvarlak daireden oluşan bir hapishaneden ibaret. Ve "büyükağabey hepimizi gözlüyor!"

Jazz Paletinde Ermeni Renkleri

Hülya Tunçağ

Davulcu **Paul** Motian, bariton saksofoncu **Gary Smulyan**, piyanist **Armen Donelian,** trompetçi **Barry Danielian** duyduğumuz ilk Ermeni kökenli jazz yorumcularıydı. Bu jazz ustalarına pekçok modern jazz albümünde rastladık, hatta yakından dinleme şansına eriştik. Ancak 1980 sonrası jazz'daki arayışlara baktığımızda bazı Ermeni müzisyenlerin etnik müzikleri ve çalgılarıyla jazz sahnesinde de yer aldığını görüyoruz.

Bu sanatçıların başta geleni, bir duduk ustası olan **Djivan Gasparyan**. 1928'de Ermenistan'ın başkenti Erivan'ın Solag kasabasında dünyaya gelen Gasparyan duduk çalmaya altı yaşında başlamış. Yeri gelmişken söz etmekte yarar var, duduk eski obua ailesinden, kamış ağızlıklı, kayısı ağacından yapılan ve değişik boyutları bulunan inanılmaz tatlı sese sahip bir üfleme çalgı. Kökeni ise Doğu Anadolu. Tenor, alto, bariton, bas tonlarını veren boyutları var. Beş ya da altı ayrı boyuttaki duduk aynı anda çalındığında, tıpkı körüklü org gibi ses veriyor.

Gasparyan da bu güzel çalgıyı, ustalarını dinleyerek geliştirmiş. 1959, 1962, 1973, 1980 yıllarında olmak üzere Unesco'dan dört altın madalya kazanan sanatçı Avrupa, Asya, Ortadoğu ve Amerika Birleşik Devletleri'nde birçok konser vermiş. 1989 yılında yaptığı ve Ermeni halk ezgilerine, ballad'larını seslendirdiği I Will Not To Be Sad In This World albümünü, Ermenistan'daki deprem kurbanlarına ithaf etmiş. Ünlü

Kronos Quartet ile de bir albüm çıkaran Djivan Gasparyan'ın müzikal alışverişte bulunduğu, birlikte stüdyoya girdiği tanınmış sanatçılardan birkaçı Lionel Ritchie, Peter Gabriel, Bob Dylan ve Michael Brook. Son olarak ülkemizde Yeni Dünya Müzik etiketiyle **Salute** albümü çıkan Gasparyan, halen Erivan konservatuarında duduk profesörü.

Ud'da ise uluslararası çapta iki usta biliyoruz. **Ara Dinkjian** ve **Haig Yazdjian**. Suriye doğumlu Haig Yazdjian onbeş yıldır Yunanistan'da yaşıyor. Ud'da usta olduğu kadar iyi bir şarkıcı aynı zamanda. Kendi kendini yetiştirmiş. Ortadoğu müziğine hayran. Bu müziği de en iyi udu ve sesiyle aktarabileceğine inanmış. Böylece müzikal yolculuğu başlamış. İlk albümünün adı **Talar**. İşte Haig Yazdjian hakkında olumlu eleştirilerden ikisi; "Yunanistan'a

her gelişimde Haig ile buluşmaya alıştım artık. Onu ilk kez birkaç yıl önce bir kulüpte dinlemiştim. Zaten ününü duymuş ve çok merak ediyordum. İlk dinlediğimde şok oldum. Haig'in yalnızca usta ud çalışına değil, çok özel sesini, şarkıcılığını da keşfetmiştim. Dostluğumuz böyle başladı ve bunu bir şans olarak görüyorum" (Ara Dinkjian, Difono Magazine).

"Haig Yazdjian'ın udunu dinlediğim zaman aklıma hemen Flamenko çalgısı **duende** geliyor. Bu insan, ruh, coşku ve tutku dolu. Bu da sanatının bir aynası" (Manos Tzanakakis, Pop-Rock Magazine).

Uluslararası boyuttaki Ermeni müziğinde daha genç bir kuşağa baktığımızda önce **Nor Dar** topluluğu dikkati çekiyor. İki Ermeni ve

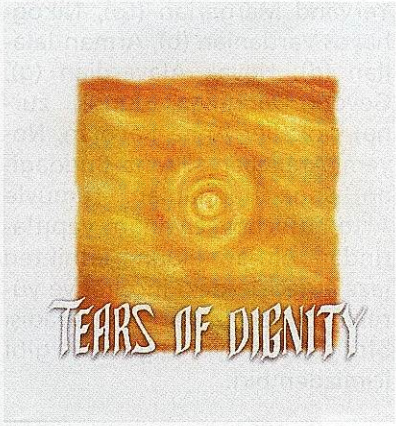

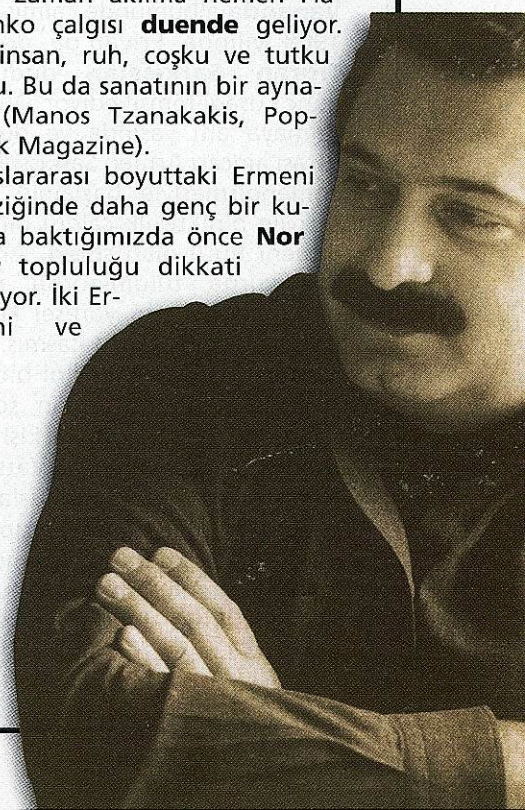

Haig Yazdjian

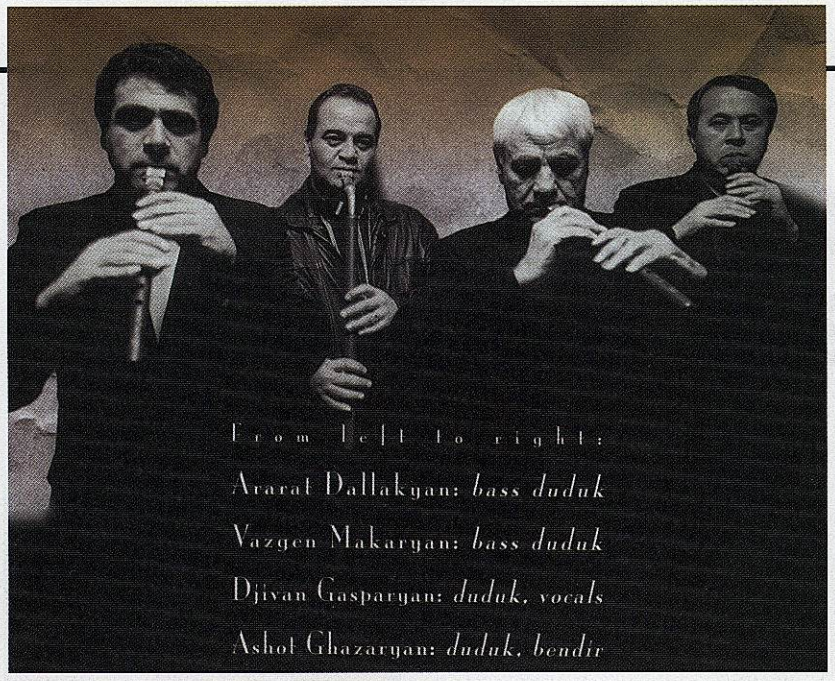

bir Yunan kökenli müzisyenden oluşuyor Nor Dar. Kora Michaelian, Tigran Sarkissian ve Orestes Moustidis.

1971 Erivan doğumlu **Kora Michaelian** piyanist. Yine piyanist annesi Tamara Avetikova'nın teşvikiyle beş yaşında klasik piyanoyla başlamış. Yeteneğinin yanı sıra bestecilik ve aranjörlük açısından da dikkati çeken Michaelian, Tchaikovsky okulunun ardından Komitas Auditorium'un burslarını kazanmış. Bu okullarda besteci Edgar Hovanessian ve aranjör Alfred Terterian gibi önemli kişilerle çalışmış. Michaelian, Nor Dar ile yaptığı çalışmalarından başka, Giorgos Maglaras, Djivan Gasparyan, Andreas Georgiou ve Eberhard Weber ile **Vananda** albümünde çalmış.

1968 yılında Erivan'da doğan **Tigran Sarkissian** dudukta genç kuşağı temsil ediyor. Duduk çalmaya altı yaşında ve duduk ustası amcası Armen Sarkissian'ın yönlendirmesiyle başlamış. Duduk ile birlikte ilk çalgısı bir tür Ermeni flütü olan **shevi**. Ardından zurna, tulum-zurna, pku, bloul, sering gibi yöresel kamış üfleme çalgılarda ustalaşmış. Romanos Melikian Koleji'ni bitiren Sarkissian'ın amcasından sonra kendisine örnek aldığı iki kişi var; Djivan Gasparyan ve Vatsche Horseptian. Tigran Sarkissian'ın bir başka yeteneği de Gregorien şarkılarındaki başarılı yorumu.

Yunan kökenli **Orestis Moustidis** 1964 Tiflis doğumlu. Çocukluğundan beri Ermenistan'da yaşıyor. Jazz müziğinin önemli bir yorumcusu. Nor Dar topluluğunun ilk albümüne gelince **Opus of the Lizard** adını taşıyor.

1996 yılında Toronto'da yaptığı **After Hours** albümüyle dikkati çeken genç bir Ermeni gitarcı **Levon Ichkhanian**. Beyrut doğumlu. Bir piyanistin oğlu. İki amcası da gitarcı. İlk konserini Toronto'da onüç yaşındayken veren Levon Ichkhanian, Canadian Stage Band Festival'daki yorumuyla Canadian All-Star Jazz ödülünü kazanmış. Toronto Üniversitesini bitirdikten sonra Pat Martino, Jim Hall ve Steve Khan gibi gitar ustalarıyla çalışma olanağını bulmuş. Dinleyici kitlesini Kanada dışına taşırıp Ortadoğu, Brezilya, Birleşik Devletler'de konserler vermiş, festivallere katılmış. Womad Festivalinde de adını görüyoruz. Ünlü Ermeni yönetmen Atom Egoyan'ın Looking for Nothing filmini müzikleyen Ichkhanian gitarın yanında buzuki de çalıyor. After Hours albümünde birlikte çaldığı ünlü adlar arasında bascı John Pattitucci, Hammond orgcu Doug Riley, alto saksofoncu Paquito D'Rivera ve genç duduk ustası Albert Vartanian var. Albümünde hem Ermeni müziği, hem de jazz geleneğini çağdaş bir bakış açısıyla harmanlamış Levon Ichkhanian.

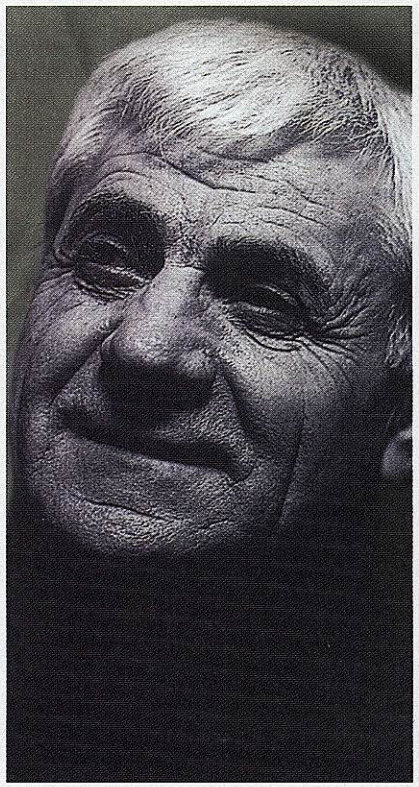

Djivan Gasparyan

Son olarak, adını dünyaya duyurmuş İstanbul doğumlu Ermeni kökenli en iyi genç kuşak müzisyen denince akla gelen ilk kişi kuşkusuz **Arto Tunçboyacıyan**. Ancak Tunçboyacıyan ile ilgili son bilgileri ileriki sayfalarda dostum Orhan Kahyaoğlu vereceği için ben yalnızca Arto'nun şu anda piyasada bulunmayan ilginç bir albümünden söz etmek istiyorum. 1999 yılında Erivan'da yaptığı bu albüm **Bzdik Zinvor**, Küçük Asker anlamına gelen aynı adlı beste, Arto'nun yine piyasaya çıkmayan ve Aydın Esen ile gerçekleştirdiği **Turar** albümünde yer almıştı önce. Bzdik Zinvor'u Erivan'da birlikte oluşturduğu ve tipik mizah anlayışıyla **Armenian Navy Band** adını verdiği müzisyenler, Ermenistan'ın hemen hemen en iyileri. Bellemekte yarar gördüğüm bu adlar; Levon Malkhasyan (p), Vahag Hairapetian (p, keyb), Arsen Nersessian (ts), David Khachatrian (as), Ashot Haroutunian (tb), Yervand Margarian (tp), Nikoghayos Vardanian (b), Arman Jalalian (d), Hovak Alaverdian (g), Gevork Dabghian (duduk, zurna), vokaller Anna Ravoian, Noyem Arakelian, Hrant Buddagian, Sona Handanian. Tümüyle Arto Tunçboyacıyan'ın yapıtlarından oluşan albüm, etnikten jazz'a geçişlerdeki inceliği ve yürekli sololarıyla parlayan sıradışı bir çalışma ve diğerleri gibi içimizden biri.

DOUBLEMOON RECORDS

Wax Poetic
Three

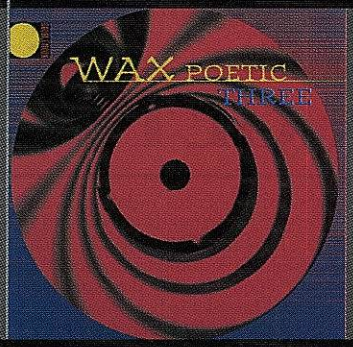

Brooklyn Funk Essentials feat. Laço Tayfa
In The BuzzBag

Craig Harris & The Nation of Imagination feat. Barbaros Erköse Istanbul

İlhan Erşahin Trio
Home

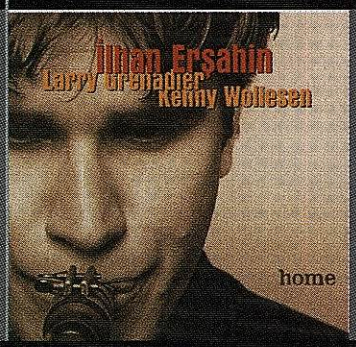

İstanbul Blues Kumpanyası
Sair Zamanlar

Burhan Öçal & Jamaaladeen Tacuma feat. Natacha Atlas
Groove alla Turca

Aydın Esen
Timescape

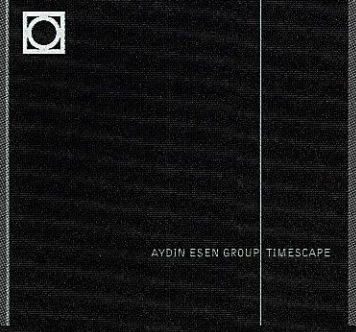

Baba Zula
3 Oyundan 17 Müzik

Mavi Müzik
01/00

Hüsnü Şenlendirici & Laço Tayfa
Bergama Gaydası

Rh Pozitif Müzik Yapım Sanayi ve Organizasyon Tic. A.Ş.
Yeni Yuva Sokak No. 27/29, 80060 Cihangir, İstanbul/Turkey
Tel: (90212) 292 97 71/72 Fax: (90212) 292 97 73

Genel Dağıtım EMI-KENT Elektronik San. ve Ticaret A.Ş.
İ.M.Ç. 6. Blok No. 6302 34470 Unkapanı/İstanbul
Tel: (0212) 514 16 22 Faks: (0212) 519 10 65

Derleyen: Ali Sönmez
(alisonmezjazz@hotmail.com)

Şu jazz dedikleri...

"JAZZ kara derili insanın müziğiydi; özgürdü, yaratıcıydı ve "swing" ederdi. Günümüzde JAZZ sözcüğü anlamını yitirdi." - RANDY WESTON

Genç koleksiyoncu: STAN GETZ

(2 Şubat 1927 - 6 Haziran 1991)

Gerçek adı Stanley Gayetsky olan Stan Getz, Philadelphia'da, Rus yahudisi bir göçmen ailesinin çocuğu olarak dünyaya gözlerini açtı. Küçük yaşta kontrbas ve fagot çalmayı öğrenen Stanley'nin ailesi 1930'ların başında New York'a taşındı. Bronx'ta oturdukları ev çok küçük geldiği için, Stanley de kontrbastan vazgeçip, saksofonda karar kıldı. Önce altoya ilgi duyduysa da, 15 yaşındayken, Dick Rogers'ın orkestrasında tenor saksofon çalmaya başladı. Ertesi yıl, Juilliard Müzik Akademisi'nden bir burs kazanmasına rağmen, müzik eğitimi almak yerine Jack Teagarden'ın big band'inde çalmayı yeğledi. 20 yaşına kadar, Stan Kenton, Jimmy Dorsey ve Benny Goodman gibi ünlü şeflerin büyük orkestralarında çalıştı ve Jazz'ı okulda değil, aralıksız sürdürülen turnelerde öğrendi. Özellikle Lester Young'ın serinkanlı, vibratosuz stilini kendine örnek alan Stan Getz, Bebop akımının ortaya çıkmasıyla birlikte Charlie Parker'dan da etkilendi. 1947'de California'ya giden 20 yaşındaki yetenekli müzisyeni, Woody Herman yeni kurduğu ve "Second Herd / İkinci Sürü" adını verdiği orkestrasına aldı. Orkestranın saksofonculari Stan Getz, Zoot Sims, Herbie Steward ve Serge Chaloff, o dönemde "Four Brothers / Dört Biraderler" diye anıldılar ve aynı adı taşıyan parçayla Jazz tarihine geçtiler. Ama Stan Getz'e asıl ismini duyurma olanağı sağlayan çalışma, Woody Herman orkestrasının 29 Aralık 1948'de doldurduğu "Early Autumn" adlı plaktaki lirik tenor solosu olmuştur. Bu yorumuyla, 50'li yılların ilk yarısına damgasını vuracak "Cool Jazz" akımının öncüleri arasına giren Getz, saksofondaki kontrollü, sakin ve yumuşak çalış tarzıyla, bu akımın Jazz dünyasındaki popülerliğini yitirmesinden sonra bile, başta John Coltrane olmak üzere, birçok saksofoncuyu derinden etkilemeyi bilmiştir. 1949 yılında Woody Herman'dan ayrılan ve New York'a gelen Stan Getz, dörtlü ve beşli gruplar kurdu ve 50'li yılların başında, "Roost" plak şirketi için kendi adına 78'lik plaklar doldurdu. 1951 yılında ilk kez yurtdışına gidip bir İskandinavya turnesine çıkan saksofoncu, ertesi yıldan itibaren konser organizatörü ve plak prodüktörü Norman Granz'la çalışmaya başladı. Onun organizasyonuyla, Dizzy Gillespie, Oscar Peterson, Gerry Mulligan, J.J.Johnson, Sonny Stitt, Lionel Hampton, John Lewis ve Harry Edison gibi müzisyenlerle ardarda stüdyoya girerken, "Jazz at the Philharmonic" konserlerinin değişmez elemanlarından biri oldu. Mükemmel tekniği sayesinde, en ağırdan en hızlıya kadar hiçbir tempoda zorlanmayan Stan Getz, saksofonundan elde ettiği temiz ve hoş tonu; olağanüstü doğaçlama yeteneği ve zengin melodik fikirleriyle birleştirince, 50'li yılların en sevilen Jazz müzisyenlerinden biri olmuş ve yıllık anketlerde tenor saksofon dalında sürekli ilk sıraya yerleşmişti. Ama yine bu yıllarda, uyuşturucu bağımlılığından kaynaklanan altı aylık bir cezaevi dönemi, ağır bir zatürree, başarısız bir evlilik, ve zenci Jazz müzisyenleri tarafından dışlanma gibi sorunlarla da bunalmış, hatta bir kez intihar girişiminde bile bulunmuştu. "Jazz at the Philharmonic"in 1958 Avrupa turnesinin ardından Danimarka'lı yeni eşiyle Kopenhag'a yerleşen Stan Getz, 1961 yılının başında Amerika'ya geri döndüğünde, tenor tahtını John Coltrane ile Sonny Rollins'e kaptırmış olduğunu gördü. Temmuz ayında, Eddie Sauter'in besteleyip düzenlediği özgün parçaları seslendirmek üzere, bir büyük orkestrayla stüdyoya giren Getz, herhangi bir melodiye veya akor dizisine bağlı kalmayan, özgür ve tamamen doğaçlama sololardan oluşan bir tür saksofon konçertosu sayılabilecek, ve bu farklı yapısıyla Jazz müzisyenlerinin yaylı çalgılar eşliğinde yaptığı çalışmalar arasında en başarılı albüm kabul edilen "Focus"u doldurdu. Bu plağın başarısının ardından, Stan Getz'in müzik yaşamında gerçek bir dönüm noktası oluşturacak çalışması geldi. 1962'nin Şubat ayında, gitarist Charlie Byrd'le birlikte doldurduğu, çoğunlukla Antonio Carlos Jobim imzalı bestelerden oluşan "Jazz Samba" adlı albüm, Brezilya'dan kopup gelen samba ritmleri ile "Cool Jazz"ı mükemmel bir şekilde bağdaştırarak, Jazz'da "Bossa Nova" akımına öncülük etti ve Getz'e ilk Grammy ödülünü kazandırdı. Bu plağın olağanüstü başarısının ardından, tüm dünyada iki yıl boyunca Bossa Nova çılgınlığı yaşandı. Bu dönemde Stan Getz, aynı türde, herbiri büyük ilgi gören beş albüm daha çıkardı. Bu albümlerde yer alan "Desafinado" ve "Girl from Ipanema" gibi parçaların unutulmaz yorumları uzun süre popüler müzik listelerinin başında kaldılar. Jazz dünyasındaki lakabı "The Sound / Ses" olan Meslek yaşamı boyunca kaliteli müzisyenlerle çalışmayı prensip edinen Stan Getz, Jazz dünyasına bir çok genç yetenek de kazandırmıştır. 60'lı yılların sonunda, Gary Burton, Steve Swallow, Chick Corea, Jack DeJohnette, Tony Williams, Miroslav Vitous ve Airto gibi genç müzisyenleri grubuna alan sanatçı, 1967'de Chick Corea ile doldurduğu ve belki de en romantik plak çalışması sayılabilecek "Sweet Rain" albümüne adını veren parçayla bir kez daha pop listelerine girmeyi başarmıştı. Biraz da birlikte çalıştığı genç müzisyenlerin etkisiyle, 70'li yıllarda doldurduğu albümlerde, daha sert bir tona kayan ve baladlarda vibrato kullanmaya başlayan Stan Getz, o döneme damgasını vuran "fusion" akımına ise yüz vermemiş, "Dynasty", "Captain Marvel", "The Peacocks" ve 50. yaşgününde Kopenhag'da doldurduğu "Live at Montmartre" gibi "mainstream" albümlerle doğru bildiği yolda ilerlemişti. 80'li yılların başında Concord plak şirketinden çıkan albümleriyle yeniden Jazz dünyasının aranılan isimleri arasına giren ve Stanford Üniversitesi'nde Jazz dersleri vermeye başayan Getz, kansere yakalanmasına rağmen, doğal ilaçlar, sağlıklı beslenme ve disiplinli bir yaşam tarzıyla kaderine boyun eğmemeye çalıştı. Usta sanatçının, Kopenhag'ta yaşadığı dönemde açılmasına ön ayak olduğu ve uzun süre çalıştığı, Avrupa'nın en ünlü Jazz klüplerinden Montmartre'da, 6 Temmuz 1987'de verdiği konserin, "Anniversary" ve "Serenity" adlı iki ayrı CD'de toplanan kayıtları, son dönem çalışmaları arasında özellikle ses getirdi. İstanbullu Jazz'severler, Stan Getz'i ölümünden iki yıl önce, 1989 yazında İstanbul Festivali'nde ilk ve son kez izleme olanağını buldular. Hastalığının etkisiyle zayıf düştüğünü sahnede belli etmemeye çalışan Jazz'ın romantik ozanı, son nefesine kadar müzikten kopmadı. 50 yılı bulan müzik yaşamı boyunca kendi çizdiği yoldan ayrılmadan, sayısız başyapıta imza atan ve Modern Jazz'ın beyaz ırktan en büyük saksofoncusu sayılan Stan Getz, kansere karşı verdiği uzun ve inatçı mücadelede ne yazık ki yenik düştü ve 6 Haziran 1991'de Jazz dünyasının "ses"i sustu. Ölümünden sadece üç ay önce, piyanist Kenny Barron eşliğinde, çok sevdiği Kopenhag'ta verdiği düet konserin kayıtları, ölümünün ardından "People Time" adlı çift CD'lik bir set olarak yayınlandı... Getz'in zengin diskografisinden yaptığımız seçimleri, her zamanki gibi, Jazz'a olan ilginize, bütçenize ve hedeflediğiniz koleksiyonun çapına göre sınıflandırdık. Bunlar arasından belli bir dönemde ülkemize ithal edilmiş olan CD'leri de bir ay-yıldızla işaretledik. Her bölümde öncelikli olarak alınması gereken, en başarılı yapıtları ise birer okla vurguladık.

DERLEME ALBÜMLER

(İlk CD'lerini alacaklar ve kısıtlı bütçeler için)

- ➲ The Best of the Roost Years (1950-52) ROULETTE JAZZ 98114
- * The Artistry of Stan Getz - The Best of the Verve Years, Vol.1 (1952-67) VERVE 511468 (2CD)
- * Highlights - The Best of the Verve Years, Vol.2 (1952-71) VERVE 517330 (2CD)
- ➲ Verve Jazz Masters, 8 (1952-67) VERVE 519823
- ➲ A Life in Jazz: A Musical Biography (1952-91) VERVE 535119
- * Stan Getz & Friends - Compact Jazz (1953-67) VERVE 835317
- ➲ The Best of the West Coast Sessions (1955-57) VERVE
- ➲ Stan Getz with Strings - Compact Jazz (1955-71) VERVE 513631
- ➲ Verve Jazz Masters, 53 - Stan Getz Bossa Nova (1962-64) VERVE 529904
- * Compact Jazz (1962-67) VERVE 831368
- ➲ This Is Jazz (1964-77) COLUMBIA CK 64969

ÖZGÜN ALBÜMLER

(Kapsamlı bir koleksiyonu hedefleyenler için)

- * At Storyville, Vol.1&2 (1951) ROULETTE JAZZ 94507
- * Stan Getz Plays (1952-54) VERVE 833535
- * Stan Getz at the Shrine (1954) VERVE 513753
- ➲ Hamp & Getz (1955) VERVE 831672
- ➲ Stan Meets Chet (1958) VERVE 837436
- ➲ Cool Velver and Voices (1960-66) VERVE 527773 (2CD)
- * Focus (1961) VERVE 821982
- * Jazz Samba (1962) VERVE 521413
- * Getz/Gilberto (1963) VERVE 810048
- ➲ Jazz Samba Encore (1963) VERVE823613
- * Nobody Else But Me (1964) VERVE 521660
- ➲ Stan Getz & Bill Evans (1964) VERVE 833802
- * Sweet Rain (1967) VERVE 815054
- ➲ Live at Monmartre (1977) STEEPLECHASE SCH-31074
- ➲ Pure Getz (1982) CONCORD CCD 4188
- * Anniversary! (1987) EMARCY 838769
- ➲ Serenity (1987) EMARCY 838770
- ➲ People Time (1991) EMARCY 510134 (2CD)

KOMPLE SETLER

(Fanatik ve "tuzu kuru" Getz hayranları için)

- ➲ The Complete Roost Recordings (1950-54) ROOST-BLUE NOTE 8 59 622 (3CD)
- ➲ The Complete Recordings of the Stan Getz Quintet with Jimmy Raney (1951-53) MOSAIC (3CD)
- * East of the Sun - The West Coast Sessions (1955-57) VERVE 531935 (3CD)
- * The Girl from Ipanema - The Bossa Nova Years (1962-64) VERVE 823611 (4CD)

ŞU CAZ DEDİKLERİ

Her Cuma gecesi 23:00-24:00 arası, TRT Radyo 3'te

2000 yılı boyunca her hafta, "Jazz'ın En Önemli 52 Albümü" kronolojik sırayla tanıtılıyor.

7	Nisan	HORACE SILVER Horace Silver and the Jazz Messengers (1954-1955)
14	Nisan	ERROLL GARNER Concert by the Sea (1955)
21	Nisan	CLIFFORD BROWN & MAX ROACH At Basin Street (1956)
28	Nisan	DUKE ELLINGTON Ellington at Newport (1956)
5	Mayıs	THELONIOUS MONK Brilliant Corners (1956)
12	Mayıs	SONNY ROLLINS Saxophone Colossus (1956)
19	Mayıs	ART TATUM & BEN WEBSTER The Tatum Group Masterpieces, Vol. 8 (1956)
26	Mayıs	GUNTHER SCHULLER The Birth of the Third Stream (1956-1957)
2	Haziran	COUNT BASIE The Complete Atomic Basie (1957)
9	Haziran	JOHN COLTRANE Blue Train (1957)
16	Haziran	CANNONBAL ADDERLEY Something Else (1958)
23	Haziran	ART BLAKEY Moanin' (1958)
30	Haziran	DAVE BRUBECK Time Out (1959)

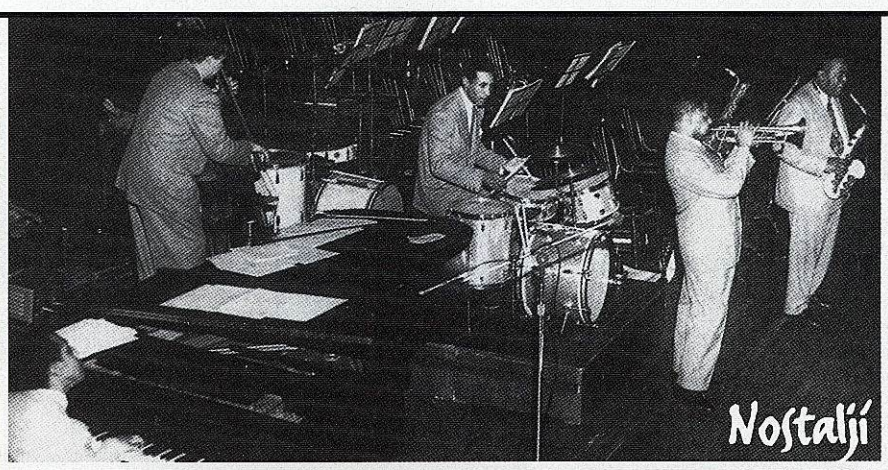

GELMİŞ GEÇMİŞ EN BÜYÜK JAZZ KONSERİ

Tarih: 15 Mayıs 1953; **Mekân:** Kanada'nın Toronto kentindeki Massey Hall konser salonu; **Katılanlar:** (Soldan sağa) Piyanist Bud Powell, basçı Charles Mingus, davulcu Max Roach, trompetçi Dizzy Gillespie, ve alto saksofoncu Charlie Parker; **Vesile:** Toronto Yeni Jazz Derneği'nin üyeleri arasında yapılan bir anket, ideal Bebop grubunun bu beş müzisyenden oluşacağını ortaya çıkarmıştı. Charles Mingus'un organize ettiği konserde, bu dev kadro ilk ve son kez birlikte çalacak ve konser plak yapılmak üzere yine Mingus tarafından kaydedilecekti. Parker ünlü Selmer marka saksofonunu yanında getirmediği için bir müzik dükkanından ödünç alınan beyaz plastik bir altoyla sahneye çıkacaktı; **Sonuç:** O geceki efsanevi konserin başarısız geçmesi için yeterli pek çok neden vardı aslında. Bir sinir krizinin ardından yattığı hastaneden yeni çıkmış olan Bud Powell zil zurna sarhoştu ve bir zamanlar kader birliği etmiş olan Dizzy ile Bird arasında bir süredir düşmanlık başlamıştı. Ayrıca o gece aynı saatlerde Rocky Marciano ve Jersey Joe Walcott arasında bir boks ünvan maçı vardı. Belki de bu nedenle 2500 kişilik salonda sadece 600 jazzsever vardı ve bir boks hastası olan Dizzy sololarının arasında kulise kaçıp maçı izlemeyi yeğliyordu. Ama boks maçı ilk raundlarda nakavtla sonuçlanınca, Bird'ün olağanüstü performansından da etkilenen ünlü trompetçi kendini konsere verecek ve gece büyük bir başarıyla sonuçlanacaktı. O gece yapılan kayıtlar Mingus'un kendi kurduğu Debut plakçılık tarafından long-play olarak piyasaya sürülecek ve çok az sayıda basıldığı için, "Jazz at Massey Hall" albümü kısa sürede en çok aranan nadir ve efsanevi plaklar arasına girecekti. Bu arada, anlaşmalı olduğu plak şirketiyle başı derde girmesin diye (ve Bebop'u "Çin müziği" diye tanımlayan Louis Armstrong'a bir kinaye olarak), Parker'ın ismi plağın kapağında Charlie "Chan" olarak yazılmıştı.

"EN ÖNEMLİ" JAZZ ALBÜMLERİ (2)(Tabii yine bana göre!)

Geçen sayıda, Jazz müziğinin asırlık gelişimi içinde önemli rol oynamış albümler arasından yaptığım bir seçimin sonucu olarak ortaya çıkan ve 2000 boyunca radyo programlarımda sırayla çalacağım 52 albümlük bir listeyi sunmuş ve "tabii bu listeye pek çok itiraz gelebilir; bunlardan en geçerlisi 1945 öncesinin "Klasik Jazz" dönemine sadece 7 albüm ayırmam olabilir. Veya Jazz'da daha çağdaş bir yaklaşımdan hoşlananlar, listede 1965 sonrasından da sadece 7 albümün bulunmasını yadırgayabilirler... Belki albüm sayısını 100'e çıkarsaydım, daha dengeli bir liste oluşurdu" demiştim. Korktuğum gibi olumsuz tepkilerle karşılaşmadım, ancak bazı okurlar "daha dengeli bir liste", "daha fazla albüm" gibi taleplerde bulundular. Ben de bu dilekleri kırmamak için toplam albüm sayısını 100'e çıkaracak bir biçimde, şahsen önemli bulduğum 48 albümü daha aşağıda sıralamayı uygun gördüm. Hala atladığım, gözden kaçırdığım daha başarılı ve önemli albümlerin olabileceğini kabul ediyor ve bu 100'lük listede yer almayan bu tür çalışmaların önümüzdeki sayılarda diğer Jazz yazarları ve okurlarımız tarafından önerileceğini umut ediyorum.

Not: Geçen sayıda, "bu kadar seçkin albümden kaçının compact-disc'ini Türkiye'de bulabilirsiniz, orasını Allah bilir!" demiş, bu sütunlarda tanıttığım CD, kitap ve videoları satın almak isteyecek okurlara ABD'deki postayla satış yapan şirketleri önermiştim. Bir Jazz tutkunu olan Hakan Atala, Tünel'deki tarihi dükkanı Lale Plak'ta bu CD'lerin çoğunun bulunduğunu belirtti. Ayrıca, 1000'i aşkın albümden oluşan "Original Jazz Classics" serisinin (galiba tamamının) yine Beyoğlu'daki Ada Plak ve Kitapevi tarafından Türkiye'ye ithal edildiğini müjdelemek isterim. Beni tedirgin eden tek konu, getirtilen CD'lerin, yeni "20-bit remaster"lar yerine, bir önceki döneme ait, yurtdışında hızla piyasadan çekilen eski seriye ait olmaları. Bu vesileyle, Türkiye'deki plak şirketi temsilcilerinin, tartışmasız birer Jazz başyapıtı olan bu klasik CD'leri Türkiye'ye getirmeleri ve sürekli stokta tutmaları gerektiğine bir kez daha dikkat çekiyorum. Yabancı kitaplar konusunda, Beyoğlu Robinson Cruseo, Pandora ve Homer Kitapevleri'nde şansınızı deneyebilirsiniz. Jazz video kaset ve DVD'leri içinse, birileri bu tür ürünlere de Türkiye'de talep olabileceğini keşfedene kadar yine ne yazık ki yurtdışı kaynakları önermek zorundayım.

- FLETCHER HENDERSON A Study in Frustration (1923-39) / COLUMBIA-SONY
- JELLY-ROLL MORTON The Red Hot Peppers Sides (1926) / BLUEBIRD-BMG
- BIX BEIDERBECKE Singin' the Blues (1927) / COLUMBIA-SONY
- SIDNEY BECHET The Legendary Sidney Bechet (1932-41) / BLUEBIRD-BMG
- ART TATUM Classic Piano Solos (1934-39) / DECCA-UNIVERSAL
- CHARLIE CHRISTIAN The Genius of the Electric Guitar (1939-41) / COLUMBIA-SONY
- BILLIE HOLIDAY The Complete Decca Recordings (1944-50) / DECCA-UNIVERSAL
- CHARLIE PARKER The Savoy Masters (1944-48) / SAVOY JAZZ
- DIZZY GILLESPIE Shaw Nuff (1945-46) / MUSICRAFT
- BUD POWELL The Amazing Bud Powell, Vol.1 (1949-51) / BLUE NOTE-EMI
- STAN KENTON New Concepts of Artistry in Rhythm (1952) / CAPITOL JAZZ-EMI
- CHARLIE PARKER, DIZZY GILLESPIE, BUD POWELL, CHARLES MINGUS, MAX ROACH Jazz at Massey Hall (1953) / ORIGINAL JAZZ CLASSICS
- SHORTY ROGERS Short Stops (1953) / BLUEBIRD-BMG
- MODERN JAZZ QUARTET Django (1953) / ORIGINAL JAZZ CLASSICS
- LOUIS ARMSTRONG Plays W.C. Handy (1954) / COLUMBIA-SONY
- SARAH VAUGHAN Sarah Vaughan with Clifford Brown (1954) / EMARCY-UNIVERSAL
- LENNIE TRISTANO Lennie Tristano (1955)
- LEE KONITZ & WARNE MARSH Lee Konitz with Warne Marsh (1955) ATLANTIC-WEA
- MILES DAVIS Miles Ahead (1957) / COLUMBIA-SONY
- LAMBERT, HENDRICKS & ROSS Sing a Song of Basie (1957) / GRP-UNIVERSAL
- ORNETTE COLEMAN The Shape of Jazz to Come (1959) / ATLANTIC-WEA
- JOHN COLTRANE My Favorite Things (1960) / ATLANTIC-WEA
- ELLA FITZGERALD The Complete Ella in Berlin: Mack the Knife (1960) / VERVE-UNIVERSAL
- GIL EVANS Out of the Cool (1960) / IMPULSE!-UNIVERSAL
- SONNY ROLLINS The Bridge (1962) / RCA-BMG
- STAN GETZ Focus (1963) / VERVE-UNIVERSAL
- LEE MORGAN The Sidewinder (1963) / BLUE NOTE-EMI
- CHARLES MINGUS The Black Saint and the Sinner Lady (1963) / IMPULSE!-UNIVERSAL
- ANDREW HILL Point of Departure (1964) / BLUE NOTE-EMI
- ALBERT AYLER Spiritual Unity (1964) / ESP
- MILES DAVIS Miles Smiles (1966) / COLUMBIA-SONY
- McCOY TYNER The Real McCoy (1967) / BLUE NOTE-EMI
- CARLA BLEY Escalator Over the Hill (1968-71) / WATT-JCOA
- KEITH JARRETT Facing You (1971) / ECM
- MAHAVISHNU ORCHESTRA The Inner Mounting Flame (1971) / COLUMBIA-SONY
- SONNY STITT Endgame Brilliance: Constellation & Tune Up (1972) / MUSE-32 JAZZ
- GARY BURTON & CHICK COREA Crystal Silence (1972) / ECM
- DAVE HOLLAND Conference of the Birds (1973) / ECM
- JOE PASS Virtuoso (1974) / PABLO
- CECIL TAYLOR Silent Tongues (1974) / ARISTA-FREEDOM
- BETTY CARTER The Audience with Betty Carter (1980) / VERVE-UNIVERSAL
- DAVID MURRAY Ming (1980) / BLACK SAINT
- PAT METHENY Still Life (Talking) (1987) / GEFFEN
- MICHAEL BRECKER Michael Brecker (1988) / IMPULSE!-UNIVERSAL
- STAN GETZ Anniversary (1990) / EMARCY-UNIVERSAL
- STEVE COLEMAN The Tao of Mad Phat - Fringe Zones (1993) / RCA-NOVUS-BMG
- CHARLIE HADEN QUARTET WEST Haunted Heart (1993) / VERVE-UNIVERSAL
- JOE LOVANO Rush Hour (1994) / BLUE NOTE-EMI

ÖLÜMSÜZ STANDARTLAR

COME RAIN OR COME SHINE

Söz: Johnny Mercer
Müzik: Harold Arlen

I'm gonna love you, like nobody's loved you
Come rain or come shine
High as a mountain, deep as a river
Come rain or come shine
I guess when you met me
It was just one of those things
But don't you ever bet me
'Cause I'm gonna be true if you let me
You're gonna love me, like nobody's loved me
Come rain or come shine
We'll be happy together, unhappy together
Now won't that be just fine
The days may be cloudy or sunny
We're in or out of the money
But I'm with you always
I'm with you rain or shine

STORMY WEATHER

Söz: Ted Koehler
Müzik: Harold Arlen

Don't know why
There's no sun up in the sky
Stormy weather
Since my man and I ain't together
Keeps raining all the time

Life is bare
Gloom and misery everywhere
Stormy weather
Just can't get my poor old self together
I'm weary all the time, the time
So weary all of the time

When he went away
The blues walked in and met me
If he stays away, old rocking chair will get me
All I do is pray
The lord above will let me
Walk in the sun once more

Can't go on
Everything I had is gone
Stormy weather
Since my man and I ain't together
Keeps raining all the time
Keeps raining all of the time

I walk around,
Heavy-hearted and sad
Night comes around
And I'm still feeling bad
Rain pourin' down
Blinding every hope I had
This pitter 'n patter 'n beatin' 'n spatterin' drivin' me mad

Love, love, love, love
This misery will be the end of me

When he went away
The blues walked in and met me
If he stays away, old rocking chair will get me
All I do is pray
The lord above will let me
Walk in the sun once more

Can't go on
Everything I had is gone
Stormy weather
Since my man and I ain't together
Keeps raining all the time, the time
Keeps raining all the time

BİR KİTAP / BİR VİDEO

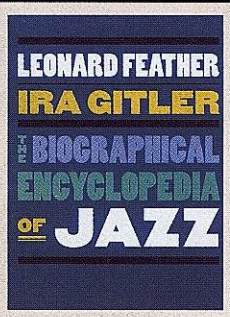

THE BIOGRAPHICAL ENCYCLOPEDIA OF JAZZ

Leonard Feather & Ira Gitler
Oxford Univrsity Press, ABD, 1999
ISBN 0-19-507418-1
718 sayfa, Bez ciltli, 49.95$

Ünlü Jazz eleştirmeni ve yazar Leonard Feather'ın 50'li yıllarda kaleme aldığı "Encyclopedia of Jazz" ile onun ilerki yıllarda güncelleştiren ciltleri ("The New Encyclopedia of Jazz" (1960), "The Encyclopedia of Jazz in the Sixties" (1966), "The Encyclopedia of Jazz in the Seventies" (1976)), titiz ve kapsamlı araştırmalar sonucu ortaya çıkarılmış eserler olarak, Jazz referans kitapları arasında daima seçkin bir yere sahip olmuştur. 1980'lerde maddi olanaksızlıklar yüzünden güncelleştirilemeyen "Encyclopedia of Jazz"ın yeni baskısı için Japonların ünlü Jazz dergisi Swing Journal destek vermeyi kabul edince, Feather ile 70'ler ansiklopedisinde kendisine yardımcı olan Ira Gitler, 1990 yılında kolları sıvayarak yepyeni bir ansiklopedinin yazımına girişmişlerdi. Ancak Feather, 1994'de ölünce, bu projenin gerçekleştirilmesi beklenenden çok daha uzun bir süre aldı. Nihayet 1999'un son aylarında piyasaya sürülen "The Biographical Encyclopedia of Jazz", 700 sayfada, AACM'den Mike Zwerin'e kadar, Jazz dünyasından 3.300 ismin kronolojik gelişimini özetleyen, güncel ve detaylı bir başvuru kaynağı olarak jazz düşkünlerinin kütüphane raflarında yerini aldı bile. Bu arada, bir yıl kadar sabredebilirseniz, bu vazgeçilemeyecek kitabın karton kapaklı baskısına 20 dolar civarında sahip olabileceğinizi de hatırlatalım.

JAZZ ON A SUMMER'S DAY

Yönetmen ve Yapımcı: Bert Stern
Kurgu: Aram Avakian
New Yorker Video
DVD 16500, ABD, 2000
84 + 30 dakika, Renkli, 5.1 Surround Stereo
DVD/NTSC, 29.95$

Kayıtları 1958 Newport Jazz Festivali'nde gerçekleştirilen, ve Louis Armstrong, Thelonious Monk, Gerry Mulligan, Sonny Stitt, Jack Teagarden, Chico Hamilton, Anita O'Day, Dinah Washington, Mahalia Jackson, George Shearing, Jimmy Guiffre Trio, Chuck Berry gibi ünlü isimleri Festival performansları sırasında görüntüleyen bu efsanevi filmi sizlere 7. sayımızda tanıtmıştık. Rhode Island açıklarında Festival'le aynı anda gerçekleştirilen Amerika Kupası Yat Yarışları'na ait çekimler ve izleyicilerin ön plana çıktığı sıradışı sahneleriyle, günümüzde bir Jazz festivali filmi olmaktan öte, artık çok gerilerde kalmış bir döneme nostaljik bir bakış niteliği de taşıyan bu belgesel, 60'lı ve 70'li yılların "Woodstock", "Monterey Pop", "Gimme Shelter" gibi ünlü festival filmlerine öncülük etmişti. Dönemin genç ve başarılı fotoğrafçısı Bert Stern'in bu sıradışı projesi artık dijital teknolojiyle yenilenmiş, 5.1 surround stereo ses kaydıyla zenginleşmiş olarak DVD'de; üstelik, Stern'in filmin yapım sürecini anlatan 30 dakikalık bir belgeseli eşliğinde. Mükemmel bir müziğin yanısıra, parlak renkleri, nefes kesen görüntüleri ve akılcı kurgusuyla gerçek bir yedinci sanat yapıtı sayılan (Venedik Film Festivali'nde gösterildiğinde, ABD sinemasında bir "Yeni Dalga"ın habercisi olarak değerlendirilmişti) bu filmi DVD'den büyük ekranda seyretmek müthiş bir keyif.

Jazz Sözlüğü

J

Jig - Genel olarak, (15. yüzyılda İngiltere'de bir folk dansı olarak ortaya çıkmış) "6/8'lik canlı bir dans ve buna uygun müzik"anlamında kullanılan bu sözcüğün jazz dilinde ayrı bir tanımı ve ondan türetilmiş çeşitli argo sözcükler vardır. Bu bağlamda Jig, Scott Joplin gibi müzisyenlerin çaldığı Ragtime türü parçalar ile Jelly Roll Morton'un arkaik jazz tarzı arasında köprü görevi gören müziğe verilen addır. Hatta Rag sözcüğünün jig/jag/rag şeklinde biçim değiştirerek oluştuğuna dair iddialar da vardır; Jig (Jigaboo) - Zenci; Jig - Alkollü içki; Jig Head - Sarhoş; Jig-a-Jig - cinsel ilişki.

Jim - Zenci erkeklerin birbirlerine hitap ederken kullandıkları isim ("Jack" ya da "Jelly Bean" gibi); Jim Town - Zenci mahallesi (bu terimi hem beyazlar, hem de zenciler benimsemiştir).

Jim Crow - Yüzünü siyaha boyayıp sahnede çeşitli şaklabanlıklar yaparak sahte zenci şarkıları söyleyen Thomas Rice'ın üne kavuşturduğu "Jump Jim Crow" adlı bir 19. yüzyıl plantasyon şarkısından kaynaklanan terim, zencilere karşı ayrımcılığın ve ırkçılığın simgesi olmuştur. Önceleri fakir zenci anlamında kullanılan bu terim zamanla zencilere karşı geliştirilen ayrımcılık doktrinine isim olmuştur. Sözcüğün tersi olan Crow Jim ise, zencilerin beyaz düşmanlığı için kullanılır. ("Jim Crow Blues" - Cow Cow Davenport)

Jim-jam - 1. Hareketli bir tarzda çalmak (jazz up ile eşanlamlı); 2. "Heebie-Jeebies" adıyla da bilinen canlı ve hızlı dans.

Jimmies - Çok sinirli olmak, şiddetli sinir krizi. *("The Jimmies" - Jimmie Lunceford)*

Jitterbug - (Mandingo dilinde korkmuş anlamına gelen jito'dan türemiş olan jitter (sinirlilik, ajitasyon) sözcüğünden). 1. Enerjik ve hızlı bir dans; 2. Sinir krizi geçiren insan ("Jitter Bug" - Cab Calloway); 3. (1930'lardan önce) Müziğe karşı duyulan cinsel tepki; 4. Jazz'a ve özellikle Swing'e ateşli bir coşkuyla bağlı, ama müzisyen olmayan kişi; Jitterbugging - Swing müziğiyle dans etmek.

Jive - 1. Aldatmak, kandırmak, dalga geçmek ("Don't Jive Me" - Louis Armstrong); 2. Zenci argosu ("Hit That Jive, Jack" - Slim Gaillard); 3. Keyifli vakit ("The Jive Blues" - Memphis Slim); 4. Dans; 5. Hızlı ve ritmik müzik; 6. Dalaşma; 7. Marihuana ("Here Comes the Man with the Jive" - Stuff Smith); 8. Cinsel ilişki; Jive Man - Sahtekar; hilekar.

Jody (Jodie) - Sevgili, iyi sevişen partner. ("The Jody Grind" - Horace Silver)

Jogo - Zenci.

John - (Mandingo dilinde köle anlamına gelen Jon'dan) 1. Erkek; sevgili ("My John Blues" - Clara Smith); 2. Kolay kandırılacak adam (özelliklebeyazlar için kullanılır).

Johnson - 1. Kanun; otorite; 2. Penis

Joint - 1. (1930-40 arasında) Her türlü yer, mekân. Özellikle, hareket olan yer (hapishane, bar gibi); 2. Penis; 3. (1940-70) Esrarlı sigara; Dame Joint - Genelev; Juice Joint - Bar, Meyhane; Juke Joint - bkz. Juke.

Jomo - Mojo (bkz. bu sözcük) yerine kullanılan daha kibar bir ifade biçimi.

Night Ark

'Yaşadıklarımızı jazz haline getiriyoruz'

Orhan Kâhyaoğlu

Night Ark' grubunu Türkiyeli müzikseverler birkaç yıldır tanıyor. Müziklerindeki ezgi ve formlar kulağımıza oldukça yakın gözükse de, onları ancak üçüncü stüdyo albümleri 'In Wonderland' la tanımıştık. Bu albümün yayınlanmasından önce, grup 1997 yılında İstanbul Jazz Festivali'ne bir konser için konuk olmuştu. Bu konserin ilginç bir özelliği vardı. Onno Tunç'un ölümünden sonra anısına yapılmıştı, Onno'nun adının anılmasının nedeni, grubun baştan beri öncülüğünü yapan iki çekirdek üyeden birinin Onno'nun kardeşi Arto Tunçboyacıyan olmasıydı. 'Night Ark' adını, fikrini, müzik felsefesini oluşturan özel sanatçıysa Ara Dinkjian. Onno'yu tabii ki Ara da tanıyordu. Kaçınılmaz olarak da, Onno'nun trajik ölümüne duydukları üzüntünün açığa vurumuydu bu konser. Zaten Arto ve Ara aynı yıl, bestelerin tamamını Arto'nun hazırladığı bir özel 'konsept' albüm de çıkarmışlardı. Daha sonra ayrıntılı değineceğimiz 'Onno' adlı bu albüm, trajik ölüm için yazılmış bir ağıt niteliğindeydi.

Bu yılın ilk haftalarında, 'Night Ark'ın son albümü 'Petals On Your Path' yayınlandı. Albümün yayınıyla birlikte, artık bu ilginç grubu tüm ayrıntılarıyla tanıtma zamanının geldiğini düşündük. Çünkü, dünyada benzerine az rastlanır bir deneyimi simgeliyordu grubun müziği. 15 yılı aşkın bir geçmişleri vardı. Buna rağmen, yaptıkları müziği hiçbir kritik bilinen bir müzik türüne yaslayamadı.

Jazz, teknik özelliklerinin yanında, ruh olarak da müzik felsefelerini simgeliyordu. Ancak, yalnız jazz müzik yaptıklarını söylemek neredeyse imkansız. Müziğe yeni bir tonalite katarak, ilginç bir kaynaşımın sayısız izlerini taşıdılar. Tüketim müziğinin aynılaşmasına karşı onlar kalıcı kaynaklarına başvurmayı seçtiler. Ara Dinkjian onunla yapılan bir söyleşide, 'yaşadıklarımızı jazz haline getiriyoruz', diyor. Doğal olarak da, gerek Ara, gerekse Arto'nun tavırlarında bir 'dünyalı' olma güdüsünün izlerine rastlanıyor. Ancak, bu dünyalılık, modern müziklerin deneyimleriyle, kendi folklorik kaynaklarını buluşturmakta ilk aşamada. Örneğin, Ara New York doğumlu olmasına rağmen, dedesi Anadolu'dan (Diyarbakır'dan) göç edip Paris'e yerleşen bir ailenin çocuğuydu. Baba ve annesi New York'da evlenmişlerdi. En önemli yan, babası Onnik Dinkjian'ın Ermeni Müziği söyleyen bir şarkıcı olmasıydı. Dolayısıyla, Ara'da küçük yaşta ud çalmaya başlamış; klasik müzik eğitimi sürecinde udu devreye sokup, konservatuvarına bu enstrüman için kürsü açtırmayı başaran ilk öğrenci olmuştu. Dolayısıyla, özellikle Ermeni folklörü ve etnik müziğiyle donanırken; ufku geniş olduğu için jazz, klasik ve pop müziği bile kendi formasyonuyla yeni bir tavra dönüştürme-

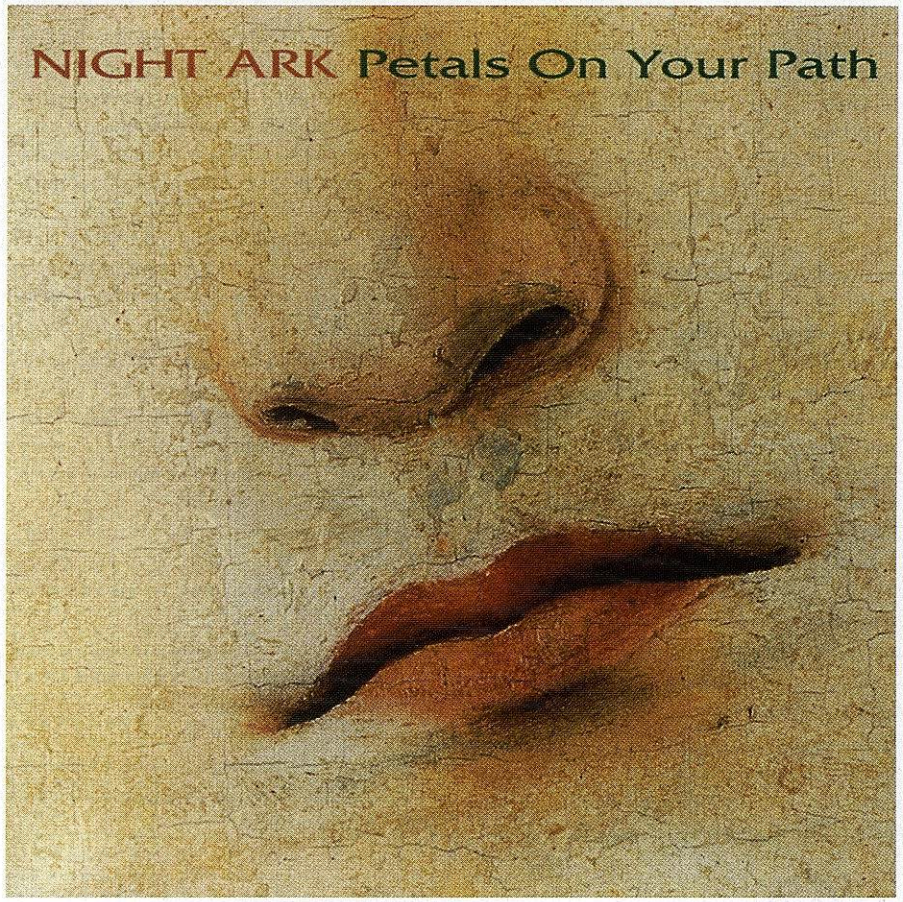

yi başaran nadir sanatçılardan biri oldu. Etnik ve otantik olanla, yeni, modern deneylerin kesişme noktalarında varolan bir araştırmacılığın peşindeydi.

Arto Tunçboyacıyan'la tanıştıktan sonra, kendi ortak kültürlerinin köklerine sadık bir müziği temellendirmek için yoğun uğraşa başladılar. Makam müziğine duydukları sempatiden ikisi de ödün vermedi. Ama, bu tavrı hiçbir zaman, tutucu bir boyuta taşımadılar. Tam tersi, özel bir deneyim peşine düştüler. New Age'in saf sofistike yanıyla, World Music'in dünya folklör ve etnik müziklerinden yararlanışını estetik bir özenle kendi sound'larına taşıdılar. Coğrafyalarına ve köklerine sadakati ön planda tutarken, önemli olanın ulusal değil evrensel perspektif olduğunu özümsediler. Müziğin ruhuydu onları kucaklayan. Önemli olan farklı bir estetik boyut yakalamalarının gereğini idrak etmeleriydi.

Arto, Anadolu hümanizmi, özellikle de Mevlevilerin inanç sisteminden çok etkilenmiş, insan'ı merkez yapan bir etik tavrı hayat tarzına dönüştürmüş bir isim. Onun müzik algısının bestelerinin çoğunu Ara yapsa da Night Ark sound'una farklı bağlamlarda sindiği de söylenebilir. Dünya insanı olmaktan öte, insan olmayı gerektiren ana ahlaki kriterlere de sadık olunması gerektiği tavırlarının özünü oluşturuyordu. Night Ark müziklerini dinlerken de; dozun ve müzikal kaynaşımlara özenin altını önemle çizmek gerekiyor. Arto aslında, önce bir jazz müzisyeni kabul edilmeli. Ama, kendi etnik müziklerini dünyanın müzik nabzını çok iyi izleyen, bu algıdan ödün vermeyen bir isim olduğunu müzik hayatını izleyen herkes saptayabiliyor. İşte Ara ve Arto, kendilerine has kimliklerini buluşturup, daha çok Ara'nın öncülüğünü yaptığı Night Ark'ın sound'unu özenle şekillendirdiler.

Ara Dinkjian yalnız ud çalmıyor. Cümbüş, kanun ve cura da onun çaldığı enstrümanlar arasında. Ermeni müziği'nin birçok telli sazını da kullanıyor. Kompozitör kimliği, enstrümantalistliği kadar önemli olduğundan, keybord türü tuşlu çalgılarda da yetkinleşmiş bir müzisyen. Onu ve Arto'yu kendi kültürleriyle yoğun bağa iten unsur, yöresel ve etnik müziklerinin yok olmaya mahkum olması. Tüketim kültürünün yarattığı aynılaşmaya karşı, yakından tanıdıkları ve kökleri olan bir duyarlılığı korumak ve yaşatmak için varoluyorlar. Bunu bazen aslına tamamen sadık bir biçmde değerledirirken; birçok özel durumda dünyadaki modern deneylerin içine sokup, yeni bir çehreye büründürüyorlar. Örneğin, Ara'nın asıl enstrümanı olan udu, gitar gibi çalmak değil hedefi. Udun duyarlılığını, makam müziğindeki yerini, batı enstrumanlarıyla aynı düzeye sıçratmak. Udun yalnız bir Orta Doğu çalgısı olarak, batı tarafından ikinci sınıf enstrüman gibi düşünülmesini engelleyip, bu enstrümanın, bir dünya çalgısı olduğunu kanıtlayabilmek. Ama bambaşka bir müzikal mecra içinde.

Arto değindiğimiz gibi mistik inançlarla bağı olan bir müzisyen. Tek dileği, kendisiyle yapılan bir söyleşide dediği gibi, 'insanın yaşadığı hayatı ses haline getirmesi'. Özü itibariyle hayata en yakın müzikler kabul edebileceğimiz jazz, folklor ve etnik müzikler onun asıl kaynakları. Stilinde, teknik olarak da doğaçlamanın onun ana eğilimi olduğu kesin

İşte Night Ark, kendi başlarına birer ekol kabul edebileceğimiz ikilinin özeni ve sabrıyla uzun yıllardır varoluyor. Bu grubun esas tasarımcısı Ara Dinkjian, yılsa 1985. Ancak, ikilinin tanışması ve kurdukları müzikal, kültürel bağ 1982 yılına kadar uzanıyor. Fikirlerini ortak çalışmalarına yansıtan ikili, karakteristik bir sound'u yakaladıktan sonra, Ara Dinkjian'ın çabalarıyla grup kuruluyor. Demo teybe kaydektikleri besteler, kaydı yapan RCA'nın prodüktörü Steve Backer'a ulaşmasıyla birlikte ilgi odağı olmayı başarıyor. Örneğine pek rastlanmamış bu sound, Backer'ı da heyecanlandırdıktan sonra, artık Night Ark, dörtlü kadrosuyla ilk albüm için stüdyoya giriyor. 1987'da piyasaya çıkan bu albümün adı 'Picture'.

Dörtlünün ilk kadrosunda, ikilinin yanında; piyano, synthesizer ve sesiyle katılan Shamira Shahinian'la basçı Ed Schuller yer alıyor. Sound'un ortaya müzikal biçimde çıkabilmesinde bir Ermeni piyanist olan 'Shahihnian'ın da payı çok. 'Picture' albümünde natüralist bir sanat tavrı hemen hissediliyor. Arto'nun devamlı değindiği doğa ve doğallık duygusuna parçalarda sonuna dek sadık kalınmış. Pastoral öğe, parçaların neredeyse tümüne sinmiş. Albümün giriş bestesi 'Tree', tüm ilginç karakterine rağmen bir 'new age' tavrını da sergiliyor. Ama, bilinen ticari 'new age' değil.

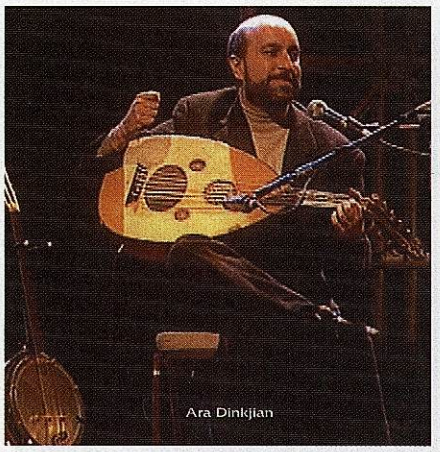
Ara Dinkjian

Müzisyenler, albüm boyu lirika ülkesinde geziniyorlar. Başta ud olmak üzere temel Orta Doğu çalgıları ve piyano öncü rolu üstleniyor. Bu yolla bir pastoral resim çiziyorlar sanki. Lennon-McCartney bestesi olan 'Blackbird' ve Ara Dinkjian'ın yazdığı 'Picture' bu müzik edasının iki güzel örneği. 'Blackbird' klasiğini alışılmış pop tavrından uzaklaştırıp biraz jazzy, ama daha çok özel bir mistiğe dönüştürmüşler. Piyano ve ud önde gözükse de, enstrümanların tümü farklı bir rol için devreye girmiş. 'Picture'da ise, Arto'nun vurmalılarıyla özel bir anlatımı üstlendiği açık. Shahinian'ın sesiyle bu 'resim'e apayrı renkler kattığının altını çizmek gerekiyor. Ermeni müziğinin ezgilerinin belirginliği yanında, synthesizer'ın doğurduğu motifler büyüleyici. New age parçanın derinlerine sinmeye devam ediyor.

Night Ark ve Ara Dinkjian'ın başlarda değindiğimiz müzik felsefesini en iyi yansıtan beste 'Trilogy' adını taşıyor. Bu üçlemede, grubun müzik tavrı tüm incelikleriyle belirgin. Ermeni müziği ezgileri, jazz, new age türlerin yanında, folklorik bir zenginliğe yoğun biçimde ulaşılıyor. Mistiğin kurgulanmasında en önemli payı, vurmalılarıyla Arto Tunçboyacıyan üstleniyor. Ana melodik cümle, yoğun değişimlere rağmen parçanın özünü oluştuyor. İlk bölüm 'Birth' adını taşıyor. Yani aslında doğanın, canlının doğumu bu. Melodik akışı üstlenen özel enstrümanıyla Ara. İkinci bölüm olan 'Malo Gato' ise new age bir hava ile bezeli. Basçı Ed Schuller'in büyüleyici yanı, yarattığı doğaçlamalar, Arto'nun vurmalılarıyla kesiştiğinde, değişik jazz öğeleriyle de karşılaşılıyor. Synthesizer'sa bu atmosfere biraz kozmik boyutlar taşıyor. Parçada ilginç bir orkestrasyon var. Bu kozmik ortamı en çok belirleyen, etnik öğelere yaslanan jazz unsurlar. Üçüncü ve son bölümdeyse, ana melodik cümleye belirgin bir dönüş var. Arto'nun inanılmaz soloları bestenin ruhunu yansıtmaya devam ediyor. Az önce dediğim gibi, Night Ark'ın müzik hatlarını, felsefesini anlamak için verilebilecek en rafine örnek 'Trilogy'. Bu albümde değinilecek son beste, yine bir Ara Dinkjian klasiği olan 'Homecoming'. Bir Ermeni türküsü karakteri taşıyan besteyi, başta Sezen Aksu olmak üzere birçok şarkıcı sözler yazarak yorumlamıştı. Bu bestenin enstrümantal aslı dinlendiğinde, Arto ve Ara'nın temiz çalışlarıyla, ticari bir müzik yapmadıkları hemen anlaşılıyor. Popa dönüştürülüp yorumlandığındaysa, kaliteden ciddi biçimde uzaklaşıldığını hissediyoruz.

'Picture' albümüyle özel bir rafineliği yakalayan grup, gösterilen ilgi sonucu hemen ikinci albümü 'Moments'ı hazırlar. Kadroda önemli bir değişim dikkat çeker. Piyanoda Shahinian'ın yerini Armen Donelian almıştır. İlginç olan, bu müzisyenin de Türkiye doğumlu bir Ermeni olmasıdır. Armen önce bir jazz piyanistidir. Dikkat çekici birçok kompozisyon ve solo/grup albümleri vardır. Night Ark'ın serüvenine katılmasıyla birlikte, sound'larında jazz unsurlara biraz daha sık rastlanılacaktır. Folk, etno-jazz, pop ve new age farklı ölçülerde yeni albümdeki bestelere siner. Yakaladıkları temel müzikal problematik bu albümde de dikkat çekmeye devam eder.

'Moments'ın giriş parçası olan 'Wind', Ara Dinkjian'ın, klasik müzik altyapısını da öne çıkartır. Udun solo enstrüman olarak doruk yakaladığı bir bestedir bu. New age bir atmosferin içinde, doğa lirizmi ve romantik tavır hemen dikkat çeker. Makam müziğinin yeni bir karaktere bürünmesi için grubun gösterdiği çabanın en başarılı örneğidir bu. Donelian'ın piyanosu bu lirizmin şekillenmesinde ayrı bir etkiye sahiptir. Bu albümde de, bir pop klasiği yorumlamadan edemez grup. Seçimleri bir Carole King şarkısı olan 'You've Got A Friend'dir. Bu enstrümantal yorumda ud, solo enstrüman olsa da, bestenin yeni biçimlenişinde belirgin rolü piyano üstlenmiş. Parçanın ritmik duyarlılığını Arto üstlenir. Aslında bu yoruma bakıldığında ortaya çıkanın bir 'pop' yorum olduğunu söylemek

neredeyse imkansız. 'Offering' adlı diğer beste, Orta Doğu mistisizmini tüm boyutlarıyla içinde taşır.

Moments'da üç bölümlük uzun bir beste var. Adı 'Nocturne'. Müziğin zamanla olan yarışına, hüzünlü bir imgeyle yanıt veriyor grup. İlk bölüm 'Dusk' yani alacakaranlık. Donelian, synthesizer'la geceyi çiziyor parça boyu. Gecenin değişen renklerini, tonlarını. New age bir hava çıkıyor ortaya. Vurmalı ritmlerle biçimlenen bu akışın üstüne melodi udla şekilleniyor. Görece karamsar bir atmosferden söz edilebilir. Ortaya çıkan mistik havada, hüzünlü bir geri vokalin rolü çok. Vurmalı ve udun, ortak sololarıyla başlayan ikinci bölüm 'Frenzy'de, adının da çağrıştırdığı gibi, coşku ve çılgınlıkla başbaşa kalıyorsunuz. Çağrışımlar karamsar. Jazz ritmleri, vurmalılar ve piyanoyla yeni bir karaktere bürünüyor. Bu kesitin, içindeki Orta Doğu motifleriyle, bu coğrafyanın dramatik dünyasına hüzünlü göndermeler imlediği söylenebilir. Son bölüm 'After Hours'daysa bir dinginlik, karanlık duyguların adım adım yok oluşu hissediliyor. Vurmalılar ve basın uçuk konuşmaları bu rahatlamanın simgeleri. Synthesizer'ın yoğun kullanımıyla new age bir hava ağırlık kazanıyor. Ritmin belirgin olduğu bir tür yeniden doğuşun habercisi 'After Hours'. Nocturne'in ardından çok canlı, çok renkli bir Arto bestesi alıyor sırayı: 'Baby Elephant' Arto'nun orijinal ses kullanımı tekniğinin belirgin biçimde yakalandığı bir beste bu. Böyle bir başlangıçtan sonra jazz ritmler sıralanıyor. Afro ağırlıklı bu ritmlerin yanında, Samba ağırlıklı Latin renklere de rastlanıyor. Arto'nun kimliğini yansıttığı bu canlı, hüzünlü besteye melodik boyutu uduyla Ara katıyor. İkilinin ulaştığı rafine kesitlerle dolu bu beste. 'Over The Rainbow' adlı sonraki bestede ud öne çıkıyor.

'Yazoo Firat' albümde altı çizilmesi gereken çok önemli bir başka beste. Etno-jazz karakteri taşıyan bu Dinkjian bestesinde, grup köklerine, coğrafyasına bir hüzünlü selam yolluyor. Hüznün belirginleşmesinde Arto'nun vokal ve vurmalılarının ayrı bir yeri var. Evet aslında bir jazzy ağıt bu parça. Anladığım kadarıyla da Fırat'a ağıt. 'Adolescence' adlı diğer bestede de aynı ağıt farklı bir müzik formunda nüfuz buluyor. Bu Ara bestesinde, arkadan arkaya kilise müziğinin dokusuna rastlanılıyor. Arto, melodik sesleriyle bu parçayı zenginleştiriyor. Ermeni ezgileri ağırlıklı, new age karakterli bu dramatik bestede bas ve piyano da üstlendiği rolü başarıyla müziğe dönüştürüyor.

Albüme adını veren 'Moments', grubun ruhunu ve felsefesini en iyi yansıtan uzun beste. Ara, bu parçasında o güne kadar ki tüm birikimini bestesine yedirmiş. Nefis Ermeni ezgileriyle bezeli bestede, Ara'nın ud sololarını unutmak olası değil. Besteye synthesizer değişik renkler katıyor. Ara, udu çalarken, akla Yorgo Bacanos gibi ud virtüözleri geliyor. Parça ilerledikçe, hızlanıp jazz'a evriliyor. Baştan beri değindiğimiz tüm Night Ark sound'u özellikleri bu bestede buluşmuş, kaynaşmış. Grubun yeni bir estetik yakaladığının en açık özeti niteliğinde 'Moments'. Hüzün, Orta Doğu'ya özlem, doğa tutkusu, lirizm ve bunları kuşatan mistik atmosfer, grup sound'unun ulaştığı en rafine nokta.

'Moments'dan sonra Night Ark'ın albümü uzun yıllar yayınlanmadı. Grup üyeleri, kendi özel müzik eğilimlerini farklı projelere yönelttiler. Ara Dinkjian orijinal besteleriyle Avrupa ve Orta Doğu'lu müzisyenleri etkilemeye devam etti. Birçok önemli sanatçının albümünde konuk oldu. Eleftheria Arvanitaki'nin iki albümü bunlar arasında ilk akla gelenler. Bu arada, özel bir mistik çizgiyi simgeleyen Ömer Faruk Tekbilek'in birçok projesinde Arto ile birlikte albümlere katıldı. Ara, artık tam anlamıyla bir olgunluk dönemi yaşamaktaydı. Bazı albümlerinse uduyla ana enstrümantalisti oldu. Türkiye'deki iki isim, Fahir Atakoğlu ve Sezen Aksu'nun albümlerinde ud çaldı. Ünlü bir deneyci olan Nana Simopoulos'u'Wings and Air' adlı büyük çalışmasında yer aldı. Beraber çalıştığı diğer isimler arasında Ben Allison ve Thomas Chapin'ı anmadan geçemiyoruz. Sanatçının bestelerini yorumlayan şarkıcı sayısı da pek çok. Türkiye'deki birçok pop şarkıcısının yanında Demis Roussos gibi sayısız ünlü şarkıcı da onun müziğini yeni boyutlara taşıdı. Evet, baştan beri Ermeni folklorüydü, onun asıl kaynağı. Daha çok da Anadolu Ermenilerinin duyarlılığı.

Marc Johnson

Arto Tunçboyacıyan ise, ABD'ye gittiği 1981'den itibaren özellikle jazz dünyasının devleriyle konser, turne ve stüdyo kayıtlarına katıldı. Jazz geleneğinin unutulmaz isimleri Chet Baker, Paul Motian, Wayne Shorter gibi isimlerle çalmanın yanında, jazz-fusion türünün yaratıcılarından kabul edilen Joe Zawinul'un 80'li yıllardan bu yana tüm grup projelerinde yer aldı. Joe Zawinul's Syndicate'in çekirdek üyesi oldu. Al DiMeola'nın grubunda bir dönem çaldı. Yine fusion devleri Pat Metheny, Wayne Shorter, Michel Brecker ve John Scofield gibi ustalarla da çaldı. Oregon'un en son albümünde perküsyonuyla var oldu. Arthur Blythe gibi müzisyenlerleyse ortak albümlere imza attı.

Görüldüğü gibi, Arto artık 90'lı yıllarda, jazz ortamının kalifiye müzisyenlerinden biri durumundaydı. Vokal ve sesiyle de katıldığı çalışmalara farklı bir mistik tat taşıyordu. Onun içinde bulunduğu en aktif projelerden biri de Marc Johnson'ın öncülüğünde kurulan 'Brain Petrol' grubuydu. Avrupalı gitarcı Wolfgang Muthspiel'in de yer aldığı bu trio jazz dünyasına yeni bir müzik ufku taşımıştı. Bu grup da 1997'de İstanbul'da konser verecek, Arto tüm teknik ve duygusal inceliklerini Türkiyeli jazz severlere taşıyacaktı. Marc Johnson, bilindiği gibi, aynı süreçte Night Ark'ın da üyesi olacaktı. Ara, Arto ve Armen'in varlığına rağmen, Night Ark'ın bir bas açığı vardı. Bu boşluğu Arto'nun önerisiyle son yıllarda Johnson üstlendi. Night Ark sound'una yeni bir jazz tadı taşıdı bu müzisyen.

Armen Donelian'da Ara ve Arto gibi solo ve grup çalışmalarını, yani kendi jazz'ını yapmaya devam etti. Özellikle 1988 yapımı 'Secrets' albümü, sanatçının mistik felsefesinin, kendi coğrafyasına duyduğu özlemin izleriyle doluydu.

Night Ark, uzun bir aradan sonra, yine Ara Dinkjian'ın çabalarıyla, yeni bir albüm için hazırlık projelerindeydi. Ama bu süreç içinde, Arto'nun bu solo albüm tasarımı devreye girdi. Arto'nun tamamen Ermeni folklorüne yaslanan otantik karakterli besteleri birikmişti. Baştan beri tasarladığı müzik felsefesini, müzik havasını bu yeni albüme yansıtacaktı. Ama, tabii ki onun müzik duygudaşı olan Ara'sız bu iş yapılamazdı. Bir Yunanistan firması olan 'Libra'dan yayınlanan bu albümün adı'Tears Of Dignity' olacaktı. Sade bir orkestrasyonla kurulmuş, Ermeni ve Anadolu inançlarını müziğe dönüştüren bir tavrı simgeliyordu albüm. Önemli olan Arto'nun perküsyon çalmayıp, sesiyle varolması ve yalnızca yerel enstrümanı sazabo çalmasıydı.Ara ise, başta ud olmak üzere tüm otantik enstrümanlarını kullanacaktı. Tamamen akustik bir kayıttı bu. Eski, ilkel müzik geleneğini koruyarak yeni bir yolculuğu planlamıştı. Bu yolla da bir evrensel sound'un yakalanabileceğini kanıtlamaktı hedefi. Onun devamlı 'doğal olmanın peşine takılma' duygusu albümde hakimiyetini kurmuştu. Ruhu ve duyguyu kovalıyordu yalnızca. Kendine özgü bir mistik inancı müziğiyle yaymayı hedefliyordu. Ara'da onun en yakın duygudaşı olduğu için yapıtın tam ortasında yer aldı. Kişisel ve mistik ideolojinin büyük destekçisiydi Ara.

Arto'nun has hümanizmi, 'Tears Of Dignity'yi tam anlamıyla kuşattı. Hüzün, bu duygunun kopmaz parçasıydı. Doğrunun peşindeydi. Sıkça tekrarladığı sevgi, saygı, dürüstlük ve güven onu ayakta tutan öğelerdi. 'Uscila', 'He Shakes The Ground', 'Passage From Salamanca', 'Green Plum' ve 'Balantin' gibi şarkılarıyla bezeli albüm, ticari müziğe tam anlamıyla bir seçenek durumundaydı. Doğaya ve inanca duyduğu saygının müzikal dışavurumlarıydı bu besteler. Özel sound'un şekillenmesinde Ara da Arto kadar önemli bir pay üstlenmişti. Night Ark'tan müzik tavrı olarak çok farklı, ama müzik felsefesi olarak tamamen ortak bir projeydi bu.

İkili, bir yıl sonra, yani 1997'de bir duo albüm daha yayınladı. Yine tasarı tamamen Arto'nundu. Ölen abisi Onno Tunç için konsept bir yapıtı ortaya çıkardığı. Arto'nun belki de müzikal anlamda ustası abisiydi. Trajik ölümü onu çok etkileyince, duygularını bu albümle dillendirdi.

En büyük desteği yine Ara'dan aldı ve ortak çalıştılar. Mevlevi inanca tamamen yaslanan bir din duygusundan hareket ediyordu. Albüm bo-

yu, abisiyle kurduğu ruhsal ortaklığın altı çizildi çalışmada. Gerçekten büyüleyici bir mistik atmosferle bezeliydi albüm. Orkestrasyon yine çok başarılı. Arto, vokalin yanında duduk ve perküsyon da çaldı. Ara ise aynı klasik enstrümanlarını. Ancak Ara yoluyla devreye bu albümle birlikte synthesizer da girdi. Sonsuz bir yolculuğa yürüyüşe çıkmışlardı Onno'nun ruhuyla birlikte. Synthesizer bu yeni mistik dokuyu en iyi temellendiren enstrüman durumundaydı. İnsanın inançla ayakta durabileceğinin mesajlarıyla doluydu. Arto'nun yaşam, ölüm ve insan'a ilişkin tüm muhayyilesi bu bestelere sinmişti. Albümden tek bir parça seçip çıkarmak mümkün değildi. Albümün sonu yine başlangıcıydı. Yani 'Walking On The Endless Road'. Evet albüm bu bitmez tükenmez yürüyüşün mistik ve felsefi bir özetiydi.

Night Ark'a geri döndüğümüzde vurgulanması gereken bir konu, grubun iki stüdyo albümünden sonra RCA'yla anlaşmasının feshedilmesi. Bu yüzden de iki albümün uzun yıllar piyasada bulunmamasıydı. Ancak, ABD'de yanılmıyorsam küçük bir Ermeni firması olan Traditional Crossroads'dan Ara'ya yapılan bir teklifle, bu iki albümden derlenen tek bir CD 'Night Ark Treasures' adıyla yayınlandı. Grubu yeni tanıyanlar için bu bilgiyi vermekte yarar olduğunu düşündük.

Ara ve Arto'nun duo çalışmaları sürecinde, grup Marc Johnson'lı kadrosuyla, yeni bir albüm için tekrar bir araya geldi. Bu kez anlaşmayı PolyGram /Universal'le yapmıştı. Yeni çıkacak albümün adı 'In Wonderland'di. Alice Harikalar Diyarında'n bir göndermeydi albümün adı. 1997'de yayınlanan çalışmada, on yıl öncenin çizgisi, müzik tavrı devam ediyor. Tek fark, jazz unsurların önceki albümlere oranla biraz daha belirginleşmesi. Hümanist, mistik eda tüm albüme yine sinmiş. Ermeni folklorü ve new age müziğinin farklı tatlarıyla derinlemesine karşılaşılıyor. On parçalık bu albümde, Ara Dinkjian'ın ağırlığı yine hissediliyor. Giriş parçası 'Very Nice'da ud ve piyanonun lirik anlatımı dikkat çekiyor. Bu kesitte Marc Johnson'un bas solosuysa, nefis bir jazz tadını dinleyene taşıyor. Ermeni ezgileri ve jazz içiçe yaşıyor. Ud ve piyano parça boyu hoş kontrastlar yaratıyor. Tam anlamıyla ilginç bir fusion yapısı var bestenin. Grubun lirizminin bir doruk yakaladığı bestelerden biriyse 'Lisa'. Kontrbasın uçuk anlatımı parçayı özel bir müzik tadına taşıyor. Ara, yoluyla, klasik müzikle kurdukları gizli bağı da bu parçada es geçmek olası değil. Donelian'ın dingin piyano çalışı ve stili, bu duygu yüklü bestenin başka bir rengi. Ermeni folklorünün, doğu ritmlerinin ve jazz ruhunun öne çıktığı 'Going With Abandon' adlı beste, albümün ana temasını simgeliyor. Tamamen Orta Doğu ve Anadolu Ermeni müziğinden hareketle ulaştıkları benzersiz bir deneysel nokta, bu parçada ulaşılan. Nitekim, bu ana tema, albümün sonunda da tekrarlanıyor.

Üstünde durulması gereken üç beste daha var. Bunlardan ilki albüme adını veren 'In Wonderland' Johnson, basıyla bu bestede özel bir anlatım üstleniyor. Barışçıl bir düşülkesine yolculuğun mesajlarıyla dolu. Armen Donelian'ın nefis lirik sololarını da es geçmek olası değil. Biraz folk, biraz new age, ruh olaraksa jazz bir parça bu. Ara'nın ud solosuyla başlayan 'Kessher Bar'sa, grubun oniki yıllık müzik serüveninin anlamlı bir özeti durumunda. Orta Doğu melodi ve ritmleri belirgin. Ermeni müziğinin çok renkli duyarlılığı var bu bestede. Son parça 'Heru Mertor'sa doğallığı ve hüznü simgeliyor. Yani aşkla inancın içiçe geçtiği bir insan ve ülkeyi!

Night Ark'ın müzik yolculuğunun sonuna yaklaşırken, Arto Tunçboyacıyan'ın aktif olarak içinde bulunduğu iki albümü anımsatmak gerekiyor. Bunlardan biri, dünyaca ünlü jazz piyanistimiz Aydın Esen'le Arto'nun yaptığı duo albüm. Prodüksiyonunu Hülya Tunçağ'ın yaptığı bu albümde, kendi mistik felsefesinden ödün vermeden, doğaçlamaya yaslanan etno-jazz denemeleri yapıyor. 'Naiv' (Masum) adlı bestesinde, solo albümlerinde araladığı hümanist kapıyı neredeyse sonuna kadar açıyor. Aydın Esen'se usta kimliğiyle yarattığı özel, kozmik müzik dünyasını besteleriyle yansıtıyor. Aslında çok farklı noktaları temsil eden bu iki müzisyenin, arayış-

Arto Tunçboyacıyan

ları tabii ki doğaçlama.

Arto'nun bir de Ermenistan'da geçen yıl yayınladığı bir albüm var. Bu ülkenin müzisyenlerinden oluşan 'Big Band'e Armenian Navy Band' adını vermiş. Albümün adı 'Bzdik Zinvor'. Bu albümle yeni bir sıçrama noktası yakalıyor sanatçı. Kurduğu grubun adının hiçbir politik göndermeyle bağı olmadığını söylüyor Arto. Deniz Bandosu, suyu simgelediği için kullanılıyor. Denizi olmayan bir ülkede, denizde nasıl gezilebileceğini ironik bir biçimde dillendiriyor. Deniz, temizliği, doğayı ve doğallığı simgelediği için, albümün tüm mesajı yine doğanın ayrıcalığı, suyun, hayatın herşeyi olması. Bu gemiye herkesi, tüm insanları davet ediyor Arto. Kilit ve anahtarı yok. Hiçbir gizli kodu, hiçbir özel dili ve pasaportu olmayan bir ülkeyi çağrıştırıyor gemi. Tavrını albümün içinde bu temizlikte dillendiriyor. Arto sıkça andığımız, tasavvufa yaslanan mistik inanç sistemini albümün bütünü içinde kurgulamış. 'Gönül adamı' bir Arto var bu kurguda. Müzikler de aynı duyarlılıkla işlenmiş. Teknolojiye karşı doğa sunuluyor. Ama anlamsız bir teknoloji düşmanlığı da yapmıyor. Ermenistan'ın büyülü folklorik ve etnik ezgileri jazz'la buluşup apayrı bir duyarlılığa dönüşüyor albüm boyu. Bu aslında Arto'nun sevgi, saygı ve dürüstlüğe yaslanan felsefesinin müzikal bir özeti.

Bu gezintiden sonra Night Ark'a geri dönecek olursak, etno-jazz'ın ağırlık kazanmaya başladığı bu yolculuklarının son durağı, kısa süre önce çıkan 'Petals On Your Path'. Bu albüm adı yine hüznü çağrıştırıyor. 'Yolundaki, patikandaki kuru yapraklar' anlamına gelen bu ad, yine direk olarak tevekkülü, insan olarak varolmanın hüznünü yaşatıyor. Hümanist, mistik hava adından da anlaşıldığı gibi albümün tümünü kucaklıyor. Arto ve Ara'nın 'Onno' albümünde işaret ettiği, sonsuz yolculuğa yapılan yürüyüş devam ediyor. Ara, albüme adını veren bestede bu hüzünlü yolculuğu müzikle yakalamış. Vurmalıların sade ritmi üstünde ud ve piyanonun melodik anlatımı hemen dikkat çekiyor. Jazz'ın kuşatıcılığıyla, hüznün benzersiz bir resmi çiziliyor. 'The Invisible Lover'daysa Ara, mistik yönelimlerin simgesi olan 'aşk'a yeni anlamlar getiriyor. Makam yapısına sadık bir etno-jazz parça bu. Aşkın aslında bir aşkınlık ve tutku anlamına geliğinin işaretleriyle dolu. Arto bestesi olan 'Love Is Not In Your Mind' da aynı mantık içinde düşünmek mümkün. Arto'nun kendine has gizemi bu parçaya da sinmiş. Aşk, çünkü, onun kafasında duruyor. Hüznüyle çoşkusuyla hayatın kendisi!

Ara Dinkjian bu albümde yine bir besteyle Anadolu'ya sesleniyor; 'Anna Tol Ya'. Udun yanında perdesiz banjo çalan sanatçı, Ermeni folklorüyle bezeli ritmi ayakta tutma çabasında. Synthesizer' kuşatıcı yanıyla 'new age' ve jazzy havalar parçada bir arada. Arto bestesi, 'I am Dancing With The Devil'sa Afro ritmlerin hakim olduğu bir vurmalılar şöleni. Udsa başka bir inceliği imliyor. Bu dans, Arto'nun bir tür hesaplaşması. Kendisiyle, şeytanla ve insan'la! Duduk için yazılmış bir Donalian bestesini Marc Johnson basıyla yorumluyor. Klasikle jazz karışımı bir yapıya sahip bu kısa bestede, Johnson'ın virtüöz kimliğini yakalamak mümkün. Albümde altı çizilmesi gereken son önemli beste yine Arto'nun 'Marsala Dreams'i. Ara ve Arto'nun geri vokalleriyle şekillenen bestede, tüm müzisyenlerin sıkı ustalıkları ön planda. Ara, Ermeni ezgilerinin yorumlanmasında esas rolü üstleniyor. Patikadaki hüzünlü yolculuğun aslında bir düş olduğu da çağrıştırıyor. Çünkü bu yolculuk hiç bitmiyor. Biterse, müziklerinin de biteceğini biliyorlar. İşte bu açıdan grubun müzik felsefesi bu son albüme de yedirilmiş durumda. Çoşku, hüzün, gözyaşı, kahkaha gibi çatışan duyguların insan'ın aslında özü olduğuna dair mesajlarla dolu bu albüm. Bireysel-liklerinden çok insan olmanın alametleri peşinde bu müzisyenler. 'Night Ark, evet en başta bir etno-jazz grubu. Ama, bu müziğin dışındaki herşeyi de içinde barındıran bir jazz. Hayatın kendisini yansıtıyor. Köklerin peşinde. Milliyetçiliğe karşı! İnsan olmanın müzik yoluyla ölçülerini araştırıyorlar sanki. En önemli olansa, ortaya çıkan sound'un kendilerinin olması. Bu grubun önümüzdeki yıllarda neler yapacağını şimdiden merak ediyoruz. Çünkü oturmuş bir felsefesi olan grup sayısı dünyada bile çok az!!

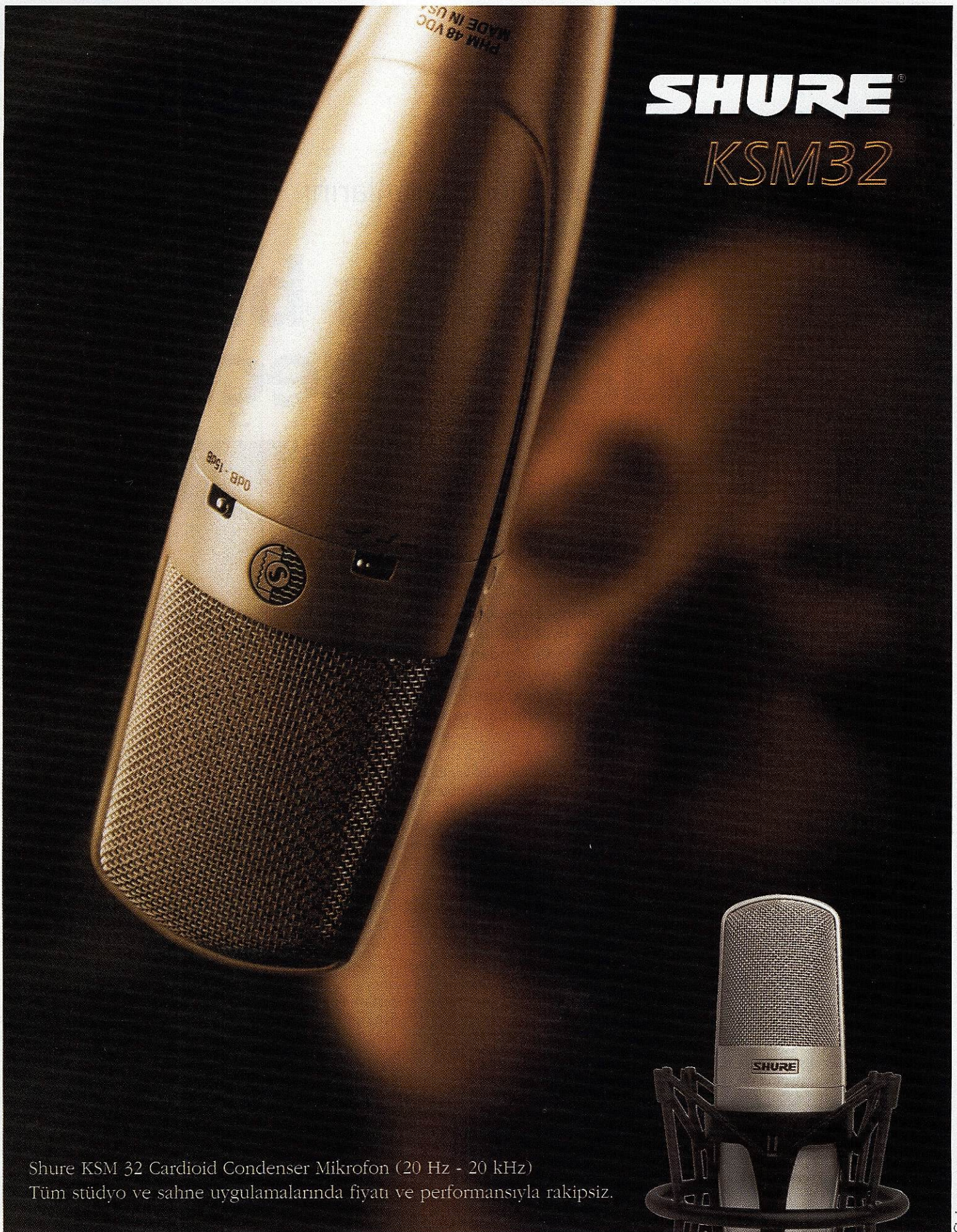

NEFAN
TİCARET ve SANAYİ LTD. ŞTİ.

Yıldız Posta Cad. Vefa Bey Sok. No: 26 Yeşil Apt. A Blok D: 5 Esentepe - İSTANBUL **Tel :** (0212) 288 41 39 - 275 97 52 **Fax :** (0212) 266 95 58 **E-mail :** nefan@turk.net.tr
Şube: Bağlar Cd. 159/3 Seyranbağları / ANKARA **Tel :** (0312) 447 07 92 **Fax :** (0312) 447 07 93

Ses filozofu Ken İshiwata'nın tasarımlarını Marantz Kİ imzasıyla üretiyor

İstanbul'dan bir Hi-Fi dahisi geçti

Serhan Yedig

Japon elektronik mühendisi Ken İshiwata, Hi-Fi dünyasında bir ses dahisi, dahası ses filozofu olarak kabul ediliyor. Müzikle ilgisinin küçük yaşlarda başladığını, 12 yaşında keman dersleri aldığını anlatıyor. Üniversite öğrenimini elektronik mühendisliği dalında yapan, Pioneer'da çalışırken Marantz'a transfer olup firmanın sözcülüğüne atanan, İshiwata dolby surround sistemin yaratıcılarından biri. Astronomik fiyatların geçerli olduğu Hi-Fi dünyasında yıllardır akıntıya karşı kürek çekiyor. "Bence gerçek başarı mükemmel sesi, el yakmayacak fiyatlarda sunmak" diyen İshiwata'nın özel tasarımı olan ürünler Marantz tarafından Kİ imzasıyla üretiliyor ve Hi-Fi dünyasında uzmanların övgülerine mazhar oluyor. Ocak ayında Marantz'ın yeni ürünlerini tanıtmak için iki günlüğüne İstanbul'a gelen, ancak hava muhalefeti nedeniyle şovu ilkbahara ertelenen Ken Ishiwatayla mükemmel ses dünyasını konuştuk.

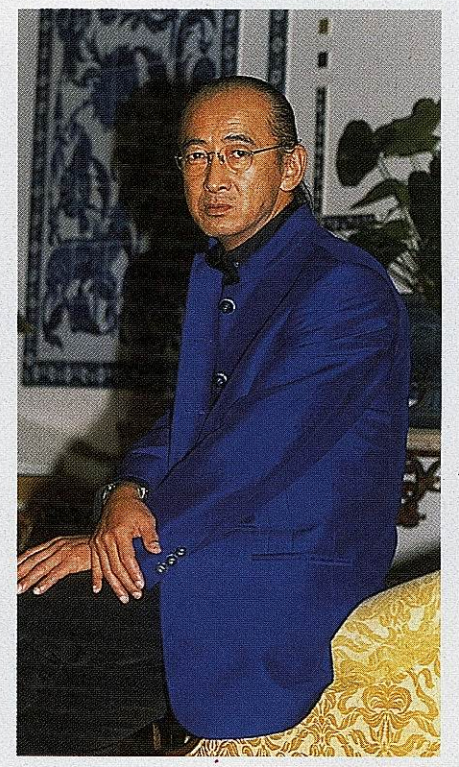

Bizim radyo, teyp, amfi dediğimiz cihazlardan bahsederken siz, insandan söz edermişcesine karakter, duygu, hassasiyet gibi kavramlarla konuşuyorsunuz. Hassasiyeti anlıyoruz, ama bu metalik aletlerin neresinde karakter ve duygu buluyorsunuz?

Herkesin müzik beğenisi farklıdır. Ama tercihleriyle anıları arasında mutlaka duygusal bir ilişki vardır. CD'ler besteci, yorumcu ve teknisyenin büyük emeği sonucu ortaya çıkar. Yüzlerce ayrıntı üzerinde uzun uzun düşünülmüştür. Besteci eserini yazarken düşünür, yorumcular eseri seslendirirken yaratıcılığını zorlar, ses teknisyenleri kaydederken harikalar yaratmaya çalışır, CD'nin master kopyasını yapan aynı şekilde emek sarfeder. Biz ise bunu en doğal şekliyle dinleyiciye ulaştırmakla görevliyiz. Bunu sadece kişilik sahibi Hi-Fi ekipmanlar yapabilir.

Kişilik dediğiniz şey, biz mütevazı bütçeli müzikseverler için birkaç bin dolardan başlıyor. Mission, Naim, Bang Olufsen gibi aletlerin posterlerini duvara yapıştırıyoruz sadece...

Günümüzde teknoloji mükemmelliyete koşuyor. Ben müziğe gençlerin enerji aşıladığını düşünüyorum. Onların enerjisiyle müzik değişiyor, yeniden biçimleniyor. Biz Hi-Fi üreticileri için önemli olan gençleri kaliteli müzikle buluşturmak. Onlara kaliteli ekipmanları ödeyebilecekleri fiyatlarda sunmak. Benim tasarımlarımda öncelik, kaliteyi yakalamak ve bunu genç insanın ulaşabileceği fiyatta sunmaktır.

İmzanızı taşıyan Marantz Kİ serisi için ne söyleyebiliriz? Karakteri, huyu suyu nasıldır?

Bir ekipman binlerce farklı parçadan meydana gelir. Herbirinin karakteri vardır. Bunları uyum içinde birleştirmek, dengelemek, sesi en doğal haliyle sunacak şekle getirmek önemlidir. Ben tasarımlarımda buna dikkat ederim.

Günümüzde gençlik kaliteli Hi-Fi denince yüksek güçlü ekipman anlıyor. Otomobillere bile yüzlerce wattlık ekipmanlar takıyorlar. Wattın ya da rakamların kalite anlamına gelmediğini gençlere nasıl anlatıyorsunuz?

Kaliteyi farketmenin tek yolu dinlemek. Dünyanın dört bir köşesini dolaşıp şovlar yapıyorum. Bazen yüzlerce, binlerce genç izliyor bu şovları. Örneğin geçenlerde Çin'de yaptığım bir şovu üç bin kişi izledi. İşte bu gençler bu şovlarda kaliteyi dinleyerek öğreniyor. Duyup ikna oluyorlar. Prospektüslerdeki sayıların ne kadar yanıltıcı olabileceğini anlatıyorum onlara. Müzikte dinamik önemlidir çünkü. 4 ohmdan 8 ohma teorik olarak setin gücü ikiye katlanması gerekir. Ama piyasadaki birçok 4 ohm ekipmanın 100 watt gücü olduğu yazıyor kağıtta. Ben 8 ohmluk sistemle 40 wattlık ses üretiyorum sistemimde. Dinlediklerinde bu kadar kaliteli sesin bu kadar düşük rakamlarda çıkmasına inanamıyorlar.

Özel bir soru: Biliyorsunuz kulaklarımızın gözlerimizde olduğu gibi kapakları yok. Kulağımızın dibinde bangır bangır çalınan kötü müziğe, işyerinde yanımızdaki masada oturup telefonda avaz avaz bağırarak konuşanların çığlıklarına katlanmak zorundayız. Siz elektronik dahileri, günün birinde bu gürültüleri rüzgar sesine çevirecek mucizevi kulaklıklar yapabilecek misiniz?

Aslında kulaklarımızın, göz kapakları gibi gürültüyü uzaklaştıran doğal bir sistemi var. Uçağa bindiğinizde dikkat edin, bir süre sonra alışıyor, eskisi kadar rahatsız olmaz oluyorsunuz. Ama söylediğiniz türde kulaklıkların da birgün yapılacağına eminim.

Söz kulaklıktan açılmışken, mükemmel akustiğe sahip, bir gömlek düğmesi büyüklüğünde ve kablosuz kulaklıklar yapılabilecek mi birgün?

Kablosuz kulaklıklar uzun zamandır piyasada satılıyor. Ama mükemmel ses veren kablosuz kulaklık üretmek çok zor. Çünkü bu kulaklığın gerektireceği yoğunluktaki mesajı iletecek, benzerleriyle yanyana geldiğinde karışmayacak bir sistem yaratmak çok zor.

Hi-Fi tutkunları en çok hangi ulustan çıkıyor?

- Amerikalılar ve Japonlar yüksek kaliteli ekipmana en çok para yatıran iki ulus. Almanlar ve Japonlar ses kalitesi kadar aletin görünümüne, kullanılan malzemenin niteliğine, kasasındaki işçiliğine, milimetrik ayrıntılarına çılgıncasına dikkat ediyor. Zor müşteriler yani. İngilizler ise fiyata bakıyor.

Daha gevrek ses elde etmek için CD'lerini buzlukta saklayan bir Hi-Fi çılgınına rastlamıştım. Dünyanın dört bir yanında 50 Hi-Fi kulübüne üyesiniz. Herhalde çok daha gariplerine rastlamışsınızdır...

- Evinde mükemmel ekipmanlar olan çok çok zengin bir Hong Konglu işadamı tanıyorum. Hoperlorları için yeni çıkan onlarca bağlantı kablosunu denemiş, birini seçmiş. Sonra Ferrarisi'ndeki tüm kabloları da söktürüp, aynı marka kabloyla değiştirtmiş. Harika oldu diyordu. Bir İngiliz dostum, setinin üzerine kavanoz içinde koyduğu kutsal suyu gösterip bununla odayı nötralize ettiğini mükemmel ses elde ettiğini söylemişti. Muziplik yapıp, o görmeden suyu saksıya döktüm. Sürahiden yine doldurdum. Hala hayatından çok memnun.

Mükemmel bir LP ve CD arşiviniz olmalı. İddialı bir seti denemeniz istense hangi eseri seçerdiniz.

Yaklaşık sekiz bin plak ve bir o kadar da CD'den oluşan müzik arşivim var. Çok sevdiğim plakların bazılarını üç tane aldım. Klasiğin dışında, gençlerin sevdiği her tür müziği dinlerim. Tekno, rap... Heavy Metal hariç her tür müzikte hoşlandığım eserler vardır. Şovlarda dinleyicinin tercih ettiği müziği çalarım. Çünkü sevdikleri, bildikleri eserin benim tavsiye ettiğim sistemde ne kadar farklı tınladığını görmelerini isterim. Ama eğer bir sistem deneyeceksem iş değişir. Benim tercihlerim gündeme gelir. Önce Ostakoviç'in 8. Senfonisini, B. Haitnik Concert Gebouw yorumundan dinlerim. Orkestradaki derinlik duygusuna, sesin yüksek ve alçak noktalarına bakarım. Sonra Patricia Haas'ın sesinde duyguyu ölçerim. Ardından bir fussion grubu olan Four Play'i dinlerim.

CD'den sonra en önemli buluş neydi sizce?

DSD sistemiyle üretilen superaudio CD teknolojisi sesin dinamiğini mükemmelleştiren, doğallığını arttıran harika bir buluş. Henüz çok yeni.

Önümüzdeki 10 yılda Hi Fi teknolojisinde neler değişecek, müthiş buluşlar bekliyor musunuz?

İnsanların gereksinimi olmayan birçok format üretilip piyasaya sürülüyor bugünlerde. Bunun gereksiz olduğunu düşünüyorum. Geleceği kablolu yayınlar belirleyecek. Televizyonlarımız birer bilgisayara dönüşecek ve her türlü gereksinim için tüm dünyayla iletişim kurmamızı sağlayacak. Hi Fi da bu parelelde gelişecek.

Bir dergide yayımlanan röportajınızda herkesin Hi Fi teknolojisini sorduğunu, müzik ve fotoğraf başta olmak üzere sanatın birçok dalıyla, kadınlarla da ilgilendiğinizi söylüyorsunuz. İzninizle soracağım: İtaatkar, özverili, mahçup Japon kadınlarından sonra Avrupa'ya yerleştiğinizde Avrupalı kadınlarla başa çıkmak zor oldu mu?

Özveri, uyum, itaat Japonların toplumsal özelliği. Toplumsal başarıya endeksli hayat. Bunun bireye de mutluluk getireceği düşünülüyor. Bu felsefenin şekillendirdiği Japon kadını geçmişte söylediğiniz gibiydi. Genç kuşak çok farklı: Bağımsız, hedefini biliyor, kararlı. 1968de, 22 yaşında İsviçre'ye yerleştim. Burada yaşamaya başladığımda Batılı kadınların çok farklı olduğunu gördüm. İsviçreli kadınlar, Fransa'dakinden, Belçika'dakiler Almanya'dakilerden hepsi Japon'lardan farklıydı. Farklılıkları keşfettikçe şaşırdım.

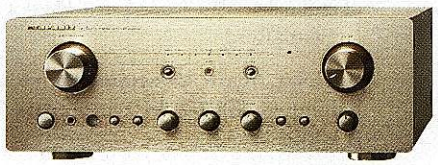

Batılı kadınların sizi en çok şaşırtan özelliği neydi?

Fransa'da tanıştığım bir hanımın duygularını hiç konuşmadan, mimikleriyle, davranışlarıyla ifade etmesi beni büyülemişti. Ama artık Fransızlar da değişti.

Sırılsıklam aşık oldunuz herhalde, yoksa eşiniz mi oldu?

Eşim Belçikalıydı. İki çocuk ve 30 yıllık evlilikten sonra birkaç yıl önce dostça ayrıldık.

Sizce kadınlar ve Hi Fi ekipmanlar arasında bir benzerlik var mı?

Kadınlarda güzelliğin kaynağı bakımdır. Bazıları bir süre sonra bu önemli ayrıntıyı unutur. Hi Fi üreticileri de ürünlerinin güzelliğini her zaman koruması gerektiğini unutmamalı. 1960'larda bir Fransız beni evine davet etmiş, Cyrl London'ı dinletmişti. Büyülendiğimi söyleyince, pikaba bak sen, dedi. Marantzmış. Günün birinde bu firmada çalışacağım aklıma bile gelmezdi.

Premium ses kabloları: Farkı Duyabiliyor musunuz?

Tunç Bozoğlu
lotus@lotushifi.com

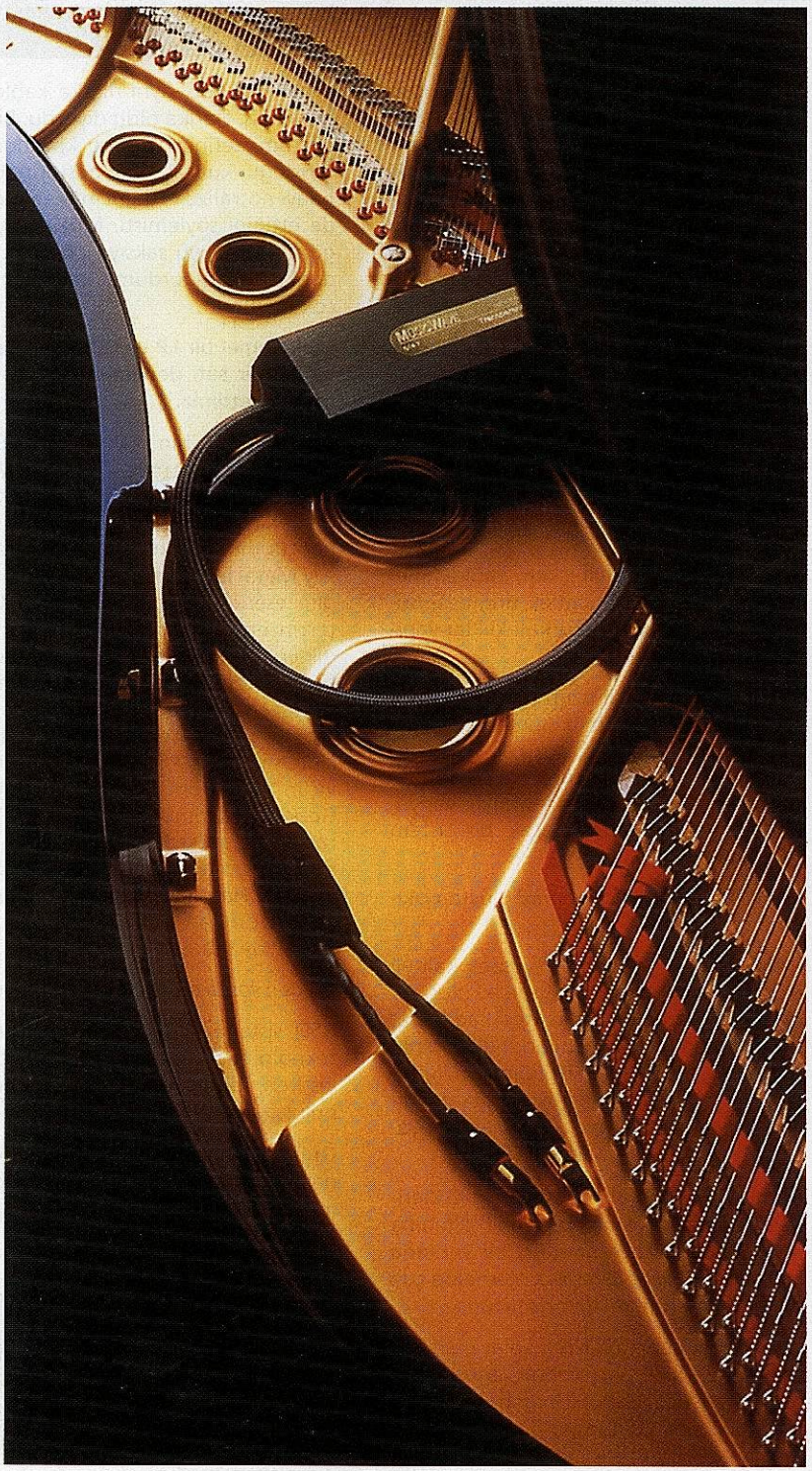

Fizik kuralı: Piyano notaları saniyede yüzlerce devinimden oluşmaktadır. Piyano kompozisyonu-nun gerçeğe uygun reprodüksiyonu için ses sisteminin, saniyede binlerce devinimli bu frekansları yeniden üretebilecek güçte olması gerekir.Elektriksel bir ses sisteminin frekans aralığı ne kadar fazla ise müzik reprodüksiyonu da orijinal sese o kadar yaklaşacaktır.(Bu kelimeler bir hi-fi broşüründen değil, Amerika'da kolejlerde okutulmakta olan *Conceptual Physics* adlı kitaptan alınmıştır.)

Kablolar, insan kulağının duyma aralığının bulunduğu 20Hz-20kHz arasındaki frekansları etkiler mi?

Harman International 'ın idari bölüm başkanı Dr.Floyd Toole etkilemediklerine inanıyor. Kabloların bir hi-fi sistemde uzunluk ve çapları haricinde ölçülebilir etkilerinin olmadığını ve karşılaştırmalı testlerde de bir fark görülemeyeceğini savunan Dr. Toole'a, *Lucasfilm Ltd*'in Home THX bölüm başkanı Tony Grimani; "Kablolar sistemin frekans aralığını etkiler ve çok büyük ses farkı yaratırlar.Eğer neyi aradığınızı bilirseniz bunu ölçebilirsiniz de!." diyerek karşı çıkıyor ve böylece kendinizi yıllardır süregelmekte olan bir tartışmanın ortasında buluveriyorsunuz.

Ana metalürji:

İyi bir kablo konstrüksiyonu için her biri ayrı birer maliyet unsuru olan dört ana eleman bulunmaktadır: bakır saflığı, blendaj materyali (*dielectric*), kullanılan uçlar ve tasarım (*geometri*). Pekçok kablo üreticisine göre bu faktörlerin herbiri aynı derecede önemlidir.

Transparent Cable şirketinden A.Karen Sumner'a göre; "Birinin daha önemli olduğunu söylemek, bir amplifikatör için transformatörün en önemli parça olduğunu söylemekten farksızdır. Materyal ve geometri eşit rollerdedir".

Straight Wire'dan Steven Hill de High-End kablo yapımını yemek pişirmeye benzeterek, "Doğru malzemeyi gerekli ölçülerde kullanmak zorundasınız." diye ekliyor.

Bakır saflığı:

Bakır, hemen tüm elektrik kablolarında kullanılmaktadır, çünkü iyi ve pahalı olmayan bir elektron iletkenidir.(Özellikle referans kablolarda kullanılan gümüş de çok iyi bir iletkendir ama çok da pahalı bir materyaldir.) Üreticiler, kısaca *OFHC* (*Oxygen Free High Conductivity*) *bakır* olarak adlandırılan paslanmaz, yüksek iletkenlik oranına sahip bakırın iyi bir iletken olduğunda hemfikirler; *OFHC bakır* elde etmek için bakır, gümüş veya kalaya batırılarak paslanmaz hale getirilmekte böylelikle oksijenin yol açacağı oksidasyonun, elektron akımına direnç oluşturması da engellenmektedir. (Bu işlem tabii ki astronomik fiyatlardan satılmakta olan saf bakır haricindeki bakırlar için geçerlidir.)

Bozuk para basımında kullanılan sıradan bakırın kilosu 2$ iken, yaklaşık % 99.9 saflıktaki *OFHC* bakırın kilosunun 16$ olduğuna dikkat çeken *XLO Electric* şirketinin sahibi Roger Skoff, *XLO* 'nun standard kablolarında kilosu 25$ olan nitrojen sarımlı, çıplak *OFHC* bakır, referans kablolarında ise kilosu 165$ olan, % 99.99997 saflıkta bakır kullandığını belirtiyor.

Audioquest gibi bazı firmalar, *Audioquest*'in broşürlerinde yer alan şu satırlardan da anlaşılacağı gibi bakır saflığı konusu üzerinde diğerlerinden biraz daha fazla durmaktalar; "...*OFHC bakır* 'dan yapılan kablonun sesi, yüksek saflıktaki standard bakırdan yapılana göre daha yumuşak, daha temiz ve daha dinamiktir..."

Güney San Fransisco kökenli *Monster Cable* şirketinin genel müdürü Noel Lee; "Bakırın saflık oranı çok fazla abartılmaktadır." diyerek şirketinin bu konudaki genel yaklaşımını vurgularken, *Snell Acoustics*' in baş mühendisi Kevin Voecks de; "Bakır saflığı konu bile değildir!"sözleriyle bu hususdaki düşüncelerini şüphe bırakmayacak şekilde dile getiriyor.

'70'li yılların ortalarında ilk high-end kabloları üretmiş olan *Polk Audio*'nun sahibi Matthew Polk bu konudaki kararsızlığını şu sözleriyle belirtmekte: "Bakır saflığı konusunda kesin karar vermek halen imkansız.Yüksek oranlı *OFHC bakır* kullanılan, çok iyi ses veren kablolar dinlediğim gibi çok kötü ses verenlerini de dinledim." Polk, 70'li yıllarda ürettikleri hoparlör kablolarının metresinin 1$ gibi bir "*fahiş*" bir fiyata satıldığını ve bu yüzden de basında çok kötü eleştirilerin yer aldığını, tüm bunlara bir de o dönemde üretilmekte olan bazı amplifikatörlere bu kabloların bağlanması ile birlikte çıkış katlarının yanma sorunu da eklenince kablo işini bırakıp asıl işi olan hoparlör üretimi ile ilgilenmeye ağırlık verdiğini de eklemeden yapamıyor.

Deri efekti:

Tiz frekans sinyallerinin kabloların dış yüzeyinde seyahat ettikleri ve bu nedenle de kayıba uğradıkları görüşü "deri efekti" (*skin effect*) olarak adlandırılmaktadır.Ve bu konu hakkında da hi-fi endüstrisinde birbirinden oldukça farklı düşünceler yer almaktadır.

"Deri efekti, değişik frekansların, bir bakır telin yüzeyinden değişik uzaklıklarda değişik elektriksel değerler ile karşılaşmalarına neden olur" diyen *Audioquest* 'ten Bill Low "Sonuçta hassas tiz frekansların yani üst harmoniklerin bazıları bozulacaktır" diye devam ediyor.

Deri efekti ile başetmek için çoğu kablo üreticisi *litz* tasarım kullanmakta. Bu tasarımda, kablo demetindeki her bir tel izole madde ile kaplanarak, tellerin kendilerine komşu olan diğer teller ile temasları engellenmektedir.

Kevin Voecks deri efektini de yok sayarak şunları belirtiyor; "Duyulabilir frekanslar için böyle bir olayın geçerliliğini doğrulayacak herhangi bir fizik kuralı yoktur ve duyulabilirliğini gösteren herhangi bir dinleme testi de bugüne kadar yapılamamıştır."

Kablo üreticileri Kevin Voecks'in bu görüşüne karşı çıkıyor ve örnek olarak da kabloların verimliliğinde önemli bir etken olan '*zamanlama bozukluğu*'nun varlığının kare dalgalar ile saptanabildiğini hatırlatıyorlar. Kare dalgalar bilindiği gibi hızlı başlayıp çabuk sönen geçici sinyallerle (*transient signal*) eş tutulmaktadırlar; Müzik, oldukça karmaşık yapıda bir dalga formuna sahiptir ve bu dalga formu değişken frekanslardaki binlerce sinüs dalgasını bir arada barındırmaktadır. Çan şeklinde bir eğriye sahip olan sinüs dalgasının tepe ve dip noktaları sırasıyla *risetime* (zaman çizgisinden uzaklaşma hali) ve *slew rate* (zaman çizgisine geri dönüş hali) olarak adlandırılmaktadırlar. Kare dalgalar da çok ani *risetime*'lara sahip olduklarından çok kompleks yapılı dalga formlarıdırlar.

"İletkenin yüzeyindeki voltaj akımını tetikleyen şey hızlı *risetime*'dır" diyen *Kimber Kable*'dan Ray Kimber şöyle devam ediyor: "Eğer iyi bir iletkeniniz yok ise risetime yavaşlayacak ve daralacaktır. Hızlı *risetime* kabiliyetiniz yoksa stereo imgenize (imaging) veda edebilirsiniz."

Zamanlama bozukluğu nedeniyle kaybolan frekansların duyulmayan frekanslar olduğu ve bu nedenle de önemli olmadığını savunanlara karşı Kimber, kare dalganın, kendi doğal yapısı gereği her frekansta hızlı bir *risetime*'a sahip olabileceğini hatırlatmakta.

Tasarım:

Bell Laboratuvarları'ndan emekli, mühendis James Hayward hoparlör kabloları ile ilgili bir yazısında şöyle demekte: "Pekçok bilimsel rapor sonucunda anlaşılan odur ki hoparlörlere gönderilen bazı dinamik sinyaller (kare dalgalar) hoparlörün minimum empedansına göre hesaplananın, iki buçuk katından daha fazla cereyan akımına neden olabilmekteler! Muhtemelen 1 ohm'un altında oluşacak olan bu tip dinamik yükler göz önüne alındığında kablo üreticilerinin hoparlör kablo empedansını tüm frekans spektrumu boyunca mümkün olduğunca düşük tutabilmeleri gerçekten zor gözüküyor."

"Öyleyse iyi bir hoparlör kablosu ne yapmalıdır?" diye soran Hayward cevabını da şöyle vermekte: "İyi bir hoparlör kablosu, güç amplisinden hoparlöre kadar analog sinyali, sinyalin gücünü ve biçimini bozmadan taşıyabilmelidir."

Çeşitli kablo üreticileri bunu başarabilmek için değişik tasarımlarda kablolar üretmekteler. Örneğin *Kimber Kable*, her telin aynı uzunlukta olması ve bu yolla tüm sinyallerin aynı anda hedefe varmaları için örgü tarzında tasarım kullanmakta. Sıradan kablolarda bu tarz bir tasarım olmadığı için Ray Kimber'a göre "neticede aynı sinyal farklı zaman aralıklarıyla kalitesiz ve karışık bir şekilde hedefe varacaktır."

Örgü tasarımın göreceli olarak düşük kapasite ve endüktans sağladığını belirten Kevin Voecks de, sıradan kabloların bu tasarımda olmadıkları ve iyi çekilmiş bakırdan da üretilmedikleri için kabul edilemez olduklarını belirtmekte.

Dielektrik:

Her ne kadar kablo üreticileri bakır saflığı konusunda aynı düşünceleri paylaşmıyorlarsa da iyi bir izolasyon maddesinin (*dielektrik*) öneminde kesinlikle hemfikirler. Üreticiler, standard kablolarda izole madde olarak kullanılan plastik veya PVC'nin enerji emdiklerini ve bu enerjiyi kabloya tekrar geri yolladıklarını ve bunun da zamanlamada bir gecikmeye, kısaca *eko*'ya neden olduğunu vurgulamaktalar.

XLO'dan Roger Skoff bu konuyu şu şekilde izah etmekte: "Basit bir kabloda iki tel birbirinden bir dielektrik ile ayrılmıştır - bu da kapasitör ile eşanlamlıdır. Sinyal yoğunluğu arttıkça dielektrikte depolanan enerji büyümektedir. Bu sinyal enerjisi, deşarj edilene kadar depolanmaya devam eder. Pozitif sinyalin negatif hattan geçtiği anda tüm bu depolanan enerji sinyal yoluna girerek deşarj olur - bu enerji negatiftir ve her zaman için faz dışıdır. Sonuçta elde edilecek olan ya negatif sinyal enerjisinin bir kısmının toplamı olan *tahrifat (distortion)* veya pozitif bir sunilik olan *gürültü (noise)* olacaktır ki bu gürültü ve bozulmalar da sinyalin zamanlamasını etkileyeceklerdir."

Yukarıda anlatılan olayı önlemek için pekçok kablo üreticisi, bazı veya tüm kablolarında emiciliği çok düşük bir materyal olan *teflon* kullanmaktadırlar. Örneğin *Monster Cable* düşük emiciliği sağlamak için premium kablolarında, *Micro Fiber* dielektrik ile birlikte % 30 hava ile dolu olan köpük kullanmakta. Bu materyaller pahalı olduğu için çoğu kablo üreticileri *ucuz* kablolarında dielektrik olarak *Polypropylene* veya *Polyethylene* kullanmaktadırlar.

Önümüzdeki sayı devam edecek

RÖP.

İlhan Erşahin

■ Serhan Yedig

Murad Şekerli

"Erşahin'in güzelim koyu tonu ve ulaştığı melodik düzey, hemen Joe Henderson'ın zirveye ulaştığı Blue Note ve Milestone günlerini hatırlatıyor. Jimnastik gösteriler yerine melodik ifadelerde yoğunlaşan üslubu aynı kuşak saksofoncuların konserlerinde ciğerlerimizi dolduran kirli havaya ilaç olabilecek taze bir nefes gibi. Home albümü büyük bir besteci ve saksofoncunun yetişmekte olduğunu müjdeliyor" (John Murph, Jazz Times, Haziran 1998).

Reggae, salsa dinleyerek büyüdüğünü söylüyorsun, jazz virüsü nasıl kanına bulaştı, neden saksofon çalmak istedin?

Pop dinlerken bile saksofon sololarına sıra geldiğinde kulak kabartıyordum. Sevdiğim grupların saksofoncuları ilgimi çekiyordu. Ablamın eşi jazz dinler, enstrüman olarak da saksofonu çok sever. Onun da etkisi oldu. Plakçılara gidip saksofoncuların plaklarını alıyordum. Steve Grossman, Joe Farrell'ın plaklarını aldım mesela. Dexter Gordon'la ilgili bir kitap okudum. 16 yaşındaydım. Babamla Stockholm'de Stan Getz'in Chet Baker'la verdiği konsere gittikten sonra saksofon çalmaya karar verdim.

İlk enstrümanı almak zordur genellikle. Aileyi ikna etmek, para biriktirmek gerekir.

Bizim evde müzik sevilirdi. Bana engel olmadılar. İlk çalgım alto saksofondu. Kiralamıştım. Kendi kendime öğrendim. Kasetli metodlar aldım. Dinlediklerimi taklit ettim. Bir yıl sonra ilk tenor saksofonumu satın aldım. Sporcu olduğum için belli bir çalışma disiplinim vardı. Her gün en az birkaç saat çalışıyordum.

Ders alma gereği duymadın mı?

Bir kursa yazıldım. İki haftada bir yarım saat. Nota okuma ve teknik konusunda ilk bilgileri aldım. Yazları Bodrum'a gittiğimizde Tuna Ötenel, Maffy Falay, Elvan Aracı, Nezih Yeşilnil, İmer Demirer'in çaldığı yerlere giderdim. 1982'ydi galiba. Tuna beni sahneye çağırdı. Bir parça çaldık birlikte. Öyle teşvik edici şeyler söyledi ki, o enerjiyle bir yıl boyunca çalıştım. Bir sonraki yaz beraber çalmaya başladık.

İsveçteki grubunla farlı şeyler çalıyordun, değil mi?

Playboys'u mahalleden sekiz arkadaşla kurmuştuk. Yarı profesyonel bir gruptu. Okullarda, partilerde ska çalıyorduk.

Lise bitince, ska da bitti galiba.

Bir yıllık bir müzik okuluna girdim. Öğretmenlerin çoğu Berklee mezunuydu. Genel bilgiler ve saksofonla ilgili teknikler öğretiyorlardı. Bu dönemde pop, soul gruplarda da çaldım. Ama öğretmenlerin de etkisiyle jazz öne geçti. Onların sayesinde Berklee gündeme geldi.

Nasıl?

Hocamla bir kaset kaydettik. O piyano, ben saksofon çaldım. Referansıyla Berklee'ye gönderdim. Burs kazandım. O ana kadar hayatımı müziğe adamaya değer mi diye düşünüyordum. Amerika'da oşinografi okumak istiyordum. Berklee bursunun ardından AFS bursunu da alınca kararım kesinleşti. 1986 Eylülünde Berklee'nin yolunu tuttum.

Bostonda, öğrencilik döneminde profesyonel olarak çalıştın mı?

Öğrencilerle beraber latin müziği yapan bir grubumuz vardı. Gece kulüplerinde çalıyorduk. Aydın Esen, Can Kozlu, Mahmut Yalay da o yıl okuldaydı. Onlarla beraber Art Blakey'ninkini çağrıştıran bir altılı kurduk. Bir yıl ciddi provalar yaptık. Yazın Fransa'da uzun bir turne yaptık. Jazz'cı olarak ilk profesyonel deneyimimdi bu.

Berklee'ye devam ettiğin iki yılda, ders veren ünlü jazz'cılarla özel bir diyaloğun oldu mu?

Özel bir tanışıklık olmadı.

Neden okulu yarım bıraktın?

Bana biraz sıkıcı geldi. Müzikte insan kendini özgür hissetmeli. Okulda, notalar, kuramlar arasında boğulduğumu hissettim. Hafta sonları otobüse atlayıp New York'a gidiyordum. Orada yaşamaya karar verdim. Okulu askıya alıp İsveç'e döndüm. Türkiye'de kaldım bir süre. Bir yıl sonra New York'a yerleştim. New School Of Jazz'a kaydolup bir sömestr ders aldım.

New York'ta iş bulmak, hayatta kalmak zor; başını suyun üzerinde tutmayı nasıl başardın?

Restoranlarda, kafelerde garsonluk yaptım önce. Sonra cafelerde çalmaya başladım. Bu arada her akşam jazz çalınan mekanlara gidip yeni insanlarla tanıştım, birlikte çaldım.

Joe Lovanoyla nasıl tanıştın?

1991'de bir konserine gitmiştim. Kulise gidip tanıştım, ders almak istediğimi söyledim. Kabul etti. Genellikle o davul çalar, ben de saksofonla emprovize yapardım. Sonra oturup çaldığımızı değerlendirirdik. Renkler, tonlar, emprovizasyon tekniği konusunda konuşurduk. Uyarıları, önerileri kendi sesimi oluşturmamda çok yardımcı oldu. Bir tatil dönüşü, Türkiye'den ona zil götürdüm. Çok mutlu oldu. Bu sayede dost da olduk. Bir süre sonra zil karşılığı ders vermeye başladı. İki buçuk yıl ders aldım.

Nerede, ne zaman, kim tarafından keşfedildin?

Trompetçi Eddie Henderson'ın çaldığı bir kulüpte jam session'a katılmıştım. Tanıştık. Bazı tavsiyelerde bulundu. Bir ay sonra da beni grubuna aldı.

Bu dönemde büyük ustalarla karşılaştın mı?

Joe Hendersonla tanıştım.

Telefon edip, tebrik etti.

Başka kimlerle karşılaştın?

Kenny Barron, Billy Higgins, Joshua Redman, Roy Hardgrove... Jazz çevresine girmeyi başardıktan sonra tüm bu insanlarla dost oldum. Kafelerde, birilerinin evinde buluşup çaldık. Eddie Henderson'ın grubundan sonra Wallace Roney'nin grubuyla kısa bir turnaye çıktım. Valery Ponamarev'le çaldık.

Fussion ya da elekronik ağırlıklı bir müzik yerine neden akustik ve mainstream denebilecek bir üslupla jazz'a başladın?

Fussion'ı hiç sevemedim, bana çok lüzumsuzmuş gibi geliyor. 1980'lerde Michael Brecker, Joe Zawinul yerine Joe Henderson, Wayne Shorter, Ornette Coleman dinlerdim. Fussion'cılar enstrümanını çok iyi, çok gösterişli çalan ama ruhsuz, kişiliğini müziğe katamayan ve felsefesi olmayan müzikçiler.

"Post bob'ın swing ustalarını, ballad'larla, eğlenceli, funky ögelerle dengeli bir şekilde harmanladığı albümünde Erşahin yıllar sonrasının sesi gibi tınlıyor. Our Song'daki gibi ustalarla çalıştığı sürece besteleri epey ilgi çekeceğe benziyor.
Not: *** 1/2 " (John Ephland, Down Beat Mart 1999)

Yanlış hatırlamıyorsam Henderson, Sonny Rollins'le birlikte, iki idolünden biriydi. Hayatının en önemli olaylarından biri olmalı bu karşılaşma...

Evet. Büyük bir olaydı benim için. New York'ta tanışıp sohbet ettikten sonra Stockholm'de karşılaştık. Konserime geldi. Bir akşam beraber yemek yedik, sohbet ettik. Çok sempatik, alçakgönüllü bir insan. Ne yapmam lazım, kimleri dinleyim diye sordum. En önemli şey kendi sesini yaratmaktır, dedi. Kendi tonumu bulmak için çalışmamı söyledi. Öğüdünü unutmadım.

Dostluğunuz sürüyor mu?

Felç geçirdi ve son bir buçuk yıldır evden çıkmıyor. She Said CD'sini gönderdim.

İlk albümün She Said nasıl gerçekleşti?

-Müziğimi gösterebilecek bir kayıt gerekiyordu. Eddie Henderson'ın da yardımıyla bir stüdyoyu altı saatliğine kirala-

İLHAN HAKKINDA BİLMEDİKLERİNİZ

1979'da Squash'te İsveç ikincisi oldu. Aynı yıl İskoçya'da yapılan Wold Open Junior Squash Championship'te birinciliği kazandı.

Sualtına meraklı. Amatör dalgıç brövesi var. Her yaz dalmak için Bodrum'a geliyor.

Jazz'cı olmasa, ABD'de oşinografi okuyacak ve denizbilimci olacaktı.

İlhan Erşahin'in kanına jazz virüsünü sokan kişi bir klasik müzikçi: Eniştesi, orkestra şefi Ender Sakpınar.

Babası mimar, annesi öğretmen. Dört çocuklu bir ailenin en küçük oğlu.

dık. Hep birlikte girip, bu sürede albümü bitirdik. Çok şanslıydım, herkes formundaydı ve iyi bir uyum yakaladık. Albüm Türkiye'de yayımlandıktan çok sonra, 1998'de ABD'de Golden Horn tarafından Our Song adıyla yayımladı.

Tepkiler?

Önemli dergilerden iyi eleştiriler aldı.

New York'un önemli jazz kulüplerinden Sweet Basil'a girmende bu eleştirilerin payı oldu mu?

Cumartesileri çalan grubun değişeceğini duymuştum. Kulübün bilet pazarlamasını yapan şirketin yöneticisini tanıyordum. Bir akşam çaldığımız kulübe davet ettim. O akşam herkes formundaydı. Çok beğendi. Ayrılan grubun yerine biz girdik. Dört buçuk senedir devam ediyoruz.

Geçen yaz sürpriz yapıp bir hafta gece programına alınmıştınız. Neler oldu?

Birçok ünlü jazz'cıyla karşılaştık. Kenny Barron, John Higgs, Jeff Tain Watts, David Kikowski, George Colegan, Victor Lewis geldi. Öğle saatlerinde çaldığımızda da birçok önemli isim geliyor Sweet Basil'e. Thelonious Monk'un davulcusu Ben Railey gelmişti mesela. Bazen Jimmy Coge, Kenny Barron geliyor. Kenny Garrett çok sık gelir. Konserden sonra gelenlerle sohbet ederiz, genellikle.

Sahnede size katılan, jam session yapan oldu mu?

New York'ta değil ama, İstanbul'da, festival zamanı çeşitli kulüplerde verdiğimiz konserlere geldiklerinde bize katılıyorlar...

Dağarcığındaki jazz standartlarının sayısı arttı mı?

Evet. Bazen Sweet Basil'de Joe Henderson, John Coltrane parçaları çalıyoruz. Onları çok seviyorum. Ama üç grupla da neredeyse sadece benim bestelerimi çalıyoruz.

Yeni isimlerle tanışmak, ustalarla karşılaşmak, jam session'lara katılmak için New York'ta yenilikçi müzikçilerin buluştuğu kulüplere eskisi kadar sık gidiyor musun?

New York'ta artık geceleri dışarı çıkmıyorum pek. Jam session'lara katılmak için kulüpleri dolaşmıyorum. Her dalda oynayan, her yerde görünen adam olmak istemiyorum, doğrusu. İki yıl önce karar verdim, kendi grubumu oluşturmak, sesimi geliştirmek istiyorum. Miles Davis Beşlisi, Coltrane Dörtlüsü gibi gruplar yok artık jazz'da. Var olanlarla aynı kulvardayız. Ünlü olanların arasına katılıp ismimi duyurma çabası yerine, kendi özgün sesi olan olgun bir müzik yaratma çabasındayım.

Mainstream çalmaktan sıkıldın mı? Bu nedenle mi hip hop cephesine geçip Wax Poetic'i kurdun?

Mainstream jazz'ı seviyorum. Ama bugünkü şekliyle mainstream bana sıkıcı geliyor. Zaman içinde, jazz tarihini çalmak yerine, kendi müziğimi yapmanın daha doğru olduğunu gördüm. Ayrıca, sadece Amerikan müziği çalan bir adam olmak istemiyorum. Benim köküm bu değil. Reggae, ska, rock, punk dinleyerek büyüdüm. Bu nedenle Wax Poetic doğal olarak ortaya çıktı.

Senin seçimin, eskiye dönüş, geçmişi tekrar gibi yöntemler yerine jazz'daki tıkanmayı aşacak bir formül olabilir mi, ne dersin?

Jazz popüler müzikteki liderliğini John Coltrane, Miles Davis gibi yaratıcı isimler, yeni ufuk açan gruplar çıkmadığı için kaybetti. Bu nedenle jazz klüpleri kapanıyor, jazz istasyonları dinleyici bulamıyor, plak satışları düşüyor. Jazz yine

Türkiyede çalmak beni mutlu ediyor. Sahnede size destek olacak pozitif enerjiyi veriyorlar. Sıcak bir atmosfer oluşuyor. Genç, meraklı birçok insan var. Aynı zamanda Türkiye'de çalmak çok zor. Çünkü beklenti çok fazla. Enerji istiyorlar, tutku istiyorlar, Türk motifleri istiyorlar, dans etmek istiyorlar. Beğenmezlerse de çekip gidiyorlar.

Aykut Uslutekin

Karnesi Pekiyi

"Erşahin dolgun ve esnek tonuyla zaman zaman Joe Henderson'ı andırıyor. Our Song'taki Xde tıpkı Trane in Blue in Green ya da Freddie Freeloader'da Miles'ı izlemesi gibi kromatik bir yapı içinde trompeti izliyor. Fakat Coltrane'den çok daha rahat ve ayrıntılar üstünde çok daha dikkatli. Erşahin kopyacı ya da taklitçi değil. Mainstream geleneğinin ögelerini de kullanarak kendi sesini oluşturuyor. İzlenmesi gereken bir müzikçi." (Dave McElfresh, Cadance, Mart 1999)

gençleri sürükleyecek potansiyel yaratılabilir. Bana sorarsan büyük plak firmaları ve festivaller hata yaptı. Virtüöz ama ruhu olmayan insanları öne çıkardılar. Lester Young, Dizzy Gillespie gibi yaratıcı müzikçilerle gelen jazz geleneğini Wynton Marsalis gibi müziğe müze perspektifinden bakan bir isme teslim ettiler. Bu nedenle jazz'ın dinleyicisi azaldı. Gençler, plastik şahsiyetler yerine hip hop, drum and bass gibi akımların yaşayan, inandırıcı kişiliği olan müzikçilerini dinlemeyi tercih ediyor. Mainstream jazz, klasik müzik gibi oldu artık. Klasikte nasıl herkes Mozart gibi müzik yazmıyorsa, bugünün jazz'cılarının da Coltrane, Rollins'in müziğini çalmaması, bugünün sesiyle konuşması gerekir.

Üç grubun var ve paralel çalışmayı tercih ediyorsun, neden?

Duyduğum, yazdığım müziği hayata geçirmek için farklı gruplar gerekiyor. Kendimi bir grubun imkanlarıyla kısıtlamak istemiyorum. Aslında çaldığımız müzik temelde aynı. Belki bestelerimi çaldığımız için sahnede aynı duyguyu yaşıyorum. Grupların kullandığı enstrümanlar, formlar farklı sadece. Wax Poetic dans müziği yapan, eğlendiren, aynı zamanda yeni formları, enstrümanları, sesleri zekice kullanan bir grup olmayı amaçlıyor. Jazz'dan çok house, drumn bass gibi tınlıyor. Sweet Basil'de çaldığım grup klasik bir jazz dörtlüsü. Repertuarı ağırlıklı olarak benim bestelerim. Bazen Ornette Colemen Dörtlüsü gibi tınladığını söylüyorlar. Kenny Wollesen ve Doug Weiss'le çaldığım üçlüde ise iki grubun arasında, yani jazz'la çağdaş dans müziğinin kesiştiği bölgede dolaşıyoruz. Akustik, daha içedönük bir müzik bu. Üç grupla çalışmaya devam edeceğim.

Son albümden bu yana hayatında neler değişti?

Heryerde çalıyor, insanlarla tanışmak istiyordum. Şimdi seçiyorum, iyi yerlerde çalıyorum. Daha çok evde bestelerle uğraşıyorum. İnsani anlamda kendimi geliştirmeye çalışıyorum.

Kızının doğumunun da bu değişimde önemli bir rolü var, değil mi?

Evet, çocuğumun olmasını istiyordum. Bir buçuk yıl önce Tasmin doğdu ve hayata bakışımı değiştirdi. Dünyaya daha geniş açıdan bakmaya başladım. Artık benden, kariyerimden önemli birşey var hayatımda. Önceliklerimi, hedefimi daha net görmeye başladım. Endişelerim azaldı. Eskiden bir gün saksofon çalamasam çok rahatsız olurdum. Şimdi günler geçiyor çalmadan. Günlük hayatın ayrıntılarına takılmıyorum eskisi kadar. İnsan olmanın, arınmanın, kişiliğini geliştirmenin önemli olduğunu düşünüyorum. Bu müziğimi de etkileyecek. Biliyorsun, müzik dünyasında da kişiliği, özgün sesi olanlar önemseniyor.

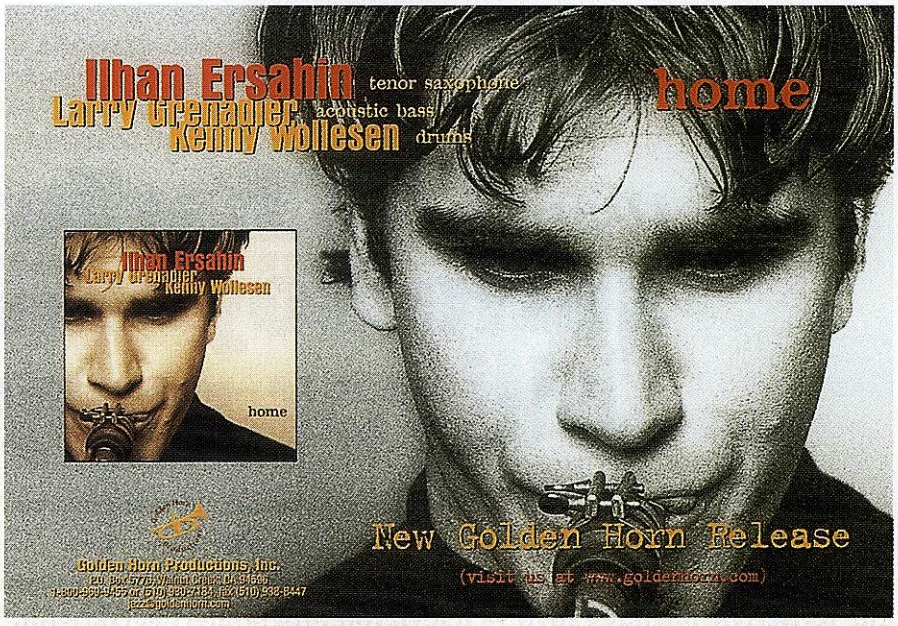

Türkiye'de bugünlerde piyasaya çıkan yeni albümün Vodoo nasıl hazırlandı?

Davulcu Brain Blade, basçı Lary Granadier, piyanist John Davisle, New York'taki bir stüdyoda iki gecede kaydettik. Neredeyse konser kaydı gibi oldu. Kesip biçmedik, yeniden çalmadık. Besteler bana ait. Tam jazz değil, Wax Poetic gibi değil. Farklı bir albüm oldu. İçten, koyu tonda bir atmosfer yaratmak istedim. Sanırım başardık. Deneme olarak yaptığım şey, şiir kullanmak oldu. New York'lu genç bir şair iki parçada şiirlerini okuyor. İki parçada Wax Poetic'ten Wall, sampler kullandı. İlk iki albümdeki gibi bir geleneksel ezgi uyarlaması var: Odam Kireç Tutmuyor. Fazıl Say öğretmişti. New York'taki konserimizde çalmıştık. Sonuçta ilk iki CD'den farklı, ancak onların devamı sayabileceğimiz bir albüm çıktı.

Asıl büyük proje, haziranda Atlantic'in albümünü yayımlaması olacak sanırım. Nasıl gerçekleşti?

Ahmet Ertegün son beş yıldır çalışmalarımı takip ediyor. Birşeyler yapalım, diyordu. Wax Poetic çıktığında CD'yi götürdüm. Müziği beğendi, ama satmayacağını söyledi. Firmadan bir prodüktörle görüşmemi sağladı. Görüştüğüm kişi beğendi. Altı plaklık anlaşma imzaladık. Önce grubun albümü yeni miksajla yayımlanacak, tutarsa devam edeceğiz. Çalışmaları yıl başında bitirdik. 20 Haziranda ABD'de piyasada olacak.

Albüm yayımlandıktan sonra turneye çıkacak mısınız?

İngiltere, Almanya ve İstanbul Jazz Festivalinde konser vereceğiz. Bir Avrupa turnesi kapsamında Montrö Jazz Festivali'nde de çalma ihtimalimiz var. Fakat henüz kesinleşmedi.

Wax Poetic kadrosu değişti mi?

Yaklaşık bir yıldır bir araya gelmemiştik. Son iki aydır yeniden provalara başladık. Birkaç yeni isim katıldı aramıza. Yine sekiz kişiyiz. Ben keyboard da çalıyorum.

Saksofonla solo kayıt yapmayı düşündün mü hiç?

Sadece saksofonla düşünmem. Bir süredir beste yaparken piyano kullanıyorum. Davul tekniğimi geliştirmeye çalışıyorum. Bas klarinet çalışıyorum aynı zamanda. Tüm bunları kullanıp bir solo kayıt yapmak isterim.

Klasikçilerin saksofon için yazdığı eserler ilgini çekiyor mu?

Tekniğimi geliştirmeye çalışırken bu tür eserler çalmıştım. Dinlemeyi seviyorum. Ama repertuarıma almayı düşünmedim.

Yeni projelerden bahsedelim son olarak?

Bir Wax Poetic plağı düşünüyorum. Jazz ağırlıklı 10 kadar yeni beste var. Sweet Basil'da çaldığım grupla bunları kaydetmeyi planlıyorum. Perküsyon ağırlıklı bir proje var sırada. Ayrıca Pozitif Prodüksiyonun New York'ta kurduğu X-ist Records'la projelerimiz var. Ben bazı albümlerde besteci, bazılarında düzenlemeci ya da prodüktör olarak çalışıyorum. Dans müziği ağırlıklı altı CD yayımlayacağız. İçlerinde benim yazdığım 16 parça da olacak.

Diskografi

Home, 1998 (Doublemoon)
Wax Poetic, 1998 (Doublemoon)
She Said, 1997 (Pozitif)
For Murat, (Kerem Görsev ile 1997)
Boğaz'da, (Önder Focan ile 1996)

Kronoloji

1966	İsveçte doğdu.
1981	Alto saksofon çalmaya başladı.
1982	Tenor saksofona başladı.
1984	Liseyi bitirdi.
1986	Berklee School of Musice burslu öğrenci olarak kabul edildi.
1988	Okulu bıraktı. Bir yıl sonra New York'a yerleşti.
1994	Akbank Jazz Festivali kapsamında grubuyla Türkiye'de ilk konserini verdi.
1996	New York'un ünlü jazz klübü Sweet Basil'da çalmaya başladı.
1997	İlk albümü yayımlandı.

RÖP.

Usta bası Charlie Haden'ın şarkı söylediğini de biliyor muydunuz?

Açık söyleyeyim ben bilmiyordum ta ki geçtiğimiz yıl son albümü "The Art Of the Song"u dinleyene kadar! Albümdeki son parçayı seslendiren kendisi. Dinleyince "Yazık etmiş, bunca zaman bizi bu güzel sesinden mahrum etmiş" demiyorsunuz belki ama daha 5 yaşındayken, hepsi birer müzisyen olan aile fertleriyle birlikte radyo ve televizyon programlarına çıktığını, konserler verdiğini, fakat 15 yaşında geçirdiği çocuk felci nedeniyle ses tellerinin zedelendiğini ve kısa süren "şarkıcılık" serüvenine trajik bir şekilde veda etmek zorunda kaldığını öğrenince, şimdi 65 yaşında olan basçının bu deneyiminin onu hangi buruk hatıralara götürmüş olabileceğini anlıyor ve "Wayfaring Stranger"ı defalarca dinlemek istiyorsunuz. "Wayfaring Stranger" hüzünlü bir geleneksel şarkı. Müziğe dikkatli bir şekilde kulak verince seslendirenin aslında küçük Charlie olduğu duygusuna kapılıyorsunuz... Haden'ın sesi öylesine kırılgan, öylesine ürkek, yumuşak ki.

■ Seda Binbaşıgil
esintiler@turk.net

99'un 14 Kasım akşamı, neredeyse "uçağımın tozu"yla kendimi New York'un önde gelen jazz kulüplerinden biri olan Iridium'da buldum. "Jet-lag, met-lag", önemli mi? Charlie Haden'ın son albümü "The Art Of The Song" u tanıtmak için verdiği bir dizi konserin Kenny Barron ile olan gecesini yakalamıştım, kaçıramazdım. Küçücük kulübe ayak bastığımda barda Charlie Haden ve Kenny Barron'ı sohbet ederken gördüm. Barron elinde içkisi, Haden ise bir bardak suyu –tövbekar bir uyuşturucu bağımlısı olarak herhalde uyuşturucu ve sigaraya karşı olduğu kadar içkiye de sıcak bakmıyor diye düşündüm- konser saatlerini bekliyorlardı.

Masam, şansıma sahnenin hemen önündeydi ve 1.5 saat süren konserlerini büyülenmişçesine izlerken "İyi ki Haden'ın kulağında tıkaç var" diye düşündüm, yan masalar öylesine gürültülü ve saygısızlardı ki.

Konserlerinde sadece Haden'ın son albümünü çalmadılar, "Beyond The Missouri Sky" ve "None But The Lonely Heart" tan da parçalar dinlettiler bize. Onları tebrik ederken, keşke Açık Radyo'daki programım için bir röportaj yapsaydım ikisiyle de diye düşündüm. Ama ne onlardan böyle bir izin almıştım ne de yanımda kayıt cihazım vardı. Konserlerinin üç gün daha devam edeceğini bildiğimden o hafta içinde başka bir akşam daha hazırlıklı gelip bu röportajı yapmayı aklıma koydum. Ama elbette önce izin ve randevu almak lazımdı. Charlie Haden çok yumuşak başlı ve ikna edilebilir gözüktüğünden "geldiğimde herhalde beni kırmaz" özgüveni içinde, daha zorlu biri gibi gözüken Kenny Barron'dan binbir rica bir randevu koparabildim. Ama bir şartla; en geç akşam 8'de orada olacaktım ki 8.30 da başlayacak olan konserlerine gecikmesinler. Konser sonrası ise yorgun olacaklarından röportaj kabul edemeyeceklerdi.

İki gün sonra, arabayla en fazla 15 dakika uzaklıkta olan otelimden -koşuşturma olmasın diye- tam 7'de çıktım ve inanılmaz bir Cuma gecesi trafiğiyle karşı karşıya kaldım. Hem yağmur başlamıştı hem de başkan yardımcısı Al Gore New York'ta bulunduğundan bazı caddeler trafiğe kapatılmıştı. 55 dakika –bana bir ömür- yolda geçirdikten sonra dayanamayarak, cadde ortasında taksiden fırlayıp, bardaktan boşanırcasına bir yağmur altında hedefime doğru koşarken, Kenny Barron o "yukarıdan bakan" ifadesiyle gözümün önüne geliyor ve bu kadar erken davranmama rağmen geç kalmama mı, yağmur altında ıslanmış bir sıçana dönmeme mi yoksa hepsinden acıklısı röportajı büyük bir olasılıkla kaçırmış olmama mı üzüleyim çıkaramıyordum. 8.10'da kulübe girdiğimde bir görevli beni durdurarak ne istediğimi sordu. Ben de "Charlie Haden ve Kenny Barron'la röportaj yapacaktım" dedim. "Biliyorlar mı" diye sordu. "Elbette" dedim. "Peki o zaman adınızı verin, Bay Haden'a geldiğinizi haber vereyim" dedi. "Hayır", dedim utanarak "aslında o değil de Bay Barron biliyor konuyu". "Üzgünüm o zaman" dedi. "Çünkü bu geceden itibaren Bay Haden, Kenny Barron ile değil Benny Green ile çalacak ve Bay Haden'dan randevu almak ve röportaj yapmak için de artık çok geç, zaten birazdan da sahneye çıkacak" dedi. Çabalarım buraya kadarmış diye düşünüp üzgün bir şekilde ne yapmam gerektiğini kestirmeye çalışırken, karşıma birden kulisteki

odasından Charlie Haden çıktı. Bir nefeste derdimi anlattım. Meğer onun hakkındaki ilk intibam ne kadar isabetliymiş; teklifimi hemen kabul ederek beni odasına götürdü ve tanıdığım en mütevazi insanlardan biri olan Charlie Haden'la yaptığım röportaj da işte böyle maceralı bir şekilde başlamış oldu:

Bay Haden geçen akşam sizi burada Kenny Barron ile çalarken dinlemek benim için çok büyük bir zevkti. Sanırım bu konserleri son albümünüz "The Art Of The Song"un tanıtımı için veriyorsunuz. Albüme baktığımda, bestelerden kimisi sizin, kimisi film müzikleri, bazıları da Ravel ve Rachmaninov'un. Bu albümde bir de geleneksel bir parça var ve burada siz de şarkı söylüyorsunuz. Şarkı söylemek sizin için bir ilk mi?

Hayır. Ben çok küçükken, annem ve babam Amerikan folk müziği söylerlerdi. Nashville, Tennesse'de "A Grand Ol' Opry" şovunda yeralmışlardı. 2 yaşından 15 yaşına kadar ailemle birlikte çıktığım radyo programlarımız vardı ve ben bu şovlarda hep şarkı söylerdim. Ama daha sonraları çocuk felcine yakalandım, ses tellerim zedelendi ve artık şarkı söyleyemez oldum. İyileştiğimde ise ilgim tamamen jazz'a kaymıştı ve tüm enerjimi kontrabas çalmaya yönlendirmiştim. Geçenlerde biri benden yeniden şarkı söylememi istedi. Ben söyleyebileceğimden emin değildim. Israr edince, denedim ama sanırım sonuç çok iyi olmadı. Fakat, Shirley Horn "Bunu muhakkak kaydetmelisin" deyince işte bugünlere geldik.

Shirley Horn böyle konuştuysa muhakkak iyi söylemiş olmalısınız!

Sanmam. Tahminim, Shirley Horn bana karşı sadece nazik olmaya çalışıyordu.

Shirley Horn ve Bill Henderson da bu albümde yeralmışlar. Bu isimler sizin için ne ifade ediyor?

Bu iki isim her zaman benim en büyük favorilerim arasında yer almıştır. Günümüzde Billie Holiday düzeyinde şarkı söyleyen çok az kişi var. Sanırım bunlardan biri Shirley Horn, diğeri de Bill Henderson. Bill Henderson yıllar önce bir çok albüm çıkarmış olan efsanevi bir şarkıcıdır. Şimdi ise zamanını daha çok Los Angeles'ta oyunculuk yaparak geçiriyor. Ama ben onu yeniden şarkı söylemeye ikna ettim. Öte yandan zaten uzun zamandır Shirley Horn'la bir albüm yapmak istiyordum. Sonunda ikisi de kabul ettiler. Ama herşeyden önemlisi onlara ilham da vermiş olmalıyım ki ortaya böyle müthiş bir performans çıkardılar.

Bu albüm gerçekten çok yönlü bir çalışma. Burada size aynı zamanda bir yaylılar orkestrası da eşlik ediyor.

Quartet West'le yapmış olduğum "Always Say Goodbye" ve "Now Is The Hour" isimli albümlerimde de yaylılarla birlikte çalmıştım. Ayrıca bir klasik müzik bestecisi olan Gavin Bryers'la yapmış olduğum "Farewell To Philosophy" isimli bir klasik müzik albümü var. Orada da yaylılar kullandım. Yaylıları her zaman sevdim.

"Yaylıları her zaman sevdim" derken Charlie Haden'ın ses tonunda sanki bir "yukardan bakma" seziyorsunuz. Onun için enstrümanların anası "bas". Bas olmayınca Charlie Haden için müzik, müzik olmaktan çıkıyor. Basın, müziğin ruhu olduğunu düşünüyor. Ona bu enstrümanı da kendisi gibi bir basçı olan annesi sevdirmiş.Tam da bu anda aklıma 1-2 hafta evvel piyasaya çıkmış olan Michael Brecker'ın son albümü "Time Is Of The Essence" geliyor, hani basın yeralmadığı, gerektiğinde Larry Goldings'in Hammond orguyla bu görevi devraldığı albüm. Acaba bu konudaki fikrini alsam mı? Kararım bir sonraki soruya geçmek oluyor.

Siz Türkiye'ye İstanbul Jazz Festivali kapsamında gelmiştiniz galiba?

Evet ama ben İstanbul'a zaten pek çok kez geldim. En son geçtiğimiz Mart ayında (1999) Quartet'imle birlikte yine oradaydık.

1986'da kurmuş olduğunuz grubunuz Quartet West hala aynı müzisyenlerden mi oluşuyor?

İlk davulcumuz Billy Higgins'ti. Sonra aramızdan ayrıldı, çünkü vaktinin önemli bir bölümünü Cedar Walton'la çalışarak geçiriyordu. Şimdiki davulcumuz Larance Marable. Kendisini kadroya aldığıma çok memnunum. Çünkü biz gençken de beraber çalıyorduk ve kendisi çok iyi bir davulcudur. *Charlie Haden için tanıdığı ve kendisiyle benzer müzikal değerleri paylaşan müzisyenlerle çalmak çok önemli. Ama yaptığı müzik hep bir farklılık sunmalı. "Now Is The Hour", "Haunted Heart" albümleriyle Hollywood'a gönderme yapan, son albümüyle vokalin önde olduğu jazz klasiklerine yer veren Haden'ın gelecekteki projeleri arasında tango ve flamenko albümleri yapmak var.*

Siz kendiniz gibi büyük isimlerle çalıştınız genellikle. Bunların arasında favorileriniz var mı?

Hepsi favorim. Beraber çaldığım herkesten birşeyler öğrendim ve çok usta müzisyenlerle çalıştığım için de kendimi çok talihli hissediyorum. Ama Charlie Parker'la çalışmış olmayı çok isterdim, Django Reinhardt ve Bud Powell ile de..

Albümleriniz arasında en beğendiklerimden biri de Pat Metheny ile yapmış olduğunuz "Beyond The Missouri Sky". Yine çok beğendiğim Kenny Barron ile de çalışmalarınız var. Çok iyi bir piyanist. Ama sanırım bu gece sizinle çalmayacak.

Hayır. Çünkü bu kulübün sahibi benim değişik insanlarla çalmamı istedi. Ben de aslında buna sevindim. Bu gece çalacağım Benny Green ile daha önce hiç çalmadım. Ama çalışına her zaman hayran olmuşumdur ve hep çalışmak istemişimdir. Kısmet bugünmüş. *Son zamanlarda genç piyanistlerden en çok kimi beğendiğini sorduğumda şu cevabı alıyorum. "Brad Mehldau. Bence son zamanların en yaratıcı müzisyenlerinden biri." Bu konuda Charlie Haden'la hem fikir olmak hoşuma gidiyor.*

Charlie Haden'la röportajımız bittiğinde sanki bir meditasyondan çıkmış gibiydim. Haden son derece sakin, kontrollü ve etrafa pozitif enerji yayan bir insan. Sahnede de kulaklarında tıkaçlar, kendisini çevresindeki herşeyden soyutlamış bir şekilde müziğine konsantre oluyor. Gözleri sadece parçalar bitip alkışlar başladığında açılıyor yoksa hep kapalı, kontrabası adeta ilk defa eline alıp onu keşfetmeye çalışan duyarlı bir genç müzisyen gibi. Aklıma bir röportajında söyledikleri geliyor: *"Benim için müzikte daha evvel denenmeyeni yapabilmek esastır. Daha önce olmayan birşeyi keşfetmek. Çaldığın her nota için hayatını riske etmek ve her notanın gerçekten hakkını vermek. Müzik, eğer insanların hayatını olumlu bir şekilde etkileyebiliyorsa, insanların, aslen varolan ama o veya bu nedenle unuttukları bazı değerlerinin farkına varmalarına yardımcı olabiliyorsa hedefine ulaşmış demektir. Benim de Charlie Haden olarak hedefim, mümkün olduğu kadar çok insana, mümkün olduğu kadar güzel müzik yapmaktır."*

RÖP.

Fazıl Say

Jazz standartlarının ölümsüz bestecisi Gershwin yorumuyla piyanistimiz Fazıl Say ödüller alıyor. Albümü Fransız "Le Monde de la Music" dergisi "Ayın CD"si, Alman RTL TV ve radyosu da "Ayın Plağı" olarak seçti. Ekim 1999'da New York'ta yapılan bu söyleşi, Kurt Mazur yönetimindeki New York Filarmoni Orkestrası eşliğinde Fazıl Say'ın yorumladığı George Gershwin yapıtlarının Teldec firması tarafından piyasaya sunulan CD kitapçığı için İngilizce, Fransızca ve Almanca olarak hazırlanmıştır. Söyleşinin Türkçe metnini sunuyoruz.

Zuhal Focan

Gershwin müziğinde çok ayırt edici bir özellik var: Müzikal ögelerin inanılmaz bir hızda başlayıp sona ermesi. Bu o derece kendine özgü bir durum ki, insanın kronometre tutacağı geliyor. Bir romantik besteci, bir dakika içinde henüz "introduction" bölümünün çeyreğini sunarken, Gershwin o bir dakika içinde bize üç-dört ana tema sunar. Bu tema zenginliği üzerine neler söylemek istersiniz?

Neresinden bakarsak bakalım, bir tema (hatta çift fikirden oluşan temalar bile), genelde en fazla 20-30 saniye sürer. Sonra besteci şu soruyu sorar kendine: "Bu melodik fikri geliştirmek için mi uğraşayım, yoksa yeni bir tema yaratıp incelikli bir modülasyon ile bu ikisini birbirine bağlayayım?" Gershwin, Rhapsody'de sürekli yeni temalar getirir. Bu eser için yerinde bir tanım, "özet bir müzikal" olabilir. Belirttiğiniz gibi, henüz birinci dakikada "A", "B", "C", "D" temalarını duyarız. Onyedi dakikalık bu eserin sonuna geldiğimizde harflerin yetmeyeceği kadar fazla temayla karşılaşıldığı için, Rhapsody'nin kompozisyon anlayışı artık açıklık kazanmış olur. Hata öyledir ki, bazı temalar ikinci kere geldiğinde bambaşka karaktere bürünmüş olarak karşımıza çıkar. Bu yüzden onlara bile "yeni" demek zorunda kalırız. Rhapsody in Blue bence sürprizlerle dolu sevimli temalardan oluşan bir bombardımandır. Bu özelliğiyle her zaman en sevilen eserlerin arasında yer alacak.

Peki, "şarkı bestecisi" ile "gerçek besteci" arasındaki farktan bahsedebilir miyiz?

Bence öyle bir fark yok. Gershwin, eski formlardan füg, sonat, rondo gibi formlara bağlı kalarak yazmak zorunda değildi. Önemli olan, müzikal içeriktir; bestecinin anlatmak istediğidir, orijinalitedir. Bir besteciyi "gerçek besteci" diye nitelendirmek için onun klasik kalıplarda nasıl yazdığının hesabını sormak, bağnazlık olur. Çünkü asıl nitelik, "müzikal ifade"nin içindedir. Gershwin'de müthiş bir duyarlılık vardır, espri vardır, ilginç armonik ve ritmik buluşlar vardır. Müziğinde, daha önce kullanılmamış birçok egzotik ögeye yer vermiş olması önemlidir. Jazz, ragtime, müzikal, Latin müziği ve öteki ögeler. Kozmopolittir Gershwin müziği. Dönemin Amerika'sı gibi. Birçok seslenişe olanak tanır.

Gershwin'i hangi özellikteki bestecilerin bulunduğu kategoriye koyardınız? Bir "başyapıt" ile tarihe geçenlere mi, yenilikçilere mi, ya da popülistlere mi?

Gerhswin'in müzik tarihindeki yeri özeldir. Güçlü, kendine özgü, değişik bir bestecidir Gershwin. Diyelim ki radyoyu açtınız, dinlediğiniz eserin ne olduğunu bilmiyorsunuz. Yaklaşık bir tahminde bulunup Gershwin derseniz yüzde doksanbeş tutturursunuz. Bu önemli bir noktadır.Chopin ve Mozart'ta da öyle değil mi? Genelde bir müzik dinleyicisi, Gershwin'i birçok eseriyle tanır. Porgy ve Bess operası, Rhapsody, Paris'te Bir Amerikalı, Cuban Ouverture, Piyano Konçertosu, sayısız "song"ları ve benzerleri ile. Bu da onu "tek bir eser" ile tanınıyor olmaktan kurtarır. Popülizm konusuna gelince; Gershwin'in Avrupa'daki çağdaşları örneğin Schönberg, Berg, Bartok, Debussy, Stravinsky, Varese bambaşka stil ve tekniklerde eserler yazmışlardır. Her bestecinin bir anlatım içgüdüsü vardır. Tabiki bu besteciler, kişisel yaratıcılıkları ve müziğe getirdiği yeniliklerle büyük önem taşır ama onların her biri, kendi müzik dünyasının yaratıcısıdır. Örneğin tonal armoniden tamamen kopmuş bir Schönberg karşısında Gershwin'in müziği "ilerici" gibi gözükmeyebilir. Ama Schönberg'in şu sözünü de hatırlayalım; "Halen do majörde dünyanın ne güzel eseri bestelenebilir". Gershwin'in tonal yaklaşımı, daha önce pek düşünülmemiş melodik ve armonik buluşların tümü kendine özgü bir estetik içinde toparlar. İşin içine yepyeni ve taptaze egzotik öğeler girer. Enfes bir ritm cümbüşü başlar. Jazz ile klasik; zenci ile beyaz, Amerika ile Avrupa kardeş olur. Dünya Müziği dediklerinin özü bu olsa gerek. İşte Gershwin'i "büyük" yapan vasıflar.

SR-X series

Jazz

JBL ile çalınır, JBL ile dinlenir.

"Yüksek Performans Hoparlörlerinden Beklediğinizden Daha Fazlasını Size JBL SR-X Serisi Verir."

JBL PROFESSIONAL

H A Harman International Company

© 1999 JBL Professional

JBL ScreenArray hoparlörleri ile ilgili daha detaylı bilgi için SF Ses ve Işık Sistemleri'ni arayın.

SF SES VE IŞIK SİSTEMLERİ SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Palanga Caddesi Mütevelli İbrahim Sokak No: 8 80840 Ortaköy - İstanbul - TR
Tel: 90 (212) 227 68 00 (pbx) Fax: 90 (212) 227 96 34 E-mail:prosales@sftr.com
http://www.sftr.com

Arnold Schönberg, Rhapsody in Blue'nun hayranıydı. Bu eserdeki tema yağmurundan büyük zevk aldığını söylemişti. Schönberg ayrıca teknik bir konuya da değinmişti: Temalar arası geçişler. Bu konuya da değinebilir miyiz?

Gershwin'deki asıl büyük ustalık zaten burada: Temalar arasındaki köprücükler, gerçekten dahiyanedir. Eseri bence parlaklığa kavuşturan başlıca kuvvet, 6-7 saniye içinde bir perdeyi kapatıp küçük bir nefes alarak bizi gelecek perdeye hazırlayan bu sayısız geçişlerdir. Unutmayalım, bu küçücük geçişleri besteleyebilmek, çok değerli bir melodi keşfetmekten bile zor olabilir. Rhapsody'deki o klarinetin, sürdinli trompet veya wha wha trombon'un birkaç notalık geçiş motifçikleri, eserdeki öteki temalardan daha çok sevilir. Birçok dinleyici, tam o sırada "işte benim en sevdiğim yer geldi, bakalım esprili çalacaklar mı" diye düşünür. Besteci için böyle bir beklentiyi yaratmak, büyük başarıdır. Özellikle Rhapsody'deki bu geçişler, Gershwin'in bence de başta gelen marifetidir. Daha ilginç bir hususu ekleyeyim; bazı yerlerde "geçiş" olmadığı halde, "geçiş izlenimi" veren ögeler vardır. Bütün bunlar, eserdeki tema materyalinin aslında son derece homojen olarak birbirine gizlice bağlı bulunduğunu gösterir.

Şimdi size iki sorum var: birincisi, bu eseri hangi solistlerden dinlemeyi tercih ediyorsunuz, ikincisi ise biraz özel, Kurt Mazur ve New York Filarmoni ile nasıl bir çalışma süreci geçirdiniz?

Henüz çocukken Leonard Bernstein'i bu eseri hem çalıp hem yönetirken Türk televizyonlarında seyretmiştim. Ben Rhapsody'yi ilk kez 17 yaşındayken Ankara'daki konservatuar orkestrası ile seslendirdim. Videoya kaydettiğim bu Bernstein yorumunu o zamanlar sürekli dinliyordum. Daha sonra yıllar boyu hiç dinlemedim. Geçen yıl, New York Filarmoni ile olan konserimizden bir gün önce, bulabildiğim bütün Rhapsody kayıtlarını satın aldım ve hepsini o gece dinledim. Belki son anda bir karşılaştırma yapmış olabilirim. Bernstein'in yorumunu çok sevdiğimi söylemeliyim. Benim "vital" yorumumdan oldukça farklı, "sofistike" bir yorum sunuyor. Sanki gecenin bir vaktinde, piyanosunun başında, viskisi ve ağzında sigarasıyla "sevgilisi için" çalıyormuş gibi...İlgimi çeken iki kayıt daha var; bunlardan ilki, Gershwin'in kendisinden. İkincisi ise yeni bir CD; Wayne Marshall. Bana kalırsa olağanüstü özgürlükler tanımış kendisine. Bu çok hoşuma gitti. İlginç, buluşçu bir yorum. Her zaman "swing" ruhu hissediliyor. Çok beğenmiştim Marshall yorumunu.

Kurt Mazur ve New York Filarmoni Orkestrası ile çok rahat ilişkiler kurduk. Masur, beni beş yıl önce Leipzig'de dinlemişti, beni tanır. O günden beri yakınlığını gördüm. İlk provadan önce ona Greenroom'da eseri bir kez çaldım. Çok beğendi ve hiç sorusu olmadığını söyledi. New York Filarmoni ile yaptığımız Gershwin konserinde hep ayakta alkışlandık. Masur, Gershwin'i besteci olarak içtenlikle benimsemiş, seviyor. Konserlerimizi yönetirken bir yandan da dans ediyordu. Orkestra ise zaten Gershwin'i dünyada belki en iyi seslendiren topluluk. Bir de şunu ekleyeyim. Orkestrası ile yakın dostluklar kurmuş bir şeftir Masur. Böyle bir dostluk ortamını her yerde göremeyiz.

I Got Rhythm şarkısı üzerine çeşitlemeler, sadece 8 dakikalık bir eser. Rhapsody'ye göre daha az seslendiriliyor. Neler düşünüyorsunuz bu eser hakkında?

Bu eserin yorumu, öteki Gershwin eserlerinden daha zor. Hem piyano partisi hem de orkestra yazısı daha karmaşık. Ritmleri özenle gerçekleştirmek için iyi konsantre olmak gerekir. Daha az seslendirilmesini bunlara bağlayabiliriz.

Eserde zaman zaman Stravinsky etkileri sezinleniyor. Ne dersiniz?

Benim bu eserde dikkatimi çeken birinci varyasyondur. Piyano tamamen Anton Weber ve Schönberg'e özgü intervaller ile motifcikler oluştururken, orkestranın saksofonları sanki herşey normalmiş gibi fa majörde I Got Rhythm temasını seslendirir. Bu varyasyon bence Gershwin'de rastlayacağımız en ilginç anlardan biri. Çıkan sonuç, aslında oldukça 'sarkastik' ama parlak bir buluş. Esere bir bütün olarak baktığımızda gösterişli bir konser parçası. Bizim yorumumuz, ritmik ögeleri mümkün olduğunca "canlı" kılmaya yönelikti. Stravinsky etkilerinin sezinlenmesi ise ikisinin de karmaşık ritmler kullanmasından kaynaklanan bir benzyiştir belki.

Porgy ve Bess operasının "hit" parçalarını aranje ettiniz. Bu nereden aklınıza geldi?

Porgy ve Bess bence İngilizce yazılmış en iyi operalardan biridir. Bu operayı her dinleyişimde, gerek konu gerek müzikal ifade açılarından derin bir hümanizm hissederim. Sıkça dinlediğim bu eserin güzelim temalarından yararlanarak başka bir boyut elde etmek istedim. Yaklaşımım daha çok jazz'a yönelik. Küçük bir jazz topluluğu için en tanınmış parçaları aranje ettim. Birinci parça olan I Got Plenty O'Nuttin'da son derece hızlı bir swing sergiliyoruz. İkinci parça Summertime'da önce ağır bir piyano girişi, ikinci aşamada temanın kendisi, üçüncü aşamada ise jazz ve Latin ruhu hissedilen bir "presto" var. Üçüncü parçamız It Ain't Necessarily So, 1930'lu yılların jazz ögelerini taşıyor. Yani, "Down and Dirty".

Sizinle beraber New York Filarmoni'nin beş üyesi çalıyor. Yani kökeninde hepiniz klasik müzik sanatçısıyken jazz ruhu ile kayıt yapmak biraz cesurca değil mi?

Evet. Biz klasikçiler olarak jazz çalıyoruz. Çalmayı deniyoruz. Burası doğru, ama grubumuz öyle yetkin sanatçılardan oluşuyor ki önemli bir sorun çıkmadı. Örneğin klarinetçi Stanley Drucker tam 50 yıldır New York Filarmoni'nin solo klarinetçisi. Fikrimi soracak olursanız Mr.Drucker yüzyılın en değerli orkestra klarinetçisidir. Bu parçalarda olağanüstü bir jazz ruhu ve tonuyla çalıyor. Saksofoncumuz da öyle. İlk parçada iki doğaçlaması var. Jazz konusunda benden çok daha tecrübeli olduğu için ondan çok yararlandım. Davulcumuz ise tam bir dahi bence. James Sopporito, New York'un en aranan jazz davulcularındandır. Öyle ki, New York Filarmoni ne zaman bir "drumset"e ihtiyaç duysa, yıllardan beri onu çağırır. Özellikle hızlı Summertime parçamızda marakas ve bongoyu olağanüstü çalarken bir yandan da ayağıyla "drumset"in zili ile tempoyu vurguluyordu. O, bu aranjmanların daha parlak görünmesini sağlayan başlıca faktörlerden biri oldu. Miles Davis'in bir sözünü hatırlayalım; "Arkanızda muhteşem bir davulcu yoksa, sonuç hiçbir zaman iyi olmaz". Bizim grubun davulcusu gerçekten müthişti. Bunların yanısıra çok iyi bir bas ve vibrafon ile müziğin renkleri canlandı.

Aranjmanlarınızın tamamı notaya alındı mı? Yoksa daha çok doğaçlamaya mı dayanıyor?

Tamamı notaya alındı. Orkestrasyonu hazırlayıp yazdım. Sadece ilk parçanın sonlarında, saksofon, piyano ve davul doğaçlamaları var. Summertime'da ise James Sopporito, bongo ile istediği ritm özgürlüklerini yarattı ve eseri fışkıran renklerle bezedi.

Yaklaşık 12 küçük piyano parçası var bu CD'de. Onları daha önce tanıyor muydunuz? Bu eserleri resitallerinizde yorumluyor musunuz?

Ünlü "3 Prelüd"ü çocukluğumdan beri çalarım. Gershwin'in daha birçok solo piyano parçasının olduğundan haberdardım ama bunlarla tanışmam iki yıl öncesine dayanır. Şunu da belirteyim; bu parçalara resitallerde pek rastlanmıyor. O yüzden, 1999 yılında, bu 12 parçayı resitallerimde, örneğin resitalin ikinci yarısında hepsini birden, çalmaya başladım. Bu değişik ve sevimli program, özellikle Gershwin'in solo piyano eserlerini tanımayan müzikseverler tarafından olumlu karşılandı. Eleştirmenler de olumlu bakıyor.

Bu küçücük, zarif, dokunaklı parçalar içinde, özellikle yakınlık duyduğunuz var mı?

Hepsine yakınlık duyuyorum. Hepsini seviyorum. Bunlar, sevimli, tatlı karakter parçaları. Biblolar gibi. Hangisini daha iyi, daha severek yorumladığım meselesi günden güne değişebiliyor. Biraz da o günün ruh haline bağlı. Ruh halime uyan parçaları tabbi ki daha iyi yorumladığım söylenebilir. Sleepless Night başlıklı parçayı en iyi İstanbul'da çalmıştım. Çünkü bu resitalin olduğu gün Los Angeles'ten gelmiştim ve iki günden beri uykusuzdum.

Prysm, 24-02-2000, 21:30

Serdar Karabatı

Daha önce İstanbul Jazz Festivali'nde izleme fırsatı bulduğumuz Parisli üçlü Prysm Millennium of Jazz serisi için üç gece üst üste Dulcinea'da çaldı. Grubun içiçeliği yanında, özellikle basçı Christophe Wallemme'in ses düzenindeki titizliği ve entonasyonu dikkate değerdi. Üçlüyle ikinci gecenin konseri öncesi çok kısa bir söyleşi gerçekleştirdim; sözü grup adına daha çok piyanist Pierre de Bethmann aldı:

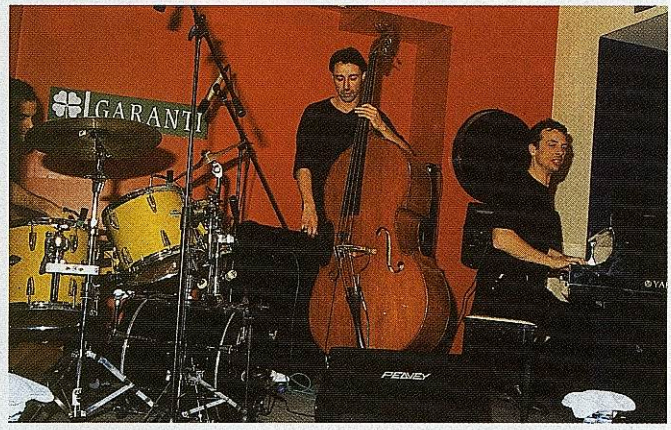

Hiç şüphesiz büyük bir tarihi ve kendi içinde çeşitli yaklaşımları var jazz'ın, bunun bilincindeyiz. Kendi açımızdan bakarsak, jazz'ın belli bir döneminin içinde bulunduğumuzu düşünüyor ve jazz terimini kullanıyor olmaktan çok gurur duyuyoruz. Öte yandan, başka müzikler de dinliyoruz klasik, pop, techno. Yine de, öncelikle çağdaş jazz alanında ne gibi şeyler yapabileceğimizi düşünüyor ve jazz'ın geniş tanımı içinde yer alan unsurları üçlümüzün bünyesinde taşımaya çalışıyoruz.

Jazz'ı tümüyle bir üçlü içinde taşımak mümkün mü gerçekten? Big band mantığı var, bebop, fusion gibi apayrı stiller var... Bunların hepsini tek bir kavram altında nasıl birleştiriyorsunuz?

Bizim referans noktalarımız yalnızca üçlüler değil. Kesinlikle bu şekilde esnek düşünüyor ve çalışıyoruz. Big band kavramını aktarmak zor tabii, ama örneğin modern bir beşli yaklaşımıyla çalıyoruz sıklıkla.

Daha basite indirgeyelim. Örneğin, saksofonun rolünü nasıl uyarlıyorsunuz gruba?

Bir dörtlü olsaydık ve saksofon olsaydı grupta, melodi çok güçlü olurdu. Dolayısıyla, herhangi bir parçanın ana temasını çalarken melodinin ön planda olması gerekliliğini göz önünde bulundurarak çalardık. Bunun gibi örnekler çoğaltılabilir. Genelde bakarsak, geniş, cüsseli bir tınımız var. Tabii ki örneğin ballad çalarken daha intimate bir havaya giriyoruz... Ancak, kuvvetli bir şey çalacağımız zaman bu gerçekten çok kuvvetli oluyor.

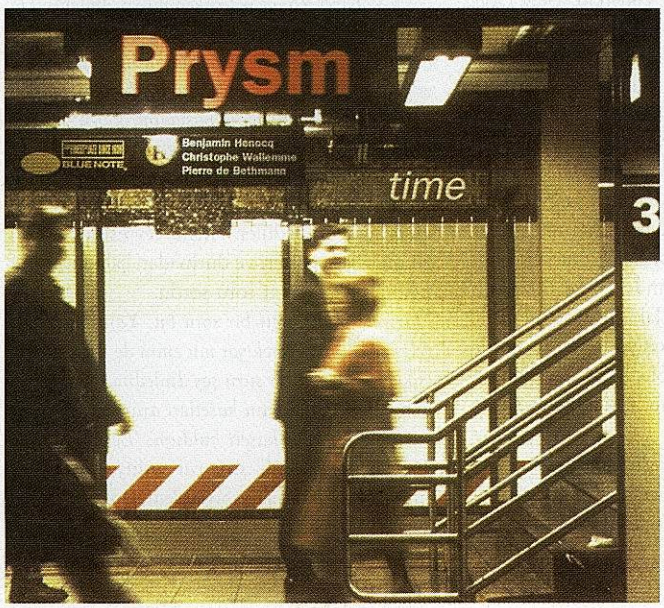

Müziğinizdeki bu tansiyonu ben de hissediyorum. Hatta dün geceki performans epey agresifti denebilir. Bazen bu kadar yoğun bir enerji altında melodinin, bazı temaların görünürlüğünün kaybolduğunu düşünmedim de değil.

(Gülerek) Bu demektir ki bu akşam daha iyi çalmam gerekiyor! Bu bir eleştiri mi yoksa...?

Eğer bu şekilde çalmak grubun açık bir tercihi ise, arkasındaki düşüncenin ne olduğunu öğrenmek istiyorum yalnızca.

Ritmik figürlerle çok oynuyoruz. Aksak ve karmaşık ritmlerle çok uğraştık. Dolayısıyla, müziği bu şekliyle rahatlıkla çalabilmemiz epey zamanımızı aldı. Bir parça çalınırken çok açık olan noktalar vardır; öte yandan, bazı unsurları yavaş yavaş, etkileşimli bir şekilde saklamaya da çalışıyoruz bir parça içinde ilerledikçe. Ancak, temel bir kural olarak diyelim, amacımız bu karmaşık ritmleri daha az hissedilir bir şekilde sunma işini *birlikte* yapmak. Bu da bazı noktalarda dinleyicinin kendini kaybolmuş hissetmesine neden olabilir.

Peki bu türden... denemeler diyelim, müziği daha az zevk alınır hale getiriyor mu sizce?

(Gülerek) Hayır! Biz müziği özelikle zorlaştırmaya ya da anlaşılmaz kılmaya çalışmıyoruz; yaptıklarımız hissettiklerimizin bir yansıması. Birlikte bu şekilde müzik yapıyoruz ve bunu insanlara sunuyoruz. Bizimki karanlığın içinden, birdenbire çıkmış entellektüel bir yaklaşım kesinlikle değil. Müzisyen olarak kulüplerde tanıştık birbirimizle, başka gruplarla standardları çaldık, straightahead çaldık ve çalmaya da devam ediyoruz. Bu üçlüde denediğimiz şeyler biraz da çalarken tatmin etmek istediğimiz fiziksel bir ihtiyacımızı yansıtıyor.

Güzel Sesli İkarus:
Sibel Köse

Aykut Uslutekin

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

İyi bir balık yenmiş Boğaz akşamını nerede bitirmek istersiniz? Benim için bu sorunun tek bir yanıtı vardır, yanımdaki insanları Gramofon'a götürdüm. İçeri girdiğimizde bizi derin bir kadın sesi karşıladı, yabancı misafirim Aiko sordu, "*Kim bu kız, ne güzel sesi var!*" O ana kadar sadece ortak olarak üreteceğimiz cam kalıplarını konuşmuştuk.

Aslında bu sorunun yanıtını ben de bir zamanlar merak etmiştim. Misafirime döndüm ve şöyle dedim: "*Uzun bir hikaye, ilgilenirsen sana anlatayım.*" Belçikalı jazz sever o gece güzel sesli bir kızın öyküsünü dinledi: Soğuk bir kış günü Serencebey yokuşunda bir adam kapı numaralarına baktı ve kapıyı çaldı, burası işyerlerinin olduğu bir apartmana benziyordu ama en üst kata çıkınca hava değişti. Ev sahibesi hanım onu miniminnacık şirin bir çatı katına aldı, içeride Diane Reeves'in sesi duyuluyordu. Ev sahibesi hanım konuştu: "*Evet bu apartmanda ev olarak kullanılan tek daire bu, hafta sonu insan kendini yanlız hissediyor ama hiç bir kısıtlama olmadan müzik dinlemek de hoş bir şey.*"

Evde banyo hariç herşey bir mekan altında düzenlenmişiti. Mutfak tarafından tüm Nişantaşı kuşbakışı sayılabilecek şekilde gözüküyordu. Ev sahibesi mutfağa gitti, bir dolaba baktı, bakkala telefon etti. Verdiği siparişten adam onun kek yapacağını anlamıştı. Tezgahın üzerinde bir kitap gözüne ilişti. Leman Cılızoğlu'nun Yemek Pişirme Temel Metod ve uygulaması. Ev sahibesinin ilk yaptığı kek sakın bu olmasın diye aklından geçti. Sonra bir şirin kedi gördü. Ev sahibesi onu tanıştırdı: "*Adı Encük, geçen sene arkadaşım Yosun'un evinde bulduk. Keki annem iyi yapar ama İstanbul'a taşınınca ben de öğrendim. Burası Ajlan'ın eviydi. İlk geldiğimde onunla burada kaldım, sonra o başka eve gitti burayı bana bıraktı.*"

Adam etrafa bakarken duvarlardaki kedi resimlerini gördü. Sonra Sarah Vaughan, Billy Holiday ve Ajlan'ın resimleri... Sonra kekin hazırlandığı kabı karıştırmaya başladı, biraz sonra yiyeceği kek konusunda kendi kaderini kendi çizmeye karar vermişti. Bu seferde mutfak tezgahı üzerindeki bazı diyet yiyeceklerini gördüğünü farkeden ev sahibi açıklama ihtiyacı hissetti: "*Hayatım boyunca kilolu oldum. Ciddi yorgunluk yapıyor, aslında kiloya alıştım ama elbise bulmakta zorluk çekiyorum Hobi olarak diyet yaptığım söylenebilir.*"

Duvardaki bir başka resimde Duke Ellington bir jazz kulubünde yanındaki diğer dostları ile hayran hayran Ella'yı seyrediyorlardı. Sonunda kek fırına verildi. Ev sahibi su böreği yapan yerin o gün kapalı olduğunu açıkladıktan sonra devam etti.

"*1969 yılında Ankara'da doğmuşum, Terazi burcuyum, demek burçlar ile ilgileniyorsunuz. Siz de mi terazisiniz? Peki nasıl oluyor Teraziler?*"

Adam aklından geçenleri bir çırpıda anlattı, ona göre Terazilerin en zor tarafı bir türlü karar verememeleri idi.

"*Babam eczacı, hala çalışıyor, annem emekli bir öğretmen. Ablam benden 13 yaş büyük*".

Adam alışık olmadığı bir koku aldı, dikkatle bakınca yanan bir tütsü gördü.

"*Mistik şeylere inanıyorum. Terazimin yelpazesi geniş. Kolay kolay ak veya kara diyemem. Kararsızım, denge ve adalet duygularım çok gelişmiştir. Ama adil olmak kolay değil. Hiç birşeyin fanatiği olamıyorum. Okulda felsefecileri tanıdım. Herkesten ve herşeyden kendime göre birşeyler alabiliyorum. Madde ile her şey bitmiyor. Bilim ile bitmiyor, somut ve teknik ile bitmiyor.*"

O an bir telefon çaldı, ev sahibesi telefonu açtı, İngilizce bir konuşma oldu. "*Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ne gitmeden önce TED Ankara kolejinde İngilizce öğrenmiştim. Demin Amerikalı bir davulcu arkadaşım aradı, gayret sarfetmeden meditasyon yolu ile öğrenme üzerine bir kitaptan bahsetti. Bence aşırı güç ile yapılan işlerde bir terslik var. Gerçi bunun tam aksi görüşler de mevcut. Kitap psikolojinin insanı nasıl kısıtladığını anlatıyor.*"

Kek artık pişmişti. Ev sahibesi fırından çıkardığı keki masaya getirdi. Encük kekin kokusunu alınca ayaklandı. Adam çayını koyu istedi. Limon kabuğu rendesinin keke verdiği haif ekşilik şeker tadını çok iyi dengeliyordu, kek sınıfı geçmişti, ama Encük kek yemedi, çay içerken konuşmaya devam ettiler.

"*Şarkı söylemeyi hep çok sevdim. Ablamla aramda çok yaş farkı var. Onun küçük bir portatif pikabı vardı ve bana mama yedirirken müzik dinlerdi. Hala o plakların üzerinde mama izleri vardır. Ben daha üç dört yaşında iken onun dinlediği Fransız müziklerini dinlemeye başlamıştım. Büyüdükçe kendim de müzik dinlemeye başladım. Çoğu yabancı müziklerdi. İlkokulda koroya girdim. Aslında annem beni ritmik cimlastiğe yazdırmıştı ama olacak şey mi!*"

Hep beraber güldüler. Adam çevresinde gördüğü onca jazz posteri ve durmadan çalan jazz müziğinin etkisi ile bir soru sordu.

"*Jazz ne midir, ağır bir soru bu. Yani bana ağır geliyor. Bilmem gerekiyor mu emin de değilim. Çocukken radyoda bir sürü şey dinledim, çok eğlenirdim. Bir gün ablamın kasetleri arasına tesadüfen karışmış bir Ella kaseti buldum. 'Bernie's Tune' diye bir parça vardı, sırf scat söylüyordu, çok şaşırdım. Bu kadın ne yapıyor dedim ve parçayı aynen ezberledim.*"

Organics'ten ekstra hacim

www.livinghair.com

Saçınızı güçlendirir,

%40 ekstra hacim kazandırır.

Organics'in zayıf ve ince telli saçlar için geliştirdiği Yeni **Ekstra Hacim Şampuanı**, özel formülüyle saçınızı güçlendirir ve %40'a varan ekstra hacim kazandırır. Organics ile zayıf ve ince telli saçlar artık çok daha güçlü ve dolgun.

Zuhal Focan

Adamın gözleri evin her tarafında bulunan çikolata paketlerinden birine gitti. Son bir likörlü çikolata kalmıştı. Gözleri ile izin istedi, ev sahibi hemen çikolatayı ona tuttu, kendisi de fındıklı bir çikolata aldı.

"Jazz ile böyle tanışmış oldum. Sonra sırası ile Billy Holiday ve Sarah Vaughan'ı tanıdım. Onlar gerçek jazz şarkıcıları. Üniversite yıllarında müzisyen arkadaşlarım oldu. Metin Paksoy'un alto saks, Mehmet Kütükçüoğlu'nun tenor sax, Tevfik Bultan'ın bas, İhsan Akyüz'ün gitar ve Sertaç Akyüz'ün davul çaldığı bir grubumuz vardı. Benimle birlikte Merve Erdal da solistti. Beraberce çalışmaya başladık. Geceleri geç kalmamı evdekiler önce istemediler ama zamanla alıştılar. Birgün Hilton Oteli'nde Tuna Ötenel ile tanıştım. Tek başına 'My Funny Valentine'ı çalıyordu. Birgün bizim provamıza geldi. O sırada ben 'Sophisticated Lady'i sesime çok uygun olmamasına rağmen orijinal tonundan söylüyordum. Tuna ağabey 'Duke Ellington mezarında şöyle bir döndü, kızım bilmiyorsan başka şeyler söyle' dedi. Sonra bizi ODTÜ'deki konserine çağırdı. Birgün çalıştığı kulüpte ben onların çaldığı şarkıyı mırıldanırken beni duydu. Zamanla beraberce çalışmaya başladık. Sevgili Tuna ağabey benim için bir okul oldu. Birgün Polonyalılar Bilkent Üniversitesinde bir jazz workshop açtılar. Birçok kişi oraya katıldı. Yahya Dai, Çağlayan Yıldız, Cengiz Baysal, Murat Arkan, Meriç Ötenel, Sarp Maden bu programın öğrencileri oldular. Çok az solist vardı ve onlar da ayrıldı ben tek kaldım. Krzesimir Debski bizlerin hocası oldu. Ülkesine döndüğünde bana sahip çıkılmasını istedi. Daha sonra Janusz Szprot beni piyanistler ile beraber çalıştırdı. Daha sonra bizleri Polonya'ya da götürdüler. Ajlan ile bu workshoplarda tanıştım, beraber şarkılar söylerdik".

Adam'ın gözleri fotoğraftaki Ajlan'a takıldı, öylesine sessizce kendilerini dinlediğini hissetti. Ev sahibesinin ikram ettiği çayı alırken o tekrar konuşmaya başladı.

"Ankara'da sıkılmıştım, Ajlan İstanbul'a çağırdı. Ajlan'ı çok özlüyorum, çok şeyler paylaştık, kendi sesimin dışında nasıl şarkı söylediğini en iyi tanıdığım ses idi. Zaman zaman onun sesini kafamın içerisinde duymaya çalışıyorum".

Adam onun neden şarkı söylediğini merak etti.

"Niye mi şarkı söylüyorum, çok basit, sevdiğim şeyi yapıyorum. Şarkı söylerken kendimi diğer yaptığım şeylere göre daha iyi hissediyorum. Bir başka şey de var. Müzikte bir çeşit teselli de buluyorum. Hergün düşünüyorum ne yapıyorum diye. Aslında dünyanın en güzel şeyini yapıyoruz. İnsanların önünde jazz söyleyebilmek müthiş bir keyif. Ama hep araştırman gerek, önce kendini, sonra müziği, yeni akımları, hep bir araştırma içindesin. Hep dürüst olmak zorundasın, kendine ve yaptığın işe karşı. Türkiye'de bu işler biraz da yapılarak öğreniliyor, şartlar kısıtlı. Amerika'da imkan daha çok ama kullanan da daha çok. Profosyonelleşmek için mutlaka bir arada çalmak lazım."

Adam ev sahibesinden bir şarkı söylemesini rica etti. Onun şarkı söylerken gözlerini kapatarak başka bir aleme kaydığını gördü. Dream a little Dream. Ev sahibine bir hayali olup olmadığı soruldu, vardı.

"Farklı sanat dallarını biraraya getiren bir show yapmak isterdim. Multimedia, dans, enstalasyonlar, ama kafam henüz çok net değil. Birilerine daha küçük yaşlardan burs verip yetenek yetiştirirdim. Türkiye'de eğitim çok sıkıntılı birşey. İmkanım olsa ileriki yaşlarımda daha profosyonel olmak ve daha çok gezebilmek isterim."

Duvarlardaki posterlerden birinde Matisse'in düşen İkarus tablosu görülüyordu. Kısa bir sessizlikten sonra ev sahibi tekrar konuştu.

"Hepimiz biraz İkarus gibiyiz, birşeyler yapıyoruz, yükseliyoruz ama er veya geç birgün düşeceğiz. Hayat böyle, birşeyler yaşıyorsun, seviyorsun, alıyorsun sonra arkanda birşeyler bırakarak düşüyorsun.

Kimse hayata baştan hazırlıklı gelmedi. Hepimiz yaşayarak öğreniyoruz. Ben de şarkı söylemeyi kendime uygun görüyorum. Belki çok mantıklı değil ama zaten kendimi de mantık kutuları içerisine sıkıştıramıyorum. Ben de hergün yeni birşeyler öğreniyorum, sonunda her insan bir yolculuk yapıyor. Şimdiki gençlerde şunu görüyorum. Günümüzde öğrenmek isteyenler için okullar var, onların sunduğu değişik eğitim paketleri var, herkes bir paket almak istiyor, hani bakkaldan birşeyler alır gibi. Eskiden böyle imkanlar yoktu. Bilgi Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi gibi müzik okullarının açılması çok iyi gelişmeler. Ama sadece okulun iyi olması yetmez. Frank Lloyd Wright der ki "iyi mimarlık okulu yoktur, iyi mimar vardır". Aynısı müzik için de geçerli. İyi müzik okulu olması yetmiyor, iyi müzisyen de olmak lazım. Hazır formül diye birşey yok. Sadece okulda okuyarak iyi bir felsefeci veye tiyatrocu olunmuyor. Biraz da insanın hedefi yolda belirleniyor. Onun için sürekli olarak denemek gerekiyor. Bazı insanların karakteri bu denemeye uygun olmuyor. Melba Joyce adlı bir kadın şarkıcı vardı, 6 aylığına çalışmak üzere Istanbul'a gelmişti. Birgün eşyalarını toplamasına yardım etmek üzere odasına gittim. Tüm eşyalarını 6 aylığa göre yanına almış. Elbiseler, ayakkabılar, makyaj malzemeleri. Her gittiği otel odasını yeni bir ev haline getirirmiş. Şimdi bir solist olarak gelişmek için böyle bir yaşam tarzı gerekli. Ama buna katlanabilir misin, insan denemeden ve gerçekten yaşamadan bilemiyor. Hayat ve kariyer kararlarını ancak yola çıktıktan sonra yolculuğu yaşarken verebiliyorsun. İnsanın bu yolculuk sırasında kendini yönlendirecek şeylere ve kimselere hep ihtiyacı var. Ben şarkı söylemeye başladığımda kendisinden öğrenebileceğim tek bir şarkıcı bile yoktu Ankara'da. Ama öğrenecek insan bir yolunu bulup öğreniyor. Zaten tırnakları ile kazıyarak öğrenmeyen kimse de hiç birşerde öğrenemiyor.

Şarkı söylüyorum, harika olmasa da, birgün gelecek, yavaş da olsa hızlı da olsa hepimiz düşeceğiz. Hergün hepimiz biraz düşüyoruz, böyle algılıyorum hayatı. Bu kadar basit."

Misafir için o kadar basit değildi. Ama daha çok merak ettiği şeyler vardı, özellikle ev sahibesinin jazz hakkındaki düşüncelerini.

"Jazz'ın gelişimi kontrol altında değil, aslında günümüzde tüm müzikler birbirinin içerisinde ve birbirlerinii etkiliyorlar. Bugün ben de jazz dışında müzikler de dinliyorum. Kendi zevkim için müzik dinlemeyi bir süredir unutmuştum. Başka neler yapabilirim diye düşünüyorum. Günümüzde pop müzik artık kare kare büyük bir titizlik ile planlanmış ve icra edilmiş bir müzik oldu. Tüm efektler ve düzenlemeler ince ince hesaplanarak yapılıyor. Pek şansa ve yaratıcılığa yer yok. Müziğin uzunluğunun bile belirli bir ticari hesabı var. Whitney Houston'u da dinliyorum, o bu anlatıklarıma iyi bir örnek."

Adam için Whitney sadece güzel bir ses idi ama o kadar, bir de jazz'ın güzel sesleri hakkında ev sahibesini dinlemek istedi.

"Son dönemde dinlediğim vokalistlerden Dianne Reeves'i çok beğeniyorum. Onu Parliament Super Band ile Ankara'ya geldiğinde de dinlemiştim. Bence son albümü 'Bridges' mükemmel ve son 10 yılda yaptığı en başarılı çalışma. Eski albümü 'Great Encounter'a göre burada artık oturmuş bir dil oluşturduğunu düşünüyorum. Sanki uzun bir serinin sonu gibi. Albümde tek bir kötü şarkı bile yok. Joni Mitchell, Peter Gabriel, Leonard Cohen besteleri söylemiş. Parçalar onun değil ama getirdiği yorumlar nefis.

Aynı şekilde Cassandra Wilson'un 'Miles' albümünü çok beğeniyorum. Sanırım son zamanlarda prodüktörü değişmişti. 'Blue Night Till Dawn'da çok değişik enstrümanlar kullanılmış. Alışılmadık aranjmanlar var. Ses kalitesi daha ön planda ve blues'a yakın. Bence biraz popüler olma kaygısı taşıyor. Kimileri onu hep aynı tarzda söylüyor diye eleştiriyor. Bence o kendine ait yeni bir tarz oluşturdu. 'New Moon Daughter' ise bence modern bir pop albümü olarak da algılanabilir. Branford Marsalis'in oratoryasında da söylüyor. İlk albümü olan 'Blue Skies' tamamen bir standartlar albümü idi ama bugün Cassandra'nın geldiği yer çok heyecan verici. Down Beat eleştirmenlerinin onu yılın jazz vokalisti seçmelerinin sebebini artık standartlardan bıkmış olup yaratıcılık aramalarına veriyorum.

Eliane Elias'ın Carlos Jobim albümü de çok severek dinlediğim bir çalışma. Kendisine çok iyi müzisyenler eşlik etmiş. Tüm bu müzisyenler benim için ayrı ayrı yönlerden referans oluşturuyorlar. Aslında bu işte herkes birbirini dinleyerek birbirinden beslenir. Başkalarının neler yaptığını anlamdan takip etmeden yeni bir şeyler yapabilmek mümkün değil."

Peki siz nasıl bir quartet veya trio ile çalışmak isterdiniz? Ev sahibesi nedense böyle bir soruyu beklemiyordu, bir an düşündü ve yanıtladı.

"Nasıl bir quartet hayal ettiğim sorunuza cevap veremiyeceğim. Bir müzik grubunun oluşumunda insanların o an içerisinde oldukları enerji durumunun büyük etkisi var. Bir de kendi aralarındaki iletişim çok önemli. Ben boş hayaller kurmayı sevmiyorum. Ortada somut bir proje olmalı. Bir şarkıyı çok seversin sesine uymaz, başka bir müzisyenle çalışmak istersin müzisyenliğin tutmaz. Sadece birey-

lerin enerjisi değil tüm kollektif enerji, iç ilişki ve paylaşım önemli.
Artık zaten tek bir isim üzerine kurulu quartet veya trio anlayışı da bitti. Keith Jarrett triosunda Jack deJohnett'ı çıkart müzik tamamen değişir. Bill Evans'ı düşünün, önce Scott LaFarro ile çalışmış, sonra Eddie Gomez onun yerini almış. En son olarak da Marc Johnson var. Her bir ayrı basçı ayrı renkte bir Bill Evans oluşturuyor.
Duke Ellington orkestrasında o an çalan müzisyenlerin yeteneklerine ve havalrına göre beste ve düzenleme yaparmış. Hatta bunlardan bir kısmını otobüslerde yaparmış.
Adam içinden geçirdi, işte tipik bir terazi burcu, detayları, yan ögeleri düşünmekten bir türlü esas olana varamıyor. Sıkıntısından artık kaç tane atıştırdığını unuttuğu çikolatalardan bir tane daha aldı.
"Daha iyi olabilmek için farklı kişiler ile çalışabilmek önemli. Bu insanı müzisyen olarak geliştiriyor. Sahne tecrübesi de insanı geliştiren birşey. Ama bir gruptan iyi netice alabilmek için çok uzun zaman beraber prova yapmak ve çalışmak lazım, Istanbul gibi büyük bir şehirde ise bu çok zor. İnsan bazen sırf para kazanmak için de çalmak zorunda kalıyor ama aslında seçici olmak lazım.
Bir albüm için ön çalışmalar yapıyorum. Albüm yapmak benim için şarkı söylemenin ötesinde birşey. Birgün kendimi yansıtan dürüst bir albüm yapmak istiyorum. Ama iş realiteye binince insanın ayağının yere basması gerkiyor. Bunun sanatın ötesinde bir de iş tarafı var. Parçaların seçimi, müzisyenlerin birbirine uyumu, teknik olanaklar hepsi çok önemli. Özellikle de stüdyo ve kayıt. Tabi bu herşeyden önce bir hazırlık, araştırma ve bütçe çalışması gerektiriyor. Tabi ilk albümde bazı hatalar da olacaktır. Acemi müzisyenler ilk albümlerinde birçok şeyi aynı anda yapmak istiyebilirler ve bu fazla kaçabilir."
Adamın bakışları sürekli dinledikleri CD'lere gitti. Evin boyutlarına göre oldukça gelişmiş bir koleksiyon olduğunu görüyordu.
"CD'lerimi alırken yanlız kadın vokalistleri alabiliyorum, çok pahalılar. Korsan CD'leri ise almıyorum. Müzisyenin emeğinin karşılığını vermek lazım.
Bugüne kadar yapabildiklerimi yaptım. 18 yaşın şuursuzluğuna rağmen iyi bir yere geldim. Bir okul bitirdim, mimar oldum. Mimarlık başka bir meslek ama müzisyen yönüme düşünüş biçimi olarak önemli bir katkıda bulundu. Mimarlık öğrenimi sırasında sanat tarihi, temel tasarım prensipleri, denge, armoni, doluluk, boşluk gibi kavramları öğrendim. O yıllarda bana verilmek istenen şeyleri müzikte ancak iki yıl önce anlayabildim. Sanırım Liselerde mesleğe yönelik bir eğitim olsa çok faydası olurdu.
Bir mimari projede alanlar, hacımlar ve yapı vardır. Bunları bir form içerisinde hem estetik hem de işlev olarak birleştirirsiniz. Aynı kavramlar jazz'da da var. Müzik programlarında da eğlence olmalı, popülarite olmalı, ritm ve değişik müzikal renkler olmalı. İnsanlar yapılan şeyden zevk almalı ve sıkılmamalı. Hepsini düşünmek lazım. Bunları yaratabilmek için bir de bütçe yapmak zorundasınız. Sonuçta tüm bunları bir estetik katarak ruh vererek birleştirmek aynı zamanda da yaratıcı ve doğal olmak lazım."

Zuhal Focan

Vakit ilerlemişti, eve ilk geldiğinde ev sahibesi adama kekin yanı sıra makarna da pişirebildiğini söylemişti. Tekrar isteyip istemediğini sordu. Adamın çikolata ve kekten midesinde yer kalmamıştı. Teşekkür etti. Sonra ev sahibinden biraz da içinde yaşadıkları ülkeden bahsetmesini rica etti. Uzun müzikal yolculukta bir soluk alan ev sahibesi ona ülkesinden insan manzaralarını aktardı.
"Türkiye'de değişik mesleklerden insanlar kollektif bir şekilde verimli olarak çalışamıyorlar. İstisnalar tabi ki var. Müzisyen var, müzik dinleyicisi var ama bu ikisinin arasında çok boşluk var. Manajer yok, prodüktör az, yeni yeni oluşuyor. Kritik yok. Örgütlenme ve organizasyon çok eksik. Sonra mevcut az sayıda insan da çok alıngan ve hassas. Herkes birbirine dargın.
Ben bir müzisyen olarak bir çok şey ile uğraşmak zorunda kalıyorum. Birçok şeyi aynı anda düşünmek zorundayım. Konser programları, seyahat detayları, daha bir çok aslında bir müzisyenin manajerinin veya prodüktörlerin ilgilenmesi gereken detay. Ama aynı zamanda yeni şarkılar öğrenmek, bildiklerini geliştirmek, repertuarlar tasarlamak zorundasın. Bununla da bitmiyor. Kendi günlük ev işlerin var, yemek, su parası, telefon parası, çamaşır.
En son umut ölürmüş. İyi bir şarkıcı olmaya uğraşıyorum. İyi yaptığı şeyler ile tanınmak herkes ister. Ama bunların gerektirdiği seviyeye gelmeden gelmiş gibi tanınmak da istemem.
Adamın aklına en doğal soru geldi, ev sahibine sordu, peki bu yolculuğunuzun sonunda nasıl tanınmak isterdiniz?
"Bilmiyorum. İnsan tek bir hayat yaşamıyor ki. Değişik kişiler ile değişik ilişkilerimiz var. O ilişkilere göre farklı şekillerde algılanıp hatırlarınız. Kimi insan beni bir şarkıcı olarak hatırlayacak ama başka ilişkilerim ve ilgilerimde var. Bazı insanlar beni sadece iyi bir dost olarak hatırlıyacaklar. Bazen bir insana kolayca ulaşılır, bazen de bir ömür boyu beraber yaşanır da ulaşılamaz. Ama son tahlilde ardımda bir tebessüm bırakmak isterim."
Belçikalı misafirim o gece hem sahnedeki güzel sesli kızı hem de onu tanımaya çalışmış bir insanın anlattıklarını dinledi. Sonra ben ona sordum, peki dostum sen ne düşünüyorsun? Misafirim 35 yıllık bir cam kalıp uzmanı olarak bana olayları kendi gözlüğü ile anlattı.
"Güzel ve zarif bir şişe yapmak için önce iyi bir cam harmanı hazırlamalısın. Sonra bu harmanı eritip iyi üretilmiş bir kalıba dökmen gerkir ki doğru şekillendirebilesin. Cam şişeleri imal etmek için iki ayrı kalıp kullanılır. İlk kalıplara "ebişör" denir. Sıcak cam topu bu kalıbın içerisine akıtılır ve ön şekil verilir. Ama ortaya çıkan şey esas ürün değildir, yarım şişirilmiş bir balon şekline dönmüş olan sıcak camdır. Esas şekillendirme ikinci bir ayrı kalıpta verilir. Buraya transfer olunan yarım şekillenmiş cam alttan bastırılarak ve içerisine hava üflenerek şişirilir, içerisinde olduğu son kalıbın şeklini alır. Bu kalıba "finisör" denir. Cam üretimini bilmeyenler son kalıptan çıkmış güzel bir şişeye bakarken onun aslında ilk önce sıcaktan erimiş, kalıplarda sıcak ve basınç altında şekillendirilmiş bir kumdan geldiğini asla anlayamazlar."
Çoğumuz bir insanı tanırken onun nasıl bir yoldan ilerleyerek kendisi ile karşılaştığımız noktaya geldiğini bilemeyiz. Bazen karşımızdaki insan tıpkı cam şişe üretiminde olduğu gibi henüz ilk kalıpta şekilleniyordur ve ancak tecrübeli bir camcı şişenin son alacağı şekli o aşamada tahmin edebilir. Sonra hayat yolculuğunda bir şeyler olur. Bir olay, bir insan, bir tesadüf. Kişi kalıbını değiştirir ve yepyeni bir boyuta varır. Belçikalı dostum Sibel Köse'ye baktı ve bana şöyle dedi. *"Lütfen bu kızın değerini bilin".*

RÖP.

Bryan Ferry, As Time Goes By

Basın bülteninden çeviren
Serap Öztürk

Kamuoyunun gözleri önünde geçen 25 yılın ardından, geçtiğimiz dört yıl boyunca neredeyse tamamiyle sahnelerden kayboldunuz. Biliçli miydi bu?

Pek sayılmaz. Hayatımın hiçbir döneminde çalışmayı gerçek anlamda asla bırakmadım. Garip, ama bazı şeylerin su üstüne çıkması bazen zaman alıyor. Dilerim yeni albümüm "As Time Goes By", kendi dışıma çıktığım bir çalışmalar serisinin başlangıcı olacak. Dinleyicilere fazla gelmayeceğini umuyorum; önümüzdeki yıl eylül ayında –biraz daha geç de olabilir- farklı malzemeler kullanacağım bir başka albüm kaydı daha yapmak istiyorum. Bir süredir üzerinde çalıştığım bir çok yeni malzeme var elimde.

"As Time Goes By" fikri nasıl gelişti?

İlk albümümü "These Foolish Things" adıyla 1973 yılında kaydettim. Bu, kendi yazdığım malzemelerin dışına çıktığım bir çalışmaydı. İlk kez Otuzlu yıllardan bir şeyler yapıyordum. Bir sonraki sene, Otuzlardan bir başka şarkı, "Smoke Gets in Your Eyes" üzerine çalıştım. Bu çeşit malzemeler karşı büyük bir sempati duyuyorum. Hayatımın ilk dönemlerinde müzikle ilgilenmeye başladığımda jazz ve blues tutkunuydum. Bu dönemin en iyi standartları, Charlie Parker ve özellikle Billie Holiday gibi gerçekten hayran olduğum müzisyenler tarafından yorumlanmıştı. Geçen yıllar boyunca ben de büyük ölçüde bu dönemin parçalarından oluşan bir albüm kaydetmeye karar verdim. Nihayet yapacak zaman buldum.

Bu albüme nasıl hazırlandınız?

En çok sevdiği sanatçılar tarafından yorumlanan büyük parçalarla yakınlık kurmaya çalışmak biraz endişelendiriyor insanı tabii. "As Time Goes By" gibi bir parça 1973'den beri hayranlarım ve dostlarım tarafından bana maledilmiştir. Her zaman "bu parçayı niçin kaydetmiyorsun, gerçek bir klasik bu" demişlerdir. O zamanlar onlara henüz hazır olmadığımı söylemiştim. Bugün biraz daha hazırım belki. Ya şimdi ya hiç. Çok şanslıyım, birkaç yıl önce bir piyano sanatçısı buldum. Adı Colin Good idi; albümde de çaldı. Düzenlemelerde bana yardımcı oldu. Hala o dönemlerde yaşıyor ve o zamanlarıntarzında çalan başka bir çok müzisyenle karşılaşmamı sağladı. Albümün otantik bir "sound"da olmasını istiyordum. Albümde bir geri dönüş "sound"u olduğunu söyleyebiliriz. Tamamiyle aynı tarzda bir müzik denemeyi ve yapmayı istedim.

Sonuçtan memnun musunuz?

Bazı parçalar oldukça tatmin edici. Projenin gerçekleşme sürecinde yaylı dörtüler dahil ettik; daha önce çalıştığım bazı tango yorumcuları da bize eşlik etti. Bu parçada da çaldılar. Benim için çok ilginç bir proje haline geldi, bunun bir sebebi de akustik çalmamızdı, bunu daha önce hiç yapmamıştım. Geçmişte, yanlızca birkaç kere yaylıları kullanmıştım, fakat bu uzun süre önceydi. Programcılarla, "loops"larla ve bu tip şeyler-

le bir de sıkça kullandığım elektrik gitar var tabii- çalıştığım bunca yılın ardından doğrusu rahatlatıcı bir deneyim oldu. Bütün bunları geride bırakıp akustik enstrümanlarla çalışmak harikaydı. Çünkü burada, odak noktası parça. Yanlızca melodiler güzel olduğundan değil, lirikler de çoğunlukla oldukça şiirsel. Yanlızca parça yazan sanatçıların yaşadığı bir döneme aitler. Çünkü seçtiğim bestecilerden hiç biri şarkıcı değil. İçlerinde yalnızca Cole Porter istisna olabilir; o da, oldukça yüksek ve tiz bir ses tonuyla arada sırada dostlarına söylerdi. Benimkinden bile beter bir sesle.

Bu albümde çok içrek bir seslendirme yapmışsınız. Nasıl bir ses egzersizi yaptınız?

Elektronik enstrümanlar kullanmayınca bir çeşit saygı duygusuyla insanın sesi de kısık bir ton alıyor, yani herşey benim için çok farklıydı. Davulcu sopa yerine yalnızca fırça kullandı, herşey daha yumuşak bir tondaydı. Bu yüzden içrek bir ses daha uygundu. Gerçekten çığlık çığlığa bağırdım tek albüm Roxy Music'den çıkan ilk kaydımdı, sesim şimdikinden de çatlaktı o zamanlar.

"Falling in Love" yorumunuz "Ich bin von Kopf bis fuß auf Liebe eingesellt"den, Marlene Dietrich'in söylediği orijinal versiyonundan tamamiyle farklı. Bu yoruma nasıl ulaştınız?

Albümdeki favori parçam bu sanırım. Genelde bir şarkıyı nasıl söyleyeceğinizi düşünmezsiniz, sadece söylersiniz. Eğer iyi olursa "tamam bu iyi oldu, böyle yapmalıyım" diye düşünürsünüz sadece. Bu parçaların hepsini gerçekten iyi biliyorum, yıllardır sürekli dinlediğim parçalar. Hiçbir zaman üşünme gereği hissetmedim, sadece söyledim. Ancak bu parçayı Marlen Dietrich'in söylediği tempoda söylemeye çalıştım, bu yüzden çok derin bir etki yapıyor. Yaylılarla harmoniumun birlikteliği çok hoşuma gidiyor. Melankolik bir etki yapıyor ve bunu çok seviyorum.

"Easy Living" tamamiyle farklı ruh halini yansıtıyor...

Uzun süredir bildiğim parçalardan biri Billie Holiday albümlerimden birinde duymuştum ilk kez. Billie Holiday en sevdiğim şarkıcılardan biri olmuştur hep. Şarkıyı onun aranjmanında yorumlamaya çalıştık. Billie Holiday ve Teddy Wilson Orkestrası versiyonuna bir "tribute" neredeyse. Piyanistim Collin aynı melodik duyarlılıkla çalıyor. Onun çalış biçimi neredeyse kadınsı, işte hoşuma giden yanı da bu. Olağanüstü bir sesi var. Onun tarzını kopya ettiğimi kabul etmeliyim. Şarkıyı öyle güçlü yapıyor ki tarzı beynime kazınıyor adeta.

Kurt Weil'in "September Song"unu niçin seçtiniz?

İlginçtir, "Falling in Love" ve "September Song" albümdeki tek Avrupa kaynaklı parçalar. Geri kalanların çoğu Amerikan; bunlar Cole Porter'ın materyelleri tabii ki. "September Song"u bir çok kez farklı biçimlerde kaydettik. Ama benim en çok sevdiğim düzenlemesi yaylı dörtlü ve çok sayıda klarinetle yaptığımız kayıt.

"As Time As Goes By" ve "Casablanca" filmi mitiyle ilgili ne hissediyorsunuz?

Harika bir hikayesi olan dünyanın en tanınmış filmlerinden biri. Bu parçaya da çok şey borçlu. En iyi filmler listelerinde ilk onun ya da ilk beşin içindedir daima bu film. Her zaman hayranlıkla izledim, sürükleyici diyaloglar, ince tasarlanmış siyah-beyaz görüntüler, büyük yıldızlar... Entrikadan dramaya herşey var bu filmde. Bir de Dooley Wilson'ın yorumladığı olağanüstü parça. Bu parça, şarkının klasik versiyonu ve "Casablanca"nın incisi.

O dönemlere nostalji duyuyor musunuz?

Kesinlikle. İlk cümle şöyleydi: "Senin ekran düşünle harekete geçmiştim". Bu film beni gerçekten harekete geçirmişti., gençliğimdeki filmler için, genel olarak geçerli bu.

O dönemin diğer sanat dallarıyla da ilgili misiniz?

O dönemler sürrealizm çağıydı, benim favori sanat hareketim. O zamanların İngiliz sanatçılarının resimlerini biriktiriyorum. Çok zengin bir dönemdi bu. İngiltere'de ve tabii ki Paris'te bir çok ressam vardı.

Roxy müziğin şu anki hayatınızda rolü neydi?

Daha yeni, birkaç hafta önce, Roxy Müziğin bütün geçmiş kataloglarını dinledim. Roxy Müziğin ve kendimin kataloglarını dijital olarak remastering yaptım. Amerika'da yaptık, çünkü oradaki mühendis gerçekten harika. Şu 20 bitlik yeni ekipmanlardan kullanıyor. Bu tip şeyler sürekli gelişiyor.

Mastering teknolojisi bugün çok daha iyi durumda. O yüzden bu albümleri tekrar günışığına çıkardık. Çok iyi, çok yeni gibiler. Geçtiğimiz haftalarda eski parçaları dinlemek çok ilginçti, bana nostalji yaşattı. Bir gün, artık Roxy Müzik albümü yapmayacak bile olsak, bunları yeniden elden geçirmek ilginç olacaktır. Bu malzemerle yeniden müzik yapmak harika olur, yeni parça olmasa bile önemli değil.

Çok belirgin bir tarzınız olduğu varsayılıyor. Bu tarzı nasıl betimlerdiniz?

Müzikal açıdan hiçbir zaman belirgin bir tarz yaratmaya çalışmadım. Daha ziyade, farklı tarzlarla çalışıp bunları keşfetmeye çalıştım. Tarzların çok çeşitlilikte olması benim için her zaman önemli olmuştur. Roxy Müzik'ten ayrılıp solo çalışmalara başlamamın bir nedeni de farklı tarzlara sahip insanlarla çalışabilmekti. Müzikte sıkılmaktan nefret etmişimdir hep. Müziği bu yüzden bu kadar çok seviyorum. Bana sıkıntı vermesini hiçbir zaman istemedim. İşte bu yüzden sürekli değişiklik içindeyim. Bazıları albümlerimin birbirine benzediğini öne sürebilir, ama benim birbirlerinden çok farklılar. Ses çok benziyor tabii ki. Fakat ses bile değişiyor. Bence farklı bir tarz yaratmak için uğraşmak çok yanlış olurdu.

Sahnelerdeki son gelişmeler hakkında ne diyorsunuz? İlgilendiğiniz şeyler var mı?

Daima vaktinizi vermeye deyecek birşeyler vardır. Çok fazla değil, ama her dönem iyi şeyler çıkar. Şu aralar Missy Elliot'ı ve prodüktörü Timberland'ı dinliyorum. Çok iyi bir sound'ları var. Wyclef Jean'in malzemeleri ve bazı zenci hip-hopçuların parçaları çok iyi. Ama genel olarak beni çeken pek fazla melodi ya da parça yok şu sıralarda. Belki de bu albümü yaparken bu kadar zevk almamızın nedeni de buydu, çünkü albümdeki parçalar gerçekten çok başarılı.

Sizce bu yüzyıldan geriye ne kalacak?

Albümümdeki parçalar kalır diliyorum. Şimdiden birkaç live kaydı var. Bunlar Otuzların parçaları, şu günlerde bir çok ünlü sanatçı tarafından yeniden yorumlanıyorlar. Ellilerden ve atmışlardan Sinatra var. Şimdi bu parçaları benim gibi insanlar söylüyor ve ayakta tutuyor. Aşıklar tarafından nesilden nesile aktarılan efsaneler gibi bu parçalar. Gerçekten çok güzel. Büyük operaları tekrar tekrar dinlemek için her sene Salzburg'a giden bir sürü insan var. Bu parçaların bazıları da, belki farklı bir düzeyde, bunlar kadar önemli.

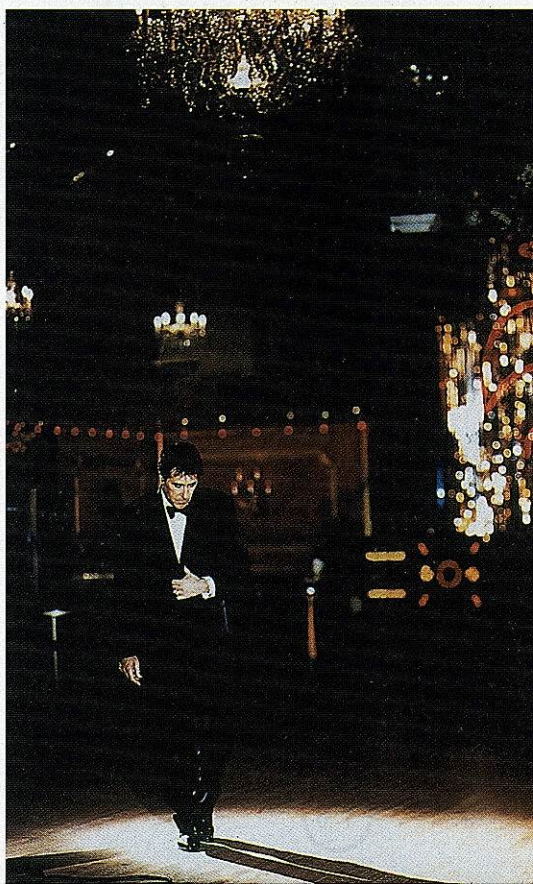

RÖP:

Bir müzik okulundan gençlik portreleri;

Bilgi Üniversitesi

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

Evet, şimdi sınav var, birer kağıt kalem çıkartın, lütfen biraz acele edin, evet herkes hazır mı, ilk soruyu soruyorum".

Onlar ile ilk tanıştığımda benim kim olduğumu, niye onlar ile konuşmak istediğimi bilmiyorlardı. Önce asistan bir hanım bana okulun müzik bölümü ve programları hakkında bilgiler verdi, sonra o gün konuşacağım üç öğrenciyi tanıtarak bizleri başbaşa bıraktı. Gençlerin bakışlarından kendimde bir öğretmen havası hissettim, onların bu beklentisini bozmadan yola çıkmanın doğru olacağını düşündüm!

Adam karşısında sessizce oturan üç öğrenciye birer kağıt kalem çıkartmalarını istedi. Onlar itiraz etmeden çıkartınca ilk sorusunu sordu: "Bilgi Üniversitesinin jazz müziği bölümüne girmek istiyen bir öğrenciye ne sormak isterdiniz?"

Fazla bir itiraz gelmedi, niye sınav var sorulmadı. Herkes alışkan bir tavırla soruyu önlerindeki kağıtlara yazdı, sonra biraz düşündüler ve yavaş yavaş akıllarında bir yanıt oluştu, onları yazdılar ve soru sahibi kağıtları topladıktan sonra teker teker okudu: "Samet Kemali hanginiz?, evet bakalım ne demiş. 'Jazz'ı mı topluma yakınlaştırmak istersiniz, toplumu mu jazz'a yakınlaştırmak istersenız?', güzel bir soru, lütfen diğer iki arkadaşımız yanıtlasın."

Gençlerden Cenk konuştu: "Halka inmemiş bir sanat paylaşılamaz, başarılı olamaz, üretilen bir şey ya takdir ya da eleştiri görmeli, ama her iki şekilde de insanların vizyonuna girebilmeli."

İçlerindeki tek kız olan Elif devam etti: "Aslında bunlar içiçe şeyler. Türkiye'de jazz zaten icra ediliyor ama topluma yabancı kalma endişesi var, ben toplumu jazz'a yakınlaştırmak isterdim."

Sonra sıra Cenk'in sorusuna geldi. "Neden klasik değil de jazz müziğini seçtin, seçmek için yeterli bilgin varmıydı ?"

Herkesin sorusunu diğer iki kiş yanıtlıyordu. İlk Sermet başladı: "Jazz'daki özgürlük klasik müzikte yok. Klasik müzik yıllardır aynı şekilde çalınmış, yorumlanmış, alkışlanmış. Aynı parçaları aynı şekilde çalmak bana yanlış geliyor."

Elif benzeri şeyleri düşündüğünü ekledi:

"Ben de jazz'ın içerisindeki özgürlüğü seviyorum. Bu biraz da benim kişiliğimle ilgili birşey. Ben söylediklerimde rahat olmalıyım. Doğaçlama yapabilmeliyim, kendimden birşeyler katabilmeliyim. Bu jazz'da var."

Adam bu sefer Elif'in sorusunu okudu. "Neden Jazz?"

Ama herkes bu sorunun o ana kadar yanıtlanmış olduğunu düşünüyordu. Adam amacına vardığını hissetti, artık karşısında bir trio belirmeye başlamıştı. Bu sefer öğrenciler ziyaretçiye sorular sormaya başladılar: "Sizce bu okuldan mezun olursak başarılı olabilirmiyiz?, Türkiye'de jazz müziğinin geleceğinden umutlu musunuz?, Sizi bu röpörtajı yapmaya getiren sebep ne ?"

Adam 'çok şükür bunu merak ettiler dedi ve sadece son soruyu yanıtladı, diğerlerini kendilerinin yanıtlamasını istedi.

"Çocuklar, ben üç ay önce öğretmenlerinizden Can Kozlu ile jazz üzerine bir sohbet yapmıştım, bugünkü görüşme onun devamı, okulunuzda yetişmekte olan genç insanları tanımak ve sizin gibi bu okulda okumak isteyebilecek başka öğrenci adaylarına bir fikir verebilecek şekilde aktarmak istiyorum".

Sonra gençler içlerini dökmeye başladı. Artık bunun bir sınav olmadığını da anlamışlardı. Okuldan sonraki başarı ve Türkiye'de jazz müziğinin geleceğini tartışmaya başladılar. Samet ilk sözü aldı: "Önümdeki dört yılı kafamdaki gibi geçirsem başarılı olacağıma inanıyorum."

Sıra Elif'e gelmişti, o da ilave etti:

"Başarılı olacağıma inanıyorum, 2 yıl önce buraya geldiğimden beri düşüncelerim değişti, perfomansımda gözle görülür bir şekilde rahatlığım oldu. Doğaçlamamda gelişmeler oldu, armoni bilgilerim gelişti, artık parçalara daha hakimim, ama en önemlisi parça yazabiliyorum."

Sonra Cenk onlara katıldı: "Zor konular, benim düşüncelerim farklı, ayakta kalabilmek için üretebilmenin gerekliliğine inanıyorum. Yorumculuk ile bir yerlere gelinebilir ama özgün Türk jazz'ı için mezunların kendi tarzlarını yaratabilmeleri lazım. Türkiye'nin 20. kez Blue Monk yorumuna ihtiyacı yok, sonuç olarak Monk'dan da daha iyi yorumlayamıyacağız. Ben burayı bir jazz okulu olarak da görmüyorum. Bana göre burası Bilgi Üniversitesi'nin müzik bölümü ve bizler modern dünya müziğini öğreniyoruz."

Elif'in de düşünceleri aynı derecede ilginçti:

"İleride Türkiye'de iyi şeyler olacağına inanıyorum. Olumlu bakarsak olumlu olacaktır, yeni bir nesil geliyor. Neşet Ruacan'ın, Aydın Esen'in, Can Kozlu'nun öğrencileri yetişiyor ve geliyor. Birgün onların da öğrencileri de olacak."

Cenk bir öneri yaptı, "İnsanlığın vizyonuna girmek üzerine konuşalım."

Kendi sunduğu temayı üzerine ilk soloyu aldı: "İnsanlığın vizyonuna girebilmek özel birşey, beni tanıyanların benimle gurur duyacağı şeyler bırakarak var olmak istiyorum. Albümler, eserler, film müzikleri, altında imzam olan bir çokşey yaratmak istiyorum. İnsanlar bunları beğenmezse yeterli alt yapıya sahip olmadığımı ve yanlış ürün verdiğimi anlar daha çok çalışırım. Eleştiriye açığım. Bunu kendimi geliştirebilmek için bir fırsat sayarım. İnsanların tepkilerini ölçmek isterim.

Zaferler kurbansız olmaz. Zaferim yapacağım eser ve onu bitirebilmenin kendimi anlatabilmenin keyfidir. Kurban ise kaybedilen zamandır, ama bu doğaldır, başarıya gidişte bir adımdır. Böyle bakıldığında aslında kurban da sayılmaz."

Vizyon temasının ikinci variasyonu Samet'den geldi: "Biz zaten vizyona girebilmek için çabalıyoruz ama insanlar da vizyonlarını genişletmeli, aileler çocuklarının vizyonlarını genişletmelerine yardımcı olmalı, at gözlüğü gibi sabit bir vizyon olmamalı."

Sıra Elif'e gelmişti: "Bence arkadaşlarım doğru söyledi, Biri onu almak istemiyorsa insanların gözünün içerisine birşeyler sokamazsın. Peki insanlar nasıl seçecek? Gerçekten tarzınız iyi ise onu takdir edecek bir kitle olacaktır, siz de o takdirin içerisinde bir tatmin bulabilirsiniz."

Adam aldığı yanıtlardan çok hoşlanmıştı, bir an durdu ve 'hadi bir müzik yapalım' dedi. Önce bir parça seçtiler, 'How High The Moon' oy birliği ile seçildi. Elif doğal olarak vokalist oldu, Cenk kompozisyon öğrencisi idi ama bu projede sesi ile kontrbas olmayı tercih etti, Samet ise piyano bölümünde okuyordu, ama başka bir vurmalı saz olan davulu tercih etti, önündeki masayı davul niyetine kullandı.

Parça hoş bir jazz yorumu oldu, adam keyifle dinledi, öğrenciler de bu jazz oyununu sevmişlerdi, adam onları en çok etkiliyen jazz parçalarını merak ediyordu: "Böyle bir seçim yapmak zor. Herkesin parçasında herşeyden bir alıntı var. Hiç birşey tek başına algılanmamalı. Her parçanın bir başkası ile bir bağlantısı var. Ben de Aydın Esen'e tapıyorum, o benim için çok özel bir müzisyen. Hem besteci, hem piyanist. Hem özgün hem de çok üst düzey. Aydın Esen beni müziğe iten en önemli sebep. Bu kavramı o bize öğretti".

Samet'i Cenk takip etti: "Ben parçamı jazz'dan seçmek istemem, çok değişik şeyler dinliyorum. Mesela Erkan Oğur'un 'Mor Dağlar'ını seçerdim, bu parçayı ilk duyalı 6 yıl oldu ama hala etkileniyorum. Erkan Oğur inanılmaz bir müzisyen, birçok enstrümanı aynı derecede iyi çalıyor. Ayrıca enstrümanları bilinen şekillerden farklı

çalıyor. Yaylı tamburu keman gibi çalabiliyor, kopuzu yirmi ayrı şekilde akort edebiliyor."

Elif'in tercihi vokalistlerden oldu: "Hergünün kendi şarkısı var. Benim için bugünkü şu duvardaki resimde gördüğümüz Billie Holiday'ın parçası 'Don't Explain', onu ilk dinlediğimden beri hiç sıkılmadım ama hayatım boyunca sadece onu dinlemek de istemem."

Adam da bu jazz oyununu sürdürmekten hoşlanmıştı, bu sefer olumsuzdan olumluya varmak istedi ve sordu, 'Sizce Jazz ne değildir?'

"Jazz insanı kalıplara sokan, yazılanı çalmak zorunda olduğumuz bir müzik değildir."

Jazz tekrar değildir."

Cenk ve Samet'in aksine Elif gene olumlu yönden öze varmayı tercih etti.

"Jazz en çok kendin olabildiğin kendinden bir şeyler katabildiğin müziktir."

Kurallar bir kere bozulmuştu, Cenk Elif'e yanıt olarak bir jam session başlattı: "Müzik tarihinde takip edilmesi gereken kronolojik bir sıra var. Her yeni kompozitör müziğe yeni bir şeyler kattı ama bugün artık daha yeni bir şeyler yapmak gerekiyor.

Bir dönem klasik gitar çaldım ama başarısız oldum, disiplinli değilim, Bilgi Üniversitesi'nde aldığım eğitim bana esas yapmak istediğim şey için yol gösteriyor. Formlar öğreniyoruz. Ali Perret bize söyle dedi: Biz sizlere 4 sene boyunca eğitim vereceğiz, kuralları öğreteceğiz, mezun olduktan sonra herşeyi unutun ve müzik yapın. Aslında herşeyi unutmak mümkün değil, öğrendiklerimizden bir kısmı bizimle kalarak müziğimize yön verecek."

Samet ekleyecek fazla birşeyi olmadığını belirterek jazz'ın kuralları bilip de yıkmak olduğunu ekledi. Ama Cenk'in nefesi uzundu, devam etti:

"Müziği bugüne kadar yapılmamış bir biçimde yorumlamak gerçekten zor birşey. Aydın Esen olmak lazım. O bunu gerçekleştirebiliyor. Aydın Esen olaya farklı bir biçimde bakıyor. Biz onu çözemiyoruz. Bir müddet ondan ders aldık ama şimdi ara verdik. Bakış açımızı genişletmek zorunda olduğumu anladım ama anladıklarımı hayata geçiremiyorum."

Samet müziğin evrensel bir bütün oluşturduğunu, klasik, rock gibi değişik müzikleri de anlamak gerektiğini öğrendiklerini ekledi. Sıra Elif'e geldi: "Yani bir başka deyişle bütün çiçeklere konup özlerini almak, kendi karışımımızı yapmalıyız. Değişik bir bal olmalı bu, herkesin kendi balı olsun, herkesin balı kendine."

Herkes gülmeye başladı, bir bal teması üzerine çeşitlemeler başladı.

"Mala gelen bala gelmesin, Damlaya damlaya bal olur, Ayağını balına göre uzat, Seyrek git balına, kalksın ayak üstüne...."

Adam onları tamamladı: "Arkadaşlar ağzınızdan bal damlıyor."

Öğrencilerden biri bu sözlerin derin düşünceler yansıtmadığını söyleyince derhal yeni bir tema buldular: 'Derin düşünce nedir ?'

İlk yanıt Elif'den geldi: "Bazı çelişkiler, sorular, ve işaretlerle yola çıktığınız bir düşünce seyahati".

Samet konun biraz garip şekilde ortaya atıldığını düşünüyordu, iki dakika kadar susarak düşündü ve sonra 'işte budur' dedi. Cenk tek bir söz ile olayı tamamladı: "Derinlerdedir". Daha derin konulara girdiler, herkes biraz kendi özel hayatına girdi.

"Adım Elif Çağlar, 10 Nisan 1980 doğumluyum, annem ev hanımı, babam ticaret ile uğraşıyor, evin tek kızıyım, ilkokul ve liseyi Semiha Şakir lisesinde okudum, küçüklüğümden beri tiyatro ile ilgileniyordum, hep bir yazar yönüm oldu. Burası Üniversite için tek istediğim seçenekti. Vokal bölümünde ikinci sınıf öğrencisiyim. Bir erkek arkadaşım var, bas gitar çalıyor".

Peki evlenmeyi düşünüyormusun ? Kız bu soruya kesin bir yanıt verdi: "Hayır, evlenmeyi şimdilik düşünmüyorum."

Herkes bakıştı, işler hafif bir paparazzi olmuştu, gülüştüler. Sıra Samet'e geldi.

"Ben Samet Kemali, 8 Haziran 1978 doğumluyum. Annem Mimar, iki kardeşim var. Kabataş Erkek Lisesini bitirdim. İki sene İTÜ Endüstiri tasarımı bölümünde okudum. Aynı zamanda piyano öğrenmiye de başlamıştım. Okulu bilinçli olarak terk ettim. Halen burada piyano bölümü 1. Sınıf öğrencisiyim. Evliyim, eşimin adı Beste, o edebiyatçı olacak, jazz müziğini seviyor ama aynı zamanda klasik ve modern müzikler de seviyor. Hayatımın amacı onun adı ile paralel olmalı. Farklı ve iyi bir besteci olmak için kendimi yeteştireceğim ve eşime bestelerimle sesleneceğim."

Bir anda romantik bir hava doğdu. Cenk de söze bir sevgilisi olduğunu söyleyerek girdi, onu çok seviyordu ve onun için bir şarkı söylemek istediğini söyledi. Elif'in yardımı ile 'All Of Me'yi söylediler. Sonra biraz kendini tanıttı.

"Soyadım Erdoğan. 24 Şubat 1979 doğumluyum. Annem ev tekstili ile uğraşıyor. Babamı kaybettim, mimardı. Mehmet Akif Ersoy Lisesi ve Kalamış Lisesinde okuduktan sonra buraya girdim. İlk önceleri ben de babam gibi mimar olmayı planlamıştım ama üniversite sınavını ilk seferde kazanamadım. Kazandığım zaman da gitmedim. Şu an üçüncü sınıf tayım ve kompozisyon okuyorum."

Konuşmanın başlangıcından beri hava çok değişmiş ve yumuşamıştı. Adam onlara neler hissettiklerini ve yaşamlarındaki amaçları sordu. Tekrar konuşmaya başladılar. Önce Elif' söz verildi: "Sizinle ilk tanıştığımızda biraz gergindik ama şimdi rahatladık. Her anı ile hayatımı en güzel şekilde yaşamak istiyorum, ben seçimimi yaptım, klasik bir yanıt olacak ama müzik benim için bir yaşam tarzı. Umarım ileride ortaya koyduğum şeylerde herkes içten olduğumu anlar. Bir insan en güzel müzik ile yaşar, demekki güzel yaşıyorum. Ailem ve arkadaşlarımla yaşamımı bölüşüyorum. Kendi mesleğimde Ella Fitzgerald'a hayranım, aslında böyle söylemeye çekiniyorum ama bence o en iyi vokalist, özellikle 'scat' lerine hayranım."

Cenk ikinci soloyu aldı: "Keyifliyim, ilk defa biri bana bir şeyler soruyor ve ben de kendimi ifade edebiliyorum. Hayatın ayrıntılarını kaçırmadan yaşamak istiyorum. Ben kendime bir yaşam yolu seçtim ve iyi bir yerlere gelmek istiyorum. Bu yer benim için başarının kendisi olacak. Çok istekliyim, müzik üretmek istiyorum, şansın bana güleceği günü bekliyorum, o gün ürettiğim şeyler hayata geçmiş olacak, gerçek bir film müziği yapmış olacağım. Ben de Gil Evans hayranıyım ve bir kompozisyon öğrencisi olarak onu çözmeye çalışıyorum."

Samet Cenk'in son cümlesinden devam etti: "Önce bizi korkuttunuz, şimdi rahat ve keyifliyim, yaptığınız yazılıda sorular zordu. Ben de mutlu yaşamak ve ardımda kalıcı bir şeyler bırakmak istiyorum. Benim için insanlık, sevgi ve saygı müzikten daha önemli. Bunlar var olursa herkes kendi işini daha güzel ve doğru yapabilir."

Adam dinlediklerinden etkilenmişti. Bilgi Üniversitesinin amacına ulaşabildiğini düşündü ama bir kere de öğrencilerin ağzından işitmek istedi.

"Çok değerli hocalarımız var, hepsi potansiyel birer bilgi deposu, iyi eğitim almış insanlar. Hepsi genç veya genç kafalı."

Samet'in sözlerinin samimi olduğu açıktı ve Cenk söze girdi.

"Deneyimlerinden faydalanabileceğimiz insanların etrafımda olması ve böyle bir çatı altında olmak benim için çok önemli."

Elif daha somut bir ifade kullandı: "Okulun bana gerekli teorik bilgileri vermesini beğeniyorum. Özellikle 'ear training' derslerini seviyorum. Okulumun perfomansımın seviyesini yükseltmesini teorik ve pratik açıdan beni yükseltmesini bekliyorum."

Peki arkadaşlar, jazz nedir? Adam üç yanıt aldı, bu noktada artık kimin hangi yanıtın sahibi olduğu da önemli değildi, her yanıt her müzisyenden eşit yükseklikte bir ses olarak geldi:

"Jazz!, jazz kendinden birşey katmaktır."

"Jazz doyumsuzluktur."

"Jazz özgüvendir"

Adamın soracak bir şeyi kalmamıştı, gençlere veda etti.

"Sevgili Can,

Bilgi Üniversitesinde düşünen, geleceğe yönelik hedefleri olan ve müziği bir yaşam biçimi olarak benimsemiş genç insanlar ile tanıştım, onların güzel düşüncelerinden hem etkilendim, hem de mutlu oldum. Ben o gün gördüm ki sen ve senin gibi genç insanlara bir şeyler vermek isteyen tüm müzik bölümü öğretmenleri çok doğru bir yoldasınız. Yolunuz açık olsun..."

Not: Bilgi Üniversitesindeki müzik bölümü hakkında detaylı bilgi almak istiyenler şu telefon numarasını arıyabilirler: 0212- 216 22 22 den dahili 192,193,194 veya 195.

20 yaşın kutlu olsun
Nexus!

Zeynep Ç. Ün

Bir: Nexus

Tenor ve bariton saksofoncu Daniele Cavallanti ve davulcu Tiziano Tononi'nin 1980'den bu yana yaşam verdiği, üyeleri yıldan yıla, albümden albüme, konserden konsere az ya da çok değişiklikler gösteren bir tasarı topluluk Nexus. Aslında tek başına günümüz İtalyan jazz'ının ne kadar yaratıcı, canlı, içinde farklı eğilimleri barındıran bir toplum olduğunun kanıtı bence. Yalnız İtalyan jazz'cıları değil, zaman zaman ABD'li müzikçileri de barındıran bir tasarı topluluk. Sözcük bağ, ilişki, yapıştırma gibi anlamlar taşıyor. Cavallanti ile Tononi'nin amaçlarını da sergiliyor bu: yaşayan jazz akımlarının bir bileşimini denemek. Ama jazz ile sınırlamayalım bu amacı: çağdaş çok sesli müzik ve halk müzikleri de yerlerini buluyor bu bireşim çabasında. Rahsaan Roland Kirk, Sam Rivers, Art Ensemble Of Chicago, Ornette Coleman, Albert Ayler, Carla Bley, Charlie Haden, New York Art Quartet, John Coltrane, Eric Dolphy, Don Cherry esin kaynaklarından yalnızca birkaçı.

İki: Daniele Cavallanti

Milano doğumlu. 6 Haziran 1952'de. Tenor ve bariton üflüyor. Jazz dinlemeğe ve saksofona ondört yaşında, klasik klarinetçi M.Ezio Zapattini ile başladı. Alto saksofon eğitimi dört yıl, klarinet iki yıl sürdü. Yetmiş yılında trompetçi Guido Mazzon ve piyanist Gaetano Liguori ile birlikte Gruppo Contemporaneo'yu kurdu. 71- 75 arasında Aktuala topluluğunda yer aldı, plaklar doldurdu: topluluk bir tür dünya müziği yapıyor, rock, blues, jazz ve halk müziklerinin bileşimini deniyordu pop alanında. Aynı dönemde piyanist Patrizia Scascitelli'nin dörtlüsünde de çaldı. 76/77 yıllarında bascı Roberto Bellotalla, davulcu Filippo Monico ve saksofoncu Edoardo Ricci ile birlikte Muzic Circo dörtlüsünü kurdu; Monico ve bascı Roberto Della Grotto ile kendi üçlüsünü yönetti; Avusturyalı tromboncu Radu Malfatti ve Amerikalı bascı Raphael Garrett ile çalıştı. 78/80 arasında Amsterdam'da yaşadı. Kendi dörtlüsü dışında, çellocu Tristan Honsinger, saksofonculuğunda büyük etki bırakmış olan G.Afrika kökenli Sean Bergin, David Ware ve Marty Ehrlich ile çalıştı. 80'de Milano'ya döndü. Democratic Orchestra Milano'ya katıldı. Kurucu besteci ve fagotçu Dino Mariani'ydi. Orkestrayla Milano, Grenoble ve Rive des Giers'de konserlere katıldı. Enrico Rava, Oliver Lake, Leroy Jenkins ve Ron Blake ile çaldı. Aralık 80'de Nexus topluluğunu davulcu Tononi'yle birikte kurdu. 84 yılında Cagliari'deki jazz şenliğinde Muhal Richard Abrams'ın yönettiği büyük orkestrada; Wien'de de Enrico Rava'nın yönettiği atölye büyük orkestrasında yer aldı. Seksenli yılların başlarında bebop tarzı müzik yapan bir saksofon sekizlisinde ve New Forties Big Band adındaki swing topluluğuyla çalıştı. 80 ile 83 arası düzenleyici/besteci Angiolo Tarocchi'nin yanında armoni ve düzenleme eğitimi aldı. Tariocchi ile yolları yeniden 89 yılındaki onüç kişilik topluluk Jazz Chromatic Ensemble'da bir araya geldi. Şubat 90'da Tononi, piyanist Stefano Battaglia ve Amerikalı bascı Barre Phillips ile birlikte bir dizi konserde çaldı. 91'den başlayarak bugüne kadar, yeni bir dörtlü kurdu: Battaglia, Tononi ve bascı Piero Leveratto 93 yılında Dewey Redman'ı aralarına konuk sanatçı olarak alıp albüm yaptılar.

Italian Instabile Orchestra ile çaldı. Romalı tromboncu Giancarlo Schiaffini ile kayıtlar gerçekleştirdi. G.O.N. (Grande Orchestra Nazionale)'in ilk kuruluşunda yer aldı. Orkestranın kurucusu ve yöneticisi Giorgio Gaslini'ydi. Mali yükü A.M.J. (Jazz Müzisyenleri Ulusal Birlik) karşılıyordu.

Los Angeles'a gitti ve Nels Cline ile çaldı. Gitarcı Roberto Cecchetto, bascı Giovanni Maier ve Tononi ile yeni bir dörtlü daha kurdu.

Bu lezzetlerde çeşit var...

...bu çeşitlerde lezzet var.

Birçok evin sofrası, enfes Banvit'lerle her gün bir şölene dönüşüyor. Çünkü, Banvit ve Banvit ürün dizisi Beyaz Mutfak'ta 50'yi aşkın çeşit var. Sosisler, burgerler, köftelikler, dönerler var. Formuna dikkat edenler için diyet ürünler, damak lezzetine düşkün olanlar için acılı, özel soslu ürünler var. Kısacası Banvit'te beyaz etin sağlığı ve lezzeti var.

Gelin, siz de beyaz etin binbir çeşidini mutfağınıza taşıyın, pratik Banvit'lerle, yaratıcılığınızı kullanarak tadına doyulmaz yemekler yapın.

BANVİT BEYAZ MUTFAK
SAĞLIKLI • LEZZETLİ • PRATİK

banvit
"PİLİCİN ADI"

Banvit A.Ş. Balıkesir Asfaltı 8 km Bandırma Tel: 0 266 733 86 00 Faks: 0 266 733 86 18 www.banvit.com

Üç: Daniele Cavallanti, kendi ağzından

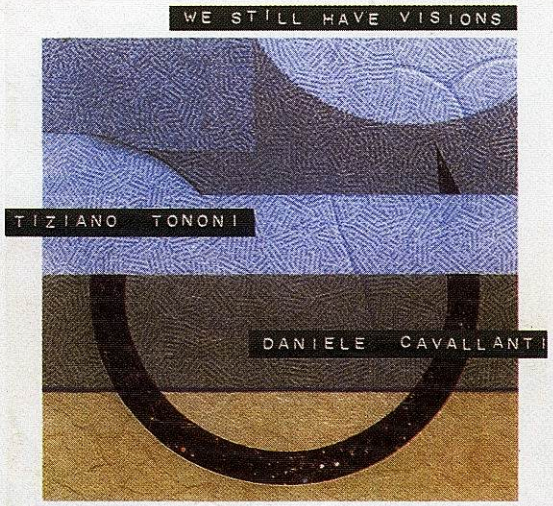

Çocukken hep Beatles, Stones dinlerdim ve davul çalardım. On-dört yaşında raslantıyla Take Five'ı dinledim: Paul Desmond'un tonu beni büyülemişti; saksofonu böyle keşfettim. Alto saksofon plakları aramaya koyuldum. Ornette albümünü satın aldım. Eve gittim, plağı pikaba yerleştirdim, kendi kendime, ne biçim bir müzik bu yahu, dedim. Biraz zaman geçti, birgün yendien dinlemeyi denedim. Yıldırımla vurulmuştum sanki, duygularımla yakalamıştım herşeyi, hala da ayılmış değilim. Coleman'dan Coltrane'e, Ayler, Dolphy ve Mingus'a geçtim. Sonra yetmişlerin başında, Mazzon ve Gaetano Liguori ile tanıştım, Gruppo Contemporaneo'yu kurduk birlikte. Guido aracılığıyla Art Ensemble of Chicago'yu, Cecil Taylor'u, Sun Ra'yı keşfettim. 71 ile 75 arası dünya müziği yapan Aktuala topluluğunda bir deneyimim oldu. Gençlik altkültürlerinde önemli bir yeri olan topluluktu bu. Birlikte çalıştığım bascı Roberto Bellatalla aracılığıyla Tristan Honsinger ile tanıştım. İtalya'daki çalışma ortamı çok kısır olduğu için Amsterdam'a yerleştim: 78 -80 arası orada kaldım. Bir dörtlümüz vardı örneğin; tromboncu Wolter Wierbos, Bellatalla ve Avustralyalı bir davulcumuz vardı. Daha Avrupalılara yakındım o sıralarda; sonra daha zencilere özgü şeylere yaklaştım, son yıllarda da geleneksel jazz'ın diline. Esp'den çıkan albümler, Ayler ve New York Art Quartet örneğin, son dönem Coltrane, eskiden nasıl bir etki yapıyorsa üzerimde şimdi de aynı etkiyi yapıyor. Ornette, Don Cherry, Charlie Haden ve Dewey Redman ise benim en büyük dediklerim. Kendi ürettiğim plaklar arasında Time For Peace'ın özel bir yeri var, Dewey konuk sanatçıydı çünkü. Müziğin şiirsel yanı daha çok çekiyor beni, yoksa teknik ustalıklar değil. Dewey'in çaldığı üç nota koskoca bir Micheal Brecker albümünden çok daha değerli benim için.

Dört: Daniele'nin ağzından (daha) Jazz Dergisi okurlarına özel

Ekim 1980'de yaşama geçirdik Nexus'u. Bu yıl yirminci yaşımızı kutluyoruz yani. Ben o sırada iki yıllık bir Amsterdam deneyimimin ardından dönmüştüm Milano'ya ve Democratic Orchestra Milano topluluğuna katılmıştım: Tiziano Tononi ve bascı Paolino Dalla Porta ve tromboncu Luca Bonvini ile bu topuluk içinde tanıştım. Önce bir dörtlü olarak çalmaya başlamıştık. Kısa bir süre sonra trompetçi Pino Minafra katıldı aramıza. İşte o gün bugündür Tononi ile birlikte yaşatıyoruz Nexus'u. Yığınla müzikçi çaldı aramızda. Sonbaharda özel etkinlikler düşünüyoruz ama nedense kimse ilgilenmiyor bizimle. Demek ki yine iş başa düştü: bütün dinleti olanaklarını yaratmak ikimizin elinde. Otuz yıllık bir müzik yaşamının ardından düşkırıklığı yaratıyor bu, sinir bozucu, çökertici. Ama müzik yapma coşkumu sürdürüyorum hala, onyedi yaşımda içimde duyduğum heyecan ve kıpırtı neyse, bunlar yerinde duruyor hala. Ama bu dünyada, yine de zor diyeceğim, benim anladığım anlamda bir jazz müzisyeni olmak. Nexus ile çok az çalma olanağı buluyoruz. Tiziano da, ben de müzik kendini tanıtır, bunu dillendirmenin gereği yok diye düşünsek de, kazın ayağı öyle değil işte. İşler yolunda yürümüyor, yürümesi gerektiği gibi yani. Geçmişte kendi kendimizin tanıtımına soyunduk ama iyi iş adamı niteliğinden yoksun olduğumuz için istediğimiz şeyleri yapamadık aslında. Tanıtım bağlamında yani. Ama bu kadar çalışıp didindiken sonra, konser düzenleyicilerin, festival yöneticilerinin ayağına gidip de çalmak için dilenmeyi reddediyoruz . Onlar gelsin bizim ayağımıza. Ayrıca nerede olduğumuz da insanlarca iyi değerlendirilemiyor, kimilerine göre çok fazla özgür jazz yapıyoruz, kimileri de bizi Amerikan jazz'ının dümen suyunda buluyor. Neyse ne! Bizim umurumuzda değil bunlar: biz topluluğumuzun otuzuncu, kırkıncı kuruluş yıldönümlerini kutlamak, dostluğumuzu, kardeşliğimizi, dayanışmamızı gelecekte de yaşatmak istiyoruz yalnızca. Tiziano sizler için özel bir şeyler yazamadı çünkü son onaltı ay içinde yaşamında ikinci kez çocuğu oldu, babalık duygusu sarhoş etmiş durumda onu. Son bir iki şey ekleyeyim: geleneksel Türk Müziğini müthiş buluyor, kedi ve köpekleri ve pizzaları çok seviyorum. Adriano Celentano ya da New Emily Jazz Orchestra ise bana çok şey söylemiyor.

Beş: Daniele Cavallanti Diskografi

?- Aktuala, Aktuala (Bla Bla Records)
?- Aktuala, La Terra (Bla Bla Records)
?- Aktuala, Tappeto Volante (Bla Bla Records)
?- Guido Mazzon, Ed Ora Parliamo di Liberta (PDU)
?- Franco Battato, Sulle Corde di Aries (Bla Bla Records)
?- Cavallanti/Della Grotta/Monico, Trio (OLP)
1983- Democratic Orchestra, Invenzioni (Bull Records)
1984- Nexus, Open Mouth Blues (Red)
1985- Nexus feat. Glenn Ferris, Night Riding (Red)
1988- Nexus feat. Enrico Rava/Glenn Ferris, Urban Shout (Splasch)
1989- D.C. feat. J.J.Avenel/O.Johnson, The Leo (Red)
1989- Tiziano Tononi feat. A.Cyrille/M.Nicols/G. Trovesi, Going For The Magic (Splasch)
1991- Nexus feat. Mark Dresser/Glenn Ferris/ Giancarlo Schiaffini, The Preacher and The Ghost (Splasch)
1992- Italian Instabile Orchestra, Live In Noci and Rive de Gier (Leo)
1993- Giancarlo Schiaffini Band, About Monk (Pentaflowers)
1993- Jazz ChromaticEnsemble, Evening Standards and New Music (JCE Production)
1994- Nexus feat. Herb Robertson, Free Spirits (Splasch)
1994- D.C. feat. Dewey Redman, Times For Piece (Splasch)
1994- Riccardo Luppi, Twelve Chances (Modern Times)
1995- Italian Instabile Orchestra, Skies Of Europe (ECM)
1996- Jazz Chromatic Ensemble, Skydreams (Splasch)
1996- D.C./T.Tononi Duo, Udu Calls (Splasch)
1997- Italian Instabile Orchestra, European Cncerts 1994/97 (Nel Jazz)
1997- Tiziano tononi, Awake Nu (Splasch)
1997- T.Tononi & Society, Coltrane's Infinity Train (Musica Jazz-Rusconi)
1998- DC/T.Tononi/Nexus, We Still Have Visions (Splasch)

Altı: Tiziano Tononi

18 Kasım 1956 tarihinde Milano'da doğdu. Kendi kendine öğrendi davul çalmasını. Rock topluluklarında çalmaya başladı ilkin. Yetmişlerin ortasından sonra jazz'ın farklı alanlarına ilgi duymaya başladı. Andrew Cyrille ile 1978'de tanıştı. Hem Avrupa hem de New York'ta ders aldı ustasından. 1979'da David Lee Searcy'in (Orchestra del Teatro alla Scala'nın birinci timpanicisiydi) yönetiminde Civica Scuola di Musica'ya devam etti. Burada çağdaş oda müziği yorumladı. 1981'de New York'a döndü ve Bob Moses'ın yanında eğitim aldı. Aynı yıl D.Cavallanti ile birlikte Nexus'u kurdu. Aynı zamanda Democratic Orchestra Milano'nun (D.O.M.) bir üyesi oldu. Ilk plağını bu orkestrayla doldurdu; 1982 Grenoble ve 1983 Rive de Giers Festivallerinde çaldı. Etkinliğinin en önemli yanı Nexus ile sürdü. Hem İtalya'da hem de uluslararası bir yığın festivalde çaldı: Milano, Cagliari, Clusone, Roma, Bolzano, Noci, Ruvo di Puglia, le Mans, Colonia, Vienna, Vilshofen, Opeye,Mulhouse, Saarbrucken, St.ngbert, Gent, Tampere, Amsterdam, Rotterdam. Nexus'un yirmi yıla yaklaşan etkinliği boyunca İtalyan jazz'ının en seçkin adları toplulukta çaldılar: Dalla Porta, Minafra, Ottaviano, L.Rossi, Trovesi. Konuk sanatçılar da Glenn Ferris, Enrico Rava, Mark Dresser, Giancarlo Schiaffini, Herb Robertson gibi şanlı isimlerdi. Nexus altı albüm yaptı: tümü de Musica Jazz dergisi tarafından "En Başarılılar" listelerine alındı.

Seksenlerin ortalarından başlayarak İtalya'nın en güçlü adlarıyla ortak çalışmalar

başladı: T.Ghiglioni, G.Trovesi, S.Battaglia, R.Ottaviano, G.Schiaffini, G.Mazzon, U.Petrin. Uluslararası düzeyde plak ya da dinletilerde bir araya geldiği sanatçılar: M.Richard Abrams, P.Favre, D.Friedman, D.Liebman, J.J.Avenel, O.Johnson, M.Nicols, A.Cyrille, B.Phillips, R.Anderson, S.Lacy, M.Godard, D.Redman.

1985'de Moon On The Water adlı vurmalılar üçlüsünü kurdu. Yanında David Searcy, Jonathan Scully vardı. İkisi de Scala'dandı. Topluluk eski Police üyesi Stewart Copeland ve Pierre Favre ile de ortak çalışmalar üretti.

1989'dan beri Cavallanti, Cecchetto, Maier, L.Rossi vd ile birlikte Jazz Chromatic Ensemble'da çalıyor. 1990'dan bu yana da Italian Instabile Orchestra'nın bir üyesi. Orkestrayla birlikte birçok önemli festivale katıldı: Rive de Gier, Monaco, Moers, Mulhouse, Zurigo, Nevers, LeMans, Grenoble, Chambery, Vilshofen, Saalfelden, Köln, Berlin, Oporto.

1992'de İtalyan çağdaş jazz'ının babası Giorgio Gaslini Grande Orchestra Nazionale di Jazz'ın ilk kadrosuna davet etti onu: Tononi o sırada Mazzon, Petrin ve Cavallanti ile kendi dörtlüsünde çalıyordu.

1995 yılında Carlo Sigon'un yönettiği, Ketchup adlı orta metrajlı filmin müziklerini besteledi. Venedik'te katıldığı uluslararası yarışmada birincilik ödülü kazandı film. Aynı yıl, Nexus ile canlı yorumladığı Dziga Vertov'un filmi Fotoğraf Makinalı Adam'ın müziklerini yaptı. Aynı yılın başka bir verimi de, çok olumlu karşılanan Udu Calls'du (Cavallanti ile ikili çalışması).

Awake Nu 1996 çalışmasıydı ve trompetçi Don Cherry'nin anısına yapılmıştı. Musica Jazz albümü yılın an başarılı çalışması seçti. 1997 Mayıs'ında, The Society of Freely Syncopated Organic Pulses adlı topluluk ile Coltrane için özgün bir çalışma gerçekleştirdi. RAI 3 ve Musica Jazz dergisi albümün parasal destekçileriydi. 97 sonunda Renato Geremia ve tubacı Michel Godard ile Multiphonics Tuba Trio'yu yaşama geçirdi. Şimdilerde Rahsaan Roland Kirk'ün müziğini yorumlamak ve Nexus'un yirminci kuruluş yıldönümünü özel bir tasarı çerçevesinde kutlamak amacında.

Yedi: Tiziano Tononi, kendi ağzından

Ben herşeyi yavaş yavaş başardım. Bir mağazada ilkin oyuncak davul görmüştüm. 1967 noeliydi. Bunu hep ayakta çalardım, otururak nasıl çalınabileceğine bir türlü yatmıyordu kafam. Müziğe başlamamın nedeni Hendrix'e aşık olmamdı. Bir arkadaşımın babası gemilerde davul çalıyordu.Cenova-NewYork-Rio hattında. Amerika'dan döndüğünde bize hep yeni plaklar getirirdi. Plakların arasında Are You Experienced'i görmüştüm. Liseye gidiyordum 1970 yılında. İlk dostlarım hep Hendrix hayranlığım nedeniyle edindiğim dostlardı. Ölümüyle şoka girmiştik adeta. Cream ve Hendrix çalardım bodrum katında, John Mayall'ın müziğinin de tutkunuydum. Sınıf arkadaşlarım benden ilerdeydiler o zaman: İngiliz jazz'ının tutkunlarıydılar onlar da. Soft Machine, John Surman filan. Başka arkadaşlarım da beni John Coltrane'e sürüklemek istiyordular ama nafileydi bu. Ben bu müziğe ısınamıyordum bir türlü. Sonra ilk gerçek jazz albümümü satın aldım: Miles Davis'in Modern Jazz Giants albümünü. Aynı zamanda da Zenci Devrimciler konusunda okumaya koyuldum. Müzik ile siyaset arasında bir bağlantı olduğunu hissediyordum. Özgür Jazz Kara Güç hareketinde kendi ilgi alanıma çok yakın şeyler bulduğumu hissettim. Sonny Murray kırılan bir camın tınısını yakalamaya çalıştığını söylüyordu örneğin. Bir hocam Murray'ın davul çalmayı bilmediğini söyledi bana. Ben de bundan sonra vurmalıların daha Afrikalılara özgü biçimde kullanılması üzerine yoğunlaşmağa başladım. 1977'de Mu'yu satın aldım ve dünyalar açıldı önümde. 78'de Andrew Cyrille ile Milford Graves'in bir davul ikilisi albümünü satın almıştım. Plağın üzerinde bir adres vardı, ben de yazdım onlara olanca saflığımla. Cyrille yanıtladı beni. Sonra yolu Milano'ya düştü, kayıt için. Ben de o yaz New York'a gittim onunla, kendisinden ders aldım. Ve disiplin, sıkı çalışma, jazz'ın birliği ve bütünlüğü konusunda çok şeyler öğrendim. Sonra 1979 yılında David Searcy ile tanıştım ve dersler aldım ondan da: vurmalılar konusunda. Seslerle ilgili deneylere çok açığım. Ben yaklaşımımın jazz özelliğini yadsımam için Avrupalı olmanın gerekliliğine inanmıyorum. Meraklı biriyim, başka başka şeyleri çok araştırdım şimdiye kadar, halk müziklerinden besteciliğe dek. Tabii doğaçlama hep önde kalmak koşuluyla.

Sekiz: Tononi Diskografi

1983- Democratic Orchestra, Invenzioni (Bull Records)
1983- Nexus, Open Mouth Blues (Red)
1985- Nexus, Night Riding (Red)
1986- Attilio Zanchi, Early Spring (Splasch)
1987- Robert Ottaviano, The Leap (Red)
1988- Tiziana Ghiglioni, Yet Time (Splasch)
1988- Nexus, Urban Shout (Splasch)
1988- Gianluigi Trovesi, Les Boites a Musique (Splasch)
1989- Daniele Cavallanti feat. J.J.Avenel & O. Johnson, The Leo (Red)
1989- Moon On The Water feat. Stewart Copeland, Mr.Doubles (Innowo)
1989- Tononi/A.Cyrille/M.Nicols, Going For The Magic (Splasch)
1990- Dave Liebman, The Blessing of The Old, Long Sound (Innowo)
1990- Guido Mazzon, Other Line (Splasch)
1991- Nexus, The Preacher and the Ghost (Splasch)
1992- Tiziana Ghiglioni, SONB (Splasch)
1992- Guido Mazzon, Il Proturno della Liberta (Splasch)
1992- Umberto Petrin, Ooze (Splasch)
1992- Italian Instabile Orchestra, Live In Noci and Rive de Giers (Leo)
1993- Giancarlo Schiaffini, About Monk (Pentaflowers)
1993- Jazz Chromatic Ensemble, Evening Standards and New Music (JCE)
1994- Nexus, Free Spirits (Splasch)
1994- Daniele Cavallanti, Times For Peace (Splasch)
1995- Italian Instabile Orchestra, Skies of Europe (ECM)
1996- Umberto Petrin, Win Warr (Splasch)
1996- Jazz Chromatic Ensemble, Skydreams (Splasch)
1996- D.Cavallanti/Tononi Duo, Udu Calls (Splasch)
1997- Italian Instabile Orchestra, European Concert 1994-97 (Nel Jazz)
1997- Ran Blake, Dedicated to Sarah (Soul Note)
1997- Moon On The Water, Think With Your Ears (Arpa-Sensible)
1997- Tononi, Awake Nu (Splasch)
1997- Tononi & Society, Coltrane's Infinity Train (Musica Jazz-Rusconi)
1998- Nexus, We Still Have Visions (Splasch)
1998- Multiphonics Tuba Trio, Tre Cose (Splasch)
1998- Beppe Caruso, Mister C. (Splasch)
1998- Tononi, Ketch Up (Carlo A.Sigon'un film müziği) (Sensible)
1998- Beppe Alprandi, Maya's Dream (Splasch)

Dokuz: Nexus, Open Mouth Blues (Red)

1983 Haziran'ında Milano'da kaydedildi. Kuruluştaki beşli gerçekleştirdi bu güzel çalışmayı. "Tutku, sıcaklık, enerji, imgelem, blues. Bu müzikte bunları duyuyorum işte. Ve mutlu oluyorum, çünkü jazz sürdürüyor varlığını ve burada ruh kardeşlerimi buluyorum" diye tanımlıyor Open Mouth Blues'u usta trompetçi Enrico Rava. Amanita Muscaria'da Chicago jazz'ı Akdeniz duyarlıklarıyla birleşiyor, Night Raga Falls'da Ornette ve Ayler izleri gözüküyor; Open Mouth Blues yalın ve etkili bir riff üzerine kurulu; Song For The Seals ise balinalara daha huzurlu bir dünya bırakmanın özlemiyle dolu. Amanita ve Open Mouth'da harikalar yaratan Bonvini güçlü İtalyan trombon geleneğini imlerken, Dalla Porta hem güçlü eşliği, hem de sololarındaki şiirsellikle şaşırtıyor.

On: Nexus, Urban Shout (Splasch)

Mayıs 1988'de Milano'da gerçekleştiren albümde yeni adlar göze çarpıyor: Amerikalı yetenekli tromboncu Glenn Ferris (özellikle The 4 Elements Little Suite ve Winter Lul-

Al Jarreau
> Tomorrow Today
GRP 547 884-2

Beş kez Grammy ödülü kazanan Al Jarreau, jazz, pop ve r&b kategorilerinin üçünde birden ödül kazanmış, çağdaş müzik dünyasında geniş çevrelerce tanınan sofistike tek vokalisttir.
Jarreau TOMORROW TODAY'le 25 senelik kariyerine yeni sayfa eklemiş, GRP kayıtları ilk çıkışı ve ilk studyo albümü 6 sene sürmüştür.

Jarreau bu yeni albüm için 'Bu albüm hiç kuşkusuz şimdiye kadar yaptığım en iyi müziği gösteriyor'diyor.

Dee Dee Bridgewater
> Live At Yoshi's
Verve 543 354-2

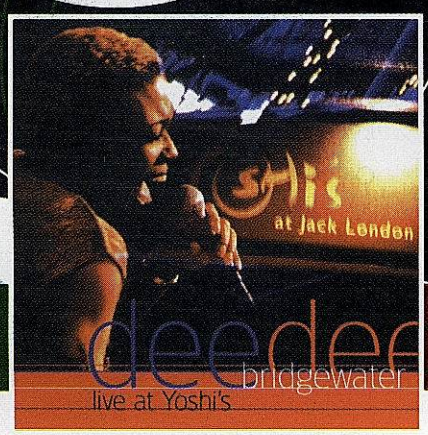

Ella Fitzgerald, Billie Holiday, Sarah Vaughan, Dinah Washington, Carmen McRae, Betty Carter aramızdan ayrıldığından beri cazın evrensel sesinin enkarnasyonu olarak çıkıyor karşımıza Dee Dee Bridgewater. Her tempoda, her şarkıda; zevkli, nüanslarla dolu, parlak anlatımıyla Scat üstadı, yeni albümüyle Live at Yoshi' s ile karşınızda. 23-25 Nisan 1998' de California, Oakland da yapılan kayıtlarında sanatçıya piano ve org ta Thierry Eliez, basta Thomas Brumerie ve davulda Ali Jackson eşlik ediyor.

Kenny Barron, geçtiğimiz on yılda güncel cazın en önemli piyanistlerinden biri olarak görülmektedir. Sadece geçtiğimiz yıl altı dalda Grammy adayı olan Barron, aralarında Down Beat's 47th Annual Critics Poll ve Best Jazz Pianist 1999 Jazz Awards da bulunan bir çok ödülün sahibi oldu. Verve'den çıkan altıncı albümü olan Spirit Song'da ise Barron, müziğine yeni bir yol çizerken köklerini oluşturan post-bop'dan da ayrılmıyor.

Kenny Barron
> Spirit Song
Verve 543 180-2

Albümde Barron'u piyanoda, Rufus Reid'i bassta, Billy Hart'i davulda, Eddie Henderson'i trompette ve David Sanchez'i de saksafonda dinlemek mümkün. Kemancı Regina Carter, gitarist Russell Malone ve perküsyonist Michael Wall da birçok şarkıda Barron'a eşlik ediyor.

Spirit Song, içlerinde Sonja Braga, Cook's Bay, The Question Is ve The Wizard gibi parçalardan oluşan on şarkıdan oluşuyor.

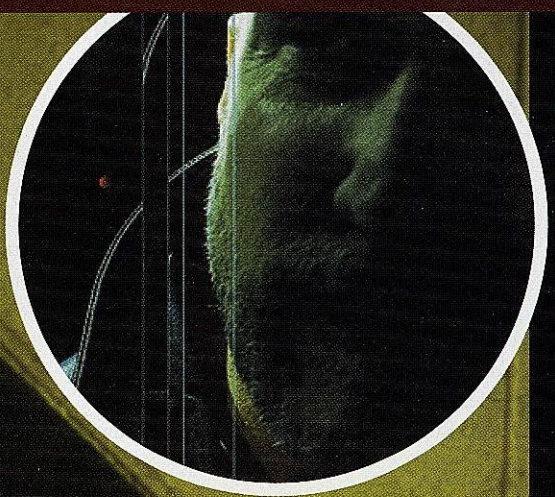

John Scofield
> Bump
Verve 543 430-2

Bump, Medeski, Martin and Wood ile yaptığı 1998 Verve albümü A GO GO' nun ardından uzun süredir beklenen albümü Scofield' in.
Öncekinden bile daha fazla funk olsun istedim diyor ve Groove' u daha da derinleştirmek için yetenekleri etrafına topluyor. Medeski Martin and Wood' un Chris Wood' u, Sex Mob' un Tony Scher' i ve Keny Wollensen' i Soul Coughing' in Mark De Gli Antoni' si Deep Banana Black Out' un Erik Kalb ve Johnny Durkin' i ... Sonuç çok deriin işlenmiş bir elektrik groove kaydı.

Gitarist, "A GO GO" ile yarattığı soundu genç stüdyo artistleri ile sürdürüyor

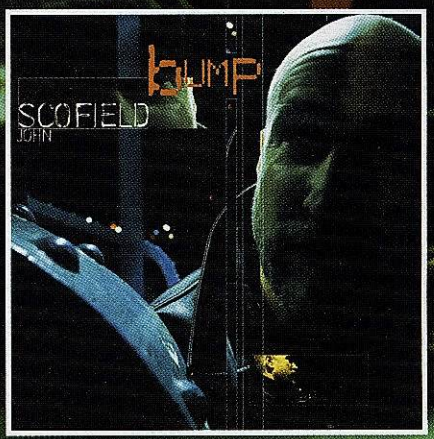

UNIVERSAL
Satış ve Dağıtım:
Tel : (0212) 520 85 99
Fax : (0212) 520 85 48

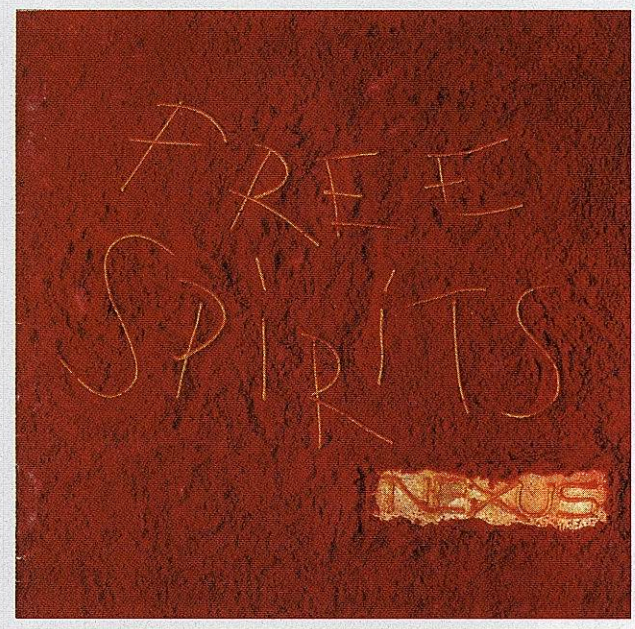

laby'da çok başarılı), trompetçi Enrico Rava, İtalyanların sopranodaki yıldızı Roberto Ottaviano. Tononi'nin uzun bestesi The Legend Of The Azure Wolf Ergenekon Destanı'ndan esinlenerek yazılmış. Özellikle Dervish Dream ve Turkish Market bölümleri aksak ritmlerin ve Anadolu ezgilerinin kullanımıyla benim dikkatimi çekti. Daniele de Hornet'teki harika tenor solosuyla parlıyor.

Onbir: Nexus, The Preacher & The Ghost (Splasch)

11 ve 12 Nisan 1991 tarihlerinde Milano'da kaydedildi. Doksanlı yıllarda Ayler'ın anısına yapılan en başarılı çalışmadan ilki (öteki Peter Brötzmann'ın Die Like A Dog). "O hiç bitmeyecek, hep taze kalacak, yoğun mevsim, atmışlı yılların, en çok etki yaratan, en unutulmuş, en yadsınmış, en karanlık ve en sevilen adlarından Ayler bize evrensel bir ileti bıraktı: Barışı çalıyoruz biz. Bu iletiyi yaymak, insanlara ulaştırmak istiyoruz. Harcayıp savurganlık etmememiz gereken bir miras bu" diyor kısa kapak notunda Tononi. Ayler'ın Ghosts, For John Coltrane, Music Is The Healing Force Of The Universe, Spirits Rejoice, Infinite Spirit, Holy Family, Mothers, A Change Has Come, Heavenly Home, Divine Peacemaker ve Angels ezgilerini alıp yeniden düzenlemiş Tononi, kendi bestelerinin içine katmış; aynen Ayler'ın bu ezgileri çok eski halk şarkılarından, ninnilerden, marşlardan alıp kendine malettiği gibi. Ayler'ın New Orleans'dan ödünç aldığı, birlikte çalmanın neşesini, coşkusunu yansıtmaktaki başarısı bu çalışmanın başarısının birincil etkeni bence.

Oniki: Nexus, Free Spirits (Splasch)

5 Nisan 1994 tarihinde Milano'da kaydedilmiş. Tiziano, Cavallanti ve Trovesi'nin yanında trompetçi Herb Robertson, genç trombocu Beppe Caruso, bascı Daniele Patumi yer alıyor. Charlie Haden/Carla Bley birliktelikllerini (Liberation Music Orchestra, The Ballad of The Fallen ve Dream Keeper) seviyorsanız eğer, La Grande Aurora sizin için derim. İçine yığınla halk şarkısı serpilmiş bu yarım saat süren uzun ve çok esinli yorumun. İspanya iç savaşında Cumhuriyetçilerle özdeşleşen otuzlu yılların devrimci ezgileri bunlar.Marşlar ve tangolar bu ezgilerle bütünleşiyor, üflemelilerin zincirden boşanmış doğaçlamalarıyla. Parçanın ortalarında İspanyol müziğinin yerini kentli bir funk anlayışı alıyor. Bence yalnızca Trovesi'nin nefes kesen alto solosu için bile albüm almaya değer. The Dresser Mark Dresser'e adanmış bir beste. Hem Mingus hem de Afrika'ya göz kırpıyor. Raphael's Walk Donald Raphael Garrett'e adanmış, Art Ensemble Of Chicago yorumları çizgisinde. Özellikle Odwalla'yı anımsatıyor. Red Souls Free Spirits ise davulcu Bob Moses'a adanmış ve beklenmedik buluşları, coşkusu, gürültüsüyle yine Chicago jazz'cılarının anlayışını sergileyor. Farklı çağdaş akımları özümsemiş harika bir albüm bu. Bir başyapıt.

Onüç: We still have Visions (Splasch)

97 Aralık -98 Ocak kayıtlarından derlenen, üç ayrı topluluk tasarısının iki CD'lik bir albümde bütünleştiği bir çalışma bu. Bir dörtlü (Cavallanti, bascı Giovanni Maier, Tononi ve gitarcı Roberto Cecchetto), bir altılı (Cavallanti, Trovesi, Maier, Tononi, trombon ve tubacı Beppe Caruso, trompetçi Luca Calebrese), bir sekizli (Cavallanti, Cecchetto, Maie, Tononi, Sandro Satta, Ricardo Luppi, Lauro Rossi, Alberto Tacchini). İkinci diskin tamamı Tononi'nin altılı için yazmış olduğu uzun ve karmaşık bestesi A February Vision'a ayrılmış. Beste sinemanın sessiz dönemine ait önemli bir yapıttan, Dziga Vertov'un 1929 yapımı Kameralı Adam filminden esinlerek yapılmış. Mingus'a özgü rhythm-and-blues esintilerinden, Nexus'un kendi geçmişine göndermelerle dolu. İlkindeyse üç tanıdık yorum Coltrane'in Dahomey Dance ve Ornette'in Turnaround ve Katleen Gray Cavallanti ve Tononi'nin besteleri yanında göze çarpıyor. Çok farklı unsurların yanyana gelişi irkiltici aslında Cecchetto'nun Metheny-Frisell okulundan gelen etkilerle, Coltrane, Ayler, Art Ensemble of Chiacgo, Rahsaan anlayışı örneğin. Ama kuru bir öykünüye indirgenmiyor bu esinler, malzemesini hep başka bir şeye dönüştüren yaratıcı bir yaklaşım taşıyor.

Ondört: Son söz usta eleştirmen Francesco Martinelli'nin

Ben Daniele ve Tiziano'yu düşündüğümde takır takır işleyen,ve bitmez tükenmez bir enerji üreten bir makina geliyor gözlerimin önüne. Aslında bu ikilinin çevresinde yıllardır o kadar çok tasarı biçimlendi, o kadar çok coşkulu çalışma üretildi ki. Bu ikilinin başını çektiği Nexus ve bir yığın topluluk bitmek tükenmez bir enerjiyle etkinlik gösterdi. Beni kimse yanlış anlamasın; çok incelikli, duyarlı ezgiler çalabilen müzikçiler onlar, müzikleri enerjiye indirgenemez kolayca; ama ikisi de ne yaparsa yapsınlar buna olanca dürüstlüklerini, olanca çabalarını boşaltıyorlar. Kültürel, siyasi ve estetik anlayışları onlara yürüyecekleri yolu seçtirdi yıllar öncesinde. Azimle, inançla sürdürüyorlar bugün de. Uzun birliktelikleri hem kişisel hem de müziksel uyumlarının bir göstergesi. Saksofonunun üzerinde kamburlaşan, bir omuzu ötekinden yukarıda, dizleri gevşek, parmakları perdelerin üzerinde dolaşan Daniele ve sayısız parçadan oluşan davul ve vurmalı çalgılarının arasında dans edip duran Tiziano. Gelip geçen modalara, akımlara gözkırpan, esen rüzgarlara göre biçim değiştiren müzisyenler değil ikisi de. Sokaklardan en görkemli konser salonlarına kadar taşıdıkları değerli birikimi tükenmeyen coşkularıyla sunuyorlar bizlere.

Onbeş: Meraklısı için

Meraklısı Nexus albümlerini ve/ya da Cavallanti ve/ya da Tononi çalışmalarının büyük kısmını internette, yalnızca İtalyan sanatçılarının albümlerinin satışını yapan http://shop.ijm.it// adresindeki mağazadan kredi kartlarıyla edinebilir.

ÖZEL

Bir Başka Dünyadan
Sun Ra

Ahu Ünalp
ahujazz@gotmail.com

60 yıllık upuzun bir müzik yaşamından bahsetmek istiyorum. 60 yıl boyunca yapılan normal üstü ya da anormal demek ne derecede doğru; ama oldukça sıradışı bir müzik tavrı.

Sun Ra 60 yıllık müzik hayatında 200'e yakın albüm yaptı (kesin sayıdan kimse emin değil). Tüm dünyayı dolaşmaya çalıştı. Avrupa'ya çok özel bir ilgi duydu ve en az 300 konser verdi. Hatta konserlerinden biri Mısır Piramitlerinde idi. Bir çok filme konu oldu. Kendine özgü tarzıyla kayıtlar yaptı. Sayısını bilemeyeceğimiz kadar çok jazz ve rock müzisyenini etkisi altında bıraktı. Onun tüm çalışmalarında kozmik bir mistizm vardı ve grup elemanları onun gerçekten telepatik güçleri olduğuna inanıyorlardı. En önemlisi de yaptığı müzikte de dediği gibi "rushing forth like a fiery law".

Sun Ra; uzayın bir başka yerinden bu dünyaya insanlığı korumak ve dünyaya uyum getirmek için gönderildiğine inanıyordu. Sun Ra'nın canlı showlarını izleyecek kadar şanslı olsaydık (1993'te ölmeden önce) eminim onun bu söylediklerine katılırdık.

Sun Ra maneviyata oldukça önem veriyordu, canlı showları bu tarz elemetler ile doluydu. Showlarında bir kaç saat ayin şeklinde seramoniler yer alırdı. Onun orkestrası olan Arkestra inanılmaz bir performansa sahipti. Orkestrada hemen hemen çalınan tüm enstrümanlar el yapımı idi. Eğer Sun Ra o gün modunda ise synthesizer'ın başına geçer ve inanılmaz şeyler yapardı. Arkestra'nın tüm üyeleri; sanki bu dünyadan olmayan bir giyim tarzına sahiptiler.

Evidence Music yönetim kurulundan Jerry Gordon Sun Ra'nın hemen hemen 30 kadar albümünü CD haline getirmişti. Böyle bir çalışma yapmasının sebebini ise şöyle açıklıyor; "70'li yılların başıydı tesadüfen Sun Ra'nın showunu izlemiştim. İnanılmaz bir konserdi, müzik daha önce hiç duymadığım bir müzikti, Sun Ra ve dansçıların ilginç pelerinleri vardı, dev vantilatörün çalışması, müzik ve muhteşem ışık oyunları inanılmazdı." Sun Ra sahnede ışık oyunlarının müzik üzerinde yarattığı olumlu etkiyi çok iyi biliyordu ve bu anlamda gerçek bir profesyoneldi. Sun Ra yaptıkları müziği her zaman kutsal olarak nitelendirirdi. Eğer Sun Ra'nın gerçek performansını izleme şansınız olmadıysa; 70'li yılların başında başrolünü oynadığı "Space is the place" filmini mutlaka izlemelisiniz. Sun Ra bu dönemlerinde oldukça ilginç ve absürddür. Filmde Sun Ra uzay mekiğindedir ve müzikleriyle roketi yönetmektedir. Aynı zamanda FBI ve NASA'ya karşı mücadele eder. Arkestra'da filmde oldukça sık yer alır, soundtrack ise Evidence Music tarafından yapılmıştır. Bu filmde sonradan komik olan şey ise; giydiği kostümlerin Sun Ra'ya bile abartılı gelmesidir. Ayrıca filmin yönetmeni Jim Newman bile filmi anlayamadığını söylemektedir (Rhapsody Film imzalı "Space is the place" videosunu hala izleyebilirsiniz).

If you find earth boring
Just the same old same thing
C'mon sign up with
Outer spaceways, incorporated

Herman P. Blount yani Sun Ra 22 Mayıs 1914'te Birmingham, Alabama'da doğdu. Babası o daha çocukken aileyi terketmiştir. Sun Ra'da doğal olarak halası ve büyükannesi ile birlikte yaşamıştır. Çocukken ona Sonny takma adını vermişlerdi. 7 yaşında bir piyanosu oldu, çok kısa bir süre müzik eğitimi aldı. Sadece kendi yeteneğiyle müziği anlamaya, okuyup yazmaya başladı. Koleje devam ederken kendi grubunu kurdu; daha o zamanlarda değişik ritmler yakalamaya başlamıştı. Okulu için Alabama'ya gittiğinde ise yine birtakım öğrencileri biraraya getirerek bir grup kurdu. Radyolarda duyduğu popüler swing parçalarını çalmaya çalışıyorlardı. Koleje devam ettiği yıllarda uzaylılar tarafından ziyaret edildiğini ve uzaylıların ona bilgiler verdiğini iddia etmeye başladı.

O yıllarda İkinci Dünya Savaşı başlamıştı. Koleji bıraktı ve güneye doğru yola çıktı. Güneyde bir takım kulüplerde çalmaya başladı. Beyaz patronlar siyah müzisyenlere karşı idiler. Bu yıllarda prova stilini geliştirdi, bulduğu bu stilini ise hayat boyu devam ettirdi. Hayatının ilk çeyreğinde keşfettiği bu stil bir bakıma onu müzik disiplinine bilinçsizce alıştırıyordu. İkinci Dünya Savaşı sırasında savaşa karşı olduğu için askerlik yapmayı reddetti ve tutuklandı. Yalnızca müzikle ilgileniyor, eski siyah kültürün araştırmasını yapıyordu. Kavga, gürültü ve savaş kesinlikle ona göre değildi ve savaş bittikten hemen sonra jazz'ın merkezi olan Chicago'ya gitti. Çok ünlü kulüplerden biri olan Club Delisa'da piyano çalmaya başladı. Show kızlarının, komedyenlerin, şarkıcıların mekanı olan Club Delisa'da swing'in ünlü ismi Fletcher Henderson ile tanıştı.

40'lı yıllarda diğer müzisyenler onun çaldığı müziğe çok yabancıydılar. O zamanlarda Erskine Hawkins Sun Ra'nın müziği için "akorların çok içindeydi, yaptığı müzik bugünlerde güzel geliyor fakat o zamanlarda gerçekten melodiler bir başka dünyadan geliyor gibiydi" diyor. O zaman-

lar herkes tarafından bilinen adı "Moon Man" idi.

50'lerin ilk yıllarında küçük gruplar kurdu ve genelde be-bop ve standartlarını çaldılar. Yavaş yavaş grubunda bulunan müzisyenlerin sayısı artıyordu, grup üyelerinden bazıları hala okula devam ediyorlardı. Trompetçi Phil Cohran onun hakkında şöyle diyordu; "Sun Ra pek çok iyi müzisyeni yaptığı müziğin kalitesi ve değişikliğiyle tedirgin ediyordu. Genç müzisyenler ile çaldıkça ise başarıya daha çok yaklaşıyordu."

1953'de grubun önemli isimlerinden biri olacak olan, John Gillmore gruba katıldı. Pat Patrick ve Marshall Allen ise bu dönemde gruba katıldılar ve 10 yıl birlikte çaldılar. 50'lerin ortalarında artık onun adı Sun Ra, grubunun adı ise Arkestra olarak biliniyordu. 1956'da prodüksiyonları ve kayıtları için Satürn Records kuruldu. Bundan sonra Sun Ra oldukça yaratıcı bir süreç içine girdi. Sürekli çalışıyor ve çok az uyuyordu. Grup hergün çalıyor, pratik yapıyor ve hergün yeni bir kayda giriyordu. 50'lerin sonlarında Arkestra'da garip enstrümanlar bulunmaya başladı. Grup tüm bu değişik aletlere kendi içlerinde "solar drum", "space lute", "boom bam" gibi isimler veriyorlardı. Sun Ra ve Arkestra'nın tüm elemanları tamamen uzay kostümleri giymeye başlamışlardı, bu kostümleri ise Chicago Opera'sından temin ediyorlardı. Sun Ra seslerin rengi konusunda oldukça deneyim sahibiydi, Arkestra'nın sound'u ise gittikçe soyutlaşıyordu. Afrika müziğine dair tüm perküsyon aletlerini grubun içerisine almıştı. 1961'de kısa bir süre grup Montreal'e gitti. Bu dönemlerde sabit elemanlar yalnızca Gillmore, Allen ve basçı Ronnie Boykins idi. Birkaç yıl içerisinde Sun Ra New York'un güçlü müzisyenlerini gruba dahil ederek daha da dikkat çekici olmaya başladı. Bu onun 60'lı yıllarda başlattığı free jazz devrimiydi. John Gillmore o yıllar için şöyle diyor; "New York'lu müzisyenleri

In some far off place
many light years in space
I'll build a world of abstract dreams
and wait for you...

grubuna dahil etmeye başladıkça, avantgarde türüne doğru bir yöneliş başlamıştı. "60'ların ortalarında, Sun Ra ve Arkestra henüz uzayın derinliklerini ziyaret etmemişlerdi. Müziklerinin hissettirdiği şeyler sanki başka bir dünyadan gelen sesler bütünüydü.

Değişik tınılar ve efektler müziğinde vazgeçilmez unsurlardı. Sun Ra ve grubu inanılmaz müzikler yapmaya başlamışlardı. Yazar Michael Shone'a göre "Sun Ra Afrika ruhunu en iyi yansıtan bir filazof idi. "Sun Ra'nın bu dönemdeki müziği düzensiz melodiler, çok sayıda nefesli enstrüman, polyritmik org ve synthesizer soloları, bol ve uyumsuz nota yığınlarıyla doluydu. Parçalar ve sololar inanılmaz bir şekilde uzatılıyordu. Parça değişik anahtarlardan bir çok kez çalınıyordu, aslında olmayan anahtarlar deneniyor ve buna da "uzay anahtarı" diyorlardı. Sun Ra değişik müzik yaptığı için pek çok tepki alıyor ve daha da boşlukta müzik yapmaya doğru yöneliyordu. Tüm bu dışlanmalara rağmen Sun Ra free jazz yapmayı amaçlıyordu. Eserleri ise gittikçe özgünleşiyordu.

Arkestra; Solar Myth Arkestra, Cosmo Jet Set Arkestra, Myth-Science Arkestra, Intergalactic Research Arkestra olarak da biliniyordu. Müzisyenlerin kazancı oldukça düşük olduğundan, başka gruplarda çalanlar vardı.

1968'lerin sonunda Sun Ra, Arkestra'yı Philedephia'ya taşıdı. Philedephia'ya gidişini ise şöyle anlatıyor, "Dünyayı kurtarmak için evrendeki en kötü noktaya gitmek zorundaydım ve en uygun yer ise ölülerin merkez üssü olan Philedephia idi. "O yıllarda vokalist ve aynı zamanda ünlü bir dansçı olan Julie Tyson Arkestra'ya katıldı. Sun Ra mesajını yalnızca müzikle değil yazdığı değişik şiirleriyle de yaymaya karar vermişti. Julie Tyson Arkestra'ya katıldığı andan itibaren ruhuyla ve stiliyle grubun yapısına tam bir uyum sağladı. Sun Ra'nın karmaşık ideolojisinin destekçisi oldu ve ona eşlik eden en yakın kişilerden biri olarak çalışmalarına devam ettiler. Julie Tyson sahnede Sun Ra'nın parçalarını söylerken kendini yeniden doğmuş gibi hissediyor ve çok mutlu oluyordu. Bu birkaç yıl içerisinde Sun Ra ve Arkestra bir çok kez California'ya gittiler.

1971'de Sun Ra Berkeley'de "The Black Man in Cosmos" adında bir kurs vermeye başladı. Bu kursa Oakland'da çok fazla nüfus olmasına rağmen tek tük bir katılım oldu. Derslerde "Egyptian of Dead", "İncil" ve hiyeroglif hakkında kitaplar okutuyor ve her dersin bir bölümünde klavye çalıyordu. Öğrencilerin karmaşık sorularına ya bir muamma ya da bir gülümseme ile cevap veriyor ve bu çalışmalardan hiç bir ücret talep etmiyordu. 70'lerde Sun Ra yaptığı çalışmalarla adını duyurmaya başladı. Ününün artması ona büyük bir özgüklük, geniş bir vizyon ve evrensel bir kabullenmişlik getirdi. Sun Ra ve 30 kişiden oluşan Arkestra özellikle Avrupa olmak üzere büyük turnelere çıkmaya başladılar. Grup hem ruhsal tatil hem de konser için Mısır'a bile gitti. Gillmore piramitlere yaptığı bu ziyaret için ;"Bu evrende edindiğim en büyük tecrübe idi ,her şeyi değerli kıldı ve bu gerçekten her şeye değer" diyor.

Birçok jazz müzisyeni gibi Sun Ra'da Amerika'da olduğundan çok Avrupa'da kabul gördü. Tüm bu başarıya rağmen Gillmore Arkestra'nın Avrupa turnelerinde kazandığı paranın cep harçlığından daha fazla olmadığını söylüyor. Yüzlerce müzisyen Arkestra sayesinde ünlü oldu, kimileri ise tek bir parça ile kaldı. Saksofon ustası John Gillmore gibi. Arkestra'nın içinde olmak zor bir yaşamı da beraberinde getiriyordu. Grup üyeleri Sun Ra'nın yoğun temposuna her zaman ayak uydurdular fakat asla çok para kazanamadılar. Grupta uyuşturucu, alkol, hatta kadınlar hep yasaklandılar; yalnızca saatlerce müzik yapmak vardı. Tüm bu yasaklara ve Sun Ra 'nın tuhaflıklarına rağmen Arkestra elemanlarının söyledikleri tek şey çok öğreniyor olduklarıydı.

John Gillmore'a sorduğumuzda; "O beni müziğin daha yüksek formlarıyla tanıştıran ilk kişi oldu; geçmişte Bird ve Monk'un yaptığı gibi. Sun Ra ise o adamların yaptığından daha anlamlı şeyler yapabileceğini ispat etti. Bunun farkına vardığımda ise şöyle dedim, tamam bu yapılanlar müzikte son nokta olmalı. Müzikte değil aynı zamanda felsefe ve hayat görüşümle ilgili herşeyi Sun Ra'dan ilk 9 ayda öğrendim. Tüm dünya görüşüm ve vizyonum değişti" diyor. 40 senelik müzik hayatı boyunca kendi firması olan Saturn Records ile 100 adet kayıt yaptı. Şu anda bunları müzik marketlerde bulmak ise çok zor. Çünkü bu çalışmaların çoğunu dinlediğinizde sanki ev yapımı profesyonel olmayan bir tad alıyorsunuz. Saturn Records'un diğer firmalardan pek çok farkı vardı. Sun Ra bu farkı yaratabilmek için çok uğraşmıştı. Philedephia'da "third streets jazz&rock"da Sun Ra'nın plaklarını satan Gordon şöyle diyor; 1956-57 ve 58'de yaptığı plaklar 1965'e kadar piyasaya çıkmadı, tüm bu çalışmalar 1965 ve sonrasında satılmaya başlandı. "Bir albümün oluşması ve daha sonra satışının olması için bir takım dönemler olmalıydı. Sun Ra'nın hemen hemen çoğu çalışmalarının adı, tarihi, dökümanları, logoları inanılmaz bir karmaşa içerisindeydi. Bazen bunları bilinçli olarak yaptığı söylentisi bile vardı. Sun Ra şöyle diyor; "Uzayın dışı mutluluğun olduğu yer. Ve orası özgür olacağınız yer! Yapacağınız hiçbir şeyin sınırı yok, tüm düşünceleriniz özgür ve tüm yaşamınız zaman harcamaya değer. Orası olması gereken yer. Space is the place..."

Sun Ra'nın kariyerindeki en tuhaf şey onun eksantrik felsefesiydi. Asla bu değişik ideolojisinden ödün vermedi. "Ben ruhların efendisiyim, havanın olmadığı, ışığın, sesin, yaşamın, ölümün olmadığı, hiçliğin olduğu yerda bulundum. Bu evrende 5 milyar insan yaşıyor, ben onlara muhteşem ya da üstün potansiyelleri anlatmak zorundayım" diyor. O birgün mü-

Gitar ve Bas Telleri

Jazz, Blues ve Rock için

İpeksi tuşe ve
çalma rahatlığı...
Olağanüstü tonalite ve
renklilik...
Tüm
büyük müzisyenlerce
tercih edilmekte.

Power Bass
Round Wound

Jazz
Electric Bass
Flat Wound

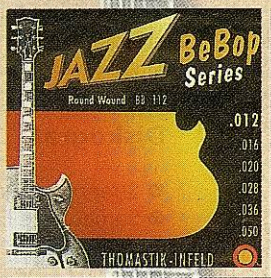

Jazz
Bebop Series
Round Wound

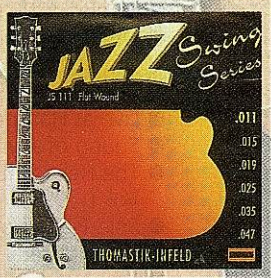

Jazz
Swing Series
Flat Wound

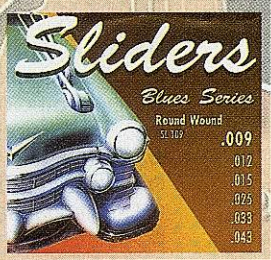

Sliders
Blues Series
Round Wound

Plectrum
Acoustic Series

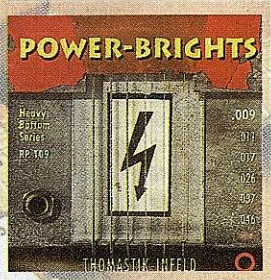

Power Brights
Heavy Bottom
Series

Techno Brights
Fusion Series

THOMASTIK-INFELD

Toptan Dağıtım : Kaya Sultan Sok. Cemal Bey Apt. 22/4 Kozyatağı İstanbul
Tel: (0216) 372 77 31 Faks: (0216) 416 94 45

İstanbul : Lale Plak, Galip Dede Cad. No:1 Tünel İstanbul
Tel-Faks: (0212) 293 77 39

Ankara : Mavi Müzik, Selanik Cad. 65/A Kızılay Ankara
Tel-Faks: (0312) 417 04 93

İzmir : Deta Tüketim Malları, Cumhuriyet Bulvarı 143/B Alsancak İzmir
Tel: (0232) 464 45 66 Faks: (0232) 464 45 67

zikte arabaların hatta füzelerin olacağını iddia ediyordu. Özellikle de onun müziğinde. O her zaman geçmişiyle ilgili şeyleri gözler önüne sermeyi reddetti. "That's his story, my story is a my-stery".

Yumuşak ve tek düze sesiyle müziğin Budha'sı oldu. İnsanlar ona Saturn'de doğma hekayesini anlattırmayı çok severlerdi. Anlattıkları, onlara gerçeklerden uzak şeyler olurdu ama, olay Sun Ra'nın doğruyu söyleyip söylememesi değil, kendi kabulü olan vizyonu göstermek, müziğiyle insanları gölgesinden çıkarmak istiyordu. O bir eğitimci, insanları aydınlatmak isteyen bir filazof idi. Sun Ra'nın mistizmi daha iyi bir dünyada daha iyi bir hayat anlayışına dayanır."Hiçliğin diğer tarafındaki bir başka yerde uzayda zamanın arasında tanrının ikamet ettiği yerdir. Bu tanrının ikameti onun mitleriyle birlikte sizin teokrasinize uymuyor. Onlar sihirli bir dünyada ikamet ediyorlar. Bu tanrılar size ölümsüzlüğü bile verebilirler".

Sun Ra jazz dünyasındaki eses akımları reddetmiş ve bu büyük jazz dünyasında pek önemsenmemiştir. Puristler onun tuhaflıklarından ve değişik dilinden dolayı dışlamışlar, kayda değer bulmamışlardır. Hatta bir çok jazz eleştirmeni onun tuhaflıklarını rahatsız edici bulmuştur. O, yumuşak görünümlü çekici ama boş, yüksek profilli, reklam kaygılarıyla kabul görmüş jazz misyonerlerine bir antitez olmuştur. Uzlaşmayı reddetmiş ve jazz dünyasında hep cult bir figür olmayı yeğlemiştir.

Gordon; "Sun Ra bir dahi idi ve olması gerektiği kadar popüler olamadı, oysa onun müziğini belki başka bir insan yapmış olsaydı çok daha ünlü olabilirdi" diyor. Hayatının sonlarına doğru Sun Ra bu ülkede kabul edilmişliğinin ve tanınmışlığının azlığından yakınmaya başladı. "Tam olarak kim olduğunu bilemediğim, müziğimi dışlayan bir kitle oldu. Bu belki hükümet bile olabilir" diyordu.

80'lerin sonu ve 90'ların başında Sun Ra ulusal olarak tanınmaya başladı. Alternatiy rock dünyası Sun Ra'dan oldukça etkilendi. Arkestra cumartesi geceleri Central Park'ta Sonic Youth ile jam sessionlar yapmaya başlamıştı. Daha sonraki dönemlerde Sun Ra Philedepha şehrinin "Liberty Bowl" ödülüne layık görüldü. Down Beat magazinde ilk Top Big Band listesinde yer aldı.

Ve ilk defa 1992'de Sun Ra ciddi bir rahatsızlıktan dolayı ana yurdu olan Birmingham'a geri döndü (kozmik bir kişi olan Sun Ra hastanede adresini sorduklarında Saturn dedi) 30 Mayıs 1993'te uzayın derinliklerindeki ruhların efendisi dünyayı terketti ve 80 yaşında öldü. Sun Ra'nın müziği geçmişte bir basamak idi ve kendiliğinden gelişti. Gelenekleri tekrar için değil müziği bir yerlere getirmek için kullandı ve müziğiyle daima dinleyicilere meydan okudu. Gordon; "Sun Ra'nın müziği için herhangi bir açıklamaya gerek yoktur. Bir kez durup ona aklınızı verin ve kendinizi ona verirseniz kendi kendini size ispat edecektir" diyor. Evrenin sırlarını aramamalısınız, onun müziğinin içinde Sun Ra'yı ve Arkestra'yı dinleyip kendinizi o müziğe bırakırsanız işte bazı sırlar belki çözülür.

O müziğinde kendine ait mantığı ve gizleri olan bir ütopik dünya yarattı. Canlı showları dini bir seramoni gibiydi dinleyici topluluğunu bu dünyanın dışındaki kaygılara davet etti.

Diskografi

- Strange Celestial Road 1998
- Somewhere Else 1998
- Calling Planet Earth 1998
- Space is The Place 1998
- Singles 1996 (2 CD Set)
- Outher a minute 1996
- Live in London 1996
- The Singles 1996
- Live at Hackney Empire 1995
- Sound of Joy 1994
- The Heliocentric Worlds of Sun Ra Vol 1 1994
- Solo Piano Vol 1 1994
- Hours After 1994
- Tribute to Stuff Smith 1994
- Nothing is 1994
- St.Louis Blues 1994
- Mayan Temples 1994
- Heliocentric Worlds Vol 2 1994
- Outher Spaceways Incorporated 1994
- Live at Pit -In 1994
- Sunrice in Different Dimensions 1994
- Fate In a Plesant Mood 1993
- Atlantis 1993
- Angels-Demons at Play/ The Nubians of Plutonia 1993
- Concert for the Comet Kouhoutek 1993
- Futurristic Sounds of Sun Ra 1993
- At the Village Vanguard 1993
- Other Planes of There 1992
- My Brother the Wind Vol 2 1992
- Destination Unknown 1992
- We Travel The Spaceways /Bad and Beautiful 1992
- Cosmic Tones /Art Forms of Demi 1992
- Planet Earth /Interstellar Low 1992
- Sound Sun Pleasure 1992
- Super-Sonic Jazz 1992
- Jazz in Silhouette 1992
- Holiday for soul Dance 1992
- Monorails and Satellites 1992
- Sun Song 1991
- Cosmic Equation 1990
- Sun Ra and His Year 200 Myth Science Arkestra 1990
- Live London 1990
- Blue Delight 1989
- Purple Night 1989
- Salute to Walt Disney 1989
- Cosmo omnibus Imaginable Illusion 1988
- A Night in East Berlin/ My Brothers the Wind and the Sun 1986
- Dancing Shadows 1984
- Other Worlds 1984
- The Sun Myth 1984
- Sun Ra Arkestra Meets Salam Rajad 1984
- Love in Outer Spaces 1983
- Of Mythic Worlds 1981
- Voice of the Eternal Tomorrow/ The Rose Hue Mansion of the Sun 1980
- Lanquidity 1978
- The Other side of the Sun 1978
- Sun Ra and Orkestra Live at Montreux 1978
- Visions 1978
- Sun Ra 1978
- Unity 1977
- Solo Piano Vol 2 1977
- Cosmos 1976
- Live in Montreux 1976
- A Ouiet Place in the Universe 1976
- Pathways to Unknown Worlds 1975
- Discipline 27-11 1974
- Astro-Black 1972
- Sun Ra Volumes One and Two 1972
- Pictures of Infinty 1971
- Continuation 1971
- It's after the end of the World 1970
- The Solar Myth Approach Vol 1 1970
- The Solar Myth Approach Vol 2 1970
- Fondation Maeght Nights Vol 1 1970
- Fondation Maeght Nights Vol 2 1970
- My Brother the Wind Vol 1 1969
- The Heliocentric Worlds of Sun Ra Vol 1 and 2 1965
- Heliocentric Worlds of Sun Ra Vol 3 1965
- Cosmic Tunes for Mental Thearpy / Art Forms of Dimensions Tomorrow 1963
- Secret of the Sun 1961
- When the Sun Come Out 1961
- Angels and Demons at Play / The Nubians of Plutonia 1960
- Planet Earth 1958
- Planet Earth /Interstellar Law 1958
- Jazz by Sun Ra 1956
- Super Sonic Sounds 1956
- Sun Ra visit Planet Earth / Intersteller Law Ways 1956
- Reflections in Blue 1955

Blues şarkılarında doğaüstü teması

Benan Dinçtürk
bdincturk@hotmail.com

Texaslı bir blues adamının bir şarkısına atfen "cahil olduğunu bilen (itiraf eden) adamın sert şiiri" demiştir Paul Oliver (Oliver, 1990). Bu belki, de blues müziğini toplumsal oluşum koşulları açısından en iyi değerlendiren tanımlardan biridir. Blues insanının geldiği koşullar, uzun süren kölelik süreci, büyük mücadeleler sonrasında kazanılan özgürlüklerin kullanımı, eğitimde fırsat eşitliğinin olmayışı gibi nedenlerle en temel eğitimi bile alamamış bu insanların batıl inançlara yönelmesi ve bazı olayları bunlarla açıklamaya çalışmasının şaşırtıcı olduğu söylenemez (Dinçtürk, 1999a, 2000). Kontrol edemedikleri birçok olayın kurbanı olan, hiç eğitim almamış bu kişiler, yakınlarının aniden hastalanıp ölmeleri gibi başlarına gelen üzücü bazı olaylar ve bunların sonuçları arasında mantıksız bazı bağlantılar kurarak, düşünce dünyalarını rahatlatmaya çalışırlar (Oliver, 1990) Şarkıların konuları, öznenin bu konuları ele alışı ve yorumlama biçimi de (çoğunlukla şarkıyı yazan ve yorumlayan kişi aynıdır) bu toplumsal konumu ve eğitimsizliği yansıtır.

Daha önceki yazılarımda vurguladığım önemli bir konu siyah kültür içinde kilisenin önemi ve politik örgütlenmenin merkezi olduğuydu (Dinçtürk, 1999a, 2000). Bunun nedeni siyahların beyazlardan uzak toplanabildiği tek yerin kilise olmasıydı. Özgürlüğe kavuşma gibi kural yıkıcı bir ülkünün din gibi katı kuralları olan bir yapı içerisinde örgütlenmesi gibi paradoksal bir durum ise herhalde, ancak bu koşullarda meydana gelebilirdi. Blues müziği kilise müziğinden ortaya çıkmasına karşın kilise tarafından reddedilmiş, blues din çevrelerince şeytanın müziği olarak aşağılanmıştır. Doğaüstü temasını incelerken din-blues karşıtlığı kadar din-büyü karşıtlığını ancak üçünün birbiriyle ilintilerini de gözönünde bulundurmak ve 1800'lerin sonu ve 1900'lü yılların başlarında söylenen blues şarkılarındaki doğaüstü güçler inancına ve ifadesine bakarken arka plandaki bu koşulları bilerek yaklaşmak gerekir.

Geleceğin belirsizliği ve bilinmeyene olan merak, Son House ve Charley Patton döneminin blues müzisyenlerinden Willie Brown tarafından yazılmış bir blues şarkısında kendini gösterir:

"Geçmişimden haberim yok, geleceğimi bilmiyorum
Her dakikamı son dakikammış gibi yaşıyorum"

Afrika kültüründe *voodoo* geleneği

Voodoo veya *voudon* olarak bilinen sihir/büyü/din üçlemesi içinde ele alınabilecek baskın bir inanışın izleri bugünkü Afrikan-Amerikan toplumunda süregelmektedir. Afrika büyü geleneğinin Yeni Dünya'da ve özellikle Batı Hint Adaları'nda, Küba'da ve Trinidad'da yaygın olarak uygulamalarına halen rastlanmaktadır. *Voodoo* hikayeleri sözel kültür içinde de önemli bir yer tutar ve nesilden nesile aktarılır. Özellikle Haiti'den Lousianna'ya getirilen kölelerde *voodoo* (*hoodoo* da denilir) dini ve ayinleri yaygın olarak görülürdü. Bu büyüleri yapan kişilere kök doktorları (*root doctors*) adı verilirdi. Hala New Orleans'da her yıl düzenlenen *Mardi Gras* şenlikleri bu inanışlar üzerine kurulmuştur.

Big Boy Crudup bir şarkısında sevgilisine büyü yapması için Lousianna'ya gidip bir *voodoo* ustasından yardım isteyeceğini söyler; Joshua Johson'ın bir şarkısında ise bu konuda bir çingeneyle yapılan konuşmaya yer verilir. Alabamalı Barefoot Bill'in de *voodoo* büyülerinden sözeden şarkıları vardır.

Blues şarkılarında sıklıkla duyduğumuz *mojo* sözcüğü de batıl bir inanışla ilgilidir. *Mojo hand,* pazen gibi yumuşak bir kumaştan yapılmış, bir veya iki yerinden iğneyle delinmiş bu güzel kokulu keseciklere verilen addır. Bunlar Lousianna'da büyülü cisimler satan kök doktorlarından satın alınırdı. Mojosu olanın kumarda kazanacağına kesin gözüyle bakılırdı. Mojoların beğenilen insanı elde etmek için de işe yaradığı da söylenirdi (Palmer, 1981). Queen *of spades* şarkısında, Robert Johnson sevgilisinin bir *mojo*'su olduğunu ve bunu onun aleyhine kullandığını söyler.

Diğer bir batıl inanç ise her kişinin şanslı numarası olduğu idi. Şanslı numaranın bulunması için tablolar satılırdı. Bunları Ollie Shepherd'ın *Numbers Blues* şarkısında görmemiz mümkün:

"Aşağıdaki büroya gidip bir sayılar kitabı alacağım

Robert Johnson

Eğer sayıyı bulmayı başarırsam evime parayla döneceğim"

Siyah kültürde siyaha karşı geliştirilen yabancılaşma

Siyah gelenek içinde siyah cisimlerin ve canlıların uğursuz kabul edilmesi ise şaşırtıcıdır. Bir toplumun kendine yabancılaştırılmasının en acı örneklerinden biridir bu. Bir siyah kilise rahibi de zenci küçük kızların zenci *Barbie* bebeklerden çok beyazlara yöneldiğini ve firmanın satış oranlarının da bunu doğruladığını üzülerek anlatmıştır.

İnanışa göre siyah kelebek görmek kötüye alamettir. Aynı şekilde siyah kedi pekçok kültüre özgü batıl inançlarda uğursuzluk simgesidir. Düşlerde suyun siyah bir renkte akıyor görülmesi ise kötü olayların başlangıcını haber veren bir belirti olarak algılanır. Maalesef bu inandırılış günümüzde de süregelmektedir. İşte bu durumun Ma Rainey şarkısına şu şekilde yansımıştır:

"Kapımın eşiğinde siyah bir kedi, bir diğeri ise penceremde
Eğer bir siyah kedi yolumdan geçmiyorsa, bir diğeri mutlaka geçecektir
Dün akşam bir baykuş geldi oturdu kapımın önüne
İçimden bir ses erkeğimi bir daha hiç göremeyeceğimi söylüyor"

Kuşun alacakaranlıkta veya geceyarısı ötüşünün birinin ölümünü haber verdiği, bir tavşanın patikadan sıçramasının uğursuzluğu, bir farenin bir insana doğru koşmasının uğur ge-

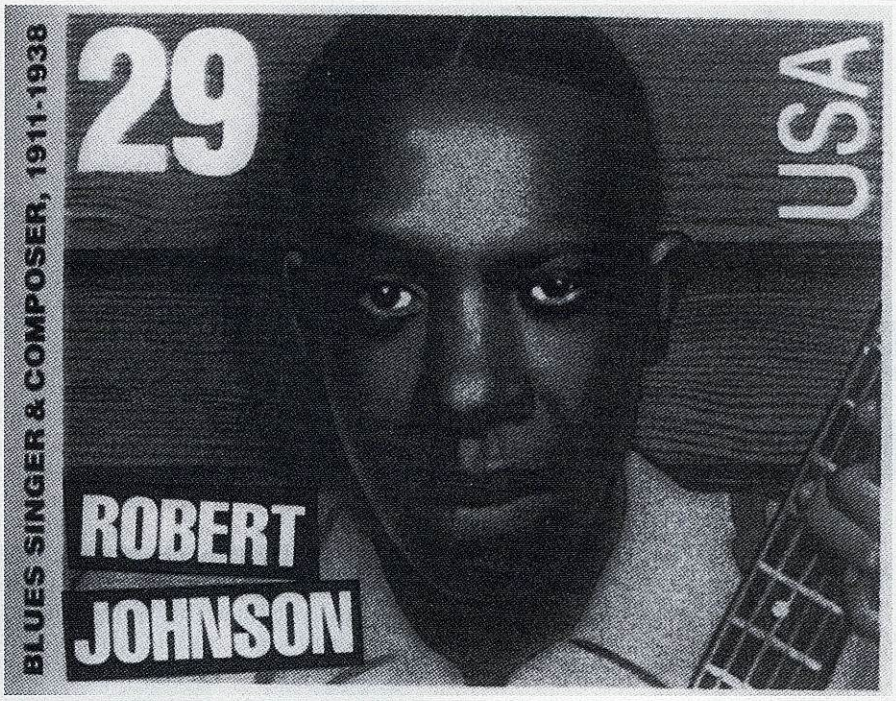

tirdiği inancı vardır. Ida Cox da bir şarkısında "neden insanlar böyle işaretlere inanırlar" diye sorarak, bu inançlardan sözeder. Bu belki blues geleneğinde ve geleneksel yaşam içinde geçen bu inançlara getirilen bir eleştiridir.

Birbirinden bağımsız olan pekçok davranış arasında da tuhaf bağlantılar kurulduğu görülür. Elizabeth Smith'in şarkılarında bunlar belirgin olarak karşımıza çıkar:

"Ayağımı mutfak kapısına çarptım
Artık tavuklarım yumurtlamıyor
Kilisede on üçüncü sıraya oturdum
Eve döndüğümde ev sahibim evden çıkmam gerektiğini söyledi
Aslında gözyaşı dökmemin bir anlamı yok
Bu uğursuzluğun yedi yıl peşimi bırakacağı yok".

Blues şarkılarına yansıyan bu batıl inançları sadece Afrika geleneklerine bağlamak yanlış olur. Sözü edilen inançlar pek çok batılı ve gelişmiş olarak kabul edilen toplumda da yaygın olarak bulunmaktadır. Bunların inanç olmaktan çok, bazı geleneklerin nesilden nesile taşınması yoluyla korunduğunu söylemek daha doğru olur.

Robert Johnson'ın şarkılarında doğaüstü güçler

Robert Johnson blues'da doğaüstü güçlerden şarkılarında en çok sözeden müzisyen olmuştur. Robert Johnson'ın doğaüstü güçlerle olan bağlantısıyla ilgili çok şey söylenmiştir. Bu söylentilerden en çok anlatılanı Robert Johnson'ın bir dörtyol ağzında şeytanla bir anlaşma yaptığına dairdir (Dinçtürk, 1999a, 1999b). Onun şarkılarına yansıyan doğaüstü güçler, onların etkileri ve yaşadığı korkular üzerine söyledikleri kayıtlı yirmi dokuz şarkısı ele alınarak değerlendirilmiştir (Evans, 1996).

Kind-hearted woman şarkısındaki ince bir kalbi olan kadın, bir yandan "kötü" işlerle de uğraşır ve erkeğin "kendisi" olmasını engeller. Bu şarkıdaki çelişki belki de erkeklerin yıllardır sevgililerinin değişkenliğini vurgulamalarıyla ilgili tatlı bir retoriktir. Şarkıdaki *studies evil* söyleyişi de gizli planları ve büyücülüğü imler. Cahil kalmış veya bırakılmış kültürlerde, büyücülük çoğunlukla kişinin ruh haline yöneltilen bir eylemdir. Büyünün korku, aklın karışması, kavga, felç, iştah kaybı, hastalık ve hatta ölüm gibi sonuçlara götürebileceğine inanılır. İşte bütün bunlar Robert Johnson'ın şarkısındaki ince fakat kötü kalpli kadının işidir. Oldukça popüler başka bir şarkısı *Sweet home Chicago*'da ise arkadaşına şöyle seslenir: "Eğer buralarda kalacaksan arkadaş, işin içine pek çok numara (*trick*) gireceğini bil!" *Rambling on my mind* şarkısında ise Johnson'ın kafasında geçen kötü şeyler ("mean things") şarkıda sözü edilen o 'küçük kızla' ilgili gibidir. *When you got a good friend* şarkısında kız arkadaşına kötü davrandığını, fakat neden böyle yaptığını anlamadığını söyler (Evans, 1996a). Ona göre bu davranış değişikliğinin nedeni ona yapılan büyüdür.

"Blues bir insan gibi yürüyor"

Blues'un kişileştirilmesi de Johnson'ın şarkılarında sıkça rastlanan bir özelliktir. "Başka bir adam sevgilimi aldı, blues ise beni" derken blues'dan gerçeküstü bir güç veya varlıkmışçasına sözeder. *Preaching blues* şarkısında ise sabahleyin uyandığında blues'un bir insan gibi yürüdüğünü söyler. Blues Johnson'ı 'başaşağı eder'. Fakat blues ona 'seyahate devam zavallı çocuk, geri dönemezsin' der ve yine bu sözlerle güç kazanır. Gerçekten de Robert Johnson kısa yaşamının geri kalan kısmında da gezmeye devam eder (Evans, 1996b).

Blues şarkılarında kullanılan şeytan figürü Eski Afrika dinlerindeki doğaüstü *voodoo* inanışlarının Hristiyanlaştırılması olarak kabul edilebilir (Evans, 1996b). Robert Johnson'ın sözettiği şeytan Amerikan folk geleneğinden alınan bir figürdür. Fakat büyücülük tarzları Afrika geleneklerindekilere benzer. Bu anlamda Afrika, Kızılderili ve Avrupa kültürleri öylesine karışmıştır ki Amerika geleneklerinden ayırdedilmesi biraz güçtür. Evans'a göre şarkı yazarı (burada Johnson) şeytan tarafından ele geçirilmiş ve Tanrı tarafından unutulmuş, terkedilmiştir (Evans, 1996b). Robert Johnson büyücülük yapar ama daha çok büyücülüğün kurbanı olarak anlatır kendini. Bu onu giderek zayıflatmış, şeytanın gücü karşısında zayıf düşürmüştür.

Dörtyol ağzında şeytanla anlaşma yaptığı söylenen Robert Johnson *Crossroads* şarkısında böyle bir anlaşmadan sözetmez. Şarkının ilk dizeleri alacakaranlıkta bir dörtyol ağzında otostop yapmaya çalışan bir adamı anlatır. Johnson Tanrı'dan merhamet dileyerek ona yoldan geçen bir araba göndermesini diler ve kendini 'derine çekiliyormuş' gibi hissettiğini söyler. Kullanılan *sinking down* ifadesi adeta bir bataklık içine çekildiği ve boğulduğu duygusunu verir. Johnson özellikle blues şarkıcısı arkadaşı Willie Brown'ın hissettiklerini bilmesini ister. Bu şarkıda şeytanın adı hiç geçmez. Ancak karanlığa dönen bir gecede, in ve cinin top oynadığı bir bir dörtyol ağzında yaklaşmakta olan geceden korkan bir insanın duygularının ifadesidir *Crossroads Blues.* Aslında Johnson şarkıda değil şeytanla bir anlaşma yapmak, o gece ortalarda dolaşabilecek doğaüstü bir varlıktan korkuyla kaçmaya çalışmaktadır.

Robert Johnson tarafından da yorumlanan Son House'ın *Walking Blues* şarkısında blues'un hissettiği en korkunç duygu olduğunu belirtir. Eski bir rahip olan Son House blues'un bir 'duygu' olmakla da kalmayıp yürüyen ve konuşan doğaüstü bir varlık olduğunu söyler.

"Kapımın kolu kendiliğinden dönüyor"

Phonograph blues adli şarkısında Robert Johnson yine kendisine büyü yapılmasıyla ilgili bazı göndermelerde bulunur, "çözülene dek hiç bir şey yapamadım" der. Büyücülükten en belirgin olarak sözeden şarkısı *"Stones in my passway"* (Yolumda taşlar var)'dır. Gece karanlığında yolu görememektedir. Kalbindeki ağrılar nedeniyle iştahını da yitirmiştir. Sevdiği kadın artık ona hiç bir şey ifade etmez. Büyüyü yapan insana yönelir ve ona ne yapmaya çalıştığını sorar (Evans, 1996c).

Hem Afrika, hem Avrupa, hem de Orta Doğu kültürlerinde yola bir şeyler serpiştirmek bir büyü şekli olarak geçer. *Hellhound on my trail* şarkısında da yola bir toz serpiştirildiğinden ve kafasının karıştığından sözeder.

Diğer bazı şarkılarda ise Robert Johnson kendisini tamamen içkiye vermiştir. *Preaching Blues*'da blues'u uzaklaştırmak için içtiğini söyler. *Malted Milk* te ise sarhoşluğu nedeniyle hayalet görmeye başlar. Kapısının kolu kendiliğinden dönmeye başlar, yatağının çevresinde hayaletler dolaşır. *Drunken Hearted Man* (Sarhoş adam) da ise bütün bunlara günahkarlığının sebep olduğunu söyler. Bir diğer şarkıda *(Me and the devil blues)* şeytanla arkadaş olmuş, yanyana yürümektedirler. Bu sefer dostturlar. *Hellhound on my trail* şarkısında ise cehennemi tazıları denen köpek benzeri yaratıklardan sözedilir ve bunlar şeytanın temsilcisi olarak yansıtılır. Johnson sadece büyü yapan kız arkadaşları tarafından değil, bu canavarlar tarafından da kovalanır. Bir şarkısında da öldükten sonra da ruhunun bir *Greyhound* otobüsüne binip gideceğini söyler (Evans, 1996c). Burada da cehennem tazılarına bir gönderme yapar. (*Greyhound* Amerika'daki en yaygın otobüs şirketinin adıdır. Bu gri tazı anlamına gelir. Yani *Greyhound*'a binmek aslında günlük yaşamda bir otobüs yolculuğunu anlatır. Ancak Robert Johnson'ın bu şarkısında ölüm için kullanılan bir metafordur.

Robert Johnson bu temaları müziğinde bu kadar açık olarak işleyen tek blues sanatçısıdır. Onu izleyen blues sanatçılarında bu temalar giderek azalmıştır. Bu belki de eğitimin biraz daha yaygınlaşabilmesiyle gerçekleşen kültürel bilinçlenme ve bu inanışların azalmasıyla da bağlantılıdır.

Bir gün yolunuz Mississippi'ye düşerse alacakaranlıkta bu boş kasaba yollarında şöyle bir dolaşın. O zaman Robert Johnson'ın duygularını çok daha iyi anlarsınız. Blues yolculuğumun ikinci akşamında Natchez Mississippi'de konaklamaya karar vermiştim. New Orleans ve Baton Rouge üzerinden Natchez'e ulaştığımda kasabada yapılan büyük bir toplantı nedeniyle otellerde tek bir boş oda kalmadığını öğrendim. Natchez-Vicksburg arasındaki seksen milden fazla olan bu bomboş yolda tek başıma, kararan havada yol alırken ve arabamın benzin göstergesi giderek alt sınıra yaklaşırken hafif bir ışık gördüm ve bunun yoldaki küçük bir köyün benzincisi olduğunu anladım. Arabamı pompanın yanına çektiğimde dükkandaki bütün güzel siyah yüzler bana çevrilmişti. Tanrı'nın unuttuğu bu Mississippi köyüne akşamın bu saatinde gelen bu beyaz yabancı da kimdi? Dükkanın içine girdiğimde çok sıcak bir merhabayla karşılaştım. Vicksburg'a ne kadar yolum kaldığını sorduğumda aldığım yanıt beni rahatlattı. Plastik bardakta sıcak bir kahve ve sıcak insan yüzleri beni rahatlatmıştı. Yoluma devam ettim. On dakika sonra Vicksburg'ün ışıklarını görünce rahat bir soluk aldığımı hatırlıyorum. Robert Johnson ise bir yerlerden beni izliyor, ertesi gün o ünlü dört yol ağzına (*Crossroads*) ulaşacak bu yabancının haline için için gülüyor olmalıydı.

Kaynakça

Dinçtürk, Benan (1999a) Blues: Tutsaklığın, aşkın, ayrılığın öyküsü, Jazz Dergisi, Sayı 14, s.65-68, Boyut Yayıncılık

Dinçtürk, Benan (1999b) New Orleans'tan Mississippi'ye Blues Yolu, Jazz Dergisi, Sayı 15, s.68-72, Boyut Yayıncılık

Dinçtürk, Benan (2000) Dinsel kökenli köle şarkıları, Jazz Dergisi, Sayı 17, s. 65-68, Boyut Yayıncılık

Evans, David (1996a) Robert Johson and the supernatural, The pact with the devil, Part I, Blues Revue, 21, s. 12-13, Straight Up, Inc.

Evans, David (1996b) Robert Johson and the supernatural, Part II, Blues Revue, 22, s. 12-13, Straight Up, Inc.

Evans, David (1996c) Robert Johson and the supernatural, Part III, Blues Revue, 23, s. 12-13, Straight Up, Inc.

Oliver, Paul (1990) Blues fell this morning: Meaning of the blues, Cambridge University Press

Palmer, Robert (1981) Deep Blues, Penguin Books

SALTANAT JAZZ PUB

SPONSOR: **KAVAKLIDERE ŞARAPLARI A.Ş.**

Sultanahmet Jazz Geceleri

(31 MART - 1 MAYIS)

Pazar Hariç Hergün LIVE MUSIC (Saat: 22.00'de)

PAZARTESİ	NEŞET RUACAN QUARTET
SALI	SİBEL KÖSE QUARTET
ÇARŞAMBA	EMİN FINDIKOĞLU - FEYZA EREN GROUP
	MOE JOE CHICAGO BLUES BAND
PERŞEMBE	SİBEL KÖSE QUARTET
CUMA	EMİN FINDIKOĞLU - FEYZA EREN GROUP
	MOE JOE CHICAGO BLUES BAND
CUMARTESİ	ÖNDER FOCAN QUARTET
	MOE JOE CHICAGO BLUES BAND

"SALTANAT" JAZZ PUB RESTAURANT
TÜRK - İTALYAN - UZAKDOĞU MUTFAĞI

GİRİŞ SERBEST
(YEMEKLİ veya YEMEKSİZ)

JAZZ KULÜP MÜZİK MANAGER: **ERAY ÇAVDARLI**
SENIOR MANAGER: **GÜRSEL KOÇHAN**

Divanyolu Caddesi, Hacı Tahsin Bey Sk. No. 11 Sultanahmet - İstanbul
(Sultanahmet Tramvay Durağı Karşısı) Tel.: 0212. 512 54 82 Fax: 0212 528 47 55

TÜM KREDİ KARTLARI GEÇERLİDİR.

Big Band Anıları

Ellington Fargo'da

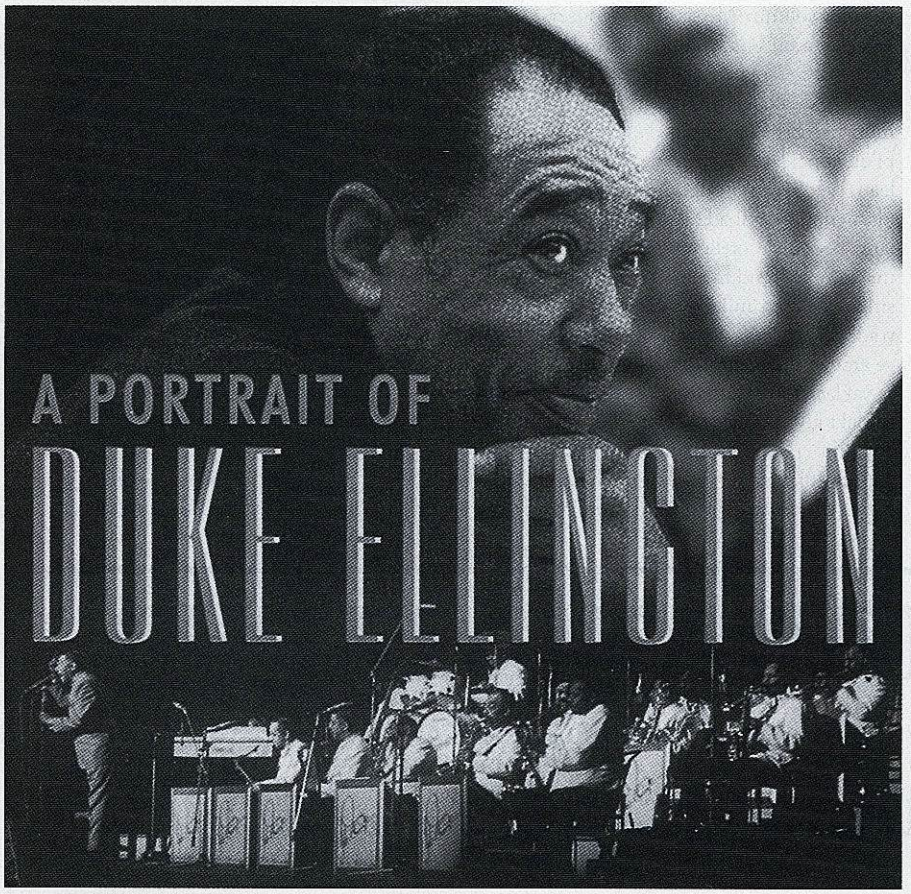

Orhan Argun
Orhanargun@hotmail.com

Geçen yıl Duke Ellington'un 100. doğum yıldönümünü kutladık, onu andık. Ünlü Amerikan jazz dergisi Down Beat, geçen Nisan sayısında Duke'un 1940 orkestrasını, North Dakota Eyaletinin Fargo şehrinde bir dans salonundaki konserinden söz eden bir yazı yayımlamıştı. Aynı derginin son sayısında ise bu kayıtlardan yani o gece plağa alınan kayıtlardan oluşan CD'nin, dergi yazarlarından 5 yıldız aldığı da yazıldı. Bu nedenlerle, dört beş yıldır dinlemekte olduğum bu CD'deki yapıtları size anlatmak istedim. Ayrıca, Jazz dergisinin Nisan sayılarında big band müziğinin en büyük ismini hatırlamayı bir gelenek haline getirebilir miyiz diye düşündüğüm de oluyor. İşte bu düşüncelerle 7 Kasım 1940 gecesine kısa bir gezi yapalım diyorum.

O gece Ellington topluluğu Fargo şehrinin Crystal Ballroom adlı dans salonunda müzikseverlerle buluştu. Yerel radyo da bu fırsatı iyi değerlendirip konserin 25 dakikalık bir bölümünü naklen yayımladı. Radyonun iki elemanı Jack Towers ve Dick Burris, Ellington'a bir özel istek ilettiler; Geceyi bütünü ile kayda alabilirler miydi? Şefin cevabı kısa oldu; "Tabii, ama neden bu geceyi seçtiniz, trompetlerimiz kötü durumda!"

Duke'un kasdettiği şuydu; üç dört gün önce Goodman'a transfer olan Cootie Williams'ın yerine adı sanı duyulmamış Ray Nance gelmişti ve bu onun orkestra ile herhalde ilk çalması (hem de dinleyiciler karşısında) olacaktı. Özellikle, plunger surdini ile yaptığı sololarla şefin büyük beğenisini kazanmış Cootie'nin ayrılığı Duke'u düşündürüyordu. Sırası gelmişken belirteyim ki, hem solo yapmak hem de plunger surdini, senkronik biçimde aletin (trompet veya trombon) ağzına kapayıp açmak kolay bir iş değildi. O yıllarda Amerika'da 100 tane birinci sınıf trompet solisti varsa, bunların ancak 10'u iyi bir plunger müzisyeni olabilirdi. Cootie'nin partisyonlarını, buna book deniyor sanırım, tabii Ray üstlenmişti. Ama Duke sololarını üç trompetçiye dağıttı ve bazılarını tümüyle iptal etti, sanıyorum. Hiç değilse ilk aylarda. Ray zamanla çok iyi bir trompetçi olduğunu kanıtladı.

Evet, radyonun elemanları kayıt cihazını orkestranın önüne, piyanonun yanına yerleştirdiler, mikrofon ve kablo bağlantılarını yaptılar ve kayıt başladı. İlk parça sanıyorum bir ısınma parçası ve herhangi bir özelliği yok. Hemen arkasından ise bir başyapıt geliyor: The Mooche. Değişik bir düzenleme var ve üstün nitelikte sololar. Stewart (clt), Hardwick (as), Nanton (plunger tb) ve Bigard (clt). Bundan sonraki parçayı, The Sheik of Araby, Ellington'dan ilk kez dinliyorum. Çok değişik bir düzenleme var, sanki bir başka orkestra çalıyor. Brass ve sax bölümleri sesi aralarında döndürüyorlar adeta. Solistler Brown (tb), Webster (ts) ve Stewart. Bu arada Brown'un solosu sırasında övgü çığlıkları duyuyoruz. Genellikle sololar, bazen de bölüm pasajları sırasında, diğer müzisyenler ve başta lider bağırarak bu şenliğe katılır. Çok sevdiğim dinamiklerden biridir bu. İşte Brown'un solosu sırasında duyduğumuz bu çığlık, ki ben yazıda buna nara diyeceğim, her

ne kadar uymasa da sanıyorum Ray Nance'den geliyor, onun sesine çok benziyor.

Sıra radyo nakline geliyor ve spiker eleman mikrofona geçip orkestrayı sunuyor. Bu sırada o günlerdeki radyo nakillerine Duke'un açış parçası olarak çaldığı Sepia Panorama'yı dinliyoruz. Cootie'nin açık trompet partisyonunu Ray aynen tekrar ettiği gibi, gene selefinin yaptığı gibi plunger'ı kullanıp growl denilen bir efekti yerine getiriyor. Ne ondan, ne de bir başkasından bu growl denilen şeyi beğenmiyorum, doğrusunu isterseniz. Bana at kişnemesi gibi geliyor. İlk parçamız coşkulu bir başyapıt: Ko Ko. Duke gene bir aranjman değişikliği yapmış. Önceki stüdyo kaydında intro'yu sadece Juan Tizol (vtb) çalarken bu gece diğer iki trombon da kendisine katılıyor ve bölümden çok güçlü bir ses alıyoruz. Hemen arkasından Nanton plunger'ı alıp o etkileyici sololarından birini sunuyor bize. Basçı Blanton da stüdyo kaydından farklı ve çok daha güzel olarak sololarını icra ediyor. Parça biter bitmez, sanki platform dönüyor ve bir dans orkestrası ile karşılaşıyoruz. There Shall Be No Night adlı ballad'ı çok güzel seslendiriyor orkestra. Biraz önceki big band jazz'ı çalan o değilmiş gibi. Webster'ın solosu çok romantik. Vokalde bence Ellington'un en iyisi Herb Jeffries var. Greer'in davul vuruşları da hassas. Sanırım bu parça çalınırken sadece salondakiler değil radyo başında dinleyenler de dans etmişlerdir.

Bundan sonra gelen gelen parça Jimmie Lunceford stilinde, The Pussy Willow. Orta tempoda, swing dolu bir performans dinliyoruz. Brass bölümü, derby sürdinlerini açıp kapayarak sax bölümüne cevap yetiştiriyor ve Ray Nance'den birinci kalite bir açık trompet solosu işitiyoruz. Sanıyorum Ellington'un endişeleri bitiyor, Ray'in plunger sürdini hariç, Cootie'yi, aratmayacağını düşünüyor. Sonra Hodges'in ilk solosu geliyor, orkestra riff'leri başlıyor, sesler gittikçe azalıyor, Bigard'ın ilginç klarinet girişleri var. Ses iyice duyulmaz hale geldiğinde Duke'un "şimdi" komutunu duyuyoruz ve orkestra kreşendo ile bu başyapıtı bitiriyor. Sonraki Chatterbox adlı parçayı swing'ine ve yıldız solistlerine rağmen sevemedim şimdiye kadar. Belki bir süre sonra fikrim değişir. Her zamanki gibi, liderin özel piyano intro'su sırada Mood Indigo olduğunu anlatıyor. Daha önce de yazdığım gibi, klarinet ve sürdinli olarak trompet ve trombon mikrofon başına gelirler ve parçayı çalarlar. Ancak bu performansda trombonu duyuyorum. Ara melodiyi Ellington'dan dinliyoruz. Sax bölümü görkemli stilinde yapıtı sona erdiriyor. Liderin piyanosu bu kez bir başka başyapıtın gelmekte olduğunu gösteriyor. Harlem Airshaft. Sax ve brass bölümlerinin karşılıklı pasajları sırasında Ray'den bir nara geliyor. Nanton'un ve Rex'in soloları çok iyi, keza Bigard'ın. Ancak sıra plunger surdin ile trompetin solosuna gelince, Rex burada Cootie'yi aratıyor. Radyo naklinin son parçasını vokalist Ivie Anderson'dan dinliyoruz. Türkiye'de de bilinen eski bir şarkı, The Ferryboat Serenade. Belki de Avrupa'dan bütün dünyaya yayılan bir şarkı bu. Orkestra geri planda şahane bir Warm Valley çalarken spiker "That's all there is and there goes the Duke" diyor ve radyo başında olanlar büyük bir hüzne bürünüyorlar.

Ray Nance

Gecenin geri kalan kısmında parçaların sunumunu Duke yapıyor. Ancak birçok halde, çalacakları parçayı söylemesine gerek yok. Piyanosu ile girişler yapıyor ve komutu ile orkestra başlıyor. İlk parçamız Stompy Jones. Carney gecenin ilk bariton sax solosunu yapıyor. Brown'ın açık trombon solosu sırasında Ray'den bir nara daha. Orkestra pasajları da üstün kalitede. Sonra, kızılderili bir genç kızla tanışıyoruz. Chloe. Billy Strayhorn'un ilk düzenlemelerinden biri. Yıldız solistler görevlerini yapıyorlar. Benim aklımda bir başka Chloe var, umarım ileride yazarım. Sırada, ancak beş altı yıl önce keşfedebildiğim bir başyapıt var. Bojangles. Çok değişik bir aranjmanı var. Sax bölümünün cümlelerine trombonların cevabı gene Ray'in narasına neden oluyor. Ortalarda, bir dizi yıldız solistden sonra, Bigard klarineti ile hem sax'lara hem de trompetlere katılıp görkemli bir dinamizm sergiliyor. Duke sıradaki parçayı anons ediyor: On the air ve ilginç piyanosu ile başlıyor, bir süre sonra Blanton'a "şimdi" diyor ve bir müzik şöleni ile karşı karşıya olduğumuzu anlıyoruz. Hodges, Rex, Blanton ve Bigard sololarını duyuyoruz. Parçanın sonlarındaki orkestra bölümleri bu kez Duke'u coşturuyor ve ondan bir iki nara işitiyoruz. Kuşkusuz bir başyapıt. Beş dakikadan fazla süren The Sidewalks of New York, Duke'un piyano figürleri ile başlıyor, bunlar bir dakikadan fazla sürüyor. Bu arada Hodges'in de sax provaları yaptığını duyuyoruz. Duke adamlarına sözler söylüyor ve "now" komutu ile Nanton şenliği başlatıyor. Blanton gecenin en iyi sololarını burada yapıyor. Rex'in harmon surdinli solosu çok iyi. Sıradaki The Flaming Sword latin havasında, gene uzunca bir piyano girişinden sonra bu kez Duke'un "start" komutu ile ve Tizol'ün valf trombonu ile başlıyor, arkasından Nanton ve plunger trombonu geliyor. Üstün kalitede bir yapıt. Parça sona erdikten sonra Duke mikrofonu alıyor ve bundan sonra orkestra üyelerini sunacağını söylüyor ve Hodges ile başlıyor: Never No Lament. Bildiğimizden biraz daha ağır tempoya rağmen swing'inden hiçbir şey kaybetmemiş. Hodges kadar Brown'un açık trombon solosu görkemli. Stüdyo kaydındaki Cootie'nin solosu ise iptal edilmiş. Duke, "ödül kazanmış, birlikte yaptığımız bir beste" diyerek

Caravan'ı anons ediyor ve Tizol'u mikrofona çağırıyor. Tizol'den sonra Bigard'dan güzel bir klarinet solosu ve daha sonra da sürpriz bir plunger trompet solo. Orkestradan ayrıldığını bilmesek Cootie diyebileceğimiz güzellikte bir solo. Duke, Clarinet Lament'i ve Bigard'ı anons ediyor. Wha-wha trombonlar eşliğinde Bigard low register solo yapıyor. Birinci CD'nin sonu bu.

İkinci CD, Carney (bs), ile açılıyor; Slap Happy. Sonny parçaya swing katmak için elinden geleni yapıyor, Nanton'dan nefis bir solo var. Sonuçtan Duke çok memnun görünüyor. Sepia Panorama'nın tam versiyonunu dinliyoruz. Blanton ve Webster'dan güzel sololar işitiyoruz. Sıradaki Boy Meets Horn'a gelince, kanımca hiçbir özelliği olmayan, giderek sıkıcı bir parça. Sanırım başroldeki Rex'in bestesi. Kornetinden müzikal olmayan sesler duyuyoruz.

Teknik olarak kornetini konuşturuyor olabilir fakat ne swing var, ne de müzik. Buna rağmen oldukça alkış alıyor dinleyicilerden. Her orkestranın repertuarında bunun gibi yapıtlar olabilir. Sıradaki üç parça bir medley halinde sunuluyor ve müzikseverler doya doya Ivie Anderson'u dinliyorlar. Ancak bunların sonuncusunda, Five O'Clock Wistle, bir düdük sesi geliyor ki, bu da müzikal değil. Tren düdüğü olsaydı iş değişirdi! Anderson'ın vokallerinden sonra kısa parçalar var, Herb Jeffries'in vokalleri var. Ancak teknik nedenlerle bunları iyi duyamıyoruz ve tam değiller zaten. Duke Rockin' In Rhythm adlı ünlü yapıtına çok güzel başlıyor. Rex swing'li sololar yapıyor. Tempo çok uygun. Bigard'ı duyuyoruz. Nanton'un bildiğimiz solosu var. Parça kreşendo ile bitiyor. Duke, gene ödül kazanan parçamız diyerek Sophisticated Lady'yi ve Hardwick ile Brown'u anons ediyor. Bir orkestrada iki üstün yıldız altosaksofon bulunması ne kadar iyi. Liderin güzel piyanosundan sonra, açık trombonda Brown'u dinliyoruz. Brown bu soloyu az çok değişikliklerle her performansda çaldı. Duke bu kez Webster'ı anons ediyor ve tabii gelen başyapıt bir Webster klasiği, Cotton Tail. Kısa bir Rex solosu da var başta. Webster aynı soloyu çok az değişikliklerle her zaman tekrar etti. Hatta geçenlerde dinlediğim bir Danish Radio Big Band kaydında konuk sanatçı olarak yer almış aynı soloyu yapmıştı. Danimarkalılar düzenlemeye bir iki görkemli eklemeler de yapmışlar. Webster'in ilk solosundan sonraki brass hücumu heyecan verici. Daha sonraki sax bölümü pasajı da. Ki Ray dayanamayıp bir nara fırlatıyor gene. En sonda Webster bir solo daha yapıyor, stüdyo kaydından farklı olarak, ancak teknik nedenle tamamlanmıyor. Bir başyapıt. Bundan sonra gene çok güzel bir ballad dinliyoruz, ünlü The Ink Spots vokal grubunun müzik dünyasına sevdirdiği, Whispering Grass, başrolde Hodges sürdinli brass eşliğinde, duygulu bir performans sergiliyor. Burada düşünüyorum, Duke neden bir vokal topluluğuna yer vermedi kadroda? Ticari oluruz diye endişe mi etti acaba? Lunceford ve Calloway görkemli vokal grupları kullandılar. Duke piyanosu ile gelmekte olan başyapıtı bize anlatıyor: Conga Brava. Tizol önce tek başına, sonra trompetler eşliğinde ana melodiyi veriyor. Pistonlu trombonun ne kadar güzel ses verdiğini bu parçada daha iyi anlıyoruz. Ara melodiyi Bigard gene trompetler eşliğinde seslendiriyor daha sonra Webster'ın solosu geliyor. Ray'den bir nara ve Rex'den latin trompet, daha doğrusu kornet. Tizol parçayı bitiriyor. Sırada romantik bir parça: Never Felt This Way Before. Vokalde Jeffries, ancak iyi duyulmuyor. Başlangıçtaki klarinet ve sürdinli brass bölümü çok güzel. Webster'dan gene romantik bir solo duyuyoruz. Vokal sırasında trompet bölümünden keman sesi geliyor. Brown'un solosu parçayı bitiriyor. Gene uzun bir giriş dinliyoruz, Duke'un piyanosu ve ritm eşliğinde diğer müzisyenler sanki prova yapıyorlar, konuşmalar duyuyoruz ve Bigard low register soloya başlıyor. Rex Harmon surdinli çalıyor ve Duke beğendiğini belirtiyor. Bundan sonra bir big band blues dinliyoruz, Duke stilinde, şahane. Brown'un solosu da iyi. Parçanın adı Across The Track Blues. Kuşkusuz bir başyapıt. Aynı başlangıç, piyano ve ritm eşliğinde müzisyenler ısınıyor ve Ray şarkıyı mırıldanarak trompet bölümünden mikrofon başına geliyor ve keman solosuna başlıyor, Honeysucle Rose. Swing dolo bir solo. Sırası gelmiştir ve lider mikrofonu ele alıp Ray Nance'ı resmen dinleyicilere tanıtıyor ve bir de şarkı söylemesini istiyor ondan. Wham adlı swing'i dinliyoruz. Vokalden sonra orkestra coşkulu bir swing sergiliyor, sonlarda bir highnote trompet de var. Dinleyicilerin alkışları Ray'in orkestradaki yerini sağlamlaştırıyor. Sıradaki Sturdust baştan sonra bir Webster solosu, tenorsax'ın solosu ve arkasından Ivie Anderson Rose of the Rio Grande'yi söylüyor. Gecenin en iyi Anderson vokali. Son parça St.Louis Blues. Trompet girişinden sonra trombon bölümü güçlü sesiyle parçayı çalıyor, Bigard'dan klarinet solosu. Ivie Anderson'un vokali çok güzel. Webster konuşuyor. Keza Nanton. Bir başyapıt. Parça Gershwin'e selam çakarak bitiyor, hemen ardından gizemli Warn Valley.

İyi ki o iki radyo görevlisi Ellington'dan izin isteyip bu kayıtları gerçekleştirdiler. Müzik dünyasına unutulmaz bir 7 Kasım 1940 gecesi hediye ettiler.

O konserdeki Ellington kadrosu: Sax bölümü; Otto Hardwick, Johnny Hodges, Ben Webster, Barney Bigard ve Harry Carney. Brass bölümü; Wallace Jones, Rex Stewart ve Ray Nance, trompetler; Lawrence Brown, Juan Tizol ve Joe Nanton, trombonlar; Sonny Greer, Fred Guy, Jimmy Blanton ve Ellington, ritm section.

Duke Ellington in Fargo (1990) Vintage Jazz Classics 1019-20

Jazz'da liderlik ve demokrasi

Yosi Falay
miles@turk.net

Başlığa bakıp korkmayın, politik konularla kafanızı şişirecek değilim, bu işi zaten medyamız başarı ile yürütmekte. Gerçi bir bakış açısına göre dünyada herşey politikayla alakalıdır. Bu şekilde bakarsak eşinizin her sabah evden çıkarken bıkmadan sizden çok para istemesi yüzünden tartışmalarınız, doğrudan ekonomik politikaların çalışanlar üzerindeki olumsuz etkilerine bağlanabilirken, çocuğunuzun karnesinin, hep ev sahibi takımların favori gösterildiği bir spor-toto kolonuna benzemesi, eğitim politikalarının bireysel özellikleri göz ardı ederek "aslında zeki" çocuklarımızı harcaması bağlamında ele alınabilir ve bütün bunların sorumlusu bizi yöneten liderlerimizdir, şeklinde sonuca gidilebilir. Benim esas üzerinde fikir yürütmek istediğim konu, jazz gruplarındaki liderlik olgusu.

Hangi yaşta ve ne sayıda olursa olsun insanlar bir araya gelip bir topluluk oluşturduğu anda o topluluğun bir lideri olması kaçınılmazdır. Yuva sınıflarından spor takımlarına, politik partilerden ilkel kabilelere kadar her topluluğun değişken veya kalıcı, muhakkak bir lideri vardır. Bu işin mekanizmasını tam çözebilmiş değilim. İlkokullarda sınıfın en güçlü ve cesur erkek çocuğu lider iken, sınıfın en cilveli kız çocuğu da gizli liderlik görevini yürütür.Takım oyunlarında en iyi oyuncu değil takım baskı altında iken sakinliğiyle takımı toplayıp kendi gücünü arkadaşlarına iletebilen liderdir.

Kabilelerde yine fiziksel güç ve cesaret ön planda olurken, doğal liderliğin olmadığı belki tek kurum olan askerlikte kıdem ve yetenek göz önüne alınır.

Şurası bir gerçek ki topluluktaki bireylerin seviyeleri yükseldikçe liderlik vasıfları, liderin önemi ve liderden beklenenler değişebiliyor.

Big-band topluluklarında grup liderliği yarı tanrılıkla eş anlamlıydı, bu topluluklarda lider hem işveren hem organizatör hem de müzisyen (en az gerekli özelliği bu idi) olduğu için mutlak bir otoriteye sahipti ve rekabete hiç açık bir konumda değildi. Jazz'ın özüne epey aykırı olan bu durum Belki de yüzlerce yeteneğin harcanmasına neden olmuştur.

Daha sonraki dönemlerde gruplar küçüldükçe grubun içindeki bireyin önemi artmaya ve daha çok rol çalmaya başladı, lider yine liderdi ama diğer müzisyenler "ve arkadaşları" konumundan çıkıp isimleri ile anılmaya başlamıştı bir kere. Bu oluşum jazz tarihinin "Magna Carta"sı sayılabilir, jazz müzisyenliğinin memuriyetten çıkıp sanatçılığa dönüşmesi ve göreceli bir saygınlık kazanması bu yönelim sayesindedir. Tabii bu dönüşümler bir gecede oluşmuş değil, dolayısı ile tarihler yerine dönemlerden bahsetmek daha doğru ama bireyselliğin ön plana çıkış yılları olarak 50'li yılları gösterirsek çok yanılmış olmayız.

Bu "jazz'da demokrasi" diye adlandırabileceğimiz olgu giderek güçlenmekte, yaş, kıdem gibi etkenlerden bağımsız olarak bir grup elemanı ertesi gün kendi grubunu kurup ortaya çıkabilmekte, kendi besteleriyle kendi kimyasını oluşturabilmekte.

Yine de her grubun bir doğal lideri olduğu gerçeği değişmeyen tek şey.

Lider nasıl olunuyor veya oluşuyor derseniz bunun tek bir formülü yok. Jazz gruplarında diğer oğlanları pataklayıp hırlamakla olmadığı kesin. Hepsinden iyi müzisyen olmak liderlik için iyi puan kazandırmakla beraber şart değil. Beste yapabilme kabiliyeti de bir o kadar puan kazandırıcı unsur ama yine şart değil. Yaş ve kıdem hiç şart olmadığı gibi bugünlerde nerdeyse puan eksiltici unsur durumunda.

Galiba anahtar kelime "sinerji". Oldukça sinir bir laf ama formüle etmek istediği şey iyi bir lideri olan bir topluluğun, kendisini oluşturan bireylerin toplam gücünden daha büyük bir güç üretmesi şeklinde açıklanabilir. Mesele Fenerbahçe futbol takımının oyuncuları kağıt üzerinde Galatasaraylı oyunculardan bence çok daha eksik değil, ortaya çıkan büyük farkın nedeni ise iyi bir liderlik ile yönetilen bireylerin, kapasitelerinin daha yüksek bir yüzdesini ortaya koyması ve bütüne daha yüksek oranda katkı yapmasıdır.

Fiziksel performansı ön planda tutan spor branşlarında bile sinerjinin böyle bir etkisi olabiliyorsa, bir de ruhsal performansın söz konusu olduğu jazz'da etkisinin ne kadar dramatik olabileceğini tahmin bile edemezsiniz. Sümsük bir oğlanın nasıl bir kaplana dönüştüğünü görmeden inanamazsınız.

Bu "sinerji" nasıl yaratılır derseniz bu sadece liderin bilebileceği bir iştir ve bence doğuştandır, meslek sırrıdır, sonradan öğrenilemez ve kimseye öğretilemez. Bu gücü içinde hissetmeden bu işe soyunan er geç açık verir, rezil olur. Ama yine de "mektebi var"dır. Doğuştan bu yeteneklere sahip olanlar bile bir ustanın yanında çıraklığını görmeden bu işe soyunursa başarısız olmaya mahkumdur.

Eski nesilden bu tanıma uyan bir sürü isim aklıma geliyor da, yeni nesilde uzunca bir liste yapamıyorum bir türlü. Acaba aşırı demokrasi liderlik kurumunu zayıflatmış olabilir mi. Belki jazz'daki gerilemenin bir nedeni de budur. Galiba jazz dünyasının bugün ihtiyacı tam da bu tür insanlar. Gazeteye şöyle bir ilan versek "sinerji yaratabilecek, yumuşak yaratılışlı diktatörler aranıyor". Başvuran olur mu acaba? Sanki nesli kurudu gibime geliyor ama tanrıdan ümit kesilmez.

Sağlıcakla kalın.

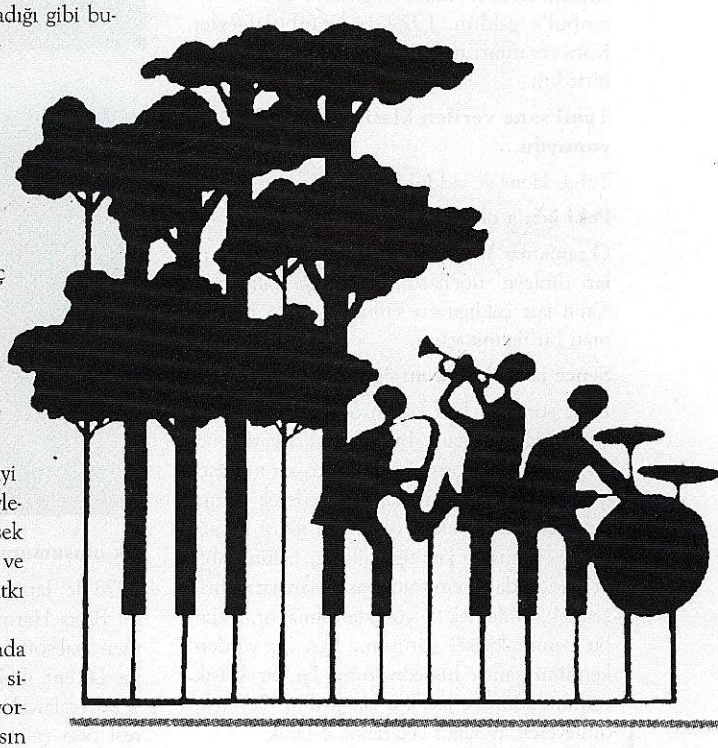

Şenova Ülker (tp)

Sıtkı Sırtanadolu
sitki@aura.com.tr

Şöyle bir geriye dönüp baktığımızda Türkiye'de gerçek anlamda jazz müziğine emeği geçmiş müzisyenlerimizin sayısının oldukça az olduğunu görürüz. Elbette bu müziğe gönül vermiş bir çok müzisyenimizin burada hakkını da yememek gerekir. Ancak, bu satırlara konu olacak müzisyenimiz aslında sadece jazz müziğinin değil, Türkiye'deki birçok seviyeli müzikal oluşumların da içinde yer almış, "emektar" diye tabir edebileceğimiz türden bir eğitmen ve trompet üstadımız, ***Şenova Ülker***. Kendisi gibi müzisyen olan eşi Rengin ile müzik üzerine kurulu bir hayat sürdüren Şenova, en büyük idealinin meraklı gençleri yetiştirip onları bir yere getirmek ve bayrağı devretmek olduğunu söylüyor:

Aykut Uslutekin

Şenova, bildiğim kadarıyla sen bu yolu küçük yaşlarda kendi isteğinle seçen birisin.

Evet, sayılır. Biz altı kardeşiz, fakat tek müzisyen benim ailede. İlkokulda hocam yeteneğimi keşfetti. Ağabeyim ve ablamın teşviki ile Ankara Konservatuarı'na girdim. 1977'de İstanbul'a geldim. 1979'da İstanbul Devlet Konservatuarı'nı (şimdiki Mimar Sinan) bitirdim.

Tabii sana verilen klasik müzik formasyonuydu...

Tabii. Hem de ciddi bir formasyon.

Peki jazz'a olan ilgin nasıl başladı?

O zamanlar Blood, Sweat & Tears gibi grupları dinleyip notalarını çıkarmaya çalışırdık. Tabii jazz çaldığımızı sanırdık. Jazz'a her zaman bir ilgimiz vardı.

Sence jazz okulda mı öğrenilir?

Bana sorarsan ben jazz'ın okulda öğrenileceğine fazla inanmam. Bir çok jazz'cıda da gördüğüm, klasik formasyon alınıp jazz'ı doğaçlama çalmaktır. Ben jazz'ı hissederek çalma taraftarıyım. Birtakım okullarda gidip iki sömestr okumakla jazz öğrenilmez. Eğitim tabii ki jazz'da da önemli ama asıl olan jazz'ı hissetmek, dinlemek ve yürekte çalmaktır. Tabii bu benim kişisel görüşüm. Ben bu yüzden kendimi şanslı hissediyorum. İyi bir klasik eğitimi aldım ve jazz'a aşkla girdim. Severek, dinleyerek, notaları çıkararak, çalarak

İlk oluşumunu kimlerle yaptın?

1978'de 'Jazz Juniors' adlı bir grubumuz vardı. Basta Harun Kolçak, gitarda Erdem Sökmen, saksofonda Tahsin Ünüvar, trombonda Levent Çoker filan vardı. Galata Kulesi'nde çalardık Daha doğrusu jazz aşkıyla neresi olsa çalardık. Genciz, fazla sorumluluk yok. Bu arada İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'na girdim. Jazz aşkımın da iyice artmaya başladığı yıllardı bunlar.

80'li ve 90'lı yıllarda birçok oluşum ve jazz kayıtlarında sana rastlamak mümkün. Bir kaç örnek verir misin?

Evet, Önder'in (Focan) Erken ve Sekiz al-

Aykut Uslutekin

bümlerinde çaldım. Birkaç sene evvel Esin Afşar'ın güzel bir albümünde çaldım. Yine geçen sene Hümeyra'nın Beyhude adlı albümünde çaldım ve daha niceleri. Zamanında rahmetli Onno Tunç'un birçok projesinde çaldım.

Peki Şenova, eğitmenliğe nasıl başladın ve sence müzisyen olmak ile hoca olmanın sana göre eksileri artıları neler?

Ben sekiz senedir İÜ Devlet Konservatuarında öğrenci yetiştiriyorum Bence hocalık bir birikim sonucu olabilecek birşey. Yani, sazını çok iyi çalabilen birinin aynı oranda hocalık yapabileceğini sanmıyorum. Bu yılların getirdiği bir hitabet. Daha önceleri de çok şey biliyordum ama kendimi bu birikimleri aktarmak konusunda hazır hissedemedim. Ancak bu birikimi, o zaman gelen bir teklifi değerlendirerek aktarmayı kabul ettim. Ayrıca özel ders verdiğim öğrencilerim de var.

(Şenova Ülker, aslında biraz da idealist tabir edilecek müzisyenlerden, birkaç sene önce genç konsevatuar öğrencilerinden oluşan "Şenova Ülker Big Band" projesinin de mimarı, bkz. Jazz Dergisi sayı 6, syf.58).

Bu big band projesine son derece azimle başladığın günleri hatırlar gibiyim. Ne oldu bu projeye?

Evet, son derece güzel bir projeydi. Fakat, bu da bir tecrübe. Benim için erkenmiş böyle bir proje, daha doğrusu gruptaki çocuklar için. Zaten şartlar bir big band için Türkiye'de uygun değil. Sponsor aradık olmadı vs. Fakat, bunun da ötesinde çalan çocukların çoğunun finansal destekleri tam olarak olmadığından, diğer işleri ile çatışıyordu. Gerçi çocukların bu işe olan aşkları vardı.

Peki sana merak ettiğim bir şey sorayım. Konservatuarlarımızda jazz çalanlara iyi gözle bakılmadığı ve hatta bazı rivayetlere göre jazz çalanların okuldan uzaklaştırıldığı söylenir. Sence bunda ne kadar gerçek payı var?

Gerçi ben de klasik altyapısı olan biriyim ama, genelde tutucu klasikçiler jazz'a doğaçlama müzik olduğu için pek sıcak bakmazlar. Kendi içinde bu tezin de doğruları yok değil. Ama Julliard gibi ciddi bir okulda klasik bölümü olduğu gibi jazz bölümü de var, en azından engellemiyorlar. Gerçi ülkemizdeki konservatuarlarda da herkes her istediğini çalabilir. Çoğu zaman problem, öğrencilerin müfredatta olan derlerinin ya da etüdlerinin üzerinde yeterince zaman ayırmayarak zamanlarını ve enerjilerini jazz'a yönlendirmelerinden oluyor. Dolayısıyla öğrenci kendinden beklenen değil, tutkusu olduğu şeye yönleniyor. Bu, mecburi derslerindeki performansını etkiliyor.

Biraz da müziğe genel anlamda bakış açından bahsedelim.

Zaten ben kendimi jazz'cı değil müzisyen olarak addediyorum. Bütün iyi ustaların dediği gibi iki çeşit müzik vardır. İyi müzik ve kötü müzik. Asıl olan müziktir. Ben trio formatında da, big band ile de, senfonide solist olarak da ve hatta *Pasaporte Latino* gibi bir latin grubunda da eşit zevk alarak çalıyorum. İyi müziği kategorize etmekten yana değilim.

Peki sence yeni yetişen bir trompet öğrencisinin dinlemesi ya da çalması gerekli repertuar veya müzisyenden birkaçını sıralar mısın?

Mesela Hummel'in Mibemol konçertosu, bir Haydn, bir André Jolivet konçertosu benim öğrencilerim ile çalıştığım klasik repertuarlardan ve son derece faydalı olduğu kanısındayım. Jazz'da ise genç arkadaşlarıma tavsiye edebileceğim, modern stilin babası sayılabilen Clifford Brown var. Miles Davis ve Freddie Hubbard'a kadar birçok trompetçi bu ekolden yetişmiştir. Bir tek Chet Baker hariç. O da etkilenmiş ama o kendi ekolünü oturtmuş daha sonra. Daha da eskiye gidersek King Oliver ve Louis Armstrong gibi ustalar var. Onlardan bu zamana gelirsek, sanki bir çiçek gibi jazz'ın açılımını anlamak mümkün.

Ya senin şahsi favorin?

Benim şahsi favorim Chet Baker. Gerçi stili çok gösterişli ve teknik değil ama çok duygusal ve ruhuma çok hitab ediyor. Latin tarzda benim için önemli Claudio Roditti var. Yırtıcı değil, gerçi benim kişiliğim de yırtıcı trompetçi sevmeye müsait değil. Zannedersem ben daha çok romantik, içe dönük, koyu, hüzünlü çalan trompetçileri seviyorum. Bilmiyorum belki yapım gereğidir.

Ya Miles ve Freddie Hubbard?

Pek tabii. Freddie Hubbard da aslında pop çalar ama yine de liriktir. Miles tam anlımıyla harika biri. Her müzisyenin örnek alması gereken biri, sadece iyi trompet çalmasından dolayı değil; yeniliklere açık olmasından, bir yerlere bağımlı kalmamasından, dünyaya farklı bakış açısından Miles Davis'i her müzisyen yakından etüd etmelidir. Gerçi ben bile yeniliklere herkes gibi belli bir yere kadar açığım ve Miles'ın ancak bazı dönemlerini özümseyebiliyorum. Sadece kişisel.

Biraz da geleceğe dönük projelerinden bahseder misin?

Şu sıralar Pasaporte Latino adlı latin grubu ile stüdyo kayıtlarındayız. Son derece çarpıcı bir repertuar oluştu. "Firuze", "Konyalı", "Adanalı" gibi parçaları 11 kişilik latin bir gruba uyarladık. Bir müzisyen ne yaparsa yapsın ülkesinin esintilerini taşımalı, özenti olarak değil, içinden geldiğinden. Mutlaka eleştiriler de olacaktır bu albüme ama ben samimi olduğu kanısındayım.

Aşkın Arsunan ile olan beşlin hakkında neler söyleyeceksin?

Son derece keyifli bir grup. İki tane genç, ateş gibi müzisyen Volkan Öktem ve Eylem Pelit ile çalmak büyük zevk. Zaten Aşkın'la olan müzikal ve şahsi dostluğumuz eskilere uzanır. Zeynep ile de son derece keyifli bir grup oluştu. Café Gramofon'da çalmaya devam ediyoruz.

Sende etki bırakmış ya da Türkiye'de senin için önemli yeri olan müzisyenler kimler?

Emin Hoca'nın (Fındıkoğlu) çok faydası dokunmuştur bana. Çok iyi bir aranjör, besteci, müzisyen ve aynı zamanda da çok iyi bir insandır. Rahmetli Onno Tunç Türkiye'nin görüp göreceği en iyi müzisyenlerdendi. Tuna Ötenel, harika bir müzisyen. Ve tabii adını saymadığım birçok müzisyen arkadaşım...

Sence Türkiye'de jazz müziğiyle uğraşmak zor bir misyon mu? Geleceği nasıl görüyorsun?

Evet, zor bir misyon, fazla takipçisi de yok. Bence Türkiye her alanda olduğu gibi bir geçiş döneminde, bir yabancıya özlem ve kendi malını küçümseme eğilimi söz konusu olabiliyor. Bu yüzden Türkiye'deki iyi müzisyenler tam olarak öne çıkamıyor. Reklamı olan, gündemde kalan müzisyenler ön plandalar tabiyatıyla. Ama ben umutluyum bu geçiş dönemi sonunda daha çok kabiliyetler Türkiye'de su yüzüne çıkacaktır. Bir takım taşlar şu anda daha tam olarak yerine oturmamış. Ben kendimi de bu oturmayan taşların bir parçası olarak görüyorum. Ama her geçen gün Türkiye ileriye doğru gidiyor. Benim 20 yaşında görmediğim bir çok şeylere gençler sahip, bu gelişim sadece Galatasaray'ı değil müziği de patlatacak eminim. Nasıl klasik müzik camiası sponsoruyla, kurumsallığı ve akademisyenliği ile ciddi bir oluşumsa, jazz'ın da buna ihtiyacı var. Jazzın çok örgütlü olduğu söylenemez. Ayrıca artık gençlerin konservatuarlarda belli bir seviyeye geldilten sonra seçme haklarının olması gerekiyor. Bugün konservatuarlarda bir "müzikal" bölümü açıldı. Neden bir jazz bölümü, big band ya da jazz combo bölümü açılmasın?

Erdal Paksoy

Dallas

Village Vanguard'da genç bir tenorcu: Mark Turner Dörtlüsü

Soğuk bir şubat gecesi. Village Vanguard'ın kapısında yine uzun bir kuyruk var. Her hafta sonu olduğu gibi, bu Cumartesi gecesi de New Yorklular kadar dünyanın jazz başkentini ziyaret eden müzikseverlerden de oluşan uzun bir kalabalık bekleşiyor. İçeride çalanlar ister kırk yıllık ustalar olsun, ister adları yeni duyulmaya başlayan genç isimler, bu hep böyle. Tarihi kulübün müşterileri artık programı kontrol etmeye gerek duymuyor sanki. Düş kırıklığına uğrama olasılıkları gerçekten de yok gibi. Dinleyiciler nasıl şans eseri Village Vanguard'a gelmiyorlarsa, Vanguard da müzisyenleri aynı şekilde rastgele sahneye çıkarmıyor. Dışarıda ayakta duran kalabalık, içeride oturan kalabalığa dönüşünce de, insanın içini hoş bir his kaplıyor. Bodrum katındaki kulüp, basık siyah tavanı, fotoğraflarla süslü koyu yeşil duvarları, küçük sahnesi, sahnenin ardındaki kalın kırmızı perdesi, ve kusursuz akustiğiyle gerçekten jazz dinlemek için eşsiz bir ortam. Sonunda beklenen an geliyor ve sahneye son derece sade spor giyimli dört genç müsizyen çıkıyor: Gitarist Kurt Rosenwinkel, basçı Reed Anderson, davulcu Nasheet Waits ve topluluğun lideri, tenor saksofoncu Mark Turner.

Mark Turner 1965 yılının Kasım ayında Ohio'da doğdu, gençlik yıllarını ise California'da geçirdi. Daha sonra Berklee müzik okuluna giden Turner, oradan New York'a geçti ve James Moody, Jimmy Smith, Rufus Reid, Joshua Redman gibileriyle çalışma olanağını buldu. 1994'te "Yam Yam", 1998'de ise "Mark Turner" adlı albümleri doldurdu. Yine 1998'de kaydettiği "In This World" adlı albümde yer alan müzisyenler arasında, okul yıllarında tanıştığı on yıllık eski dostu gitarist Kurt Rosenwinkel ile Village Vanguard'da kısa zamanda iki albüm dolduran ve piyano başındaki bir fotoğrafı şimdiden duvarlardaki binbir ustanınkine eklenmiş bulunan genç piyanist Brad Mehldau var. Turner'ın en yeni çalışması ise bu yıl çıkan ve George Gershwin'den Carla Bley'e uzanan bestecilerin eserlerinden oluşan "Ballad Session".

Topluluk 23:30'da başlayan gecenin ikinci setini gitarcı Rosenwinkel'in "B Blues" adlı parçasıyla açtı. Melodisini saksofon ve gitarın birlikte çaldığı ballad tempolu bu uzun bestenin ilk solosunu alan gitarist, çoğunlukla eşit vurgulu, sık sık kromatik ve triton aralıklı notalardan oluşan soyut melodilerinin arasına akorlar serpiştirirken, doğaçlamalarına zaman zaman da belli belirsiz blues ögeleri aşıladı. Mark Turner ise saksofona boydan boya hakim olduğunu çaldığı notaların hızı kadar, hem en pes hem de en tiz notalarda aletinden çıkardığı temiz, vibratosuz, doyurucu tınıyla gösterdi.

Dörtlüden daha sonra Turner'ın "The Long Road" adlı güzel bestesini dinledik. Bu parçanın "In This World" albümündeki yorumu, kontrabas figürü, ve Mehldau'nun Fender Rhodes'da yaptığı katkıyla Miles Davis'in 1960'lı yılların sonlarındaki grubunu anımsatıyor. Konserde Kurt Rosenwinkel melodiye yaptığı eşlik sırasında kullandığı armoniklerle elektrikli piyanonun tınısını az da olsa çağrıştırdı. Setin üçüncü parçası ise Turner'ın henüz isim vermediği yeni hızlı bir bestesiydi. Tonal merkezinin sürekli değiştiği izlenimini veren, Turner'e özgü bu karmaşık beste, latin kıvraklığıyla hızlı 4/4'lük swing arasında gidip geldi ve sürekli notalara bakan müzisyenlere de biraz güçlük çıkarmış gibi göründü. Nitekim parça bittiğinde her ikisi de güzel sololar çalan Rosenwinkel ve Anderson'ın "o da neydi öyle?" der gibisinden şakalaştıkları izlenimi uyandı.

Topluluğun lideri Mark Turner gece boyunca dinleyicilerin dikkatini, düşünceli, akıllı sololarıyla ödüllendirirken, müziğinde yüzeyselliğe, basmakalıp oyunlara ve olağan el alışkanlıklarına yer vermedi. Herşey gösterissizce, dürüstçe ele alındı, bestelerin çoğunun yapısındaki aksak ritimler hiç ön plana çıkmadan, doğaçlamaların önünü kesmeden, büyük bir esneklikle çalındı. Ayrıntıya önem verdiğini her nefesinde gösteren saksofoncu, genellikle kısa melodi parçalarının üzerine kurduğu müzikal fikirleri, değiştirerek, arpejleyerek, süsleyerek ve enstrümanının sınırlarını zorlayarak irdelerken, son derece akıcı, eşit vurgulu notalardan oluşan, çalmaya doyamadığı izlenimini veren, dinlemeye de doyum olmayan doğaçlamalar yarattı.

Günümüz jazz eleştirmenlerinin birçok sevimsiz alışkanlıklarının arasında, duydukları tüm genç beyaz piyanistleri Bill Evans'la, tüm genç zenci saksofonculari da John Coltrane'le kıyaslama huyları var. Mark Turner de kısa kariyerinde bu nitelemelerden kaçamamış. Oysa Turner'ın hem besteci hem de doğaçlamacı olarak armonik ve ritmik anlayışı oldukça farklı. Yine de iki sanatçının müziğe yaklaşımlarında da bir ortak nokta gerçekten seziliyor. Coltrane'de olduğu gibi Turner'ın çalışında da müzikal olasılıkları, kombinasyonları araştırma konusunda aynı mantığı, aynı ısrarlı, inatçı tutkuyu duymak mümkün.

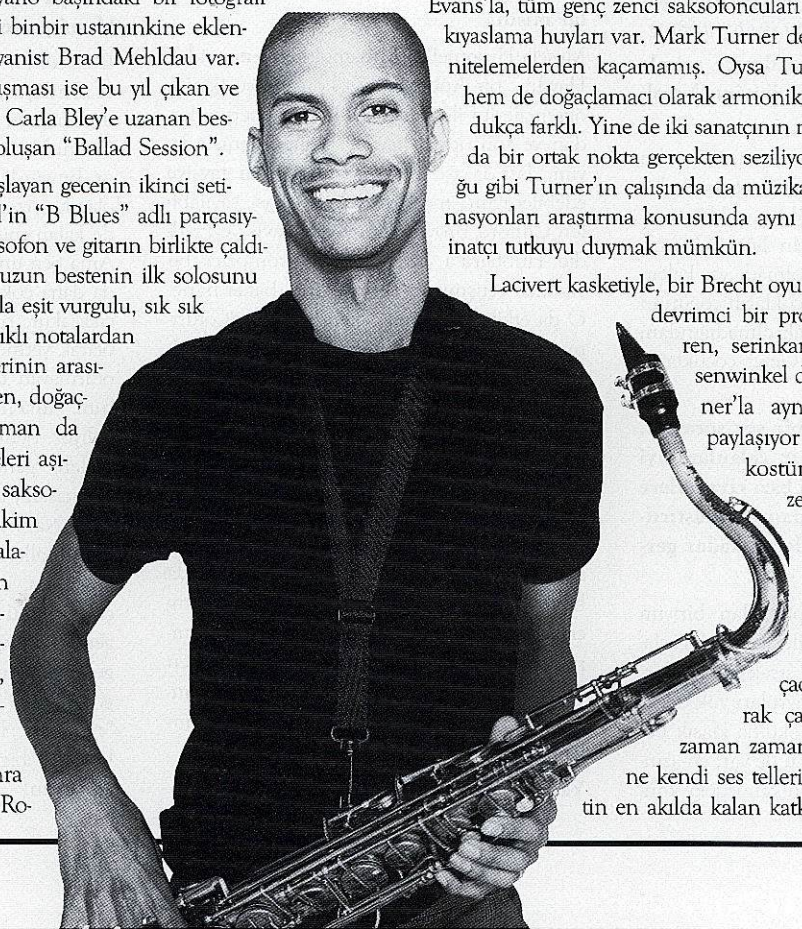

Lacivert kasketiyle, bir Brecht oyunundan çıkıp gelmiş devrimci bir proleter görünümü veren, serinkanlı gitarist Kurt Rosenwinkel de gece boyunca Turner'la aynı müzikal kaygıları paylaşıyor olmanın yanısıra, kostümünün gerektirdiği zeki, bozuncu ruha da sahip olduğunu göstermekten geri kalmadı. Gitarından çıkardığı sade ve temiz tınıyı bir iki parçada biraz ekolandırarak çarpıtan Rosenwinkel zaman zaman da gitarının tellerine kendi ses telleriyle eşlik etti. Gitaristin en akılda kalan katkısı, "The Long Ro-

Müzik / Ses ve Işık Görüntü 2000

3. İstanbul, Uluslararası Müzik Enstrümanları, Hi-Fi, Ses ve Görüntü Sistemleri, Ses ve Işık Donanımları Fuarı

27-30 Nisan 2000

İstanbul Hilton Exhibition Center

interteks
international trade exhibitions
www.interteks.com.tr

Mim Kemal Öke Cad. No:10 Nisantaşı 80200 İstanbul Telephone: (0212) 225 09 20 (12 Lines)
Fax: (0212) 225 09 33 / 225 09 34 / 225 09 36
e-mail: interteks@interteks.com.tr

ad"'da uzun uzun işlediği ve büyük ölçüde dört notalık bir temaya dayadığı güzel soloydu. Rosenwinkel'in Turner'ı kimi zaman tamamlayan, kimi zaman da yankılandıran, ince ve uyumlu eşliği de iki müzisyen arasındaki telepatik bağın göstergesiydi.

Bu denli kontrollu ve olgun iki solisti destekleyen davulcu Nasheet Waits aksak ritimlere kalıplaran uzak, esnek bir yaklaşım getirdi. Davulcunun özellikle trampetteki hareketli eşliği, solistlerin sık sık kullandığı eşit ağırlıktaki nota dizilerini sürekli değişen biçimlerde bölerek onlara yeni anlamlar kazandırdı. Bu karmaşık bütünü şaşmaz bir ritm anlayışı ile ayakta tutma görevinin üstesinden başarıyla gelen basçı Reed Anderson ise, sololarından çok, sağlam eşliğiyle akılda kaldı.

Set Hoagy Carmicheal'in "Skylark" adlı ballad'ının kısa ve öz bir yorumuyla son buldu. Marc Turner'ın eşliksiz doğaçlamalarıyla başlattığı ve melodisini nefis bir trille süslediği parçada Waits'in tokmaklarla yarattığı sade ritmik doku parçaya esrarengiz bir hava kattı.

Village Vanguard'ı dolduran jazz severler notalara doyamamış olacak ki, büyük çoğunluk sabahın birinde başlayan üçüncü seti dinlemek için yerlerinde kaldı. Gecenin son seti Marc Turner'ın "In This World" adlı albümünde yer alan en etkileyici bestelerden "Lennie Groove"'la açıldı. 5/4'lük aksak zamanın iki değişik çeşitlemesi üzerine gitar ve saksofonun unison halinde çaldığı, hızlı ve kıvrak melodinin ardından Rosenwinkel, Turner ve Waits'in soloları geldi. Geçenin diğer parçaları arasında, aynı adı taşıyan albümden alınan 3/4'lük "Yam Yam", temponun hiçbir enstrüman tarfından açıkca belirlenmemesine rağmen Rosenwinkel ve Turner'in akıl almaz bir uyum ve zamanlamayla çaldıkları hızlı, asimetrik ve modern bir beste olan "Bo Brussels" ve son olarak 5/4'lük ve 4/4'lük ritimler arasında gidip gelen "Barcelona" vardı.

Bu müzik şölenini büyük bir dikkatle izleyen dinleyiciler, müsizyenleri setin sonunda bis için yeniden sahneye çağırdı. Saat iki buçuktu ama kimse bu güzel gecenin bitmesini istemiyordu.

Metin Paksoy — Brüksel

Eurodjango Eurojazz ödülleri sahiplerini buldu

Django Reinhardt

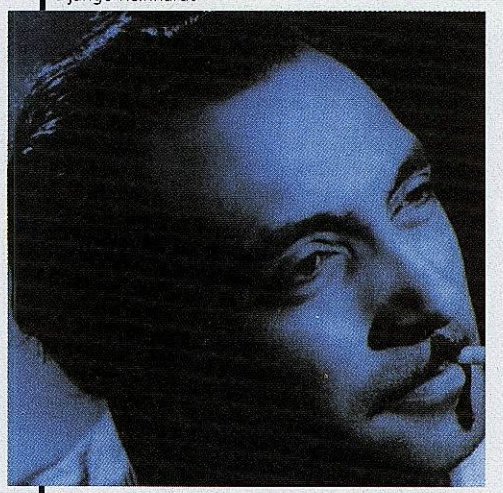

1992 yılından beri "Django D'Or" adı altında çeşitli Avrupa ülkelerinin katkısıyla düzenlenen ödül törenlerinin amacı Avrupalı jazz müzisyenlerinin başarılarını belgelemek.

Bu yıl, Eurodjango Eurojazz ödül töreni 11 Şubat 2000 gecesi Brüksel'in Cirque Royal eğlence merkezinde gerçekleşti.

Her sanat dalında olduğu gibi, jazz'da da "başarı"nın tamamen sübjektif ölçütlere dayanması, Hollywood'un "Oscar"larına benzer bir organizasyonun jazz için ne kadar başarılı (hatta gerekli) olabileceği konusunda daha baştan bazı kuşkular doğuruyordu. Ne yazık ki, Eurodjango gecesi bu endişeleri doğruladı. Televizyon kameraları, laubali bir sunucu (animatör demek daha doğru olur) ve "jazz big band" görüntüsü altında çalan bir varyete orkestrası eşliğinde gerçekleşen törende ödüllendirilen jazz müzisyenleri, amacı "hoşça vakit geçirtmek" olan bir gösterinin aksesuarı görünümündeydiler.

Törenin Belçika'da gerçekleşmesi nedeniyle olsa gerek, gecenin teması olarak, çingene asıllı Belçikalı ünlü jazz gitaristi Django Reinhardt seçilmişti. Bu amacla sahneye çıkan Belçikalı gitarist Philippe Catherine, jazz standartı "Alone Together"ı çaldı. Animatörün, "Django Reinhardt'ın "Nuages'dan başka besteleri de var" diyerek sunduğu "Bolero" adlı beste, Europool Jazz Orchestra Big Band'i tarafından sulandırıldı. Gitarist Babik Reinhardt (Django'nun oğlu) ve Romen kemancı Florin Niculescu ise, "Nuages"ı(!) çaldılar.

Törende ayrıca, Avrupa jazz'ını temsilen, İsveçli mainstream tenor saksofoncu Bernt Rosengren ve Koreli(!) genç şarkıcı Youn Sun Nah sahneye çıkarak "All of You", "The Way You Look Tonight" gibi standartlar icra ettiler.

Gecenin en ilginç konuklarını ise ne yazık ki sahnede çok az görebildik: Fransız piyanist, besteci Martial Solal, yeni bir bestesini Europool Big Band'ine çaldırmaya çalıştı. İtalyan klarinetçi, saksofoncu, bestecisi Gianluigi Trovesi ise akordeoncu Gianni Coscia ile beraber İtalyan folkloru ile modern jazz'ı birleştiren çok özgün bir yapıtı başarıyla yorumladı.

Eurodjango 2000 ödüllerine gelince, adayları kimlerin, nasıl ve hangi kıstaslara göre seçtiği belli olmadığından sadece sonuçları aktarmakla yetineceğim: "Çağdaş Jazz" kategorisinde ödülü Belçikalı piyanist Nathalie Loriers aldı. "Jazz Efsanesi" özel ödülünü geçtiğimiz yıl kaybettiğimiz Fransız piyanist Michel Petrucciani kazandı. "Jazz Ustası" kategorisinde ise ödül, Henri Texier ve Gianluigi Trovesi gibi isimleri geride bırakan İsveçli saksofoncu Arne Domnerus'un oldu.

Gecenin son konuğu, Belçikalı 14 yaşındaki kemancı Alexandre Cavaliere'di. "Lady be Good" ve "Pent-Up House"u çok hızlı bir swing'le çalan bu "harika çocuk", gecenin gösteri niteliğine uygun bir performans sundu.

Törenin kapanışını yapması için düzenleyiciler tarafından eline bir mikrofon tutuşturulan Martial Solal, "Jazz'ın geleceği çok parlak, hiç bu kadar iyimser olmamıştım" dedi. Solal, tabii ki haklı. Ne var ki, Eurodjango törenleri bunun için kıstas alınmamalı.

Metin Paksoy

Paris

Tuna Ötenel'in Paris başarısı

Tuna Ötenel, kuşkusuz Türkiye'nin yetkin jazz müzisyenlerinden biri. Piyano ve saksofona eşit derecede hakim olmasının yanısıra, kendisini davul çalarken dinlemiş olanlar, onun ne kadar komple bir müzisyen olduğuna dair kesin bir fikir edinmişlerdir herhalde.

Ötenel, geçtiğimiz yıl kaydettiği "Vian Kopüğü" albümünde özgün bestelerinin piyano yorumlarına yer vermiş, iki Fransiz müzisyen - ünlü bascı Pierre Michelot ve davulcu Philippe Combelle - eşliğinde çok başarılı bir çalışmaya imza atmıştı.

Tuna Ötenel, 2000 yılının Şubat ayında aynı üçlü ile Fransa'da çaldı. Paris ve Toulouse şehirlerinde konserler veren Ötenel üçlüsü ile Paris'in "Franc Pinot" jazz kulübünde buluştuk. Grup, üç gece boyunca, kulübün sıcak ortamında Fransız jazz severler tarafından hararetle alkışlandı.

Parça aralarında, üçlünün Fransız elemanları ile Ötenel arasında ufak bir dil problemi yaşansa da müzik başlar başlamaz iletişim sorunu ortadan kalkıyor, üç müzisyenin de aslında aynı dili konuştuğu apaçık ortaya çıkıyordu.

Tuna Ötenel, sağlam tekniği ve özgün besteleri ile modern jazz geleneğini tamamen özümsemiş olduğunu piyanoya her dokunuşunda kanıtlıyor. Çalışında, Bud Powell'ın uzun soluklu "tek hat" melodileri ile Bill Evans'ın ileri armonilerini duymak mümkün. Bunun yanısıra Ötenel, melodik yaratıcılık ve güçlü bir swing duygusu içeren çok kişilikli bir stile sahip.

Sanatçımıza eşlik eden müzisyenlerden, bascı Pierre Michelot'yu tanıtmaya belki de gerek yok. Jazz severler bu ismi, Miles Davis'in 1957 yılında doldurduğu "L'Ascenseur Pour l'Echafaud" albümünden; Clifford Brown, Bud Powell, Dexter Gordon gibi efsanevi müzisyenlerle yaptığı kayıtlardan veya "Round Midnight" filminden tanıyorlardır mutlaka. Michelot'nun, Ötenel'in müziğine özel bir saygı ve sevgi beslediği çalışından açıkca belli oluyor.

Davulcu Philippe Combelle ise, sağlam bir swing anlayışıyla çalan ve diğer müzisyenleri dinleyerek onlarla etkileşen yetenekli bir müzisyen.

Üçlü, "Franc Pinot"daki son gecede jazz standartları ile Ötenel'in bestelerinden oluşan bir repertuar sundu. Özellikle Ötenel'in "For Children" adlı sambasındaki enerjik solosu ve Charlie Parker'ın "Au Privave" adlı blues'unun hızlı ve swing'li yorumu, çok başarılı bir gecenin en güzel anlarıydı.

Ötenel, iki set arasındaki sohbetimiz sırasında bize yeni albümünün kayıtlarının tamamlandığı müjdesini de verdi. Fransa'da gerçekleştirilen kayıtlarda üçlüye, Brezilyalı bir tromboncu da eşlik etmiş. Albüm, önümüzdeki aylarda piyasaya çıkacakmış.

Tuna Ötenel'e, fazlasıyla hakettiği başarılarının daha da artarak devam etmesini diliyoruz.

Füsun Levet

Paris

Nighthawk'ı tanıyor musunuz?

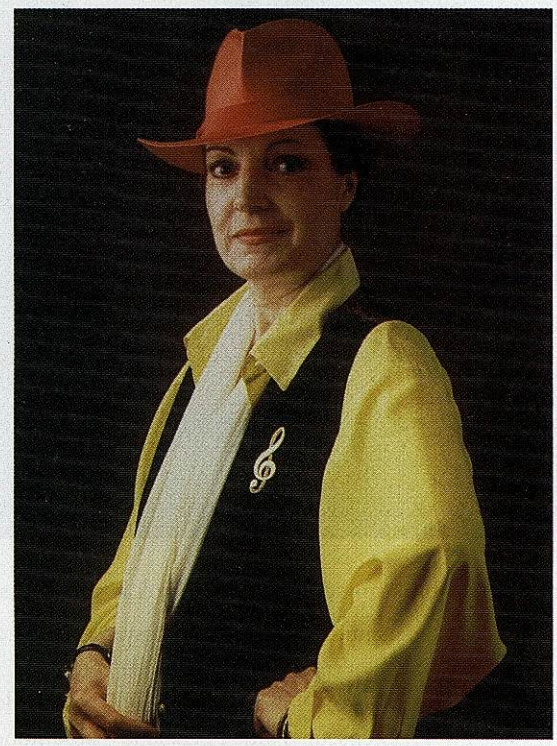

Claude Rachou, 1934 yılında Fransa'nın Toulouse kentinde doğmuş. 1920 yıllarından beri jazz dinleyen annesi ona piyano, solfej ve şan dersleri aldırıyor. Gençlik yıllarında ünlü Hot Club de France ve Sim Copans'i radyo programlarını izliyor, Jazz Hot okuyor. Ünlü müzisyenlerden Guy Lafitte ile de yakın dostluk ilişkileri içinde...

1951 yıllarında gittiği Londra'da, tanıştığı bir jazz gitaristi ile evleniyor. 1958 yılı 12 Eylül onun için çok önemli. Öğle üzeri ulaştığı New York'ta ilk gecesini 52.sokakta geçiriyor. Orada bulunduğu sürede Amerika'nın kuzeyinden güneyine kadar büyük 'siyah' aileye girmesi çok kısa bir zaman alıyor. Radyo ile yapımcı olarak karşılaşması ise 1969 yılında. 69-78 yılları arasında Montreal CJFM radyosunda bütün gece jazz müziği programlayan, Kuzey Amerika'daki tek kadın. Böylece kendisine daha önce yakıştırılan Nighthawk ismi de doğrulanmış oluyor. Zaten dost olduğu bütün ünlüler, stüdyosunun davetlileri. Montreal Gazette'in köşe yazarlığına da başlıyor. Amerika'daki Billboard Magazine tarafından örgütlenen Top 100 World Critics arasına giriyor.

International Musicians Union adına iki büyük Festival düzenleyip, Sir George Williams Üniversitesinde jazz müziği programlama dersleri veriyor. Kanada milli radyosu için bir jazz antolojisi hazırlaması da aynı sıralarda.

Bütün yaşadıkları ve edindiği tecrübeler nedeniyle müzisyenlerin ısrarlarına dayanamayarak menajerlik de yapmaya başlıyor. Ünlü kontrabascı Miroslav Vitous da bunlardan biri.

1978 yılı sonunda doğduğu kent Toulouse'a dönüyor. 'La Depeche' gazetesi için 1000'den fazla yazı, FR3 radyosu için 100'den fazla program, Yaz Festivalleri adına 15 Festival örgütlüyor. 1986 yılında Espace Croix Baragnon kültür kompleksi 'Mavi Salonunda' 196 jazz konseri verdirtiyor. Ünlü Marciac Festivali'nin öncülerinden. 1992 yılından beri Sud Radio'da Jazz au Pluriel ve Jazz d'une nuit d'ete'nin prodüktörü. Su sıralar bir kitap yazma hazırlığı içinde.Bu ünlü jazzwoman'ı yine bir tesadüf eseri tanıdım. Yıllardır ününü duyduğum Nighthawk. Tuna Ötenel'i iki konser için Toulouse'a davet eden Claude Rachoul'un ta kendisiydi. 66 yaşını hiçbir şekilde göstermeyen enerji ve jazz dolu bir "genç kadın". Uğraşlarının yanısıra fotoğrafçılığı da var. Uzun süre Amazon ve Meksika'da da yaşamış.

Nighthawk, yazıp hazırladığı programda Ötenel Trio ile ilgili olarak "mücevher gibi bir trio" cümlesini kullandı. Ötenel'i ise Bill Evans ekolünün tek temsilcisi olarak gördüğünü belirtti.

Tuna Ötenel Paris'teki muhtelif jazz kulüplerinde verdiği konserlerin yanısıra, ikinci bir albüm çalışmasını da tamamladı. "Voyageur" adını taşıyan albümde Pierre Michelot ve Philippe Combelle'in yanısıra bir büyük usta daha var. Brezilyalı ünlü tromboncu Raoul de Souza bir diğer adıyla Raoulzinho. Kendisi için bir zamanlar özel olarak yaptırdığı ve Souzabonne adını verdiği 4 pistonlu trombonuyla yaptığı eşsiz soloları unutmaya imkan yok.

Bilindiği üzere Ötenel'in kendine özgü bir stili var. Kendi kompozisyonları ağırlıklı bu albüm onun ne kadar yetenekli bir kompozitör olduğunu bir kez daha doğruluyor. "Voyageur" dünya standartlarında kolayca yerini alacak.

Pierre Michelot'ya gelince; şaşırtan enerjisiyle konserden konsere koşturuyor. Geçtiğimiz aylarda SACEM ve "Müziğin Zaferi" ödülünü kazandı.

ziller, tabure, VicFirth Baget ve
video kaset fiyata dahildir

Tel : 0049-711-22 61 471
Fax : 0049-711-22 68 350
Kronprinzstr.6
70173 Stuttgart Germany

MUSIC SHOP
MOLU
Music Shop Molu GmbH

Merih Akoğul

İstanbul

Kayıtlarla Türkiye'de Jazz Müziğinin Tarihi

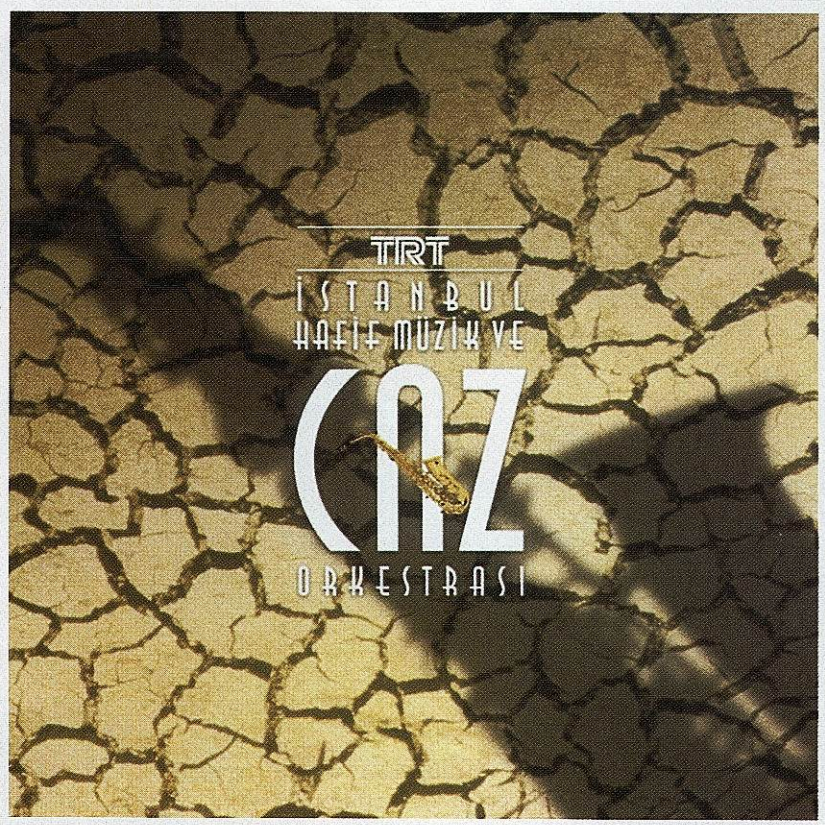

Türkiye'de jazz, günümüze gelinceye kadar farklı yollar katetmiş, birçok zorluğa karşı koymuş ve sonunda değişik kulvarlarda müziklerini gerçekleştiren yüzlerce müzisyenin çabasıyla son durumunu almıştır.

Birçok jazz müzisyeni gerek besteleri, gerekse yorumlarıyla yurtiçi veya yurtdışında konserler vermenin yanısıra, birçok albüme de imza atmışlardır. İşte bu kayıtlarla birlikte, yazılı jazz müziği tarihimizin yanına bir de sesli tarih eklenmiş ve özellikle 1990-2000 yılları arasında yapılan albümlerle Türk jazzz tarihinin bir topografyası çıkartılmıştır.

Türkiye'de jazz müziğini sevdirme çabaları ve arşiv anlamında yaptığı çalışmalarıyla gerçekten de adına plaket çakılacak kişilerin başında gelir Erol Pekcan. Pekcan, verdiği konserler, yaptığı radyo ve TV programlarıyla aynı zamanda,Türkiye'de jazz'ın anlaşılması yolunda öncü olmuş bir kişiliktir.

Son iki yıldır, İstanbul'da Türk jazz müzisyenleri ve jazz severlerin biraraya geldiği en kapsamlı olay, Erol Pekcan'ı anma geceleri olmayı sürdürüyor. Anılar, konuşmalar ve konserlerin yanında, bir de gelen konuklara özel olarak hazırlanmış CD'ler dağıtılıyor.

Geçen yıl AKM Konser Salonu'nda gerçekleşen konserin sonunda, Türkiye'nin ilk jazz albümü olan ve yıllarca yorgun pikaplarımızda uzunçalar formatıyla dinlediğimiz Jazz Semai dağıtılmıştı. 22 yıl önce basılan bu albüm, davulda Erol Pekcan ile birlikte, piyano ve alto saksofonda Tuna Ötenel ve bas gitarda da Kudret Öztoprak'tan oluşan bir kadro ile kaydedilmişti.

Bugün değeri daha iyi anlaşılan, biri dışında tümü Tuna Ötenel bestelerinden oluşan albüm o günlerde çok sevilmişti, ama bugün çok daha doğru olarak kavranıyor. Jazz'ın tohumları atılırken bir kilometre taşı olarak gerçekleştirilen bu albüm Kızkardeş, Hatıralar, Şenlik, Ali'yi Gördüm Ali'yi (anonim), Köy Yolu, Erkek Kardeş, Arzular, Rüyadaki Sesler, Ağıt ve Jazz Semai isimli parçalardan oluşuyordu. Farklı formların denendiği Tuna Ötenel bestelerinin bazılarında, geleneksel müziğimizin motiflerinden de çok doğru bir biçimde yararlanılmıştı. Özellikle Tuna Ötenel'in alto saksofon pasajlarındaki duygulu melodiler, bu başarılı sentez çalışmasının güzel noktaları olarak ışıldıyordu. TV'nin siyah-beyaz günlerinden çok iyi tanıdığımız Kudret Öz-

toprak'ın da bas gitarda harikalar yarattığı bu albümün fonunda, Erol Pekcan'ın hep yaşayan ritmlerini duyduk ve duymaya da devam edeceğiz.

Bu yıl, bir kez daha, üstelik zengin bir jazz kadrosunun katılımıyla anıldı Pekcan. AKM'nin Büyük Salonu'nda gerçekleşen üç saati aşkın konserden sonra, Erol Pekcan'ın arşiv kayıtlarından oluşan Soul Eyes albümü izleyicilere dağıtıldı. Kültür Bakanlığı ve Akademi İstanbul desteğiyle gerçekleştirilen albümde 9 parçaya yer verilmişti.

İçinde Ellington'un Prelude To A Kiss, Gershwin'in A Foggy Day ve Strayhorn'un Take The "A" Train'in de olduğu parçalarda Erol Pekcan'a, piyanoda Nejat Cendeli ve basta da Kudret Öztoprak eşlik etmiş. Steam Roller Blues ve albüme adını veren Waldron bestesi Soul Eyes'ta ise piyano ve alto saksofonda Tuna Ötenel, trombon ve vokalde Fatih Erkoç, basta Kudret Öztoprak grupta yer almış. What Are You Doing The Rest of Your Life ve Medley (My Foolish Heart, Too Young ve Que Sera Sera)'de ise, piyanoda Tuna Ötenel ve basta Selçuk Sun'un yer aldığı Üçlü'ye Ayten Alpman eskimeyen sesiyle eşlik etmiş.

Sonuç olarak, yıllar önce kaydedilen bu parçalar, Türkiye'de yapılan jazz'ı daha ileri tarihlere taşıyacak ve değeri olan bir belge niteliği taşıyor. İşte tüm bu çalışmalar Erol Pekcan'ı hiç izleyememiş olan jazz severler tarafından tanınmasını da sağlayacak.

Geçtiğimiz ay, TRT İstanbul Radyosu'nun girişindeki vitrinde bir CD'ye rastladım. Yine Erol Pekcan ile birlikte televizyonun eski günlerinden (kuruluşu 1982) aklımda kalan anılardan koca bir topluluk; TRT İstanbul Hafif Müzik ve Caz Orkestrası'na aitti bu albüm. Ve görüntünün ayrılmaz parçası, bazen elinde saksofonu, bazen vibrafonun başında, bazen de orkestrayı yönetirken Süheyl Denizci.

Türkiye'in ilk, tek ve devamlı "Big Band"i olan orkestra, gelmiş geçmiş ve çalmakta olan birçok jazz müzisyeni için önemli bir referans olmuş ve olmayı da sürdürmektedir. Süheyl Denizci'den sonra şefliğini Neşet Ruacan'ın yaptığı orkestra, hafif müzik ve jazz müzik repertuarının önemli yapıtlarını yorumlamayı sürdürüyor. Bu çalışma, orkestranın 15 yıllık bir süreç içinde 1982-1997 yılları arasında verdiği konserlerden seçilerek gerçekleştirilmiş.

Ustalar ve gençler bu albümde hep birlikteler. Saksofonlarda Yalçın Ateş, Çınar Apay, Erol Duygulu, Atakan Ünüvar, Ergüven Başaran; trompetlerde Ergun Eremkara, İmer Demirer, Halil Yiğit, Aldoğan Şimşekay, Fehmi Özbilek, Aydın Özarı; trombonlarda Halil Saçlı, Hakan Çimenot, Fatih Erkoç, Emre Kayhan, Sacit Çöze; piyanoda Ayhan Yünkuş, Ümit Aksu, Kerem Görsev, Baki Duyarlar; gitarlarda Kamil Özler, Neşet Ruacan; basta Eray Turgay; davulda Hasan Hür, Veysel Çadır; vurmalı çalgılarda Yalçın Şaşmaz; vokalde ise Fatih Erkoç yer almış.

Mancini'den ünlü Charade ile açılan albümde toplam 13 parça yer alıyor.

Horace Silver'dan Strolin, Bach'tan Valse, Duke Ellington'dan Caravan'ın da içinde bulunduğu farklı kategorilere ait parçalarla buluşuyoruz bu albümde. Ayrıca Selmi Andak'a ait Ve Ben Yalnız ve Kamil Özler'in Dilek besteleri de albümün bizim bestecilerimize ait iki güzel sürprizi.

Arşivlerde kalan kayıtlar daha çok ortaya çıksın diyoruz. Temizlensin, gerekirse yine miksajı yapılsın ama biz o günlerin ruhunu alalım. Bugün 24 bit'lik üst teknoloji gerektiren kayıtların varlığına rağmen, birçok şeyin mekanikleştiğini ve geçmişin ruhunun nasıl zor yakalandığını da biliyoruz.

Türk jazz'ı artık geçmişine sahip çıkıyor. Kayıtları gün ışığına çıkartıyor. Bizler de 15 yıllık sürecin seçme yapıtlarını, TRT Müzik Dairesi Başkanlığı'nın biraz gecikmiş ama yerinde kararıyla artık müzik setlerimizde dinleyebiliyoruz.

Merih Akoğul

İstanbul

Okay Temiz

Geçtiğimiz ay Okay Temiz'in önemli çalışmalarından seçilen 5 CD, Başarı Elektronik sponsorluğunda basıldı. Davul ve vurmalı çalgılarda yaptığı özgün çalışmalarla yalnızca Türkiye'de değil dünyanın birçok ülkesinde adından övgüyle söz ettiren Temiz, müzik kariyerinin ilk önemli çıkışını 1971 yılında İsveç'te Maffy Falay'ın Sevda gurubuyla gerçekleşti. Daha sonra da Oriental Wind ile konserler verdi, plaklar yaptı.

Farklı proje ve grupların yer aldığı serinin ilk albümü olan "Darbukas and Zurnas", 14 kişinin darbuka, davul ve zurna ile yaptığı bir çalışma olma özelliği taşıyor. Turkish Diamond isimli grup, çalgılardan da anlaşıldığı gibi Türk müzisyenlerden kurulu. Ritm tutkunları için ideal.

İkinci albüm Magnetic Band grubuyla gerçekleşmiş. Batının jazz formuyla Afrika, Güney Amerika ritmleri ve Türk ezgileri bir potada eritilmiş. Trompette, şu an artık aramızda olmayan Ergün Şenlendirici'yi duymak da heyecan verici. Çökertme'den Misket'e, Semah'a; ayrı bir duyarlığın başarılı yorumları bu albümde.

Üçüncü albüm, "Karnataka College of Percussion adını taşıyor. Bir hint vurmalı çalgısı "mridangam" virtüozu olan T.A.S. Mani tarafından kurulan toplulukla Hint müziklerinin yanı sıra Fidayda'yı da iki farklı yorumla dinlemek oldukça keyifli.

Dördüncü albüm Black Sea Art Project ismini taşıyor. Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerden 11 müzisyenin katılımıyla oluşturulmuş bir proje. Karadeniz'in dalgalarını duyuran başarılı bir kollektif çalışma. Şimdi de koca bir orkestrayla Tekez Zortlatması'nı dinlemenin tam zamanı diyoruz.

Ve beşinci albüm; Okay Temiz & Mehteran. Temiz'in yıllardır sürdürdüğü projenin keyifli bir albümü. Kültür Bakanlığı İstanbul Tarihi Türk Müziği Topluluğu ile birlikte yapılan bu sentez çalışma son yıllarda dünyanın birçok ülkesinde de ilgiyle izleniyor. İki farklı müzik dünyasından doyumsuz müzikler.

İşte, tümü de birbirinden çok farklı olan bu projelerde Okay Temiz, vurmalı çalgılardaki ustalığını ve yılların müzik deneyimini sonuna dek gösteriyor. Gerçekten de, müziğimizin dünyaya açılmasında büyük çabaları olan ritm duygumuzu arabesk melodilerle "techno" ritmler arasında kalmaktan kurtaran bu önemli müzik adamımızı bu çalışmaları nedeniyle bir kez daha selamlıyoruz.

Başarı Elektronik'i de desteğinden dolayı kutluyoruz. Bu CD seti piyasada satılmasa da, daha şimdiden birçok müzikseverin koleksiyonuna girdi bile.

İzmirliler kulaklarının pasını siliyorlar

Geçtiğimiz dönem İzmir'de festivaller dışında da hareketlilik vardı. A&A Prodüksiyon 2000 yılına jazz konserleriyle katkıda bulunma kararı almış. Bu konserlere de ilginç bir ad bulmuşlar. "Kulakların pasını al'Jazz Konserleri". Etkinlikler için iki mekan seçilmiş. Punta Bar ve Sabancı Kültür Merkezi. Çok da anlamlı olmuş bizce. Bar ya da konser ortamlarından farklı zevkler alanlar etkinlikleri kaçırmayacaklar. Bu etkinlikler çerçevesinde şimdiye kadar yapılan konserler; Ricardo Moyano&Orhan Topçuoğlu&Sibel Moyano Trio, İmer Demirer Group, Tuna Ötenel, Asia Minor, Sibel Köse, İstanbul Blues Kumpanyası ve Neşet Ruacan yer aldı. Nisan ve Mayıs aylarını kapsayan etkinlikleri "Neler Olacak" köşemizde vereceğiz.

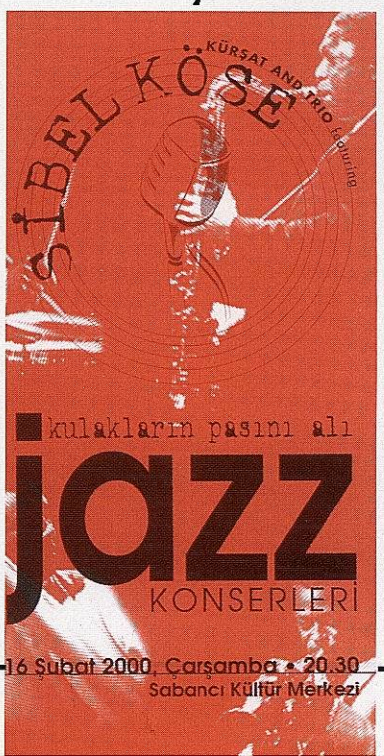

Önder Focan

New Orleans

Uluslararası Jazz Eğitimcileri Birliği (IAJE)'nin 27.yıllık konferansları New Orleans'da 12-15 Ocak tarihleri arasında yapıldı. Her sene olduğu gibi profesyonel ve amatör jazz müzisyenlerini, eğitimci ve akademisyenleri, jazz eğitimi alan öğrencileri biraraya getiren bu konferanslarda özellikle jazz'ın ve eğitiminin 2000 ile başlayan yıllardan sonraki geleceği tartışıldı.

Yıllık IAJE konferansları üç ana bölümde gerçekleşiyor. 1) Seminer, konferans ve atölyeler 2) Konserler 3) Jazz eğitimi için gerekli kitap, metot ve müzik aletlerinin sergilendiği fuar.

Bu yıl benim kişisel olarak katıldığım seminerlerden birkaçı şunlar; Jobim'in Armonik Dehası, Entervalik Doğaçlama, Gerilim ve Çözülümlerin Tonal Kavramı, Kreativ Aranjman Tekniği, Rearmonizasyon Teknikleri, Free Jazz'a Doğru Adımlar. İzlediğim konserler ise Joe Beck-Ali Ryerson Duo, Benny Green-Russell Malone-Christian McBride Trio, Patricia Barber Quartet, Joshua Redman Quartet, Nicholas Payton Quartet, Roberta Piket Trio. Ayrıca Bill Watrous, Walt Weiskopf, Andy Shepard gibi müzisyenlerin katıldığı profesyonel jam-session'da, bir kez de eğitimci müzisyenlerin jam-session'ında çaldım.

Jazz'ın "Mekke"si olarak nitelendirilebilecek bu konferanslar hem jazz müzisyenlerini ve eğitimcilerini biraraya getiriyor, olağanüstü konserler ve etkin seminerlerle jazz müzisyenlerinin tüm hayatları boyunca sürmekte olan gelişmelerine katkıda bulunuyor.

Moskovalı jazz'cılardan oluşmuş Miss Jazz geçtiğimiz bir ay boyunca İstanbul, Ankara ve Eskişehir'de konserler verdi. Trompetde Kira Shmelevai Lydia Prudkova, kornetde Olga Usik, alto saksofonda Tatiana Andreeva, tenor saksofonda Viktoria Popova, bariton saksofonda Tatiana Kozlovskaya, piyanoda Vera Koltypina, basda Olga Varshovskaya, davulda Ekaterina Shastitko'nun yer aldığı grup Kerem Görsev Jazz Bar'da, K Restaurant'da, Eskişehir Üniversitesi Açık Anadolu Fakültesinde başarılı konserler verdi.

Yıldız İbrahimova'nın Bulgaristan başarısı

"Marcanja" adlı çingene türkülerini topladığı son çalışmasıyla Yıldız İbrahimova Bulgar müzik listelerinin başında yer aldı. CD 8 milyonluk Bulgaristan'da, iki haftada 10 binlik satışıyla büyük ilgi gördü. Yıldız İbrahimova 23 Marta da Paris'te Banlieues Blues 2000 festivalinde perküsyonda Okay Temiz, klarinet ve saksofonda İvo Papazov ile başarılı bir konser verdi.

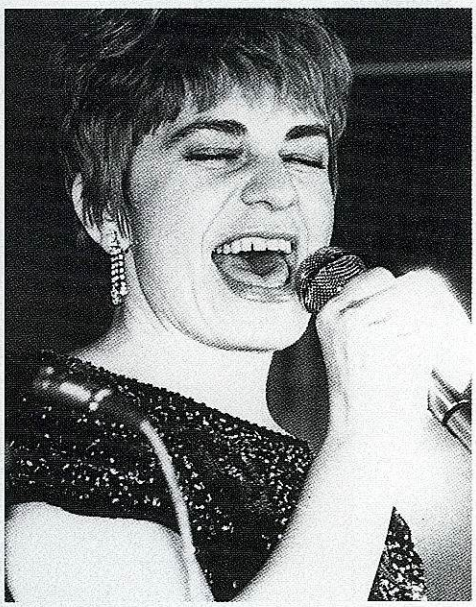

Kerem Kaban

İzmir

İzmir'de Jazz

İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı'nın düzenlediği 7.Avrupa Jazz Festivali 29 Şubat-8 Mart tarihleri arasında İzmir'de yapıldı.

7.Avrupa Jazz Festivali 29 Şubat'ta Efes Convention Center Auditorium'da Kerem Görsev (p), Volkan Hürsever (b), Can Kozlu (d) konseri ile başladı. Konserin konuk sanatçıları ise Larry O'Neil (vo) ve İlhan Erşahin (ts)'di. Ertesi gün festival bir panel ile devam etti. Panelin konusu "Millenium'da Jazz"dı. Yavuz Baydar'ın yönettiği panele İlhan Erşahin, Kerem Görsev ve Kürşad Başar katıldı.

Konserler 4 Mart Cumartesi günü gitarist Andy Manndorff'un liderliğindeki Avusturyalı bir grupla devam etti. Gitarda **Andy Manndorff**, alto saksofon ve klarinetde **Klaus Dickbauer**, kontrabasta **Georg Breinschmied** ve davulda da **Wolfgang Reisinger** yer aldı.

Andy Manndorff

Andy Manndorff klasik gitar eğitimini Viyana Müzik Akademisi'nde yaptı. 1980-87 yılları arasında Amsterdam'da, 94'e kadar da New York'da yaşadı. 1995'de ise ülkesine döndü halen çalışmalarına Viyana'da devam ediyor.

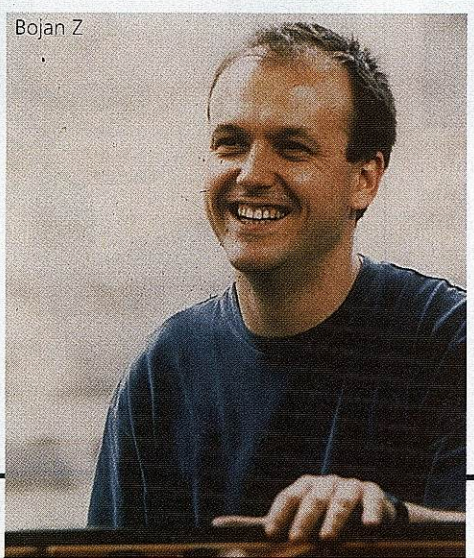

Bojan Z

Bojan Z Quartet 5 Mart günü sahne aldı. Belgrat, 1968 doğumlu çok genç bir sanatçı olan piyanist **Bojan Zulfikarpasic**'in liderliğindeki grupta saksofonda **Vincent Mascart**, kontrabasta **Olivier Sens**, davulda ise **Tony Rabeson** yer aldı. 1989'da Yugoslavya'nın en iyi sanatçısı seçilen Bojan Z, 1993'ten bu yana Bojan Z, Yopla ve ney sanatçımız Kudsi Erguner'in de yer aldığı Koreni adlı 3 albüm yaptı.

İtalyan **Ialsax Quartet** 6 Mart günü, Gianni Oddi (ss), Christiano Carrano (as), Andrea Pace (ts), Elvio Ghigliordini (bs)'dan oluşan dört saksofoncunun yer aldığı ilginç konserle devam etti. 1991'den bu yana Avrupa'da pekçok festivalde çalan grup izleyiciye jazz'dan başka klasik müzikten çağdaş müziğe kadar farklı tatlar sundu.

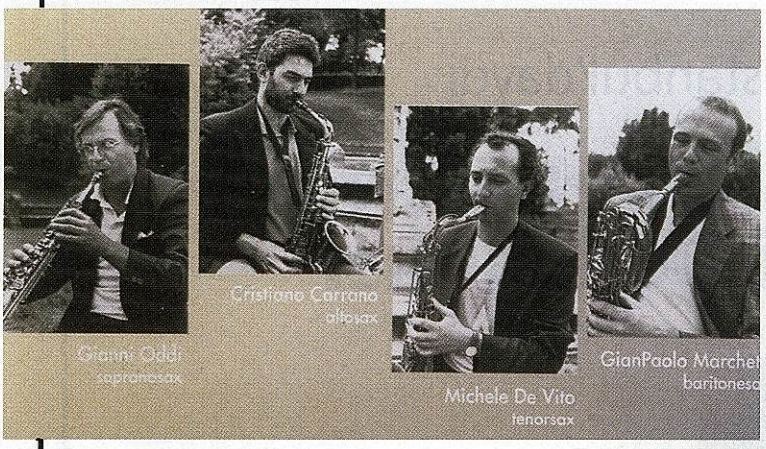

Jugendijazz orkestrası Almanya'dan katıldı ve 7 Mart'ta konser verdi. 1975 yılında Alman Kültür Bakanlığı tarafından kurulan orkestra North Rhine Westphaian Youth Jazz Orchestra (YJO RNW), Kuzey Ren Batı Kolu Gençlik Orkestrası Federal Alman Cumhuriyeti'ndeki ilk örneği oluşturmuştur. Genç müzisyenlere bestecilik, düzenleme, prova ve sahneleme konularında geniş olanaklar sağlama hedeflenmiştir. Almanya'da bulunan benzer grupların başında gelen YJO RNW kültür ve gençlik etkinliklerini yurtdışında temsil etme görevini üstlenmiş. Topluluk Doğu ve Batı Afrika, Amerika ve Çin'de konser turları gerçekleştirmiştir. YJO NRW üyelerinin birçoğu için jazz müzisyeni olarak mesleğe başlama noktası olmaktadır. Topluluğun 400'e yakın üyesinden üçte biri aktif olarak jazz sahnesinde görev yapmaktadır. Repertuarlarında ise hem geleneksel jazz, hem de çağdaş jazz etkileri görünmekle birlikte üyelerinin kendi besteleri ve eğitimcilerin, orkestranın kişisel ve müzikal potansiyeline uygun olarak düzenlenmiş aranjmanları da bu repertuara dahil edilmiş. Şimdiye kadar 6 tane de kayıt gerçekleştirmiş olan orkestra festivalin ilgi gören konserlerinden birini verdi.

Festivalin kapanış konseri perküsyoncu Burhan Öçal'ın konuk olduğu George **Gruntz Concert Jazz Band'in** konseriydi. **Burhan Öçal**'ın katıldığı parçalarda iki kültürün, iki eğilimin, iki coğrafyanın ahenkle erimesine tanık olundu. Grubun 2nd Line Sally, My Foolish Heart, Palace of Love gibi artık klasikleşmiş parçalardan başka Burhan Öçal'ın doğduğu yere adadığı Kırklareli gibi besteler de yer aldı.

Piyanistliği, orkestra şefliği, grup liderliğiyle yıllardır yalnız İsviçre'nin değil bütün Avrupa'nın en değerli jazz adamlarından biridir **George Gruntz**. 1932'de İsviçre'nin Basel kentinde doğan George Gruntz halen İsviçre'de yaşıyor. NDR Radio, Basel, Londra ve Vienna State Theatre Symphony Orkestralarında yıllarca şeflik yaptı. 1958'den bugüne kadar 50'den fazla albüme imza attı. Klasik jazz dışında "jazz türevlerini" zorladığı deneysel çalışmalarını da sürdüren Gruntz, **Love Machine** adlı grubu ile 1971'den beri Japonya'dan Amerika'ya her yerde çaldı, pekçok ödül aldı. Gruntz kendi müziğinin yanısıra çağdaş müzik ve tiyatro müziği alanlarında festivallere, konserlere danışmanlık da yapıyor.

Burhan Öçal 24 yaşından beri İsviçre'de yaşıyor. Darbuka, kös ve her çeşit perküsyon aletine her vuruşuyla bir melodi yaratıyor. Bu coğrafyadan çıkan füzyonun, zamanlar ötesi müzikal akışın, türlerarası dalgalanmanın en verimli ve en yaratıcı aktörlerinden biri. Onu bir kere izlemek yetmez. Kendisini ritme kaptıran herkes, onun konserlerinin her birinin başka serüven olduğunu da bilir.

Burhan Öçal yıllardır İsviçre ve Türkiye arasında mekik dokuyor. Mekan değişikliği müziğinde de yeni arayışlara girmesini sağlıyor. Jazz'dan klasik batı müziğine ilgilendiği pekçok alanı Türkiye'nin geleneksel formlarından edindiği köklü ritm ve melodi dağarcığıyla zenginleştiren Öçal'ın müziği, belki de bu yüzden sürekli gelişiyor ve durağanlık tehlikesinden uzakta duruyor. Sadece müzik türleri ve kültürleri arasında değil, enstrümanlar arasında da dolaşıyor Öçal. Eline saz, tambur, ud gibi telli enstrümanları aldığında da vurmalılardaki meşhur ustalığını göstermeyi biliyor. 1986'da piyanist Maria Joao Pires ve gitarist Elliot Fisk ile verdiği konserlerle, klasik batı müziğine katabilecekleri hakkında fikir veren Öçal, Joe Zawinul ve senfonik orkestrasıyla, piyanist Peter Waters ile yaptığı çalışmalarla da adından söz ettirdi. 1995'de gerçekleştirdiği Istanbul Oriental Ensemble projesiyle yaptığı Gypsy Rum ve 1997'de Sultan's Secret Door adlı iki albüm Alman Plak Eleştirmenleri ödülüne layık bulundu. 1996'da da Jardin Ottoman adlı çalışmasıyla Prix Choc'a değer bulunmuştu. Öçal, Jamaaladden Tacuma ve Natacha Atlas ile yaptığı son albümü Groove Alla Turca ile World Music Charts Europe (WMCE) listesinde dünya müziği dalında iki numaraya yükseldi.

Hülya Tunçağ

İstanbul

Konserlerin devamı İstanbul'daydı

Yıldız Solistler Orkestrası ve Bir Kırklareli Delikanlısı

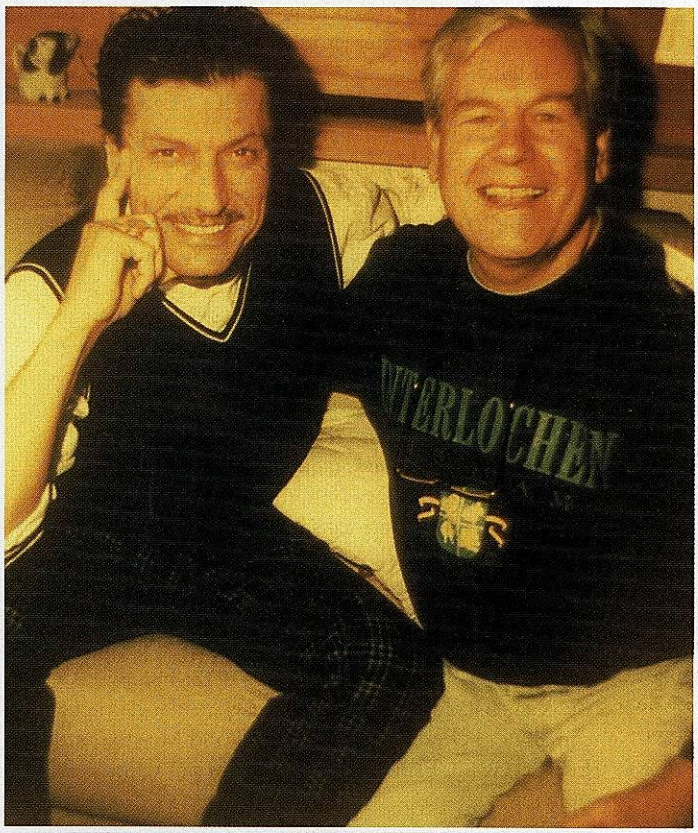

Yıllardır Radyo 3'deki jazz programlarında farklı dönemlere ait orkestralarını çaldığım Basellı orkestra şefi, aranjör ve piyanist Georgz Gruntz'la üç yıl önce Tünel'deki Lale Plakevi'nde tanışmış ardından faksla haberleşmiştik. Sözünü tutup bana yirmibeşyıllık Concert Jazz Band çalışmalarından derlenmiş Breaking Walls albümünü yollamıştı. Bu değerli ve o ölçüde alçakgönüllü müzik adamıyla ikinci kez karşılaşma keyfini yaşamıştım. Geçen yazdı, İstanbul'dan İzmir'e uçuyorduk. Yine Burhan Öçal'la birlikteydi. İzmir'de yeni projeleri için bir gazelhan arıyorlardı. Öçal'la düşündükleri proje beni çok heyecanlandırmıştı. Önce Köln'de konser vermeyi düşünüyorlardı. Türkiye'ye gelmeleri ise kaçınılmazdı. Aklıma ilk gelen İzmir Jazz Günleri oldu. Orkestranın kapasitesini bildiğim için Burhan Öçal'ın ödünsüz müziğiyle uyum sağlayacaklarından kuşkum yoktu.

Sonunda George Gruntz Concert Jazz Band ve Burhan Öçal bileşimini, İstanbul'da iki farklı mekanda dinleyebilme zevkini tattım.: Önce CRR Konser Salonunda, orkestranın İzmir konserinden sonra Babylon'da. Program broşüürnde orkestranın kadrosunu görünce nasıl bir çetin cevize çattığımızı kavradım. Çünkü bizi müthiş sololar bekliyordu. Trompetlerde, bir usta; Marvin Stamm, Kenny Rampton, sonunda etli canlı karşımda dinleyebildiğim iki genç virtüöz Rus Alexander Spiagin ve İsviçreli Mathieu Michel. Trombon ve euphonium'da Blood, Sweat and Tears'in kurucularından Dave Bargeron. Flüt, alto ve soprano saksofonda İngiliz Chris Hunter. Flüt, tenor ve soprano saksofonda Sal Giorgianni. Flüt, klarinet, soprano saksofonda Larry Schneider. Flüt, tenor ve soprano sksofonda Donny McCaslin. Bariton ve bas saksofon, shenaide Scott Robinson. Trombonlarda Luiz Bonilla ve Gary Valente, bas trombonda Earl McIntyre, basda Mike Richmond ve davulda Adam Nussbaum'dı bu acımasız solistler.

Konser repertuarını oluşturan parçalar ustalıkla seçilmişti. Tümü George Gruntz'un seçkin düzenlemelerini içeriyordu. Klasik big band anlayışının dışına çıkarak her soliste eşit görev vermeyi seçen Gruntz, Öçal gibi kendi müziğinden ödün vermeyip aradaki bağlantıyı kurmada usta aranjörlüğünü kullanmıştı. Gerek CRR gerek (daha kısa olsa bile) Babylon konserlerinde bende iz bırakan yorumlar, Gruntz'un Öçal'ın sesinden etkilenerek yazdığı ve çalgıların pes tonlarını kullandığı Two of Sons, Kahire operası için bestelediği ve Öçal'ın udunu, darbukasını, sesini ustalıkla değerlendirdiği Palace of Love. Öçal'ın değişik aksak tartımları sergilediği Gruntz, zıt çalgıları kullanarak elde ettiği tınısıyla Mathieu Michel'in kusursuz flügelhorn solosunu içeren Kırklareli, yine Öçal'ın dörtlü için yazdığı, Gruntz'un onaltı çalgıya uyarladığı aksak sergisi olan Voyage Oriental, Grtuntz'un memleketi Basel'da he ryıl yapılan geleneksel davul festivalinden esinlenerek yazdığı, Adam Nussbaum'un şaşmaz ritmini sergilediği Merryterria, son olarak Gary Valente'nin trombonlar şölenine dönüşen ve İspanyol lirizmini yansıtan bestesi Valencia. Onaltı kişilik orkestranın tek tek her üyesinin üst düzey sololarını yazmaya gerek yok, dinleyen bilir, dinlemeyen de ne kaçırdığının umarım farkındadır.

Benan Dinçtürk

İstanbul

Şenay Akın

Yavuz Çetin Blues Band

Hoşgeldin Shaft, Hoşgeldin Kadıköy Blues!

Kulübe ilk girişte bir müzisyen arkadaşımla birlikte Nashville'de gittiğimiz bir blues kulübünü anımsadım. Saat dokuz için oldukça kalabalık olan giriş katında yer bulamayıp asma kata geçtim. Ruhum Nashville'deki o Pazartesi akşamının anılarında gezindi. Orada yedi kişilik çok başarılı bir blues grubunun programını böyle bir asma kattan izlemiştim. Yavuz Çetin ve grubunun Texas blues eğilimli bazı parçaları beni Nashville'den Austin'a taşıdı. Bu müziğin eşliğinde loş atmosfere karşın gözden hiç kaçmayan blues ve jazz insanlarının resimlerinde gezindi gözlerim. Shaft'ın seyirciyle müzisyeni ayrı kılmayan, yukarıdaki ve aşağıdaki ayrımını yaratmayan eşitlikçi sahne anlayışı kulübe önemli bir kişilik kazandırıyor. Kulübe yalnız giden müzikseverleri dışlamayan, benimseyen, yeni giden birine yabancılık yaşatmayan bir kulüp Shaft. Kadıköy'de değildim artık. Karşımda yetenekli, dünyadaki pek çok kulüpte iş bulma potansiyeli olan üç kişilik bir blues grubu vardı ve artık nerede olduğum pek önemli değildi.

Yavuz Çetin bundan sonra adını çok sık duyacağımıza inandığım bir blues gitaristi. Blues gitarında ön planda olmayan distorted sound'ı kullanma stili bende rock kökeninden geldiği izlenimini uyandırdı. Kulüpte iyi bir ses düzeni sağlanmaya çalışılmakla birlikte sistemin tam dengelenmemesinden kaynaklanan bazı sorunlar vardı. Özellikle davulun yüksek tınısından gitar sololarının ince ve dikkate değer ayrıntılarını kaçırdığımı düşündüm.

Gerek vokalde, gerek enstürmantal sololarda alınan riskler, jazz ve blues müziğinin zenginliğidir. Yavuz Çetin'in daha güvenli bir yoldan gitmeyi yeğlediğini ancak aldığı birkaç riski de kendi lehine çok güzel yorumlara dönüştürdüğünü gözledim. Bence bunların sayısı çoğalırsa ayırdedilebilir, özgün bir Yavuz Çetin yorumu oluşacaktır. Blues gecelerinin vazgeçilmez ara dorukları olan bas sololarını daha fazla duymak isterdim. Başarılı basçı Demirhan Baylan'ın ustalığının da ön plana çıkmasını diliyorum. Bütün bunların gerçekleştirilmesi grubun birbirini müzikal olarak çok iyi tanıması, birlikte adım atması ve yürüyebilmesiyle mümkün olacaktır.

Shaft, programındaki yeni yetişen müzisyenler ve usta isimlerle Kadıköy yakasında uzun süredir özlenen, yepyeni bir jazz ve blues kulübü. Haftanın bir gecesi bir house band'le birlikte yeni yetişen isimlere jam session olanağı tanısa ülkemizde bu alandaki büyük bir eksikliğin giderilmesine de katkısı olabilir. Hoşgeldin Shaft, hoşgeldin Kadıköy blues...

Serdar Karabatı

Babylon/İstanbul

Doksan bir günde devr-i alem

Babylon'da 2000 çeşit müzik var; davul'n'bass alana yanında drum-zurna. Nisan'daki jazz trafiğine giriş öncesi notlar.

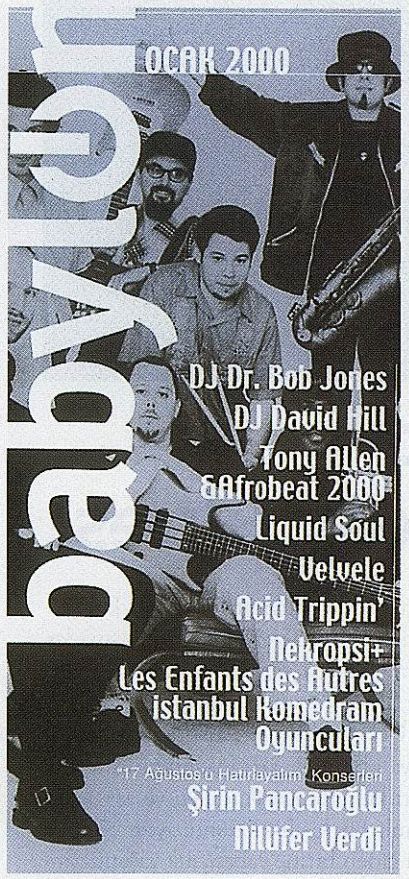

Tony Allen & Afrobeat 2000

Afrobeat ekibi oturaklı çalıyor, ama bu özelliğe sahip olmak müziğin tekdüzelikten sıyrılmasına tek başına yetebilecek bir unsur değil. Bir kaç parçadan sonra toz olduğumu itiraf etmeliyim; daha yoğunluklu bir Kara Afrika'ya doğru...

DJ Krust + Dynamite MC

Sesler dolanıma aday, ama düzenek nedense pek keyifsiz aktarıyor bu akşam. Performasın monotonluğu ise havadaki mono yankılanımdan değil. İçten içe şunu soruyoruz: tüm söyleceğiniz bunlar mı; başka bir DyeJiniz yok mu?

Liquid Soul

Horn section tam da blues Chicago'sunu andıran bir gevreklikte; caz kulağım tırmalanmadı değil. Ama bu akşam tarafsız bölgede olduğumuzdan epey eğlenceli bu müziği sıvıların da etkisiyle ruhumuza işliyoruz. "Ayak takımı" olarak ortalıkta bulunduğumuz en hoş gece 28 Ocak.

Gürol Ağırbaş

Babylon'da gördüğüm en anti-profesyonel konser girişimi. Ağırbaş'ın ne getirdiği amplifikatör, ne de elektrik bas adamakıllı çalışmakta. Konser bir takım arızalar nedeniyle sürekli kesiliyor; Ağırbaş bunları esprileriyle telafi etmeye çalışıyor. Oysa, bu rahatlık altında gizli duran önemsemez tutum rahatsız edici. Etkileyici saniyeler olagelmiş veya Koyunbaba seslendirilmiş olsa da bu grubun daha progresif işler yapması gerektiği düşünüyorum.

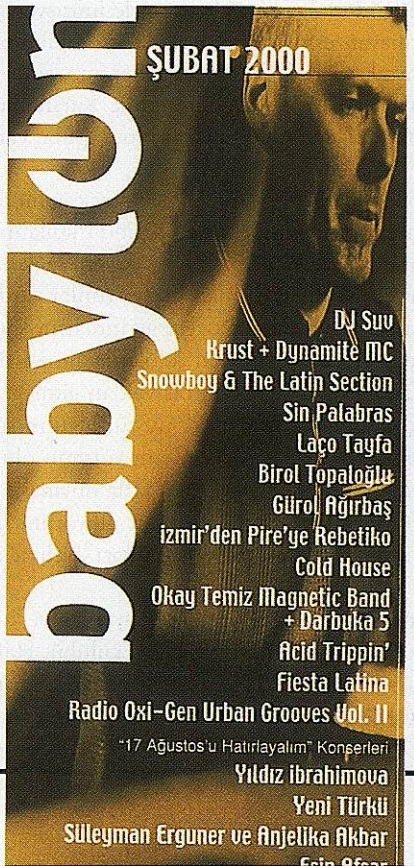

Fiesta Latina

Öyle bir görüntü var ki içeride, latin dans bilmeyenler ikinci sınıf vatandaş konumunda kalıyor. Yürekten salınanları hayranlıkla izlerken, fiestayı dans okulunda yeni öğrenilen figürleri çalışmak için fırsat bilmiş kalabalığa gülmeden edemiyoruz. Bir maraton olsaydı bu danslar, başka türlü olur muydu her şey? "They Shoot Horses, Don't They?"

Fun<Da>Mental

İçeride gördüğüm en yoğun kalabalık... Bilirkişi ve meraklılar arasına Babylon'u "in" mekanlardan biri olarak algılayıp gelmiş bir kitle de karışmış. Babylon gerçekten gözde bir kulüp; ama bazılarının her mekanı "İstanbul'un gece hayatı" boyutuna sıkıştırarak oluşturduğu beklentiler nedeniyle değil. Fun<Da>Mental önündeki sis perdesi kalkmadı henüz.

King Kooba

Millennium of Jazz dizisinin halkla ilişkilerini sağlayan King Kooba hoş müzikler kaydetmiş. Sıkça dinliyorum. Biraz salınmış olsak da, tüyleri diken diken eden bir performans çıkmadı ortaya bu 10 Mart Babylon gecesinde. Paket servise devam.

Fun<Da>Mental

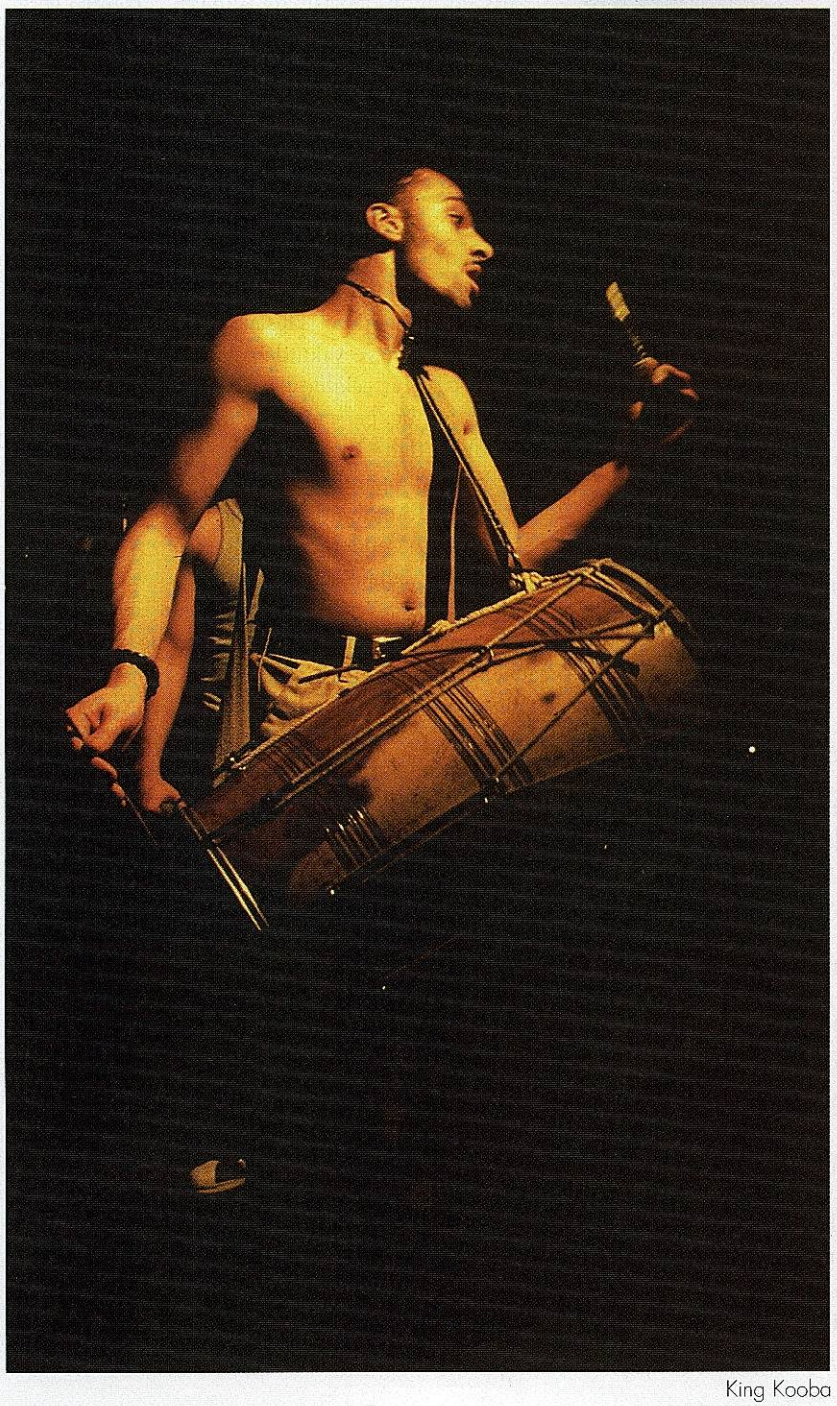

King Kooba

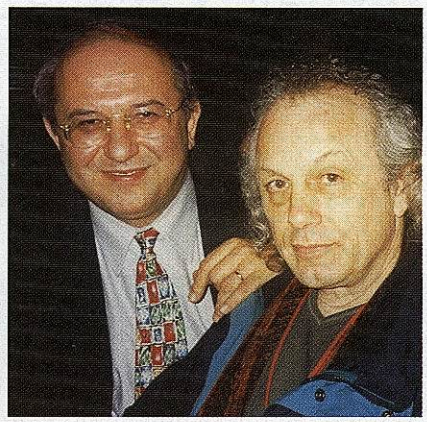

Friesen & Focan

Duo çalmak ve bunu dinleyiciyi etkileyerek yapmak zor iş. Tek sette izleyebildiğim kadarıyla, Friesen ve Focan daha önceki birlikteliklerine benzer, sıcak bir sunum yaptılar. Friesen'ın solo basla ve müzikte en değer verdiği şeylerle ilgili görüşlerini gelecek sayıda yayınlanacak söyleşide bulabileceksiniz.

Bugge Wesseltoft

Canlıda nedense kayıttaki kadar etkileyici tınlamıyor. Bunun nedeni gayet derinlikli çağrışımları olan parçaların canlıda karşılığını bulamaması mı? Belki de bu projeyi Cuma akşamı gölgesinden çıkarmak gerekiyor. Yanlış anlaşılmasın, New Conception of Jazz'in kredisi bitmiş değil.

Nilüfer Verdi

Ocak'taki kar yağışına denk gelen Nilüfer Verdi konseri 7 Mart'a atıldı. Bu konseri izleyemedim (sağlam bir mazeret raporum var), ancak Körleme için görüştüğümüzde Verdi sahnedeki sesten ve performanstan grup olarak çok memnun kaldıklarını söyledi. Piyanisti cesaretli yeni projelerinde dinlemeyi beklediğimizi bir kez daha anımsatmakta fayda var.

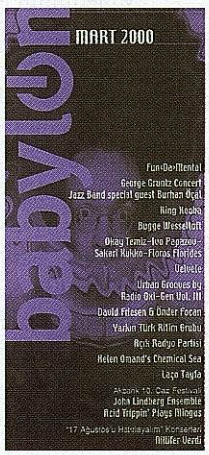

Serdar Karabatı

İstanbul

millennium of jazz

Erik Truffaz

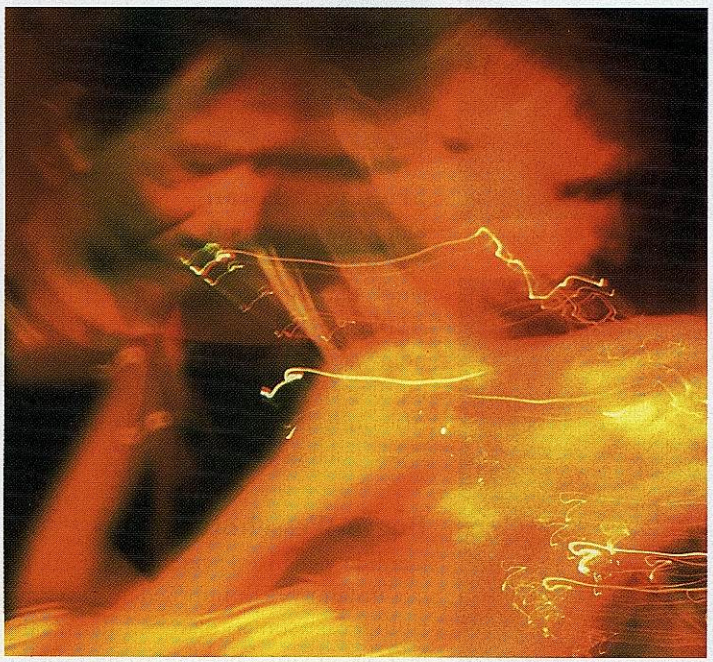

Sami Akbeniz

Dulcinea bir kafe. Ve buranın işletmecisi Sami Akbeniz'e göre öyle de kalacak. Yine de bakmayın siz buranın "kafeye keder" görüntüsüne; konser salonlarından neredeyse silinmiş olan jazz'ı ve onun Don Kişot müzisyenlerini son bir kaç haftadır epey kollamakta Dulcinea. Aslında Sami Akbeniz jazz'ı Beyoğlu'nun her köşesine yaymak istiyor: "Jazz Beyoğlu'nu Sarıyor." Yoksa "... arıyor" mu demeliydi? "Aradığınız Bey'in Oğlu başka işlerle meşgul, lütfen mesaj bırakın".

İlk program için Aydın Esen'in seçilmesinde müzisyenin zaman kavramıyla içli dışlı olmasının getireceği düşünülen sembolik bir anlam da var mıydı? Belki de güzel bir tesadüf eseriydi bu açılış. Öyle ya da böyle, binyıla İstanbul'dan gidebilecek en anlamlı selamların yaratıcısıyla başlamış oldu dizi. Millennium of jazz.

Aydın Esen'in benzer performanslarını çokça görmüş olduğum için grubu yalnızca 17 Şubat Perşembe gecesi izlemeyi tercih ettim. Konser öncesinde Dulcinea alışıldık akşam saati hareketliliğinde görünüyordu. Hoş olan, konser için gelmiş olanların bu kalabalığın önemli bir bölümünü oluşturuyor olması idi. Ekip sahneye çıktığında ön taraftaki masalar çoktan dolmuş, bunların hemen arkası da dirsek dirseğe mücadeleye kavuşmuştu. Benim gibi kafenin ortalarında, adeta tarafsız bölgede kalanlar 2.15'lik barajdan sahneyi göremez duruma düşünce işi çeneye vurdu. Dulcinea bir kafe. Dakikalar ilerledi, Randy K.'in Stolen Moments'ı öndeki masalar arasından sızdı, duvarlardaki renklerden ve içeriyi saran ışıklardan birer tutam alarak arkalara ulaştı. Oliver fısıltıya, Nelson kahkahaya büründü. Çağrı'ya uyup, ikinci sette bulduğumuz ilk masayı kaptık ekip olarak.

23 Şubat akşamı biraz gecikmeli vardığımda Dulcinea'ya, (g)üçlü ses mekanı çoktan almış götürmüş gözüküyordu: Prysm. Dinledim dikkatle. Başlık: Paris Prysm'in deplasman galibiyeti çarşamba gecesine damgasını vurdu: 0-2. Alt başlık: İlk sette donuk bir performans sergileyen İstanbul JK, ikinci sette varlık bile gösteremedi. Yorum: Seyircilerin taşkınlık yapmaması gözlemcinin raporunda yer alacaktır.

Söyleşi vesilesi de gündeme gelince, ikinci Prysm akşamın gözlemi görece erken başladı. Ortalık yine fıkır fıkır. Ne var ki, saatler kafeyi geçe, yani binyıl dedikodusu hızlanınca, meraksız müşteriler toparlanmaya başladılar. "Hesap lütfen." Kalanlar ise jazz'la uzaktan ve yakından ilgisi olanlar düzeninde, barışçıl bir şekilde ikiye ayrıldılar: Neferler & Titiler. Sonuç: perşembe akşamının rövanşında İstanbul JK daha istekli gözükmesine karşın, ancak beraberliği koparabildi. Kaçırdıysanız bu konseri, Prysm'in albümlerini alın. Bir tiyo: en son albüm en iyisi oldu dediler. Siz yine de *Temps Dense* adlı parçayı bir dahaki sefere canlıda dinleyin.

Jazz saracaksa caddeyi, ortaklıklar şart. Başlık: Babylon Dulcinea'nın King Kooba adaylığını destekleyeceğini açıkladı. Alt başlık: 10 Mart 2000. Yorum: King Kooba kesinlikle "Millennium", ama "of Jazz" pek değil. Funk gidip geliyor, davulcu Max yer yer kızıştırıyor sahneyi. Vokalde Melissa çok güçlü değilse de, hoş bir renk getiriyor. Amaası? Yetmiyor bu çerçeve müzik bana. İçinde fotoğraf yok; solistin fotoğrafı.

Erik Truffaz'nın binyıl ekibi bu yazıdan sonra gelmiş olacak. Yakın geleceği görür gibiyim, şenliğin çok iyi biteceğini... Oysa başka şeyler üzerinde fikir yürütmek bu kadar kolay olmuyor. Tüm Beyoğlu karmaşasına karşın jazz'ın binyılı buralarda mı şekillenecek dersiniz? Bir 52. çıkar mı buralardan? Ya İstiklal, ya elim!

Karşınızda Akbank Jazz Festivali...

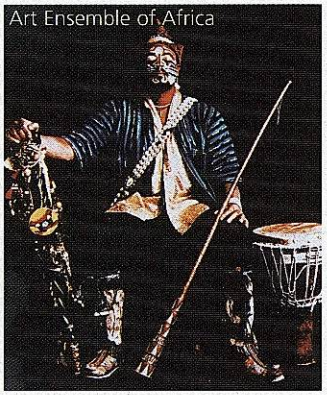

Sonbaharın yağmurlu ve serin akşamlarında, karşılamaya hazırlandığımız kışa aldırmadan bizi her akşam CRR'ye sürükleyen Akbank Jazz Festivali'nin onuncusu deprem felaketi nedeniyle bir başka bahara kalmıştı hatırlayacaksınız. İşte şimdi hüzünlü değil neşeli bir baharda; muhtemelen yine yağmur altında, kışa değil yaza hazırlıyor bizi Akbank Jazz Festivali.

Açılışı 30 Mart'ta alışılageldiği gibi Sabancı Center'da yine bir kadın vokalist yapıyor. Ama bir jazz band yerine bir orkestra eşlik ediyor bu kez ona. Son albümü "Close Your Eyes" ile standartların yeni kraliçesi olabileceğini kanıtlayan Amerikalı Cynthia Utterbach, Cem Mansur yönetimindeki Akbank Oda Orkestrası ile Goerge Gershwin ve Cole Porter'ın eserlerini yorumlayacak. Konserin diğer solisti genç piyano sanatçısı Özgür Aydın.

Festival, Ankara'da (6-9 Nisan) Emin Fındıkoğlu "Detant", Andy Sheppard, Burhan Öçal & Seamus Blake Quartet ve İlhan Erşahin Quintet'i; İzmir'de (9-10 Nisan) Burhan Öçal ve İlhan Erşahin ile sesini duyururken, İstanbul'da CRR Konser Salonu'nda yine ağır topları ağırlayacak. Anouar Brahem (Enver İbrahim) Trio Barbaros Erköse ile, Burhan Öcal Seamus Blake Quartet ile, Joachim Kühn Daniel Humair ile, Art Ensemble of Chicago pek çok Afrikalı müzisyenin katılımıyla Art Ensemble of Africa şeklinde sahne alırken, Andy Sheppard, Kip Hanrahan, Arthur Blythe ve James Blood Ulmer da son albümlerinden parçalarla jazz severleri selamlayacak.

Uzun yıllar farklı stillere sahip pek çok müzisyenle -Carla Bley, George Russell, Max Reinhardt, Balanescu Quartet, John Harle, Nana Vasconcelos- turnelere çıkan ve kayıtlar yapan soprano ve tenor saksofoncu Andy Sheppard, Avrupa jazzının en etkili müzisyenlerinden biri. Tiyatro, dans, televizyon için yaptığı bestelerle de ufkunu genişleten Sheppard, -son olarak BBC'nin Peter Sellers için yaptığı bir belgesele yaptığı müzikler "Moving Image" adıyla yayınlandı. Steve Lodder ile birlikte yaptığı bu çalışma kapsamında bir de dünya turnesine çıktı- Antilles ve Blue Note etiketiyle çıkan albümlerinin ardından yeni grubuyla farklı bir yol almaya başladı. Steve Lodder (p), John Parricelli (g), Chris Laurence (b) ve Paul Clarvis'in (perc) yer aldığı bu grupla önce "Learning to Wave" (1998) albümüne imza atan Sheppard, 2000'e "Dancing Man & Woman" albümüyle giriyor. Akıcı stiliyle saksofonunun peşinden sizi de sürükleyen ve yarattığı atmosferin etkisine alan Sheppard, Asya ve Hint müziğinin yankılarını taşıyan bu iki albümle, jazz müziğini dünya müziklerinin sıcaklığı ve coşkusuyla bütünlüyor. Mart sonunda yayımlanan "Dancing Man & Woman" albümünün tanıtım turnesinden önce Akbank Jazz'ın konuğu olan Sheppard'ın grubuna tablada Kuljit Bhamra dahil olacak konserlerde.

Festivalin bir diğer saksofoncu (alto) konuğu, jazz dünyasında "saksofonun centilmen devi" olarak tanımlanan Arthur Blythe. Müzik dünyasına blues'la giriş yapan ve çok geçmeden jazz'a yönelen 1940 doğumlu Arthur Blythe, Horace Tapscott, Leon Thomas, Julius Hemphill, Chico Hamilton ve Gil Evans'la yaptığı çalışmaların ardından Lester Bowie ve Jack DeJohnette'in albümlerinde yer aldı. Kendi grubunu ancak 1970'lerin sonunda kuran Blythe'in Columbia etiketiyle yayınlanan "Lenox Avenue Breakdown", "Illusions" ve "Elaborations" albümleriyle besteci yönü de açığa çıktı. Her zaman siyah müziğin izlerini süren müziğinde, blues'un güçlü etkisini, New Orleans'ın neşesini, bebop'ın enerjisini, Afrika ruhunu, free jazzın saf bağrışlarını ve daha pek çok eğilimi bir arada bulabileğiniz Arthur Blythe, Festival'de 1998'de yayınladığı "Night Song" adlı albümünden parçaları seslendirecek. Blythe'e vibrafon ve marimbada Gust Tsilis, gitarda Kelvyn Bell, tubada Robert Stewart, perküsyonda Arto Tunçboyacıyan, Klod Kiavue ve Mar Gueye eşlik edecek.

1969 yılında Roscoe Mitchell (s), Lester Bowie (tp), Malachi Favors (b) ve Joseph Jarman (s) tarafından kurulan ve ilk yıllarını Paris'te geçiren -bu sırada gruba Famadou Don Moye (d) dahil olur- Art Ensemble of Chicago, o zamandan bu zamana gerek müzikleri gerekse sahne performansları ile Afrika'nın sesi oldu. Şimdi geçtiğimiz yılın sonunda bu dünyaya veda eden Lester Bowie'nin anısına, Afrikalı müzisyenlerle ortak bir projede; Art Ensemble of Afrika'da, Afrika sanatının eğlenceli bir özetini sunuyor dünyaya. Mart ayında çıktıkları turnenin son ayağı İstanbul. Afrika gençliğinin sosyal durumunu düzeltmeye odaklanmış Amakhono We Sintu Korosu, Malili ünlü şarkıcı, gitarist Habib Koite, vokal ve dans virtüozu Joe Leguabe, balafon ustası Keletigui Diabate ve Güney Afrikalı flüt, vokal ve perküsyon ustası Mogauwane Mahloele ile sahne alacak olan Art Ensemble of Chicago, on dokuz kişilik 'küçük' bir topluluğa dönüşmüş bu projede. AEC'yi anlatmaya gerek yok zaten. Ünü tüm dünyaya yayılmış Mali'nin haklı gururu Habib Koite'yi de. Diğerlerini hep birlikte izleyeceğiz.

Bu yıl Festival'in en ilginç konserlerinden biri ud virtüozu Anouar Brahem'inki olacak sanırım. Tunuslu sanatçı, ilk derslerini Tunus Ulusal Konservatuvarı'nda ud üstadı Ali Sriti'den almış. 18 yaşına geldiğinde sadece müzikle uğraşmak istediğine karar vererek, farklı türleri, kültürleri araştırmaya başlamış. Akdeniz müzikleri, İran ve Hindistan derken jazzı keşfetmiş. 80'lerin başında Paris'e giderek festivallere katılmış. Maurice Bejart'ın bir koreografisine müzik yazmış. 1985'te "Liqua 85" adlı projede Erköse kardeşler ve Fransız müzisyenlerle çalışmış. Tunuslu müzisyenler Ali Sriti, Bechir Selmi (v) ve Lassaad Hosni'nin (pec) yanı sıra Jan Garbarek, Shaukat Hussain, Richard Galliano, Manu Dibango, Kudsi Erguner gibi müzisyenlerle kayıtlar yapmış. 1998 yılında yayınladığı, Dave Holland ve John Surman'lı "Thimar" ile, müziğini/kültürünü jazzla başarıyla birleştirerek çağdaş müziğin en iyi isimlerinden olduğunu bir kez daha tüm dünyaya kanıtlayan Anouar Brahem, Festival'de Lassaad Hosni ve Barbaros Erköse ile sahne alacak.

Andy Sheppard

Gitar sesini tercih edenler bu yıl sadece James Blood Ulmer's Blues Experience Raw'la yetinecekler. Otuz yılı aşkın müzik yaşamında Art Blakey, Paul Bley, Ornette Coleman, Joe Hender-

son, Arthur Blythe gibi müzisyenlerle çalışan Ulmer, 1977 yılında çıkardığı "Revealing" albümüyle solo kariyerinin en üst noktasına ulaştı. Elektrikli blues gitar geleneğini sürdüren, güçlü bir ritm duygusuna sahip, funk etkilenimli müziği pek yenilikçi sayılmasa da, ayırd edici bir sound'u olduğu kesin. James Blood Ulmer'ın grubunda vokalde Queen Easter, basda Mark Peterson ve davulda Audrey Dayle yer alıyor.

Klasik piyano ve kompozisyon eğitimi aldığı halde jazza yönelen ve 1970'lerin başından beri yaşamını sürdürdüğü Fransa'dan dünyaya açılan Joachim Kühn, modern jazz'ın en başarılı isimlerinden. Tekniğiyle sınırları ortadan kaldıran Kühn, bir süredir birlikte sahne aldığı ve 1988 yılında birlikte "From Time to Time Free" albümüne de imza attıkları, modern jazz davulcularının pirlerinden Daniel Humair ile İstanbullu jazzseverlerin karşısına çıkacak. İkiliye basda Detlef Beier eşlik edecek. "Paris'te Son Tango" da dahil olmak üzere pek çok filmin müziğine ve "Drum Book" adlı kitaba imza atan Daniel Humair'in çılgın davulu ile Joachim Kühn'ün benzersiz tekniğinin uyumunu izleyebilme şansı her zaman ele geçmez.

Burhan Öçal bir kez daha 'yeni' bir projeyle karşımızda. Bu kez genç tenor saksofoncu Seamus Blake ile sahne alacak. Scott Kinsey (keyb), Mark Zubek (b) ve Marlon Browden'den (d) oluşan Blake'in dörtlüsünün yanı sıra Ahmet Elbasan da zurnasıyla konuk olacak bu projeye.

Ve Kip Hanrahan. Bana göre Festival'in en merak uyandıran konuğu. Müziğini karanlık, dikenli, aykırı ve duygusal olarak tanımlayan, avant-garde bir besteci ve yapımcı. Irlanda asıllı bir Yahudi ama Bronx'un Puerto Rico mahallesinde büyüdüğü ve yapımlarında da bolca Latin melodileri kullandığı için Latin sanılıyor. 17 yaşında Hindistan'da İslam mimarisi okumaya başlamış, ardından Haiti'ye geçip, orda davul ustası Ti Ro Ro'dan perküsyon dersleri almış. New York'a döndüğünde New Music Distribution Servise'in promosyon yöneticiliğini ve New Yorker "Anthology Film Archives"ın yöneticiliğini yapmış. Bu çalışmalar ona Nam June Paik, Jean-Paul Sartre, Jean-Luc Godard gibi sanatçıların asistanlığını yapma şansını doğurmuş. 1979'da American Clave şirketini kurarak, özellikle avant-garde müzisyenlerin yapımcılığını üstlenen Hanrahan, -Astor Piazzolla'nın son üç albümü de Amerikan Clave etiketini taşıyor- müzik dünyasının ilginç simalarından biri olarak boy göstermeye başlamış. Yapımlarında Carla Bley'den Michael Mantler'a, Daniel Ponce'den Jerry Gonzales'e, Arto Lindsay'den Bill Laswell'e, hatta Sting'e kadar farklı kulvarlarda gezinen birçok ada rastlamak mümkün. Don Pullen (p), Jack Bruce (vo, b), Steve Swallow (b), JT Lewis (d) ise değişmez isimlerinden. "Days and Nights of Blue Luck Inverted" (1988), "A Thousand Night and A Night" (1996), "This Night Becomes A Rumba" (1998), "Shadow Nights 1" (1998), "Shadow Nigths 2" (1999) gibi başarılı yapımlara imza atan Hanrahan'ın tüm albümlerinde, müzikle birlikte şiir ve film izlediğiniz izlenimi yaratacak bir görsellik hakim. Bu görselliği neredeyse bir kitapçık şeklindeki albüm kapaklarının yanı sıra müziğin atmosferik yapısı yaratıyor. Şehrazat, Richard Francis Burton'un kaleminden çıktığı gibi anlatmıyor hikayelerini ama her geceye bir hikaye sığdırıyor. "Binbir Gece Masalları", Hanrahan'ın yaklaşımıyla daha da gizemli bir hal alıp, sizi de hikayelerin içine öyle bir çekiyor ki, bulunduğunuz ortamdan soyutlanıp, Hanrahan'ın pelikülsüz filminin içine dalıveriyorsunuz. İstanbul'da "Binbir Gece Masalları"nın 'kırmızı' geceleri yerine rumba gecelerini dinleyeceğiz. "Deep Rumba" ekibi Latin müziğinin ve şiirinin ilginç bir yansımasını sunacak bize. Ne diyelim iyi dinlenceler/seyirler...

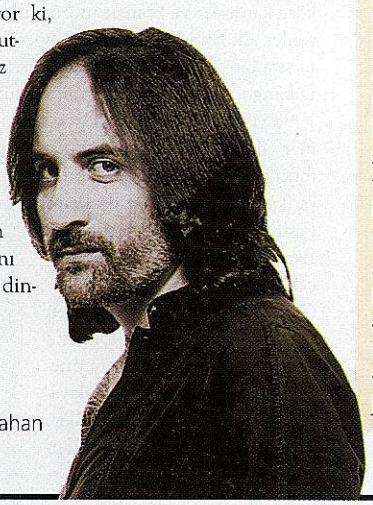

Kip Hanrahan

Jazz kulüpte dinlenir

Akbank Jazz Festivali bu yıl kulüplere taşmaya karar vermiş ve Babylon ile Gramofon da Festival mekanlarına arasına katılmış. Babylon Pozitif adamların repertuarlarından eksik etmedikleri isimleri bir kez daha 'farklı' projeleriyle konuk ederken, Gramofon kendi rutin programıyla dahil olmuş Festival'e. Dolayısıyla ilk bakışta pek de çekici gelmiyor insana; John Lindberg Ensemble ve Giorgio Gaslini Globo Quartet konserleri dışında...

Modern jazzın neşeli yüzü John Lindberg (b), daha çok String Trio of New York'un lideri olarak tanınıyor. Bu grupla yirmiyi aşkın albüme imza atan Lindberg, daha önce Anthony Braxton Quartet'le çalışmış. İstanbul'a trompette Leo Smith, davulda Andrew Cyrille ve saksofonda Larry Ochs eşliğinde gelecek olan Lindberg, eğlenceli müziğiyle insanları dansa davet edecek gibi gözüküyor.

Jazz dünyasına İtalya'dan giriş yapan en seçkin müzisyenlerden Giorgio Gaslini, yetmişli yaşlarında İstanbul dinleyicisinin karşısına çıkıyor. 1960'da Antonioni'nin "La Notte / Gece" filmine yaptığı müzikle adını duyuran besteci ve piyano sanatçısı, daha sonra kırkı aşkın filmin müziğine daha imzasını attı. Gato Barbieri, Max Roach, Don Cherry gibi müzisyenlerle yaptığı çalışmalarla adını dünyaya duyuran Gaslini'nin, "Colloquio con Malcolm X" (1970) adlı bir jazz operası, İtalyan caz okullarında okutulan "Total Music" ve "The Technic of Art and Jazz" adlı iki de kitabı bulunuyor. Bebop çağından günümüze jazzın seyrini takip etmiş gerçek bir jazz adamından kaçırılmayacak bir konser. Gaslini'ye vibrafon ve marimbada Daniele di Gregorio, basda Roberto Bonati, davulda Giampiero Prina eşlik edecek.

Dünya jazz piyasasından İstanbul jazz piyasasına transfer olan Lawrence "Butch" Morris, Babylon'da "New Mehter Culture" adını verdiği yeni projesiyle sahne alacak. Projesini "göstergeleri ve değişkenleri arasında hem ruhani hem de cenk kavramlarının bulunduğu karmaşık kültürel bir yapının sahneye taşınması" olarak tanımlayan Butch Morris, hem ses hem ruh hem de mistik anlamda mehterin çağdaş bir devamı olabilecek özgün bir atmosfer yaratmayı amaçlıyor. 'Conduction' tekniğiyle yansıtılacak projede; Ali Perret (p), İlhan Erşahin (sax), Hüsnü Şenlendirici (klarnet), Oğuz Büyükberber (bas klarnet), Nuri Lekesizgöz (kanun), Mehmet Akatay (pec), J.A. Deane (sampler), Reyent Bölükbaşı (vc), Ayşe Bölükbaşı (v), Chipe Mbele (talking drums) ve Huruka Uvuruge (cora) yer alıyor.

Türkiye jazz sahnesinin kıdemli müzisyenlerinden besteci ve piyanist Emin Fındıkoğlu, 98'in sonunda CRR'de verdiği konserle tanıtımını yaptığı projesi "Detant" ile jazzseverlerin yüzünü güldürmüş, herkes bu projenin albüme dönüşmesi dileğinde bulunmuştu. "Detant" hala yayınlanmadı. Ama Türkiye'nin önde gelen jazz müzisyenlerini buluşturan bu proje zaman zaman sahneye çıkıyor. Akbank Jazz Festivali, bir kez daha bu şansı veriyor bize. Fındıkoğlu'nun eserlerinin seslendirildiği projenin repertuarına, doğumunun 100. yılı nedeniyle Duke Ellington parçaları da eklenmiş. Tuna Ötenel (soprano sax), İmer Demirer (tp), Elvan Aracı (tb), Erkan Altay (tenor sax), Levent Çoker (b), Melik Yirmibir (bas gitar), Mehmet İkiz (d), Jozi Levi (pec) ve Feyza Eren'i (vo) aynı sahnede buluşturan "Detant"ı dinlemediyseniz, bu kez kaçırmayın.

Dans ritimleri, funk, r&b gibi türleri müziğinde kaynaştıran Ali Perret önderliğindeki Acid Trippin de Baylon'un konuklarından. Grup, Charles Mingus'un parçalarını yorumlayacak.

Önce trio'suyla sonra da Wax Poetic adlı grubuyla sevdiğimiz ve her ne kadar burada yaşamasa da gelişimini yakından takip edebildiğimiz İlhan Erşahin, bu kez hip-hop kokan funky jazz bir sound sunduğu "Ethnomusicology" albümüyle tanınan, modern siyah müziğin başarılı uygulayıcısı trompetçi Russel Gunn ile aynı sahneyi paylaşacak. İkiliye piyanoda Jon Davis, basta Joe Martin, davulda Mike Mazur eşlik edecek.

Sezon boyunca Türkiyeli jazz müzisyenleri ağırlayan, zaman zaman yurt dışından konuk ettiği müzisyenleri yerli jazz müzisyenlerimizle buluşturan İstanbul'un değişmez jazz kulüplerinden Gramofon, kendi çizgisiyle, olduğu gibi Festival'e dahil edilmiş. Gramofon, Tahsin Ünüvar Quintet, Sibel Köse Quartet, Selim Benba Trio, Selçuk Sun Trio, Neşet Ruacan Quartet ve Aşkın Arsunan Quintet'in sunacakları programlar ile, geceyi jazzla sürdürmek isteyen dinleyiciler için keyifli bir alternatif oluşturuyor.

Sevda Cenap And Müzik Vakfı 17.Uluslararası Ankara Müzik Festivali'nde Jazz Konserleri

Ankara'da müziki günlerin telaşı çoktan başladı. Başkentin vazgeçilmez etkinliklerinden Uluslararası Ankara Müzik Festivali bu yıl 17. kez izleyiciyle buluşacak. Festival her yıl olduğu gibi klasik müzik ağırlıklı ama yine de jazz severler unutulmamış.

Her yıl programda en azından bir nitelikli jazz etkinliğine yer vermeyi ilke edinen festival düzenleyicileri, bu yıl sanatçıların takvimlerinden de etkilenerek 7-10 Mayıs tarihlerini pop ve jazz günleri olarak düzenlemiş.

7 Mayıs 2000 Pazar günü Ankaralılar bir yandan baharı yaşarken diğer yandan "her yerde kar var, kalbim senin bu gece" şarkısıyla geçmişe dönecekler. Adamo Ankara'da. Bu özel konser Atatürk Spor Salonu'nda 4000 izleyici ile buluşarak festivalin en kalabalık konseri olacak.

8-9 Mayıs 2000 tarihlerinde müzik severler, yepyeni bir Dianne Reeves ile başlayacaklar. 1998-1999'da Live at New Morning ile Avrupa'da en çok satan CD ünvanına sahip siyahi sanatçı klasik jazz severlere mükemmel sesiyle gerçek bir müzik ziyafeti yaşatacak.

Festivalin jazz günleri çok önemli bir toplulukla, 10 Mayıs 2000 Çarşamba günü Black Sea Orchestra ile son bulacak. Bu konserle festival izleyicisi ilk kez Okay Temiz'le festival ortamında buluşacak. 17 yıllık festivale Okay Temiz ilk kez katılıyor.

Black Sea Orchestra adının da çağrıştırdığı gibi Karadeniz civarındaki ülkelerin sanatçılarından oluşan bir jazz grubu. Birçok festivale katılan sanatçılar emprovizasyon ustası. Anatoly Stefanet (viyola), Nariman Umerov (akordeon), Enver Ismailov (elektro gitar), Hari Tavitian (p), Akay Temiz (d, perc), Iury Parflonov (tp), Zurab Gagnidze (eb), Floros Floridis (ss, bclt), Okay Temiz (perc, d), Alexander Alexandrov (fagot) ve Ivo Papazov (clt)'dan oluşan grubun konseri şimdiden jazz severleri heyecanlandırıyor.

Festivalin düzenleyicisi Sevda-Cenap And Müzik Vakfı'nın koordinatörü Elif Başman; "17.Uluslararası Ankara Müzik Festivali bu yıl 27 Nisan-16 Mayıs tarihleri arasında gerçekleşecek. 21 etkinlikten sadece üçü jazz. Ama bunalr gerçekten de izleyiciyi doyuracak etkinlikler. Dianne Reeves ve Black Sea Orchestra türlerinin en iyilerinden. Festivalin ağırlıklı çizgisi klasik müzik. Ancak eşim jazz tutkunu. Jazz severlerin üzerimizdeki baskısını hep hissettiriyor ve festivaller jazz'sız olmuyor" diye görüşlerini açıklarken jazz severlerin de ilgisini çekeceğine inandığı 2000'in ilk festival programına dergimizde yer verilmesini rica etti.

Başkentliler "Ankara baharı müzikle daha güzel" diyerek 27 Nisan-16 Mayıs 2000 arasındaki 17.Uluslararası Ankara Müzik Festivali'ni ve Ankara dışından gelecek meraklı müzikseverleri beklemekte.

Uluslararası Festivallerimize Genel Bir Bakış

Latince kökenli bir sözcük olan festival şenlik anlamına gelmektedir. Sözlük anlamı ise; açılış ve kapanış tarihleri, gerçekleştirilen çevre, katılanların niteliği, programda yer alan yapıtlar bakımından özel önemi olan, periyodik bir zaman diliminde yinelenen kapsamlı sanatsal etkinlikler bütünüdür.

Dünyada en eski müzik festivalleri 17'nci yüzyılda (1655) İngiltere'de gerçekleştirilmiş, modern anlamdaki sanat festivalleri ise II.Dünya Savaşı'ndan sonra başlamıştır. Sözgelimi İngiltere'de İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sadece iki yıl sonra, ilk kez 1947 yılının Ağustos ayında Müzik Festivali olarak düşünülen ve gerçekleştirilen Edinburgh Festivali o yıllarda halka savaşın acılarını unutturmayı amaçlar. Bu dönemde düzenlenen festivaller, savaş nedeniyle bozulan dostlukların yeniden kurulmasında önemli rol oynayarak düşman ülkelerin birbirleriyle kaynaşması olanağını yaratmıştır.

1952 yılında Cenevre'de (İsviçre'de) AEFM (Association on Europeenne des Festival du Musique – Avrupa Müzik Festivalleri Birliği), Uluslararası festivallere yönlendiricilik, destek ve katkı amacı ile bir çatı görevi üstlenmiştir. Bu kurumun çatısı altında toplanan festival sayısı, 1985'de 43 iken, 1995'de 63'e ulaşmıştır. Bu kentlerin bulunduğu ülke sayısı ise 26'dır.

Ülkemizde "festival" sözcüğü, Türkçe'de ilk kez 1931 yılında İstanbul'da toplanan 2.Balkan Konferansı dolayısıyla Beylerbeyi Sarayı'nda düzenlenen Balkan Oyunları Festivali'nde kullanıldı. İlk uluslararası müzik festivali olan ve 11-17 Nisan 1948 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen Türk İngiliz Müzik ve Tiyatro Festivali, 1951'e dek yinelenerek sürdü. Aynı yıl Yerli Film Yarışması adıyla Yerli Film Yapımcılar Cemiyeti'nce İstanbul'da ilk film festivali düzenlendi. 1957, 1958 ve 1959 yıllarında ardarda yapılan Ankara Müzik Festivali, Türk bestecilerin çok sesli çağdaş eserlerini topluma tanıtma ve sevdirme açısından büyük önem taşımaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın himayesinde gerçekleştirilen bu sanat ve kültür ortamlarının gönüllü destekleyicileri Üniversiteliler Müzik Derneği'nde biraraya gelen Siyasal, Hukuk, Dil ve Tarih Coğrafya Fakülteleri'nin öğrencisi gençlerdir.

Bugün ülkemizde Turizm Bakanlığı Yerel Etkinlikler Takvimi'nde yeralan 80'e yakın çeşitli alanlardaki festivalin yarısı uluslararası olarak düzenlenmektedir. Bu sayı, sadece Paris'teki bir yıllık festivallere denk düşmektedir. Bunların uluslararası müzik sanatı alanında en önemlileri İstanbul, Ankara ve İzmir Uluslararası Müzik Festivalleridir. 2000 yılında İstanbul Festivali 28. kez, Ankara Festivali 17. kez, İzmir Festivali 14. kez dünyanın ve Türkiye'nin önde gelen sanat etkinliklerine kapılarını açacaktır. AEFM (Avrupa Müzik Festivalleri Birliği) üyesi olan Uluslararası Ankara Müzik Festivali'nin organizasyonu Sevda Cenap And Müzik Vakfı'nca gerçekleştirilmektedir.

Program	Etkinlik	Salon
27/4 Perşembe	Bilkent Senfoni Orkestrası Şef: Alexander Dimitriev, solist: Fazıl Say (p)	MEB
28/4 Cuma	Bilent Senfoni Orkestrası Şef: Alexander Dimitriev, solist: Fazıl Say (p)	MEB
29/4 Cumartesi	"I Solisti Veneti" Oda Orkestrası Şef: Claudio Scimone	MEB
30/4 Pazar	Suna Kan Keman Resitali piyano: Cana Gürmen	MEB
01/5 Pazartesi	"Manchester Camerata" Oda Orkestrası şef: Cem Mansur, solist: Ahmet Kanneci (g)	MEB
02/5 Salı	Taşkent Quartet	RHM
03/5 Çarşamba	Vedat Kosal ve Henschel Quartet	RHM
04/5 Perşembe	Chen Zimbalista, klasik/etnik(perc, p)	MEB
05/5 Cuma	Viyana Strauss Festival Orkestra ve Viyana Halk Operası Bale Topluluğu	MEB
06/5 Cumartesi	Viyana Strauss Festival Orkestra ve Viyana Halk Operası Bale Topluluğu	MEB
07/5 Pazar	Adamo (pop)	ASS
08/5 Pazartesi	Dianne Reeves (jazz)	MEB
09/5 Salı	Dianne Reeves (jazz)	MEB
10/5 Çarşamba	Black Sea Orchestra (jazz)	MEB
11/5 Perşembe	La Vie Parisienne (operet) Yön: Emmanuel Marfoglia	OPERA
12/5 Cuma	La Vie Parisienne (operet) Yön: Emmanuel Marfoglia	OPERA
12/5 Cuma	Montreal Barok Orkestrası şef: Joel Thiffault, solist: Monique Page (sop)	MEB
13/5 Cumartesi	"Ylioppilaskunnan Laulajat" Erkekler Korosu şef: Matti Hyökki	MEB
14/5 Pazar	"Ylioppilaskunnan Laulajat" Erkekler Korosu ve Litvanya Ulusal Senfoni Orkestrası	MEB
15/5 Pazartesi	Litvanya Ulusal Senfoni Orkestrası şef: Juozus Domarkas, solist: Vilhelmas Cepinskis (keman)	MEB
16/5 Salı	Litvanya Ulusal Senfoni Orkestrası şef: Juozus Domarkas, solist: Emre Şen (piyano)	MEB

Kulakların Pasını Alı'Jazz Konserleri

12 Nisan 2000 Sabancı Kültür Merkezi Önder Focan Ham. Trio
13 Nisan 2000 Punta Bar Önder Focan Ham. Trio
26 Nisan 2000 Sabancı Kültür Merkezi Su'ya Türkü
24 Mayıs 2000 Sabancı Kültür Merkezi Hi-Fly
25 Mayıs 2000 Punta Bar Hi-Fly

Punta Bar: 1469 Sokak No.26 Alsancak, İzmir
tlf: (0232)4635864 fks: (0232)4223229,
http://www.puntabar.com

AFM Kerem Görsev Jazz Bar

14-18 Mart 2000 Kerem Görsev (p) Volkan Hürsever (b)
Ateş Tezer (d)

21-25 Mart 2000 Kerem Görsev (p)
Volkan Hürsever (b) Can Kozlu (d)
Albümlerden seçmeler ve besteler

28 Mart – 08 Nisan 2000
Fatih Erkoç (vo, tb) Selçuk Sun (p)
Cemal Serezoğlu (b) Melih Çetiner (d)
Standartlar, blues ve latin jazz repertuarı

11 Nisan – 15 Nisan 2000
Larry O'Neil (vo) Gregori Zaitsev (b), Kerem Görsev (p),
Igor (d) Blues, latin ve standartlar

18 Nisan – 22 Nisan Nükhet Ruacan (vo)
Nilüfer Verdi (p) Gregory Zaitsev (b)
Igor (d) Standartlar ve latin jazz

25 Nisan – 29 Nisan 2000
Larry O'Neill (vo), Kerem Görsev (p),
Gregory Zaitsev (b), Igor (d)
Blues, latin ve standartlar

02 Mayıs – 06 Mayıs 2000
Ron Afif Group

09 Mayıs – 13 Mayıs 2000
Jon Davis Trio

Abdi İpekçi Cad. No.61 Teşvikiye-İstanbul,
tlf: (0212) 231 3950 faks: (0212) 231 3928,
www.kerem gorsev.com/jaz bar

Shaft blues & jazz bar

Serasker Cad. Osmancık Sk. No.13 Kadıköy
Tlf: (0216) 3494865 – 349 9956 http:www.shaftclub.com

Salı	22:30	Focan Hammond Trio
Çarşamba	22:30	Neşet Ruacan
Perşembe	22:30	Fo'Jakes
Cuma	23:00	Kerim Çaplı Band
Cumartesi	23:00	Yavuz Çetin Group

Konserler:1-8 Nisan Scapetrace İsviçre'li Jazz Grubu, King Bees

Shaft'ta 13 Nisan Perşembe'den itibaren bir de "Beden Salınımı ve Paylaşım" adlı grup psiko terapi programı başlıyor. Her Perşembe 19:00-20:30 arası, 10 hafta sürecek olan etkinlik; doğaçlama hareketlere latin danslarının temel adımlarının katkısı ve jazz ezgileriyle paylaşımlarla yaşamın rahatlatıcı yanını keşfetmeyi hedefliyor. Sizler de bu programla ilgileniyorsanız psikolog Güner Mert'i (0532) 724 3964 ve (0532) 412 3467 numaralı telefonlardan arayabilirsiniz

Jazz Cafe'de Nisan

3, 17 Pazartesi.	Focan Hammond Trio: Önder Focan (g), Yavuz Darıdere (Ham.), Okay Aynur (d)
4, 11, 18, 25 Salı.	Jazz Cafe Quartet: Baki Duyarlar (p, keyb) Yahya Dai (s), Gürol Ağırbaş (b), Volkan Öktem (d)
5, 12, 19, 26 Çarşamba	Bülent Ortaçgil (vo, g), Erkan Oğur (g), Gürol Ağırbaş (b), Cem Aksel (d)
6 Perşembe.	Bas Şarkıları: Gürol Ağırbaş (b), Cem Aksel (d), Ozan Doğulu (p, keyb), Yahya Dai (s), Birol Ağırbaş (perc), Vural Şerifoğlu (vo)
13, 20, 27 Perşembe.	Set Trio: Serkan Özyılmaz (p, keyb), Eylem Pelit (b), Turgut Alp Bekoğlu (d)
10, 24 Pazartesi.	Neşet Ruacan Quartet: Neşet Ruacan (g), Lloyd Cheasholm (tp), Nezih Yeşilnil (b), Deniz Dündar (d)

Hasnun Galip Sokak No.20 Beyoğlu, tlf: (0212) 2450526

Cüzzamla Savaş Vakfı'nın Jazz Konseri

2 piyano jazz konserleri
Erol Erdinç-Kerem Görsev
1950 ve 1960 senelerinin Amerikan ve Güney Amerikan Jazz Müziği
17 Nisan 2000, Pazartesi, Maçka İstanbul Teknik Üniversitesi,
saat 20:30'da (biletler Vakkorama Taksim, Akmerkez, Suadiye ve Akusta'da (0212)276 4928)

Kerem Görsev ayrıca Allan Harris ile Laid back albümünden parçalar sunacağı bir konserle Musicorama Bodrum 2000 festivalinde de yer alacak. Festival 22-25 Nisan tarihleri arasında Bodrum Sea Garden Resort bünyesinde gerçekleşecektir.

Bölüm VIII

Modal Ezgi

Derleyen: **Ahmet E.Akyavaş**

1959 yılında Miles Davis Altılısı "Kind of Blue" (Colombia CS 8163) adında çok önemli bir LP kaydı yaptı. Bu daha önce jazz müziğinde hiç olmayan bir gerçeği gözler önüne serdi. Bütün parçalar modal ezgi özelliğini taşıyordu. "So What", "Freddie", "The Freeloader" ve "All Blue" adlı parçalar jazz standları içerisine dahil edildi. Bu parçalar "Modal" olarak adlandırıldı çünkü; eski çağlardaki katolik kilisesine ve özellikle Gregorian sistemine ait modal melodilerin büyük ölçüde versiyonuna ait idi. Geçmiş çağlardaki müzik melodileri esas itibari ile modlar ve dizilere dayanmakta idi. Davis grubu bu sözkonusu olan eski çağlardaki dizilere, Modlara dayanan bazı parçalar çalmışlardır. Bazen bu diziler, makamlar parça içerisinde değişikliğe uğramışlardır, ancak bunlara ritmik ve armonik eşlik dahil etmişlerdir. Bu eski modların ya da makamların içerisinde en fazla rağbet gören "Dorian" makamıdır ki bu da Miles Davis'e ait LP'de yeniden canlılık kazanmıştır. "Kind of Blue" adlı parçadan birkaç sene sonra modal müzik ya da modalite jazz'ın çok önemli bir unsuru oldu. Modal ezgilerdeki akor gelişimleri daha önce hiç alışık olunmadığı şekilde çok yavaş ilerleyen basit yapıda ve az sıklıkta değişen bir özelliğe sahiptir.

Aslında Modal ezgiler bir bakıma akor gelişimi olmayan bir yapıya sahip idi. AABA formundaki ezgilerde B kısmı diğer bölümlere nazaran kontrast teşkil etmektedir. Akorların uzun süreli olması Modal ezgilerin nispeten uzun ve kontrastlı bölümlerden oluşmuş duygusu oluşturuyordu. Çapraşık akor değişimlerine ait bölümler yeteri kadar uzunlukta olup dinleyici üzerinde 3 akor değişimi geldiğinde muhtemelen ilk akorun seslerini unutma hissi uyandırıyordu. Netice olarak modal ezgilerdeki gelişim birçok durumda ne bir genel ya da yaygın olan akor gelişimine sahip, ne de hızlı bir armonik ritme sahip idi.

Modal ezgilerdeki gelişimin (progression) bir diğer önemli farkı da yanlış bir terim olarak kullanılan akordur. Çünkü ezgi içerisinde kullanılan herbir akor uzun süreli olup daha önce belirtildiği gibi 4 ila 8 ölçülük olup başlangıçtan itibaren birkaç ölçüden sonra akor seslerinin desteklenmesine ya da güçlendirilmesine ihtiyaç duyulmamaktadır. Dinleyen kişi üzerindeki izlenim açısından ilk akor değişikliği dikkat çekmemektedir. Ve Bas hattı da söz konusu akorun kök sesini vurgulayaraktan, akorun diğer sesleri üzerine yapılandırılmış bir şekilde yürüyüşünü sürdürmektedir. Bu Modal çalış yönünden son derece önemli bir hususdur, bu konu daha ilerideki bölümlerde tekrar ele alınacaktır. Şimdilik şu husus anlaşılmalıdır ki; Modal ezgilerde piyanist, gitarist, nefesli sazlar hattı bas çalan ilgili akorun teşkil ettiği diziyi, makamı izlediğinden söz konusu akorun güçlendirilmesine ya da vurgulanmasına ihtiyaç yoktur. Dolayısıyla Modal bir ezginin akor değişimlerinden sözettiğimizde gerçekten de bize neler olup bittiği hakkında ipucu verir. "Change-running" (hızlı akor değişimi) veya 1-2-3-5 gibi kısa patternleri Modal ezgilere uyguladığınızdaki manasızlığı ya da saçmalığı düşünün. Her ikisi de uzun süreli akorun ilk ölçüsünde uygulanabilir, fakat daha sonra? Daha sonraki ölçülerde patternlerimizi, akor değişimlerimizi, Modlarımızı veya fikirlerimizi, yani doymak bilmez iştahımızı nasıl tatmin edeceğiz? Aşikar olarak Modal ezgilerle karşılaşan doğaçlama sanatçıları Be-bop ezgilere nadiren müracaat edeceklerdir. Bir Modal parçada patternler kullanılabilir ancak bunların "Giant Steps" parçasında olduğu gibi 4 notalık patternler değil, daha uzun olmasına gerek vardır. Doğaçlama yapanlar tüm dizi içerisinde birbirini takip edecek şekilde birçok patternler tasarlamaktadırlar. Diğer taraftan uzun süreli olan akorlar doğaçlama yapan müzisyene dizi içerisindeki tüm sesleri keşfetme zamanı tanımaktadır.

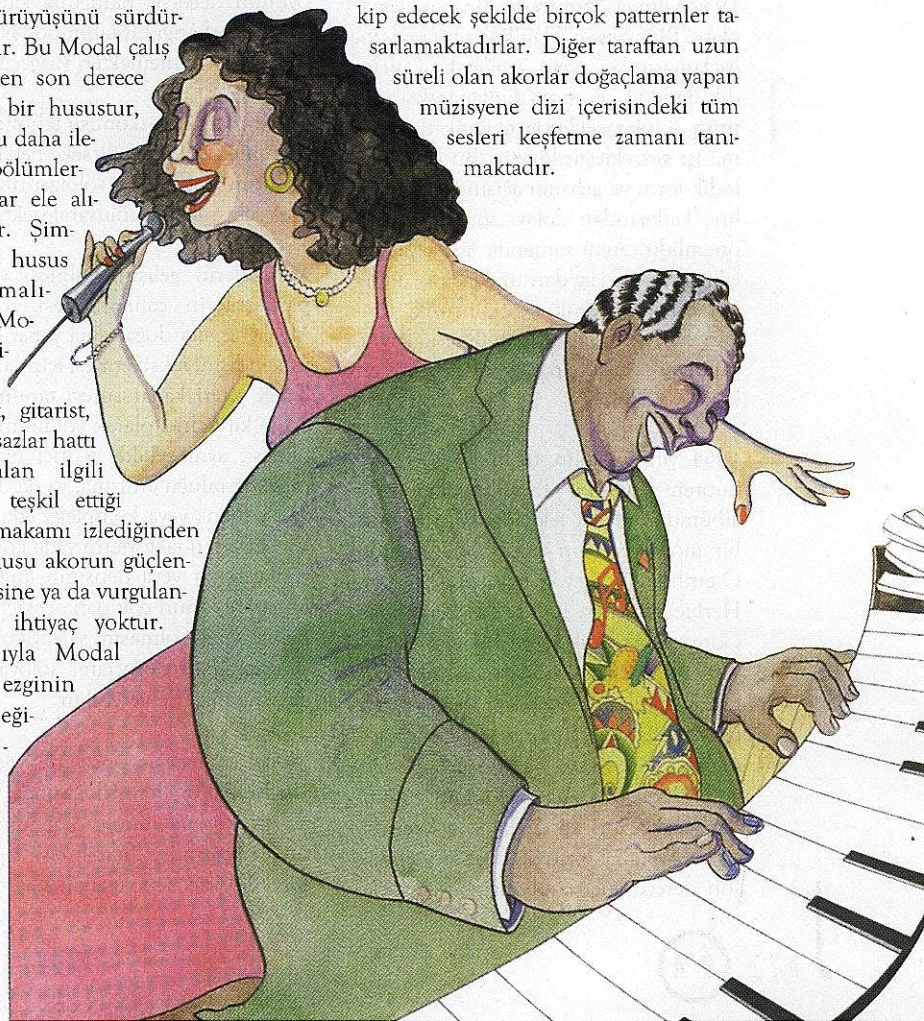

Modal ezgilerin en önemli ayrıcalığı yorumdadır. Müzisyen doğaçlama çalarken süratli armonik ritme sahip parçalara göre çok daha fazla düzgün, mantıklı formlar ile oluşmuş melodiler yaratma özgürlüğüne sahiptir. Seslerini, notalarını büyük bir dikkatle seçebilir, yürüyüşü içerisinde melodilerini bir konuşma, ifade etme düzeyinde gerçekleştirebilir. Keza dinleyiciler açısından çok ilginç gelebilecek adeta kendiliğinden ortaya çıkmış melodilerden dokunmuş bir anlatım, hikaye ortaya koyabilir. Mantıksal gelişim içerisinde melodi varyasyonlarından oluşmuş doğaçlama jazz'ın ilk 50 yıllık tarihinde yoktur. Erken dönemdeki müzisyenler daha ziyade kulakları vasıtası ile çaldılar.

1957 yılında "Sonny Rollins"'in kaydı olan "Blue Seven"'da ilk kez bir jazz doğaçlamasında 2 veya 3 adet kısa melodik ifade ya da motif kullanaraktan ve uzun sololar şeklinde tematik doğaçlama işi gerçekleştirilmiştir. Bu kayıt melodik form ve gelişimi açısından jazz stiline katkısından dolayı son derece de önemlidir. Aynı zamanda jazz'a yabancılaşmış veya jazz'dan uzaklaşmış dinleyiciler için bir ümit ışığı idi; çünkü dinleyicilerin müziği anlayabilmesi, kavrayabilmesi açısından melodik özellik en kolay yoldur.

1964 yılında John Coltrane "A Love Supreme" adlı bir albüm kaydetti ve bu albümde 3 adet tek notadan oluşmuş bir motif ve onun varyasyonları vardı. O tarihten itibaren beri Wayne Shorter, Herbie Hancock, Randy Brecker, Chick Corea ve Freddie Hubbard gibi müzisyenler doğaçlama sololarında ana temanın melodik bölümündeki küçük parçaları kullanma yönünde gayret sarfetmektedirler. Kesin olan şey, başlangıç ve son kısımda ana melodinin ruhundan uzaklaşmış doğaçlama soloları ya da doğaçlama melodileri anlayabilmek son derece güç. Herhangi bir doğaçlama solonun seslerini, vermek istediği duyguyu, ritmik değerleri algılayıp beğenebiliriz; ancak doğaçlama melodiyi tanımlayamıyorsak ya da anlayamıyorsak bu takdirde o uzun sololar sinirlerimizi törpüleyip, sabrımızın sınırlarını zorlayabilir. Sıradan bir emprovizasyon solo yüksek oranda spontane ve orijinal notalar ya da sesler içermez. Daha da ötesinde böyle bir solonun izleyiciye sesler ve ritmik açıdan olumlu duygular verebileceği anlar vardır. Aslında dinleyici açısından gerçek olan ya da sözkonusu solodan geriye kalan yegane şey, anlayabileceği makul bir oranda melodik yapıdır.

Teorist, kompozitör "Richmond Browne"'nin ifade ettiği şudur: Dinleyici solo sırasında sık, sık bir sonraki ifadenin veya cümlenin bir önceki ilk ayrıcalığı konusunda tahminde bulunmaktadır. İcracı ise işte bu izleyicinin kafasındaki tahminlerini icrası vasıtası ile ya onaylamakta ya da kabul etmemektedir. Dinleyici bu sürenin yaklaşık %50'sinde haklı çıkmalıdır. Eğer dinleyen kişi bu tahminlerde çok başarılı olursa sıkılacaktır, yok eğer bu tahminlerde çok başarısız olursa icra edilen müziği organize edilememiş olarak tanımlayacaktır. Eğer icracı herhangi bir tekrar yapmaz ise bu oyunun değersiz olduğuna karar vererekten herhangi bir tahminde bulunmadan müzik dinlemekten vazgeçecektir.

Eğer bizler bu sözkonusu tahminlerdeki oranımızı yükseltebilirsek, belki de daha uzun doğaçlama soloları dinleyebilmek için sabrımız oluşabilecektir.

Melodilerin geliştirilebilmesi ve uzun partternlerin çalınabilmesi açısından Modal ezgiler doğaçlama yapan sanatçıya kendisini teksif etmesi için kullanabileceği yeteri kadar süreyi tanımaktadır. Şöyle ki; tedrici olarak volümün yükseltilmesi, aynı şekilde tedrici olarak ritmik yoğunluğu arttırma, ya da daha fazla disonans veya kompleks etkisi. Solo süresince bu faktörlerin yada kombinasyonların bir veya hepsinin kullanılmış olması solonun çok daha çekici, geliştirici ve agresif olmasını sağlayacaktır. Bu aynı zamanda doğaçlama soloya bir ifade zenginliği de verecektir.

Modal ezgiler için önceleri söylenen şu idi; Modal ezgilerin doğasında basit ve temel akorlara ihtiyaç olup dinleyicilerin hafızasında tutabilmesi açısından süreklilik arzeden ve takılı kalan bir bas hattı. Bu olgu icracılar tarafından son derece de enterasan ve yaygın hale getirilerek "side-slipping" olarak adlandırıldı. Doğaçlama yapan solist, piyanist veya gitarist tonalite veya akor içinde kayarak ki bu verilmiş olan akor ile sert bir kontrast teşkil etmektedir, kısa bir süre sonra tekrar verilmiş olan armoniye dönülmektedir. Bütün bunlar olurken bas hattı genellikle alışılmadık bir şekilde yerinde kalır ve "side-slipping"i etkilemiş olur. Bu "side-slipping"in kullanılışı için solonun veya ezginin özel bir bölümü olmadığı gibi az veya çok olacağı veya ne kadar sıklıkta olacağı önceden bilinmez. Dikkatsiz veya çok farkında olmayan bir dinleyici için bu sesler ilave edilmiş yeni akor gelişimlerinin parçası veya solistin çalmış olduğu yanlış sesler olarak algılanabilir.

"Side-slip" genellikle aşağıdaki karakteristiklere sahiptir:

1. Genellikle zayıf veya aksansız vuruş veya ölçülerde yapılır.
2. "Side-slip" şeklinde gidilen ton yada perde mevcut ton ile tamamiyle kontrast teşkil etmektedir.
3. "Side-slip" çok kısa bir süre içerisinde gerçekleştirilir.
4. Orijinal tonaliteye dönüş süratli bir şekilde yapılır.
5. "Slipping" hareketi aynı istikamette devamlılık arzeder ve;
6. Başlangıçta orijinal verilmiş olan tonda, daha sonra zıt olan tonda ve yeniden başlangıçtaki tonalite olmak üzere sık, sık aynı melodik ifade veya pattern kullanılır.

Bugün hemen bütün icracılar Modal ezgilerde side-slip'i kullanmaktadırlar. Okuyucu kendi duyuş kabiliyetini sınaması ve tanımlayabilmesi açısından Hubbard'ın "Mr. Clean" ve Coltrane'nin "Pursuance" parçalarını dinlemelidir. Her iki parçada da birçok "side-slip" mevcuttur.

Dr. Jazz

René Macaroğlu
www.renemacaroglu.cjb.net
renema@teklan.com.tr

Sevgili Jazz Severler

Jazz gitar çalarken en önemli husus o anda ritm seksiyonun çaldığı akorun notalarını elinize en yakın yerden yakalayarak doğru bir şekilde çalabilmektir. "Gitarda aynı cümleyi kaç değişik şekilde çalmak mümkündür?" sorusu henüz cevaplanmış değildir. Bütün ihtimaller düşünüldüğünde çok sayıda mümkün parmaklama (duate) vardır. Berklee hocalarından William Leavitt her gamı, klaviyenin 12 farklı yerinden 12 farklı parmaklama ile çalıştırırken, ünlü gitarcı Pat Martino diminished akorunun dört çevrilmesini kullanarak her gamı sapın sadece dört yerinden çalıştırmaktadır.

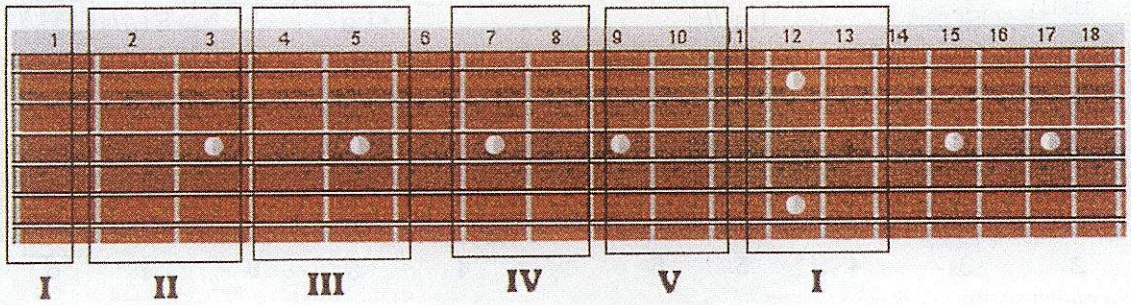

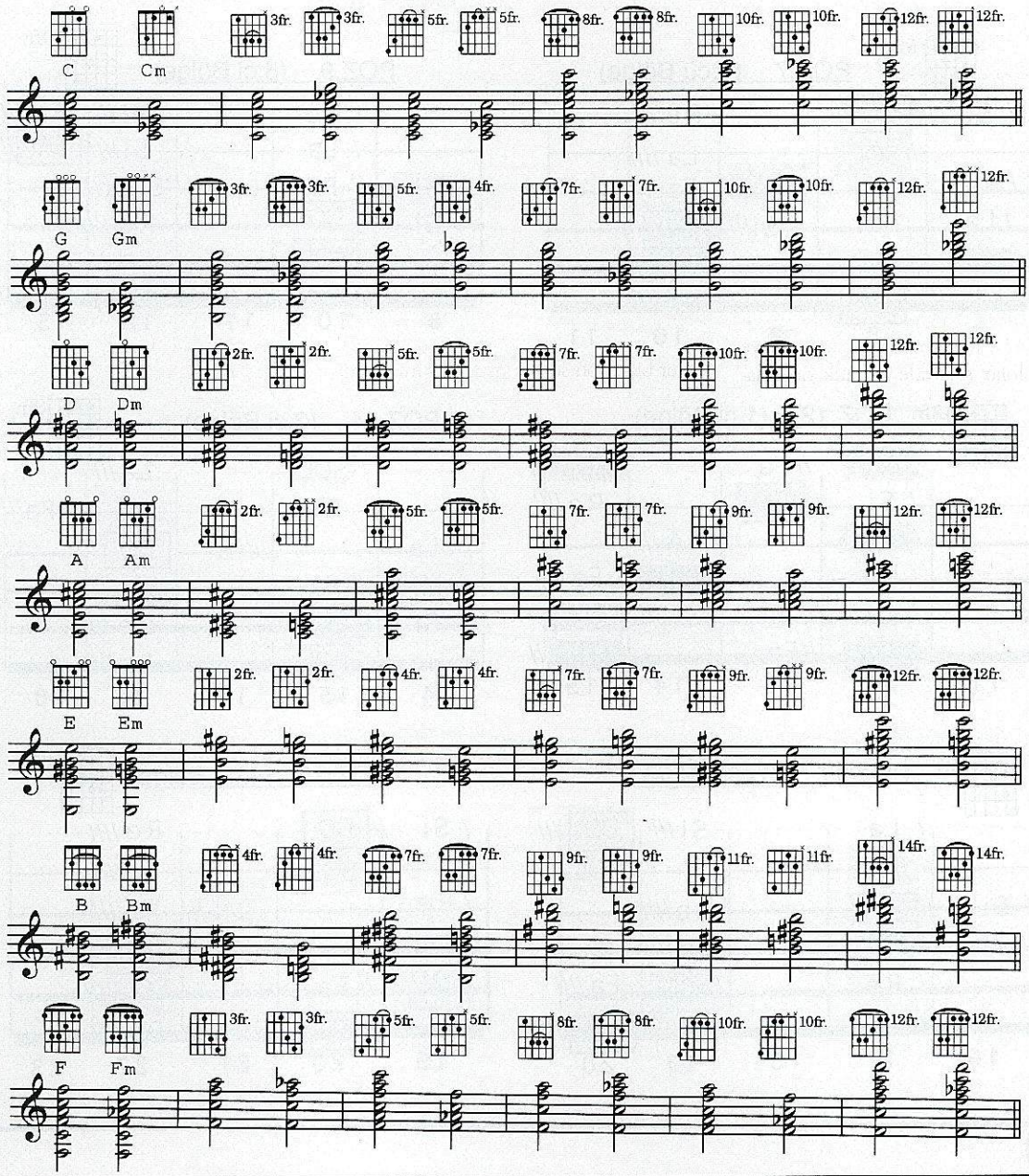

Ben de öğrenci iken William Leavitt'in sistemi ile 12 pozisyon çalmaktaydım, ancak bazı parmaklamalar "finger stretch" denilen çok zor ve rahatsız hareketler içermekteydi, ayrıca bir perde ileriden çalındığında çok kolay olabilecek bir cümleyi, niçin bu kadar kendimi zorlayarak çalmam gerektiğini anlayamadım. Zaten izlediğim virtüöz gitarcıların hiçbirinin bu tekniği kullanmaması da beni 12 pozisyon tekniğini terketmeye itti. Ancak Pat Martino'nun dört pozisyonu da bana biraz az geliyordu doğrusu. Diminished akorlarının dört çevirmesi vadır ama örneğin majör akorların sadece üç çevirmesi olduğuna göre bu akorları sadece üç yerden mi çalmak gerekecek?

Bu noktada tekrar William Leavitt'in birinci kitabına dönerek, verdiği 5 adet temel pozisyonun yeterli olacağını, ama bu pozisyonlarda çalarken asla finger stretch kullandırmayan bazı değişiklikler yapmak gerektiğini anladım. Sonuç olarak gitarda beş önemli bölgenin bulunduğu ortaya çıkıyordu:

* Sıfır-Birinci Pozisyon: 1.ci bölge
* İkinci-Üçüncü Pozisyon: 2.ci bölge
* Dört-Beşinci Pozisyon: 3.bölge
* Yedinci-Sekizinci Pozisyon: 4.bölge
* Dokuz-Onuncu Pozisyon: 5.bölge

Bu sayı sizlere Guitar Workbook 1 ve 2 kitaplarından aktardığım iki sayfa majör gamlar için kullandığım en ideal parmak ve pozisyonlarını veriyorum. Diğer gamlar için kitapları Web sayfamdan sağlamanız gerekiyor. Ayrıca ileri öğrenciler için değişik tonlarda verdiğim Gitarda Temel Çalma Bölgelerini de öğrenerek aynı parmaklamaları D, E, F, G, A ve B tonlarına da uygulayarak majör gamları 5 yerden çalışabilirler. Ancak bu gamları çalmadan evvel verdiğim akorları basarak içindeki notaları tek tek söyleyebilmek gerekir.

Hepinize iyi çalışmalar diler, soru ve önerilerinizi e-mail adresime beklerim: renema@teklan.com.tr »

TEMEL GİTAR POZİSYONLARI

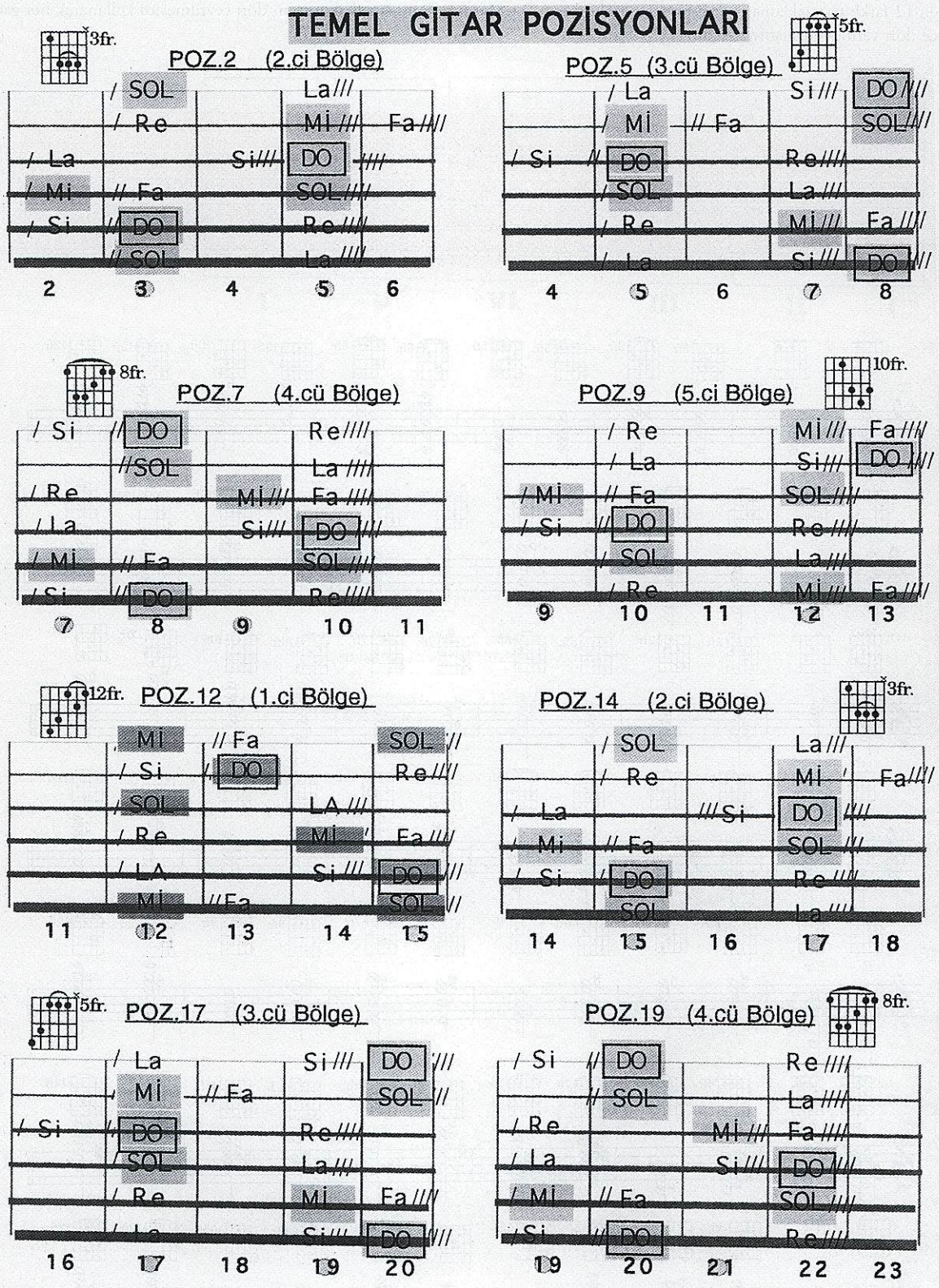

ULUSLARARASI KULLANILAN KISALTMALAR

acc	akordiyon	**e**l db	elektrik double-bas	picc	piccolo
afl	alto flüt	eh	english horn	prg	programming
arr	aranjör	elb	elektrik bas	**r**	reeds
as	alto saksofon	elg	elektrik gitar	**s**ax	saksofon
b	bas	elp	elektrik piyano	si	sitar
bar	bariton saksofon	els	elektrik sitar	sou	sousaphone
bcl	bas klarinet	eu	euphonium	ss	soprano saksofon
bfl	bas flüt	**f**l	flüt	str	strings
bgo	bongo	flh	flügel horn	synth	synthesizer
bjo	banjo	frh	french horn	**t**a	tabla
btb	bas trombon	**g**	gitar	tam	tambourine
bs	bassoon	**h**	horn	tb	trombon
c	kornet	har	harpsichord	timb	timbales
cb	kontrabas	hca	harmonika	tp	trompet
cbs	kontrabassoon	ho	hammond org	ts	tenor saksofon
cel	keleste	hp	harp	tu	tuba
cga	konga	**k**eyb	keyboards	**v**	violin
cl	klarinet	**m**an	mandolin	va	viola
clav	klavinet	mell	mellafon	vb	vibrafon
co	kougar	mrb	marimba	vc	cello
comp	kompözitör	**o**	obua	vo	vokal
cond	kondaktör	orch	orkestra	vtb	valve trombon
cy	simbal	org	org	**w**bd	washboard
d	davul	**p**	piyano	wdwd	woodwinds
dir	direktör	perc	perküsyon	**x**yl	xylophone

Kerem Görsev

November in St.Petersburg
Universal 9722187 (2000)

Müzisyenler

Kerem Görsev (p)
Valentin Malinev (b)
Ateş Tezer (d)
Erol Erdinç (cond)
Kamil Özler (arr)
St.Pertersburg Filarmoni

Kerem Görsev bu kez 41 kişilik bir büyük orkestra eşliğiyle huzurlarınızda. Şef Erol Erdinç'in yönettiği orkestradaki tüm besteler Kerem Görsev'e, aranjmanlar ise Kamil Özler'e ait. Albümde 13 parça yer alıyor. Bunlardan I Love May, Relaxing, Hands and Lips, I Remember Your Face büyük orkestra ile yeniden yorumlanmış. Giderek daha rafine müziğe ulaşan Görsev, bu projesiyle İstanbul Jazz Festivali'nde de yer alacak.

Kerem Görsev yaptığı her çalışmasında bir ilke imza atıyor. Bu çalışmasında da büyük orkestra eşliğinde yaptığı bu kayıt bizim için bir ilk. Ayrıca şimdiye kadar TRT Jazz Orkestrasının gitaristi olarak bildiğimiz Kamil Özler'in burada öne çıkan aranjmanları Kerem Görsev'in Türk jazz'ı adına yapmış olduğu bir diğer önemli aşama, bu ortamı ve fırsatı yarattığı için.

Pat Metheny

Trio 99-2000
Warner Bros. 9362-47632-2 (2000)

Müzisyenler

Pat Metheny (g)
Larry Grenadier (b)
Bill Stewart (d)

Geçen yıl Ağustos'ta Yapı Kredi Kültür Sanat etkinlikleri çerçevesinde Açık Hava'da muhteşem bir konser veren üçlünün uzun zamandır beklenen albümleri nihayet elimize ulaştı. Ancak sizin elinize geçmesi biraz daha zaman alabilir. Önümüzdeki günlerde dağıtılacak olan albümde 11 parça var. Pat Metheny genelde Pat Metheny Group ile o grubun imzası bir tür fusion yapıyor, geniş kitlelere de ulaşabiliyor. Son yıllarda özellikle Michael Bracker ve Kenny Garrett gibi müzisyenlerin albümlerinde side-man olarak yer alıp olağanüstü performaslarıyla mainstream jazz takipçilerinin de beğenisini kazandı. Trio olarak çok fazla çalışması yok sanatçının. Rejoicing ve Quastion and Answer'dan sonraki üçüncü trio albümü bu Pat Metheny'nin. Son derece keyifli bir çalışma olan Qustion and Answer fazla bir ön çalışma yapmadan müzisyenlerin stüdyoya girip jazz müzisyenliğinin doruklarına çıkarak oluşturdukları bir albümdü. Trio 99-00 ise büyük bir turnenin dönüşünde (ki son durak İstanbul idi) kaydedildi. O turne boyunca genç müzisyenlerle oluşturduğu birlikteliği ve yine bu turne boyunca yazdığı parçaları Pat Metheny yine alıştığımız olağanüstü tonuyla sevenlerine ulaştırıyor.

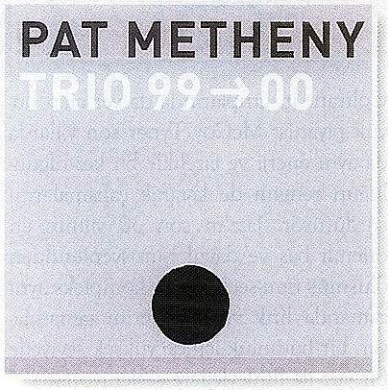

Organized

Tribute Organ Album
High Street 72902 10359-2 (2000)

Müzisyenler

John Medeski (Ham.B3)
Art Neville (Ham.B.3)
Jimmy Smith (Ham.B3)

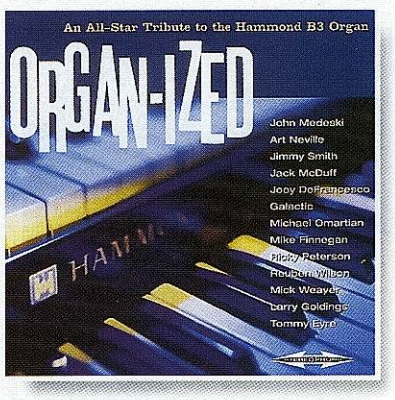

Ve Jack McDuff, Joey DeFrancesco, Galactic, Michael Omartian, Mike Finnegan, Ricky Peterson, Reuben Wilson, Mick Weaver, Larry Goldings ve Tommy Eyre'in birer parçalarının yer aldığı Hammond B 3 org'culara adanmış bir çalışma. Jazz müziğinde 1930'lardan itibaren kullanılan Hammond B 3, geçtiğimiz yıllarda yeniden hatırlanmış ve pekçok çalışma yapılmıştı. Bu çalışma bu enstrümanın ustalarının ve genç başarılı müzisyenlerin biraraya getirildiği hoş bir çalışma olmuş. Hammond severlere özellikle önerilir.

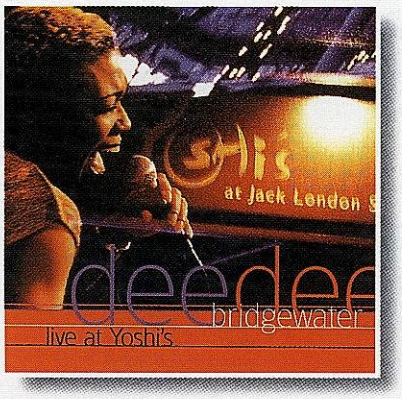

Dee Dee Bridgeweater
Live At Yoshi's
Verve 543-354-2 (2000)

Müzisyenler
Dee Dee Bridgewater (vo)
Thierry Eliez (p, org)
Thomas Bramerie (b)
Ali Jackson (d)

Dee Dee Bridgewater'ın Oacland, Kaliforniya'daki jazz kulübü Yoshi'de yaptığı canlı performasın kaydı bu albüm. Scat tekniğini en iyi kullanan şarkıcılardan biri olan sanatçı Dear Ella adlı çalışmasıyla iki Grammy ödülü de almıştı. Bu başarılı yorumcunun en yeni çalışması, pekçok okurumuzun hoşlanacağı türden.

John Pizzarelli
Kisses in the Rain
Telarc Jazz 83491 (2000)

Müzisyenler
John Pizzarelli (g, vo)
Ray Kennedy (p)
Martin Pizzarelli (b)

Gitarist ve vokalist John Pizzarelli eski jazz standartları niteliğindeki parçaları çok seviyor ve o parçaları oldukça keyifli bir yorumla yaklaşıyor. Nat King Cole Trio formatındaki grubuyla bu albümde eski sound'u, gerek vokali gerek gitarıyla oldukça başarılı şekilde yaşatıyor.

Eliane Elias
Everything I Love
Blue Note 7243 5 20828 28 (2000)

Müzisyenler
Eliane Elias (p, vo)
Christian McBride (b)
Carl Allen (d)

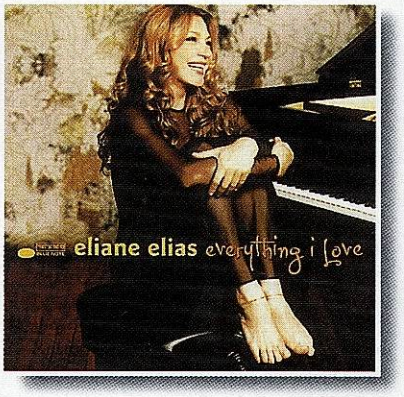

Eliane Elias çok iyi bir jazz piyanisti olmasının yanısıra vokal yeteneklerini de son albümlerinde sergiler oldu. Yine olağanüstü müzisyenlerin yer aldığı bu albümde özellikle piyanist olarak Eliane Elias elde ettiği şöhreti ne kadar hakettiğini gösteriyor. Albümde ayrıca bazı parçalarda Marc Johnson (b), Rodney Jones (g), Jack DeJohnette (d) de yer alıyor.

McCoy Tyner
With Stanley Clarke & Al Foster
Telarc 83488 (2000)

Müzisyenler
McCoy Tyner (p)
Stanley Clarke (b)
Al Foster (d)

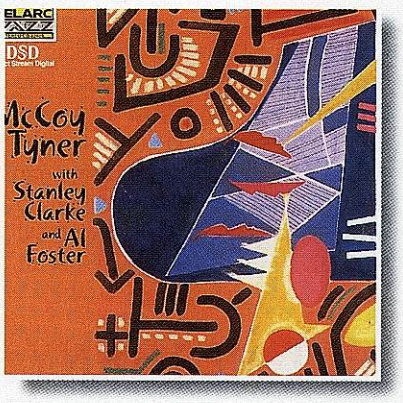

Coltrane'in gruplarında da yer alan büyük piyanist McCoy Tyner son yıllarda da aynı enerji ve tazelikle bu kez olgunluğun rengini de katarak çalışmalarını sürdürüyor. Jazz'ın son 30 yılının en önemli bas ve davul müzisyenlerinden oluşmuş ritm-section'ı ile kompleks aynı zamanda lirik ve birbirlerini tamamlayan bir bütünlük içinde yüksek seviyede bir jazz ile dinleyicilere seslèniyorlar.

Grover Washington Jr.
Prime Cuts
Columbia 49862 2 (1999)

Müzisyenler
Grover Washington Jr. (as)
John Bolder (keyb)
Gerald Veasley (b)
Randy Bowland (g)

Geçtiğimiz yılın sonunda ansızın kaybettiğimiz Grover Washington Jr.'un Columbia'dan 1987-1999 yılları arasında yaptığı kayıtları içeren albüm onun ölümünden hemen sonra yayınlandı. Sanatçının yaşamı ve çalışmalarını içeren geniş bir yazı bu sayımızda yer alıyor.

Tierney Sutton
Unsung Heroes
Telarc 83477 (2000)

Müzisyenler
Tierney Sutton (vo)
Christian Jacob (p)
Trey Henry (b)
Ken Wild (b)
Ray Brinker (d)

Tierney Sutton oldukça ilginç bir müzisyen. İddiasız görünmesine rağmen önemli işler kotarabilen bir sese sahip. Albümde seçilen parçalar olağanüstü. Genellikle bebop dönemi müzisyenlerinin, çoğunlukla da enstrümantal icra edilen bestelerini, sözlerle seslendiriyor. Bu şekilde hem orijinal bir müzikalite yakalayıp, ilginç bir repertuarla dinleyicilerin karşısına çıkıyor hem de bu güzel parçalara ve bestecilerine gerekli saygıyı gönderiyor. Albümde ayrıca Gary Foster (as), Buddy Childers (flg), Alan Kaplan (tb), Jamie Findlay (g)'da yer alıyorlar.

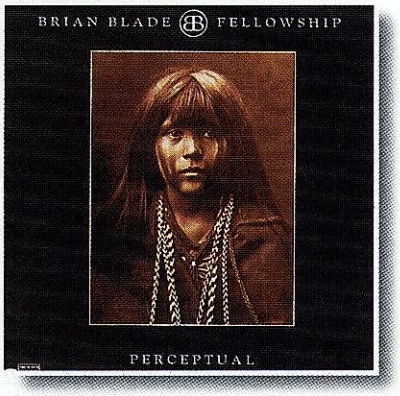

Brian Blade&Fellowship

Perceptual

Blue Note 2435 3571-2 (2000)

Müzisyenler

Melvin Butler (ts, ss)
Jon Cowherd (p)
Dave Easley (g)
Kurt Rosenwinkel (g)
Christopher Thomas (b)
Myron Walden (as)
Brian Blade (d, g)
Daniel Lanois (g)
Joni Mitchel (vo)

Brian Balde'in Fellowship projesinin devamı niteliğinde bu albüm. Davulcu yönünü hiç ortaya koymayıp besteci ve aranjör özelliklerini öne çıkardığı bir çalışma yapmış Brian Blade. Tüm parçalarının bestesinin kendine olduğu albümün tümü neredeyse ailesine ve sevdiklerine adanmış. Duygu ve sevgi dolu bu çalışma.

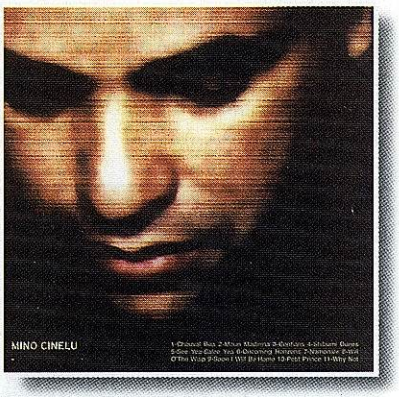

Mino Cinelu

Mino Cinelu

Universal 546 4032 (1999)

Müzisyenler

Mino Cinelu (p)
Mitch Stein (g)
Richard Bona (b)

1999'un son aylarında yapılan bu çalışma biraz geç de olsa dergimize girdi. Multi enstrümantalist Mino Cinelu vokal dahil bu çalışmasında tüm yeteneklerini sergiliyor. Oldukça zor bir trio seçilmiş olmasına rağmen çıkan sound çok başarılı. Hala almadıysanız.

Ray Anderson

Where Home Is

Enja 9366 2 (1999)

Müzisyenler

Ray Anderson (tb)
Lew Soloff (tp)
Matt Perrine (sou)
Bobby Previte (d)

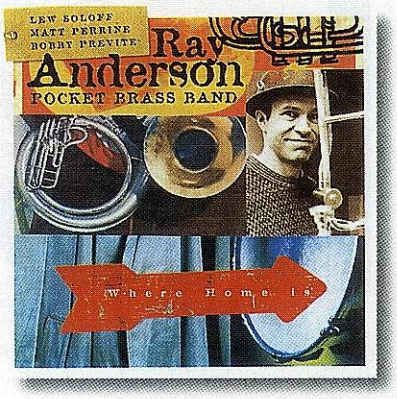

Günümüz jazz trombonunun ele avuca sığmaz çocuğu Ray Anderson'un (kendisini ilk önce İstanbul'da 1987'deki Bilsak Jazz Festivalinde izlemiştik). Bu albümde son dönemlerde sıkça denenen New Orleans geleneği ve modern yaklaşımların kaynaştırılması çalışmalarından bir örnek sunuyor. Gelenekçi ama modern, geçmişe yaslanarak ileriye doğru bakmak. Jazz Eğitimcileri Birliğinin Clinton'la yaptıkları son oval ofis toplantısında kabul edilen motto (slogan) bu. Ray Anderson da bu doğrultuda ilginç bir çalışma ile karşımızda.

Greg Osby

The Invisible Hand

Blue Note 352 0134 2 (1999)

Müzisyenler

Greg Osby (as, clt)
Gary Thomas (fl, ts)
Andrew Hill (p)
Jim Hall (g)
Scott Colley (b)
Terri Lyne Carrington (d)

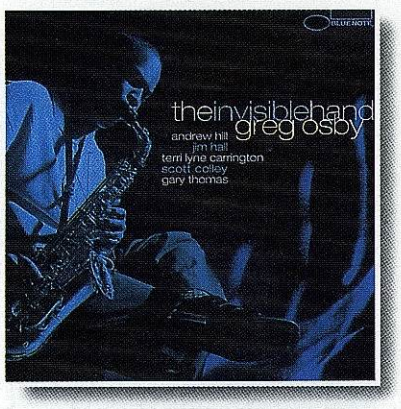

Alto saksofoncu Greg Osby'nın çağdaş çalışması. Yine çok üst düzey müzisyenlerce kotarılmış. Bu komboya göre oldukça modern ve estetik düzenlemelere sahip parçalardan oluşan bir albüm. Günümüzün özellikle New York jazz sound'unu oldukça cool bir şekilde duyuran keyifli bir çalışma.

Tito Puente

Special Delivery

Concord 4732 (1996)

Müzisyenler

Bobby Shaw (tp)
Don Menza (ts)
Maynard Ferguson (tp)
Tito Puente (tim)

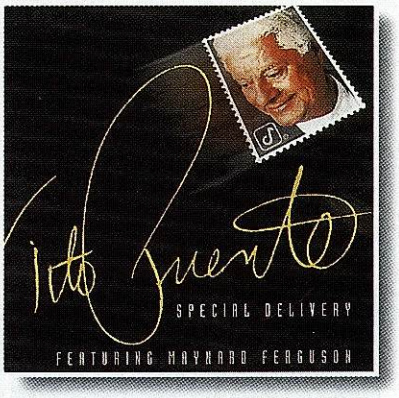

Sanat yaşamında 50.yılını dolduran Tito Puente için firması 11 muhteşem parçanın yer aldığı bu albümü hazırlamış. Latin jazz üstadı'nın bu kutlama çalışmasındaki 11 parçada yukarıdaki isimleden başka trompetlerde Ray Vega, Michael Mossman, Wayne Bargeron, John Walsh, trombonlarda Jorge Reynaldo, Lewis Khan, Tom Garling, tenor ve soprano saksofonda Mario Rivera, altoda Bobby Porcelli ve Mitch Frohman, perküsyonlarda Jose Madera, John Rodrigez, Jimmy Delgado, Louis Bauzo ve Sonny Bravo ve konuk olarak Maynard Ferguson trompetde ve piyanoda Hilton Ruiz yer alıyor.

Joanne Brackeen

Fi Fi Goes to Heaven

Concord 4316 (1987)

Müzisyenler

Joanne Brackeen (p)
Terence Blanchard (tp)
Branford Marsalis (as, ss)
Cecil McBee (b)
Al Foster (d)

Joanne Brackeen sıradışı bir müzisyen. Sıradışılığı hem piyanodaki enerjik üslubu, hem de armonik yaklaşımları ve cümlelerinden kaynaklanıyor. Bütün bunlara ilaveten aynı nitelikleri besteci-

liği ve düzenlemeciliğinde de gösterince Fi-fi Goes to Heaven gibi müzikal düzeyi yüksek bir albüm çıkıyor ortaya. Tabi bu müzikal düzeyi tutturmak için Joanne Brackeen'in özelliklerinin yanısıra bu çalışmada yer alan herbiri birer yıldız olan müzisyenlerinde de katkısı gerekiyor.

Kurt Elling

Live in Chicago
Blue Note 5 2221127 (1999)

Müzisyenler

Kurt Elling (vo)
Laurence Hobgood (p)
Rob Amster (b)
Michael Raynor (d, perc)

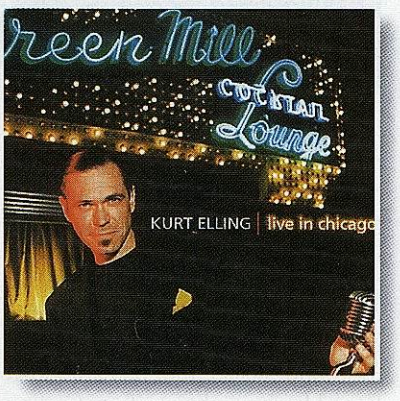

Green Mill Chicago'nun en tanınmış jazz kulübü. Perşembeleri trio'suyla sahne alan Kurt Elling bu kez "live" albümüyle bizim piyasamızda. Daha önce kaydetmiş olduğu üç CD'si daha var. Hepsi de Grammy'ye aday gösterilmiş. Konuk müzisyenler arasında Jon Hendricks (vo), Von Freeman (ts), Eddie Johnson (ts), Ed Petersen (ts), Kahil El'Zabar (d) var. Yumuşacık bir sese sahip, eminim pekçok müzik sever onu sevecek.

Marcus Roberts

In Honor of Duke
Columbia 63630 (1999)

Müzisyenler

Marcus Roberts (p)
Roland Guerin (b)
Jason Marsalis (d)
Antonio Sanchez (perc)

Duke Ellington 20. yüzyılın en önemli sanatçısı biliyorsunuz. Onun bu özellikleri günümüz jazz'ına hala ışık tutmaya devam ediyor. İşte onun bu ışığından ilham alan gençlerden biri de Marcus Roberts. Trio formatındaki

grubuyla onu özümsemiş bir müzisyen olarak yaptığı bu çalışmalara ilgi duymamak imkansız. Ellington'ın ruhunu merak edenlere.

Ute Lemper

Punishing Kiss
Decca 466 980-2 (2000)

Şarkıcı Ute Lemper çok yönlü bir sanatçı. Adını sanat çevrelerinde Kurt Weill eserlerinin yorumcusu olarak duyurdu. Bildiğiniz gibi bu yıl Kurt Weill'ın doğumunun yüzüncü yılı ve eserleri çeşitli radyo etkinlikleriyle çok geniş olarak tanıtılıyor. Almanya doğumlu Ute Lemper'in 1998'de All That Jazz (The best of Ute Lemper) adlı çalışması, aynı yıl En İyi Kadın Müzikal sanatçısı ödülü var. Pekçok filmde rol alan sanatçının Elvis Costello, Tom Waits, Neil Hannon, Nick Cave ve Philip Glass gibi yazarların orijinal şarkılarından oluşacak albümü ise önümüzdeki yıl çıkacak. Bu çalışması her ne kadar jazz sınırlarına girmese de içinde bulunduğumuz yılın Kurt Weill yılı olması ve ayrıca sanatçının İstanbul Jazz Festivaline gelme dedikodularının ortalıkta dolaşması ilgilenenler için ilginç olacak düşüncesindeyiz.

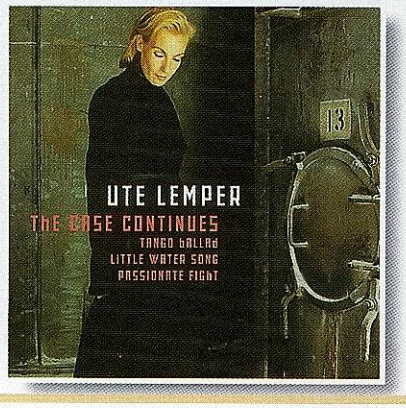

Harris&Moran&Osby&Shim

New Directions
Blue Note 72435 22978 25 (2000)

Müzisyenler

Greg Osby (as)
Mark Shim (ts)
Stefon Harris (vib)
Jason Moran (p)
Tarus Mateen (b)
Nasheet Waits (d)

Jazz dünyasının genç yıldızlarının bir çalışması bu. En çok dikkati çeken nokta bu müzisyenlerin enerjik performansları. Ayrıca bu gruba uygun mükemmel düzenlemeler ve solistlerin olağanüstü doğaçlamaları jazz'ın geleceğinin kimler elinde olacağının en güzel göstergesi.

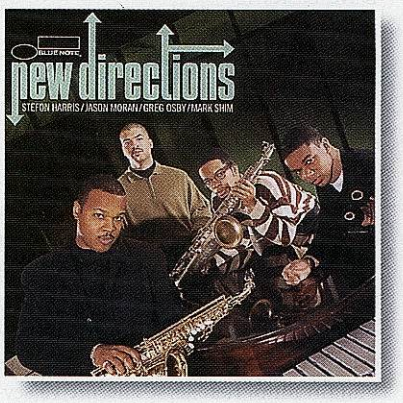

James Cotton

Fire Down Under the Hill
Telarc 83497 (2000)

Müzisyenler

James Cotton (vo, har)
Rico McFarland (g)
David Maxwell (p)
Darrell Nulisch (vo)

Chicago blues'un önde gelen müzisyenlerinden vokalist ve armonikacı James Cotton'ın son çalışması. Blues severlere hararetle önerilir.

Latino Blue

Blue Note Jazz con Sabor Latino
Blue Note 526882 8 (2000)

Latin jazz severlere toplama bir albüm. Latin jazz'ın klasik tabir edebileceğimiz türünden, en seçkin örneklerine yer verilmiş. Cubop tarihini yazan sanatçıların şimdiye kadar hiç yayımlanmamış çalışmaları temizlenerek bu albüm kotarılmış. Albümdeki sanatçılar; Jack Costanzo, Willie Bobo, Machito & His Orchestra, Joe Torres, The Jazz Crusaders, Bobby Montez, Kenny Dorham, Candido, Charles Kynard & Buddy Collette, Clare Fischer, Sonny Stitt, Art Blakey with Sabu Martinez.

Alan Broadbent

Live at Maybeck Recital Hall Vol.14

Concord 4488 (1991)

Müzisyenler

Alan Broadbent (p)

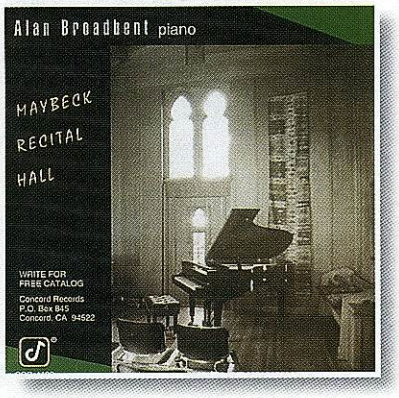

Alan Broadbent New Zelandalı. Biz onu Charlie Haden'ın piyanisti olarak İstanbul'a geldiğinde tanımıştık. Ülkesindeki müzik eğitiminden sonra 1966'dan 69'a kadar Berklee'de okumuş Woody Herman Band'in piyanisti olduğunda sadece 22 yaşındaymış. Maybeck Hall, California Berkeley'de küçük bir resital salonu. İlk kez bu salonu yukarıda bir çalışmasını tanıttığımız Joanne Brackeen bulmuş, akustik özelliklerinden dolayı. Böylece bu albümle sayısı 14'ü bulan seri kayıtlar yapılmış. Alan Broadbent'in bu salonda 1991'de yaptığı solo kayıt tekrar ithal edildi. Albümde orijinal parçalardan başka Oleo, Nardis gibi standartlara da yer verilmiş. Solo piyano kayıtlarından hoşlananlara.

Ketil Bjornstad&David Darling

The River

ECM 1593 (1997)

Müzisyenler

Ketil Bjornstad (p)

David Darling (cello)

Terje Rypdal'in albümlerinden tanıdığımız piyanist Ketil Bjornstad'ın bir düo çalışması. Daha önceki çalışmasının adı ise The Sea. The River'da da yine su teması bir başka açıdan yorumlanmış, oniki parça var. Bjornstad bir

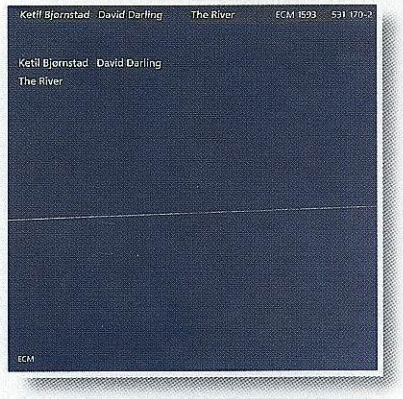

yılını Geç Rönesans'ı araştırmaya ayırmış. Albüm özümsenmiş ve modern yorumuyla bu tarzdan hoşlananlara çok keyif verecek.

Astor Piazzolla

Persecuta

Iris Music 3004 976 (1977)

Türkiye'de ve dünyada tango fırtınaları esmeye devam ediyor, biz de bu fırsatla tangonun en güzel örneklerini rahatlıkla bulma şansını elde ediyoruz. Biliyorsunuz bir ithal edilen bazen bir daha edilemeyebiliyor. Ama konu Astor Piazzolla olunca değişiyor. Her müzik severin arşivinde olması gereken bir çalışma.

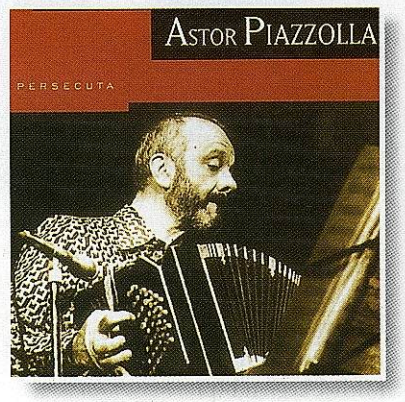

Erol Uras

Tango Turco

İş Bankası Kültür Yayınları (2000)

Müzisyenler

Erol Uras (vo)

Serdar Yalçın (p)

Ruhi Ayangil (kanun)

Mutlu Torun (ud)

Tango deyince hepimizin aklına ilk gelen enstrüman bandoneon, bilemediniz akordeon. Tango Turco'da ise bunlar yok. Bunların yerini kanun, ud, klarinet ve piyano almış. Bize özgü o bildiğimiz eski tangolar seslendirilmiş. Çalışmanın en anlamlı yanını liner note'da Serdar Yalçın söylemiş "bizlere bu değerli besteleri armağan edip çoktan ebediyete göçmüş bestecilerimizi bir kez daha yaşatmak".

Esin Afşar

Caz Yorumuyla Aşık Veysel

Yapı Kredi Kültür Yayınları (1999)

Müzisyenler

Baki Duyarlar (p, arr, ud)

Şenova Ülker (tp)

Aycan Teztel (tb)

Şükrü Kabacı (clt)

Erkan Oğur (perdesiz g, kopuz)

Yavuz Top (bağlama, ıklığ)

Aruz Kopuz (kemençe)

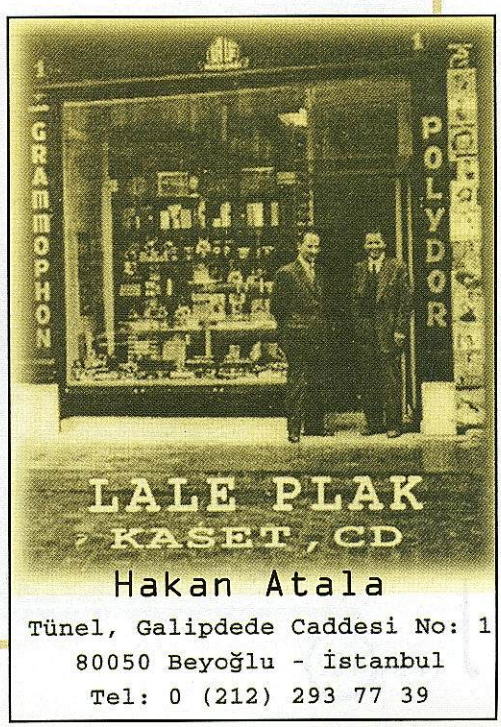

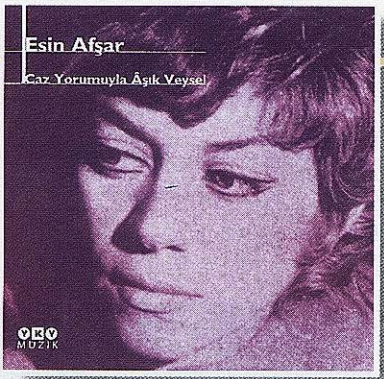

Tahsin Ünüvar (ts, ss, fl)
Nezih Yeşilnil (b)
Cem Aksel (d)
Kemanlar, viyola, viyolonsel, ney.

Türk pop müziğini ileriye götürmek, düzeyini yükseltmek için yıllardır yaptığı çalışmalarla yetinmeyip, çağımızın insan duygularını ifade edebilen en yoğun müziği jazz'a da taşıyor birikimlerini. Hem de Aşık Veysel aracılığıyla. Burada jazz şarkıcılığına soyunmuyor Esin Afşar. Baki Duyarlar'ın titiz düzenlemeleri ve müzisyenlerin bu düzenlemeleri pekiştiren yorumları, eşlikleri Afşar'ın iddiasız ama seçkin bir yalınlık taşıyan performasıyla bütünleşiyor. Duyarlar, Yeşilnil, Aksel, Ünüvar, Ülker ve Teztel'in yanısıra. Erkan Oğur'un "Güzelliğin on para etmez"de kopuz, "Kara Toprak"da perdesiz gitar, Ercan Irmak'ın Hiçbir türlü bulamadım ben seni"de ney, Şükrü Kabacı'nın "Keklik idim vurdular"da klarinet, Yavuz Top'un "Küçük bir dünyam var içimde benim"de bağlama ve ıklığ, Arzu Kopuz'un "Sazım"daki klasik kemençe soloları, Esin Afşar ile Baki Duyarlar'ın demek istediklerini birleştiren birinci sınıf müzikal bir köprü oluyor.

Hülya Tunçağ

Vital Information

Where we Come From
Intuition 3218-2 (1998)

Müzisyenler

Steve Smith (d)
Frank Gambale (g)
Tom Coster (Ham.B3)
Jeff Andrews (b)

Frank Gambale bu albümünde ilginç bir grupla çalıyor. Piyano yerine org ve elektrikli piyanoya yer verilen bu çalışmada daha çok 60 ve 70'lerin funk sound'unu yakalıyorlar. Müzisyenlerin performası üst düzeyde.

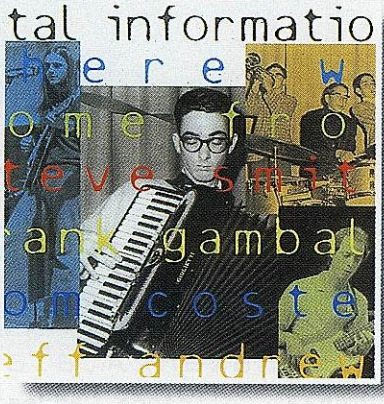

Karrin Allyson

From Paris to Rio
Concord 4865-2 (1999)

Müzisyenler

Karrin Allyson (vo)
Danny Embrey (g)
Bob Bowman (b)
Todd Strait (d)

Şimdiye kadar tanıttığımız vokal albümlerin çoğunun sözleri hep İngilizce söylenmiş sözlerdi. Karrin Allyson hep Fransızce söylenmiş sözlerle bir çalışma yapmayı düşlemiş. Paris'ten Rio'ya onun özlemini gerçekleştirdiği bir çalışma. Vokal albümlerden hoşlananlara önerilir, özellikle de Ne Me Quitte Pas yorumu çok hoş.

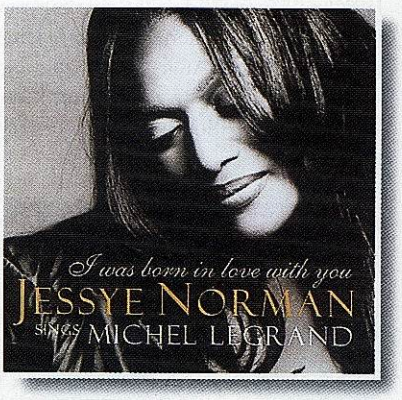

Jessye Norman

Sings Michel Legrand
Universal 456 654-2 (2000)

Müzisyenler

Jessye Norman (vo)
Michel Legrand (p)
Ron Carter (b)
Grady Tate (d)

Son dönem vokal jazz'ın ilginç örneklerinden. 5 Grammy, 3 Oscar ödüllü piyanist, besteci, aranjör Michel Legrand'ın artık klasikleşmiş parçaları, ilginç bir ses olan Norman yorumuyla. Norman önemli çıkışını Berlin Operası'nda Wagner'in Tannhauser ile yapmış, klasik kökenli bir sanatçı. Klasikçiler iyiden iyiye jazz'a el attı, ne dersiniz?

Laço Tayfa

Bergama Gaydası
Doublemoon 008 (2000)

Müzisyenler

Hüsnü Şenlendirici (cl,tp,d)
Özkan Alıcı (bağlama)
Nuri Lekesizgöz (kanun)
Ergun Hepbildik (vo)
Mehmet Akatay (perc)
Volkan Öktem (d)
Nurhat Şensesli (elb)
Caner Tepecik (keyb)

Pozitif'in geçtiğimiz yıllarda gerçekleştirdiği Fujifilm World Music festivali'ne katılan New Yorklu Brooklyn Funk Essentials grubuyla yine bu proje için biraraya getirdiği roman müzisyenlerden kurulu Laço Tayfa grubu, *'Katibim'* şarkısını birlikte seslendirerek oldukça ilgi görmüş ve ardından iki grup

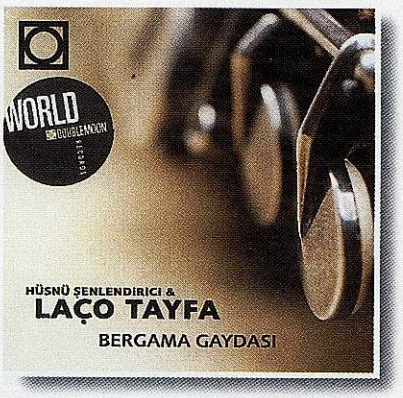

birlikte *'In the BuzzBag'* adıyla bir albüm çıkarmıştı. Hüsnü Şenlendirici 'nin liderliğini yaptığı 'Laço Tayfa' artık yeni kadrosu ve ilk solo albümleri *'Bergama Gaydası'* ile müzik marketlerdeki yerlerini aldılar. Hepsi birer virtüöz olarak tabir edilen müzisyenlerden kurulu Laço Tayfa, Karadeniz, Ege, Trakya, İç Anadolu ve Azerbeycan bölgelerine ait müziklerin yenilikçi bir düzenleme anlayışıyla oluşmuş bir çalışma.

Müzikal danışmanlığını Lawrence 'Butch' Morris'in, armoni yürüyüşleri'ni Caner Tepecik'in ve yapımcılığını Hüsnü Şenlendirici'nin gerçekleştirdiği albümde, *'Fidayda'*, *'Onbeşli'*, *'Ay Gız'*, *'Harmandalı'*, *'İzmir'in Kavakları'* gibi iyi bildiğimiz anonim şarkılar yepyeni bir yorumla seslendirilmiş.

Şule Uslutekin

Wynton Marsalis
Standard Time Vol.1
Sony 4687132 (1987)
Müzisyenler
Wynton Marsalis (tp)
Marcus Roberts (p)
Robert Leslie Hurst III (b)
Jeff "Tain" Watts (d)
Wynton Marsalis
Standart Time Vol.2
Columbia 468273 2 (1991)

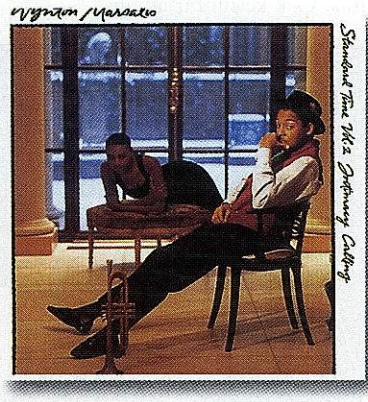

Müzisyenler
Wynton Marsalis (tp)
Reginald Veal (b)
Jeff "Tain" Watts (d)
Wyton Marsalis son dönem jazz müziğini anlaşılmaz hale soktuğu, felsefesinden uzaklaştırdığı suçlamalarına maruz kalmaktan kurtulamıyor. Tüm bunlara karşın her yıl dünyanın pekçok yerinde yayımlanan jazz dergilerinde hem okuyucu hem de kritiklerin en iyi aranjör, besteci, trompetçisi seçilmeye de devam ediyor. Nitekim bu yıl da öyle oldu. Biz de bizim piyasamızda kolayca bulabileceğiniz ve jazz standartlarını muhteşem kadrosu ile yorumladığı bu iki albümü sanatçıyı merak edenlere önermek istiyoruz.
İlk CD'de Caravan, April In Paris, Cherokee, Foggy Day, Autumn Leaves, ikinci CD'de ise You Don't Know What Love Is, Embraceable You, Yesterdays gibi standartların yer aldığı 12'şer parça var. İkinci CD'de ayrıca Wynton Marsalis'e bazı parçalarda Robert Hurst (b), Herlin Riley (d), Todd Williams (ts), Wes Anderson (as) da eşlik ediyorlar.

Movin On'
Shake, Shutle and Blow
Enja 9374 2 (1999)
Müzisyenler
Albert Mangelsdorff (tb)
Bruno Spoerri (as, ts)
Christy Doran (g)
Reto Weber (d, perc)

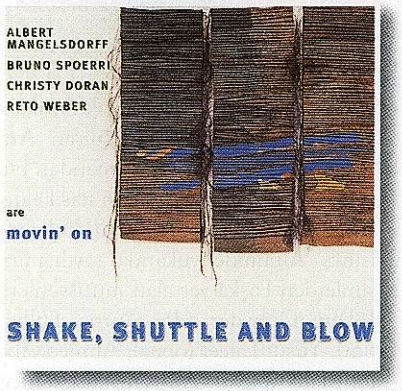

Movin On' ilk kez 1990'da biraraya gelmiş bir grup. Akustik ve elektronik aletleri çok iyi harmanlayan bu grup, türünde çok az rastlanan bir mükemmeliyete sahip. İsviçreli Bruno Spoerri özellikle ülkesinde düo müzikler için çok aranan bir sanatçı. Gruba yeni dahil olan gitarist (grubun kuruluşunda yer alan çello'cu Hollandalı Ernst Reijseger'in yerine) gruba başka bir sound getirmiş. Ve tabiki Albert Mangeldorff'un muhteşem trombonu. Modern Avrupa jazz'ından hoşlananlara önerilir.

James Hurt
Dark Grooves – Mystical Rhythms
Blue Note 49510 425 (1999)
Müzisyenler
James Hurt (p)
Antonio Hart (ts, ss)
Greg Tardy (ts)
Sherman Irby (as)
Russell Gunn (tp)
Nasheet Waits (d)
James Hurt jazz dünyasının genç piyanistlerinden. Kendisi gibi genç müzisyenlerden oluşturduğu grubuyla keyifli bir çalışma ortaya çıkarmışlar. Akbank Jazz Festivaline gelecek olan Russell

Gunn'u da dinleyebileceğiniz bu çalışmadaki diğer isimler; Francois Moutin (b), Ari Hoenig (d), Jacques Schwarz-Bart (ts), Eric Revis (b), Eric Mcpherson (d), Elizabeth Katmandu (vo), Robin Eubanks (tb), Dana Murray (d). Bütün bestelerin James Hurt'a ait olduğu albümde 12 parça yer alıyor. Parçaların herbiri müziğin kozmik yapıdaki yerini irdeleyen bir felsefeye sahip. Parçalar Neptune, Mars, Jupiter, Venus gibi isimler taşıyor. New Yorklu genç jazz'cıların ne yaptıklarını merak edenlere mutlaka önerilir.

Bryan Ferry
As Time Goes By
Virgin (2000)
Müzisyenler
Bryan Ferry (vo)

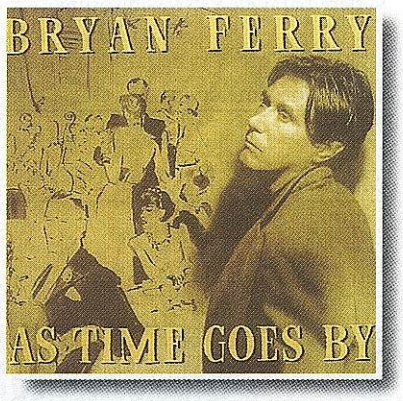

Bryan Ferry aslında bir jazz şarkıcısı değil. Bu albüm için sadece çok bilinen jazz standartlarının bir glam-rock şarkıcısından pop yorumu diyebiliriz. Sanatçının çalışmasıyla ilgili geniş röportajı önceki sayfalarımızda bulabilirsiniz.

Al Jerreau
Tomorrow Today
GRP 314547 884-2 (2000)
Müzisyenler
Al Jerreau (vo)
Vanessa Williams (vo)
Boney James (s)
Rick Broun (tp)
Steve Gadd (d)
Uzun zamandır CD çalışması yapmayan Al Jerreau'nun bu yeni albümü yakında piyasada olacak. R&B ve smooth jazz'ın ana eksen teşkil ettiği bu albüm 70'lerin sonunu çağrıştıran nostaljijk havasıyla Al Jerreau severlere önerilir.

Dave Weckl
Synergy
Stretch 9022-2 (1999)

Müzisyenler

Brandon Fields (s)
Jay Oliver (keyb)
Buzz Feiten (g)
Tommy Kennedy (b)
Dave Weckl (d)

Günümüz genç davulcularının idolu Dave Weckl'ın uzun yıllardır birlikte çaldığı fusion grubuyla yaptığı bir çalışma bu. Dave Weckl'ı başka gruplarda side-man olarak bol bol dinlemekteydik ancak bu çalışma tamamen onun liderliğinde ve bu albümdeki besteler ya Weckl'ın, ya diğer grup elemanlarından birinin veya ortak çalışma. Bu albüm kayıt edilmeden önce bu grubun konserini bir hafta önce Los Angeles'de izlemiş ve diğer dinleyicilerle birlikte çok heyecan duymuştum. Modern jazz davulu, Dave Weckl ve fusion severlere hararetle tavsiye ediyorum

Önder Focan

Laurindo Almeida

Outra Vez
Concord 4497 (1992)

Müzisyenler

Laurindo Almeida (g)
Bob Magnusson (b)
Jim Plank (perc)

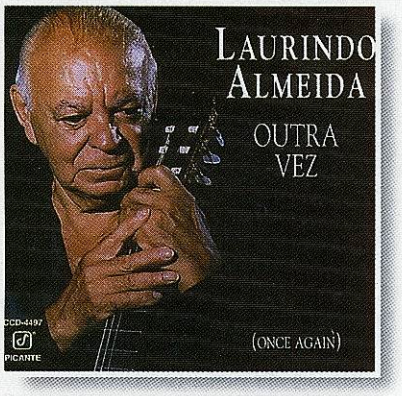

Laurindo Almeida Brezilyalı bir gitarist. Modern Jazz Quartet ve Stan Kenton Orkestrası ile yıllarca çalışmış. 5 kere Grammy ödülü almış bir sanatçı. Sanatçının 1992'de yapmış olduğu çalışma bizde yeni piyasaya verildi. Brezilya müziğini jazz'a sokan sanatçı olarak bilinir. Latin müziğe meraklı okurlarımız bu albümü mutlaka dinlemeliler.

Art Blakey

The African Beat
Blue Note 22666 23 (1999)

Müzisyenler

Art Blakey (d)
Solomon G.Ilori (vo)
Chief Bey (conga)
Montego Joe (d)

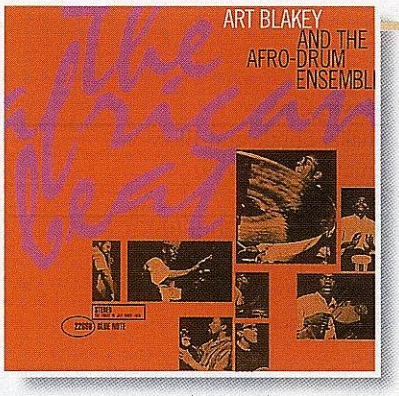

Garvin Masseaux (chekere)
James Ola Folami (conga)

Sanat yaşamı boyunca pekçok Afrikalı ve Amerikalı müzisyenle çalışan Art Blakey davul gibi bir enstrümandan bu kadar duygu yüklü bir müziği nasıl elde ediyor sorusu için bu albümü dinlemelisiniz. Albümde yukarıda saydığımız isimlerden başka yer alan müzisyenler; Robert Crowder (d), Curtis Fuller (tim), Yusuf Lateef (obua), Ahmed Abdul Malik (b) var. Afrikalı müzisyenler de çeşitli ülkelerden Nijeryalı, Senegalli, Jameikalı, Sudanlı. Bütün bu kültür zenginliğini gözönüne alırsanız bu CD'deki müziği anlayabilirsiniz.

Candido

Thousand Finger Man
Blue Note 5 22664 25 (1999)

Müzisyenler

Pat Russo (tp)
Jimmy Sedlar (tp)
Alan Ralph (tb)
Joe Grimm (s)
Frank Anderson (p)

Dizzy Gillespie'nin "dünyanın en büyük kongacısı" diye tanıttığı Candido Camero'nun 99'un sonlarında yaptığı çalışması bu. Albümde David Spinozza (g), Gerry Jemmott (b), Chuck Rainey (b), Herbie Lovelle (d) da yer alıyorlar. Joe Cain'de bu büyük grubu yönetmiş. Candido'yu, ilk kez kongayı big band'lerde solist alet olarak kullanarak, jazz'a Afrika ritimlerini getiren insan olarak da tanımlayabiliriz. Afrika ritimlerinden hoşlanan okurlarımıza özellikle öneriyoruz.

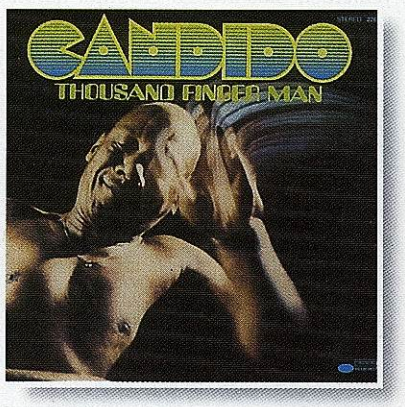

Avishai Cohen

Devotion
Stretch 9021-2 (1999)

Müzisyenler

Avishai Cohen (b, p)
Jason Lindner (p)
Jimmy Greene (ts)
Steve Davis (tb)
Amos Hoffman (g, ud)
Jeff Ballard (d, perc)

Chick Corea'nın son çalışması Origin'i hatırlarsınız. İstanbul'a da gelmişlerdi. Avishai Cohen o grubun ve ayrıca Dave Weckl Band'in Rhythm of the Soul çalışmasındaki basçı olarak tanıtalım bilmeyenler için. Kendi adına yaptığı bu ikinci çalışma (daha önceki Adama'ydı). Tüm bestelerin kendisine ait olduğu bu albümde sanatçı iki parçayı Horace Silver ve Chick Corea için yazmış. Çok keyifli bir albüm.

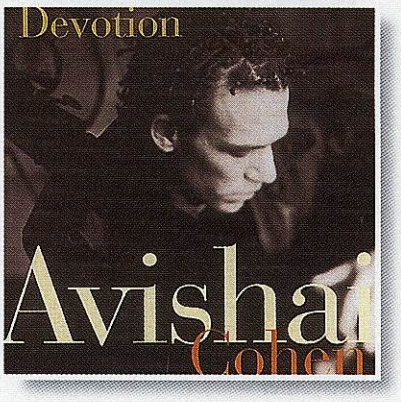

Aydın Esen

Aydın Esen
Sony 53-2 (1990)

Müzisyenler

Aydın Esen (p)
Peter Herbert (b)
Can Kozlu (d)

Aydın Esen'in 1990'da Sony adına Fransa'da yaptığı kayıt nedense bu zamana kadar ithal edilmemişti. Geçtiğimiz ay piyasaya giren bu albümde Aydın Esen besteleri yer alıyor. Onun şimdi çaldığı, ya da son çalışması Timescapes'den çok farklı bulacaksınız. Mutlaka arşivinizde olması gereken bir albüm.

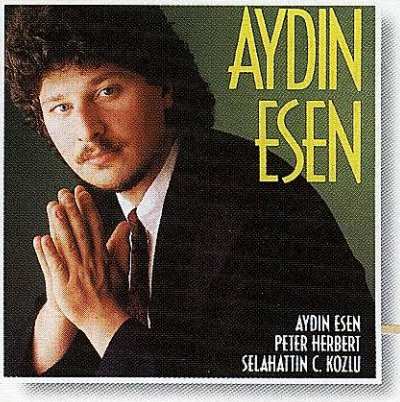

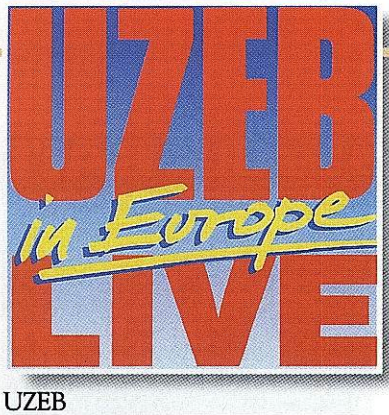

UZEB

Live in Europe

Cream Records 200-2

Müzisyenler

Paul Brochu (d)
Alain Caron (b)
Michel Cusson (keyb)

UZEB özellikle 80'lerde oldukça aktif olan ve o dönem için son derece geçerli bir müzik türü olan fusion'u çok iyi çalan Fransız grup. En son 1988'deki Live in Europe albümünde bize hem kompozisyon, hem sound, hem de enstrümanlarındaki yetkinliklerini canlı performansda çok iyi ortaya koyuyorlar. Yurdumuzda çok iyi tanınmayan UZEB'in daha önceki yıllarda yapmış olduğu iki albümü, Fast Emotion (1983), Between The Lines (1985)'ı da piyasada bulabilirsiniz.

Anthony Williams

Life Time

Blue Note 49900424 (1999)

Müzisyenler

Sam Rivers (ts)
Richard Davis (ts)
Gary Peacock (b)
Tony Williams (d)

Tony Williams'ın ölümünden sonra tekrar basılan Life Time bir geçiş döneminin albümü olduğu için jazz tarihindeki yeri çok önemli. Kendi adına ilk kaydı olan Tony Williams bu kayıt sırasında henüz 18 yaşında ve Miles Davis Quartet'de çalmaktadır. Hepsi kendine ait olan bestelerden oluşan bu albümde ayrıca Bobby Hutcherson (vib, mar), Herbie Hancock (p), Ron Carter (b) da yer almaktadır. 1964'de ilk kez piyasaya çıkan albümün tüm jazz severlerin arşivlerinde olması gerekir diye düşünüyoruz.

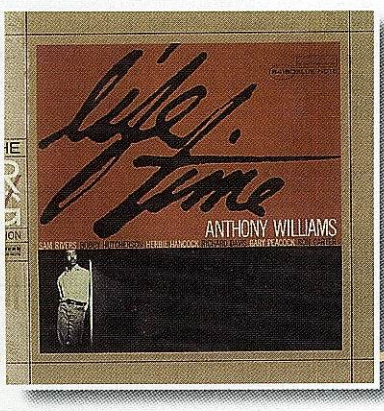

ATLANTİS MÜZİK

Discipline
Global
Mobile

www.discipline.co.uk
www.amm-music.com

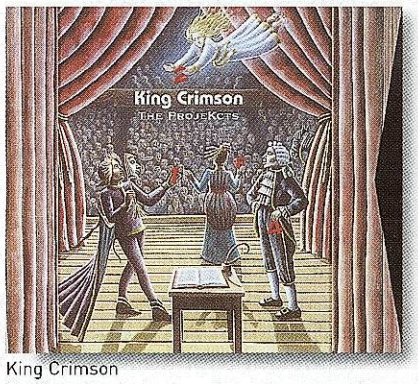

King Crimson
The Protects

Bill Bruford
If Summer Had its Ghosts

King Crimson
Thrakattak

King Crimson
Absent Lovers

King Crimson
Epitapt

Jazz Pistols
Jazz Pistols

Witzel's Venue
Perceptions

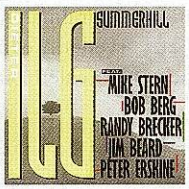

Dieter İlg
Summerhill

Deanna Witkowski
Having to Ask

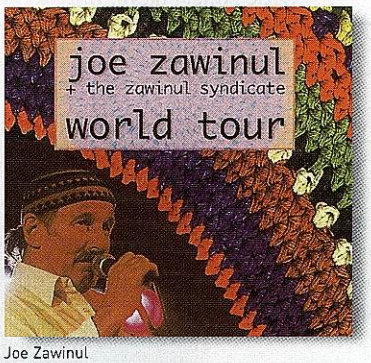

Joe Zawinul
World Tour

CREAM
RECORDS

www.jms-creamrecords.com

Aydın Esen
Aydın Esen

UZEB
World Tour 90

Trilok Gurtu
Kathak

Alain Caron
Le Band

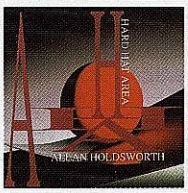

Allan Holdsworth
Hard Hat Area

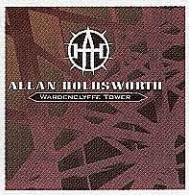

Allan Holdsworth
Wardenclyffe Tower

Caron Ecay
Lockwood

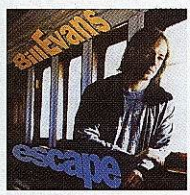

Bill Evans
Escape

Toptan ve Parakende: **Atlantis Music**
Caferağa Mah. Mühürdar Cad. 70/15 Kadıköy İstanbul
Tel: 0216 414 43 23 - 0216 346 74 77
e-mail:ttetik@superonline.com

Kenny Barron

Spirit Song

Verve 314 543 179-2 (2000)

Müzisyenler

Kenny Barron (p)
Eddie Henderson (tp)
David Sanchez (ts)
Regina Carter (vi)
Russell Malone (g)
Rufus Reid (b)
Billy Hart (d)
Michael Wall (perc)

Son yıllarda jazz dünyasının çalışmları ve performansı ile en beğenilen piyanistlerinden birisi Kenny Barron. Daha önceki albümlerinde kendisinin besteci özelliğini de biliyorduk. Bu kez bu çalışmasıyla, süper bir projeyle sevenlerinin karşısında. Albümde yer alan müzisyenler tümüyle birinci sınıf. Kompozisyonlar en üst düzeyde. Performans ve interplay olağanüstü. Bütün bunların üstüne kalabalık grup performansında bir başka dikkati çeken de düzenlemeler. İnanılmaz heyecan verici. Tüm jazz severlerin edinip, defalarca dinlemek isteyecekleri bir albüm.

Deanna Witkowski

Having To Ask

Jazz Line 1158-2 (1999)

Müzisyenler

Deanna Witkowski (p, vo)
Jim Gailloreto (ss, ts)
Jonathan paul (b)
Tom Hipskind (d)

Bu albüm Deanne Witkowski'nin besteci ve vokalist olarak yeteneğini, Afro-Caribean müziğe olan aşırı ilgisini içeren bir repertaurla karşımıza çıkıyor. Kendinden emin ve olgun piyano çalışındaki temiz ve kontrollü ve zaman anlayışı bütün parçalarında hissediliyor. Albümde bazı parçalarda ayrıca Rob Amster (b), Jose Gregorio (perc) yer alıyor.

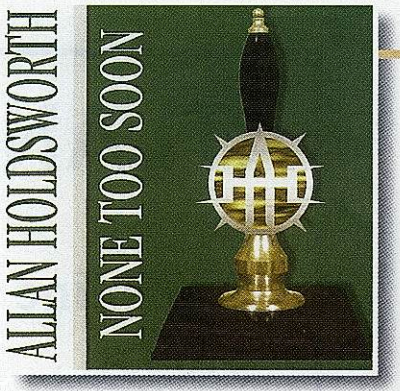

Alan Holdsworth

None Too Soon

Cream Records 400-2 (1999)

Müzisyenler

Gordon Beck (p)
Alan Holdsworth (g, synth)
Gary Willis (b)
Kirk Covington (d)

Alan Holdsworth 70'li yıllardan beridir jazz dünyasının içinde. Özellikle o yıllarda moda olan fusion'ın temsilcilerinden birisi. Bu albümde de Alan Holdsworth'ü bestelerinde akıcı tekniği ile birlikte keyifli anlatımıyla dinlemekteyiz. Bu müzisyeni keşfetmemiş, özellikle genç nesil jazz severlere öneririz.

Craig Chaquico

A Thousand Pictures

Higher Octave 7084 (1996)

Müzisyenler

Craig Chaquico (g)
Ozzie Ahlers (keyb, b)
Wade Olson (d)

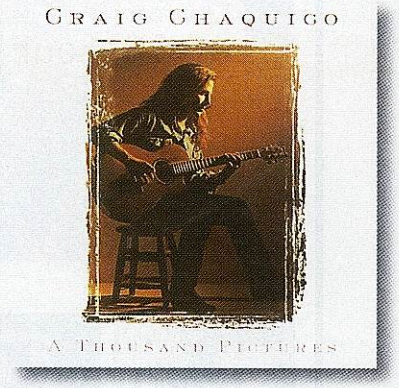

Smooth jazz örneklerinden biri bu albüm. Kuzey Amerikalı gitarist Craig Chaquico müziğinin ressamların resimlerde yakaladığı detayla özdeş olduğunu söylüyor. Bu türden hoşlananlara öneririz. Albümdeki diğer müzisyenler; Jim Reitzel (b), Alain Eskinazi (perc).

Denny Christianson Big Band

Shark Beat

Justin Time 60-2 (1994)

Müzisyenler

Denny Christianson (tp, leąd)

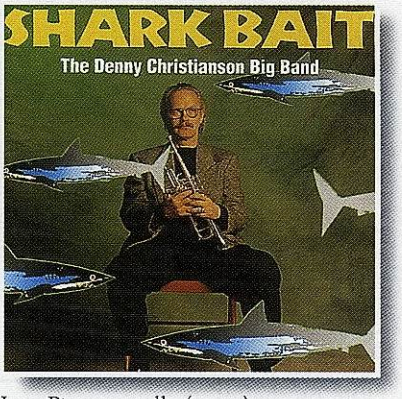

Jean-Pierre zanella (as, ss)
François D'Amour (as, ss)
Colin Murray (tb)
Richard Ring (g)

Kanadalı big band lideri Denny Christianson'un 19 kişilik orkestrasıyla yaptığı kayıt big band müziği sevenlere seslenecek bir çalışma. Sanatçı orkestra liderliğinin dışında trompet ve fluegel horn'uyla yaptığı sololarda da oldukça başarılı.

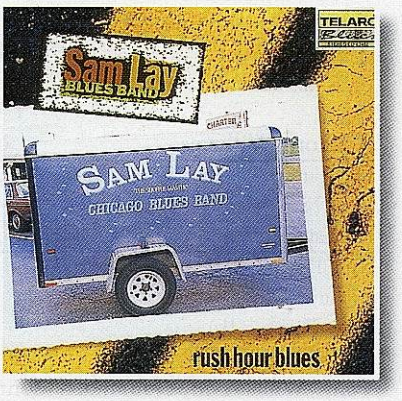

Sam Lay Blues Band

Rush Hour Blues

Telarc 83482 (2000)

Müzisyenler

Sam Lay (vo, d)
Larry Burton (g)
Celia Ann Price (p, org)
Bob Kommersmith (b)
Greg "Fingers" Taylo (har)

1960'larda Paul Butterfield Blues Band'da çalan Sam Lay daha sonraları Chicago blues sahnelerinin en aranan davulcu ve şarkıcısı olarak görünmüş. Bütün yaşadığı zaman içindeki blues fırtınalarını gözönüne alırsak hala dimdik ve müziğini yapan bu adama bütün blues severler saygı duyacaklardır.

Stefano Di Battista

A Prima Vista

Blue Note 497945 28 (1998)

Müzisyenler

Stefano Di Battista (as, ss)

Flavio Boltro (tp, flgh)
Eric Legnini (p)
Rosario Bonaccorso (b)
Benjami Henocq (d)
Flavio Boltro
Road Runner
Blue Note 52334223 (1999)

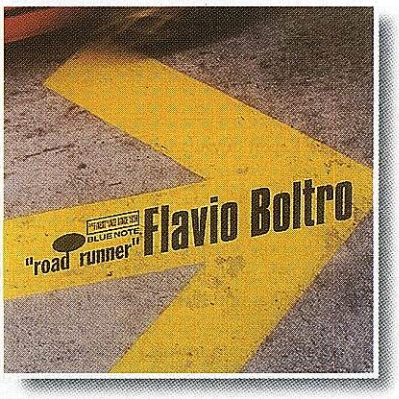

Avrupalı hard-bop müzisyenleri Stefano Di Batista ve Flavio Boltro üstün performanslarıyla Blue Note etiketiyle iki ayrı albümle jazz severlerin karşısına çıkıyorlar. Müzisyenlerin birçoğunun ortak olduğu bu albümlerde parçaların çoğu kendi besteleri. Çok sağlam bir ritm section eşliğinde oldukça yoğun bir jazz performansıyla dinleyicilere sesleniyorlar. Bizler oldukça yeni olan bu isimleri ve müziklerini keşfetmek çok keyifli. Yalnız bu müzisyenlerden davulcu Benjami'in Prysm'in davulcusu olduğunu belirtelim. Dergimizin baskıya hazırlandığı sıralarda kendisi yine İstanbul'da çalıyordu.

Jazz
The Definitive Performances
Columbia 65807 (1999)

Jazz'a yeni ilgi duymaya başlayanlar genellikle nasıl başlasak, kimleri ve hangi sırayla dinlesek gibi sorularla jazz müzisyenlerinin veya tecrübeli jazz severlerin karşısına çıkarlar. Jazz'ın tarihi boyunca en iyi örneklerden bazılarının kronolojik sırayla sunulduğu albümler

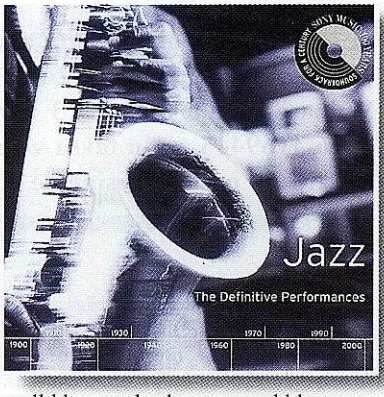

özellikle yeni başlayan meraklılara önerilmeye çalışılır. Bu double albümde son yüzyıl içinde gerek parçalar gerekse performans olarak türlerinin en iyi örneklerini toplamış bir albüm bu. Bu tür sorulara yanıt arayan okurlarımıza önereceğimiz bir çalışma.

Nguyen Le
New Sounds from Viet-Nam
ACT 9269-2 (1999)
Müzisyenler
Houng Thanh (vo)
Nguyen Le (g, b)
Hao Nhien Pham (flt)
Dominique Borker (p, synt)
Piyasaya yeni giren ACT firmasından etno jazz'ın en yeni ve ilginç bir örneği, daha doğrusu bundan sonraki albümü de sayarsak iki örneği diyebiliriz. Nguyen Le gitar ve perdesiz gitar, bas ustası. Çok çok keyifli bir albüm.

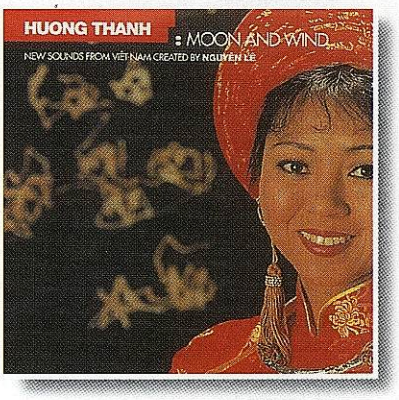

Soriba Kouyate
Kanakassi
ACT 9272-2 (1999)
Müzisyenler
Soriba Kouyate (kora)
Linley Marthe (b)
Joel Allouche (d)
Yine yukarıda tanıttığımız albüm gibi etno jazz türüne sokabileceğimiz, inanılmaz güzel trompet soloların yer aldığı Fransa yapımı bir albüm. Albümde ayrıca Paolo Fresu (tp), Jean Charles

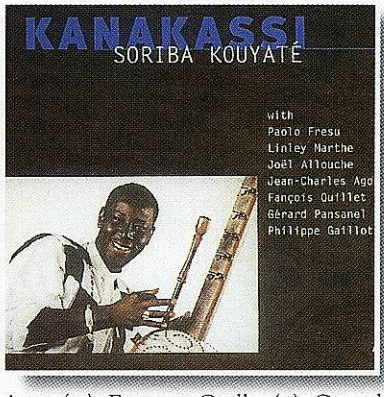

Agou (ss), François Quillet (p), Gerard Pansanel (g), Philippe Gaillot (synth, g, vo) yer alıyorlar. Kora adlı Afrika kökenli telli çalgının jazz'daki belki de ilk kaydı. Yeniliklere açık, meraklı müzik severlere öneriyoruz.

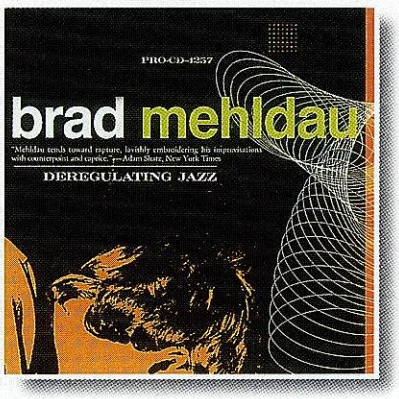

Brad Mehldau
Deregulating Jazz
Warner Bros. 4257 (2000)
Müzisyenler
Brad Mehldau (p)
Larry Grenadier (b)
Jorge Rossy (d)
Dergimiz baskıya girerken son anda gelen bu albüm, Brad Mehldau'nun en yeni çalışması ve hayranlarını çok mutlu edecek bir çalışma. Önümüzdeki günlerde piyasaya dağıtılacak olan, 7 uzun parçanın yer aldığı bu albüm sanatçının aynı zamanda 7. CD kaydı.

Sizlerden gelen mektuplara ayırdığımız bu bölüme yazılarınızı Jazz Dergisi (Zuhal Focan) Yüzyıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi No. 115 Bağcılar 34560/İstanbul adresine, 0216-4169445 no.lu faksa veya ofocan@prizma.net.tr elektronik posta adresine de gönderebilirsiniz.

Müthiş Takvim

Ocak sayısında ek olarak verilen takvim müthiş bir yeniyıl hediyesiydi, çok teşekkürler. Bu hediye, bana daha çok, sokağımızda oturan jazz sever, sıkı bir müzisyen olan ağabeyimizin anlattığı, benim 80'lerin sonunda yetişebildiğim LP'lerden çıkan posterleri, sticker'leri hatırlattı. Birgün kaybettiklerimizi kurtaracağız.

İbrahim Ortatepe
Beyoğlu-İstanbul

Alkışlar!

Derginizi çıktığı günden beri takip ediyorum. Ne var ki, bir türlü abone formunuzu doldurup da gönderemedim. Yazılı olarak aboneniz gözükmesem de dergimizin ve de içinde bulunan tüm 'niteliklerin' müptelasıyım (tabiri caiz ise).

Bu küçük mektubumun amacı: bu seferki okur değerlendirmeniz diğerinden zor olduğunu belirtmek (yine de böyle bir girişimde bulunduğunuz için şanslıyız (-ım), binlerce teşekkür!

Türk jazz müzisyenlerimiz (ki çoğu dünya müzik adamlarınca biliniyor) hissettiklerini, düşündüklerini böylesi bir tarzla dışa vurdukalrı için zaten çok değerli, insanca insanlar! Genç jazz'cılarımız onlar gibi genç olan ama daha uzun zamandır bu alemin içinde olan tecrübesi daha fazla yaşlı jazz'cılarımız. Aynı kategoriye koymak onları ya da "10" gibi küçücük, azıcık bir sayı ile alkışlamaya çalışmak. Benim için çok zor. Nitekim bazılarını boş bıraktım da.

Seçerken canlı olarak dinleyebildiklerimi ve bende plak, kaset ya da CD'leri olanları seçmeye dikkat ettim. Bu pek de senelik performanslarını kapsamıyor. Dergimizden okuyup başarılı olduğunu bildiklerimi alkışla(ya)mamak mümkün mü? Çok zor çok...

"Ne yapalım Pınar hanım" dediğinizi duyar gibiyim, haklısınız. Annem ve babam sayesinde doğmadan önce dinlemeye başladığım kaliteli (bu ne demekse) müziği birkaç senedir daha değişik dinler oldum. Daha önce kimin çaldığı, kimin söylediği dikkatimi çekmezdi ki? Plaklar, kasetler, annem, babam ile yaptığımız fasıllar, müzikli söyleşiler. Sizin derginizi okumaya başladığımdan beri 'dikkat ediyorum' dersem pek de yanlış olmaz. Ama dinlerken bu budur, çalan şudur deme işinde çok başlardayım. Radyo programlarınız ve de dergimiz ile verdiğiniz destek için binlerce teşekkür.

Yeniyim, isimlendirmede (ama dinlemede değil), belki ama geçen senei değerlendirmede seçtiğim tüm sanatçılar dergimizde de seçilenler oldu. Ve hayatımın bir ilki oldu; sizden çok hoş bir CD edindim.

Geçenlerde hayatımın bir ilkini daha yaptım; Kerem Görsev'in Jazz Bar'ına gittim. En yakın arkadaşımı tuttum götürdüm oraya. Rezervasyonumuzu da yaptırmıştım. Neşet Ruacan ile grubunu, arada bir de Kerem Görsev'in piyano ile eşlik edişini dinleyip gecenin tadını çıkardık. Herşeyin muhteşem olduğunu ve bilgilendiğimde onunla muhabbet edebilmek istediğimi söyledim Kerem Görsev'e. Evet bu benim hayallerimden biriydi.Çünkü jazz'ı takip etmek, sanatçılarımızı konserlerde, kulüp ya da cafelerde canlı izleyebilmek, albümlerini alabilmek benim için oldukça zor. Sonuç, yaşam standartlarım daha daha iyi olabilecekken, müzik bilgim, kültürüm daha da iyi olabilecekken belki de şimdi sizlerin arasında olabilecekken, buradayım. Yine de birgün bunu da başarabileceğimi biliyorum (sağlıklı olur ve de yaşamımı sürdürebilirsem) zamanınızı almak istemem, 2000'li yıllarda da fırsatlarla sevgi dolu bir ömür dileğiyle...

Pınar Özcan
Bostancı-İstanbul

Bizden de size alkışlar. Elbetteki başaracaksınız, çünkü doğru yoldasınız. Jazz'ın özündeki felsefede bunu bulacaksınız. Size Erol Pekcan'ın "Soul Eyes" adlı yeni CD kaydını gönderiyoruz. Sevgiler.
ZF

Harlem'de Büyük Gün
(Kararsız Joe Blues)
Bir yaz sabahı
Harlem'de taş bina

Bir yaz sabahı
Harlem'de taş bina

Kaldırımdan bakan
o çocuk işte ben

Ben kararsız Joe
iri yarı değilim pek

Ben kararsız Joe
iri yarı değilim pek

Düşünür taşınır da
kendime güvenemem

Baktım olmuyor
kalktım Harlem'e gittim
orda bir kız sevdim
benim Harlemli Billie'm

Billie bana dedi ki
Kararsızlığı bırak
bana kendini kanıtla
sonra gel beni ara

Ah kararsız Joe
dedim kendime

Bir çeteye girdim böylece
bulaştığım üç soygun iki gasp

Bir çeteye girdim böylece
bulaştığım üç soygun iki gasp

Bir de adam öldürünce
Korktum kaçtım gizlice

Burda çok yalnızım
ne Billie ne Harlem
on yıl yirmi yıl
ölene dek hep aynı yol

Ah kararsız Joe
dedim kendime

Özge Baykan

Sevgili Ali Sönmez,

Herşey için sonsuz teşekkürler. Hayatın tad olan zevklerini verdiğiniz için.

Sayı 17'de belirttiğiniz; "belki albüm sayısını 100'e çıkarsaydım dengeli bir liste olurdu" cümlenizin gereğini mutlaka rica ediyoruz.

Bu dileğimizi kırmamanızı bekliyoruz. Bizim gibi arşivciler için çok önemli. En kısa zamanda jazz tarihinin ilk 100, en önemli albümünü bekliyoruz. 48 tane daha yani.

Yekta Uçarlı

Dileğinizi ilettim. Umarım bu sayıda Ali Bey isteğinizi yerine getirecek.
ZF

Weather Report duygularının tercümanı

Soğuk ve karlı bir Ankara gecesi yazıyorum bu satırları size (Beytepe'de oturduğum için hala karlı). Az önce "dergimizi" okumayı bitirdim ve diğer sayı için uzun bir süre beklemem gerektiği aklıma geldikçe hüzünleniyorum. Masamda yarıya kadar içtiğim kahvem var ama artık dökülecek çünkü kendimi yarı yolda kalmış gibi hissediyorum. "Weather Report" duygularının tercümanı sanki. Şimdi A Remark You Made çalmaya başladı. Hüzün yerini garip bir huzura bırakıyor sanırım.

Ankara'da jazz için yapılacak çok şey var daha ama İstanbul'daki hareketliliği buraya taşımak epey zamanımızı alacak sanırım.

Mektubum dah auzun olacaktı ama az önce elektrikler kesildi. Bu uzun gecenin sonuna doğru "yılın alkışlanan müzisyenleri" değerlendirmemi de bitirebildiğim için kendimi şanslı sayıyorum. Çünkü kalemimin de mürekkebi bitmek üzere. Sizleri çok seviyorum.

Aytaç Çağlar Yıldırım
Ankara

Satılık Plaklar

Jazz dergisinin sürekli okurlarındanım. Müzikle ilgili birçok birikimimi değerli derginiz sayesinde edindiğimi söyleyebilirim.

Yıllardan beri topladığım birçok türde 45 ve 33'lük plaklara sahibim. Halen değişik yerlerden ve Avrupa seyahatlerimden plak edinmekteyim. Bu birikimimi Jazz Dergisi okurlarıyla paylaşmak ve ekonomik sıkıntımı gidermek için bir kısmını elden çıkarmak istiyorum. Jazz, blues ve rock başta olmak üzere yabancı baskı 33'lük plaklar (hepsi orijinal, çok temiz ve uygun fiyatlarla) edinmek isterseniz:

Cevdet Tosun
Tepebaşı Mah. Tülay Sokak 21/1
06290 Keçiören Ankara
0535-7496388

İzmir festivalinin bilet fiyatları!

Ben İzmirli bir jazz severim. İzmir'de mümkün olduğunca jazz'la ilgilenmeye çalışıyoruz. Biliyorsunuz 29 Şubat-8 Mart tarihleri arasında Izmir 7. Avrupa Jazz Festivali düzenlenlendi İzmir'de. Açılışı da Kerem Görsev, Can Kozlu, İlhan Erşahin gibi dinlemeyi ve izlemeyi dört gözle beklediğimiz sanatçılarımızın bulunduğu bir grup yaptı.

Ama beni çok rahatsız eden ve üzen bir nokta vardı. Festivalin diğer biletlerinin fiyatları 6 milyon iken niye bu konserin biletleri 10 milyondan satışa sunuldu. Bunun amacı nedir anlayamadım doğrusu. İzmir'de zaten yılda bir ya da iki kez canlı jazz performansı izleyebiliyoruz, ama jazz'ı yaymak, sevdirmek ve iyi muzisyenleri dinletmek amacı olan bu tür bir festivalde niye böyle bir olay yaşandığını anlamak mümkün değil, üstüne üstlük adı festivalken ve de üstüne üstlük çok uzun bir süre sonra bu müzisyenleri İzmir'de görme fırsatı varken. Sağolsun İzmir'de sadece Kürşat And ve dörtlüsü sayesinde canlı jazz dinleme fırsatını buluyoruz. Çok seyrek İzmir'de görme fırsatını bulduğumuz iyi müzisyenlerimizi de yüksek konser fiyatları sayesinde kaçırıyoruz. Eğer ki bu özel bir konser olsa idi bu fiyatı uygun görebilirdim. Ama normalde 6 milyon olan festival fiyatlarının bu konsere özel olarak 10 milyon yapılmış olması anlaşılabilir gibi değil ve bunun amacını anlayabilmiş değilim. Amaç jazz'ı yaymak mı yoksa parası olana, İzmir'de arada bir jazz lüksü yaratmak mı? Kaldı ki Ocak ve Şubat aylarında buradaki özel bir şirketin ve bir barın vasıtası ile burada Asia Minor, Tuna Ötenel, İmer Demirer'i görme fırsatı bulduk, sağolsunlar özel konserler olmasına rağmen bu derece yüksek bilet fiyatları koymadılar, çünkü sanırım onların amacı İzmir'li jazz severe iyi müzisyenlerimizi ve müziklerini tanıtmak ve jazz'ı sevdirmekti. Yakın zaman içerisinde Önder Focan, Neşet Ruacan gibi müzisyenlerimizi de onlar sayesinde burada görme fırsatı bulacağız. Unutmayalım burası ne bir Ankara ne de bir İstanbul, burası İzmir ve İzmirli müzik severler canlı performanslar görmeye, iyi müzisyenler dinlemeye açlar. Saygılarımla,

Uğur Ünal
İzmir

Ahmet Ertegün'den mektup!

Thank you so much for sending me the most impressive Turkish Jazz Magazine, and thank you for the wonderful articles that Ms.Tunçağ wrote about me, Arif Mardin and Atlantic Records.

Your publication is the most thorough review of all types of jazz and blues music that I have ever seen. Please extend my congratulations to your colleagues.

With warmest personel regards,
Sincerely,
Ahmet Ertegün

Puntodan şikayet var!

Ben müzik dinlemeye klasik müzik ile başlayıp sonra da jazz sever olmuş biriyim. Öğrencilik yıllarında bir zamanların TRT-3'ünde jazz dinler, yurtdışından LP getirme imkanı bulan arkadaşlarımızdan kaset kayıtları dilenirdik. Sonraki yillarda Bilsak ile başlayan jazz festival ve konserleridizisi ile pek çok yabancı ustayı (rahmetli Chet Baker'ı anmadan edemeyeceğim) canlı dinleme imkanı bulduk. Bir grup arkadaş İstanbul Festivaline bilet bulacağız diye ne eziyetler çekerdik. Üstelik ben Ankara'daydım ve bu iş hep Modalı arkadaşların üzerine kalırdı. Jazz ile ilgili gelişmeleri de bir arkadaşın abone olduğu "Down Beat" dergisinden takip ederdik. Bu nedenle hem ülkemiz jazz ustalarını daha yakından tanımak imkanı veren hem dünyada neler olduğunu ve yeni albumleri tanıtan bir derginin kıymetini iyi bilirim.

Uzun süredir yurtdışında olmanın getirdiği avantajlar ile yaklaşık 300 CD'lik bir kolleksiyonum oldu. Şimdilerde ağırlıklı olarak albümleri ECM tarafından yayımlanan sanatçıları dinlemekten keyif alıyorum. Tabii bu beğenimin sadece bu sanatçılar ile kısıtlı olduğu anlamında değil.

Derginizi önce Nairobi, daha sonra da Duşanbe'den (Tacikistan) elden geldiğince izlemeye çalışıyorum. Belirttiğim her iki yere de posta hizmetleri sağlıklı olmadığından abone olamıyorum (gelmez, kaybolur filan).

Arada Turkiye'ye seyahatlerimde veya bir gelen olursa rica ile ediniyorum dergiyi. Tabii herzaman derginin yayımlandığı dönemlere denk gelmiyor bu seyahatler. O zaman da bazı sayılar kaçıyor tabii. Nairobi'den Türkiye'ye giden eşyanın arasında kaldığı için tam olarak hangi sayılar eksik bilemiyorum ama buradakiler arasında sayı 16 eksik mesela. Bu eksik sayıları temin konusunda sizden bilahare yardım isteyeceğim.

Bu arada bir hususu belirtmek istiyorum: 14üncü sayıda yer alan '98 yılı indexini okumayı denediniz mi hiç? Ben 4.5 derece miyop ve ileri astigmatımla gün ışığında dahi pertavsız olmadan okuyamadım da. Derginin puntosu genel olarak küçük ama bu artık eskilerin karınca duası dedikleri gibiydi. Herhalde pratik bir yararı dokunmadı kimseyi yayımcı bakımından yasak savmak dışında. Tabii sınırlı bir alana çok bilgi sığdırmak için yapılıyor bunlar ama bir de okumak gereği var tabii. Umarım ileriki sayılarda gözü bozuk olanların da rahat okuyabileceği daha büyük puntolu bir dergi olur. Biliyorum şimdi aklınızdan sayfa, fasikül, maliyet, reklam... filan gibi şeyler geçiyor. Ben de bir süre bir gazete de çalıştım bilirim ama gene de söylemeden geçemedim. Bir de sizden bir istirhamım olacak, David Sanburn'ün 1996 "Parliament Jazz Festival Istanbul"da aralarında Rick Petterson'un da bulunduğu bir grup ile verdiği konserde "percussion" da kim vardı Sanburn'un bu ekip ile yapılmış bir kaydı var mı ve bu bilgiye nasıl ulaşılabilir? (Star televizyonu daha sonra bu konserin kaydını geç bir saatte ve tabii önceden anons etmeden yayımlamıştı da ben de tesadüfen ancak yarısını dinleyebilmiştim.) Herhalde jazz'ın içinde biri olarak sizin için daha kolay olur bu bilgiye ulaşmak. Bu hususta lütfeder yardımlarınızı esirgemez ve e-posta ile cevap verebilirseniz müteşekkir olurum.

Zaman ayırdığınız icin teşekkürler, en derin saygılarımla,

Berlan Alan
turkdusa@tajnet.com

Perküsyoncuyu araştırıyorum. Bulduğumda bildireceğim.
ZF

Daha çok röportaj

Derginizin son sayısındaki "Can Kozlu" röportajınız gerçekten ilgimi çekti. Ünlü jazz üstatlarının yanında Türk jazz müzisyenlerini tanımakta (kendim için söylüyorum) bana jazz yolunda yürümeme ve birşeyler öğrenebilmeme çok yardımcı oluyor.Yani demek istediğim jazz dergisine biraz daha fazla röportaj koymanızı umuyorum.

Kağan Çevik
Ankara DK Trompet Bl.

Buddy Rich

12. sayıdan beri derginizi okuyorum. Kanal E'de konserini zilediğim Buddy Rich'in CD'si var mı? İsimlerini rica edeceğim.

Tarkan Reel
Ankara

Buddy Rich'in bizim piyasamızda en rahat bulabileceğiniz Pasific Jazz'dan çıkmış kayıtları var. Big Swing Face (1996) ve The Buddy Rich Big Band (1998) en kolay bulabilecekleriniz olmalı.
ZF

KÖRLEME

Nilüfer Verdi

Körleme'nin onaltıncısını Verdi'nin Suadiye'deki evinde, bir saat içinde gerçekleştirdik.

Serdar Karabatı *skarabati@ibun.edu.tr*

Herbie Hancock
Driftin' (Hancock)
Takin' Off • 1962 • Blue Note
Hancock (p)
Freddie Hubbard (tp)
Dexter Gordon (ts)
Butch Warren (b)
Billy Higgins (d)

(Trompet solosu sırasında) Lee Morgan değil bu sarırım? *(Daha sonra)* Piyanist Red Garland'a çok benziyor, akorları, pozisyonları, tınısı ile. Eğer o değilse kim olduğu hakkında fikrim yok.

(Herbie Hancock olduğunu belirtiyorum)

Herbie Hancock?! Onun ilk zamanlarından bu kayıt öyleyse. Herbie Hancock'la tanışmıştık burada, en beğendiği piyanistin Red Garland, en beğendiği şarkıcının, o zamanki çağda tabii, Barbara Streisand olduğunu söylemişti. Bu parçada Hancock'ın kendi akorları daha gelişmemiş; zaten çok erken başlamış Hancock albüm yapmaya. Benim en sevdiğim piyanisttir, onun kadar gergin çalan bir piyanist duymadım. Özellikle onun altın çağı diyelim, VSOP'ler falan zamanı çok iyidir. Gerçi boşlukları böylesine iyi kullanabilen, akorları bu kadar güzel tınlatan piyanist hala yok. Balon gibi çıkar onun akorları; bir kere pozisyonları çok kendine hastır, demin dinlediğimiz soloda bu özellikleri pek gelişmemiş. Öyle birbirine yakın, garip pozisyonlar basar ki, bunları deşifre etmek de çok zordur. Öte yandan, parmakları arasında öyle bir ahenk var ki, öyle eşit bir şekilde basıyor ki, akorlar işte balon gibi, plof diye tınlıyor. Örneğin Keith Jarrett da çok seviyorum, ama onun akorları normal, bildiğimiz tınılardır. Herbie Hancock'ın özellikle akorları çok özgün.

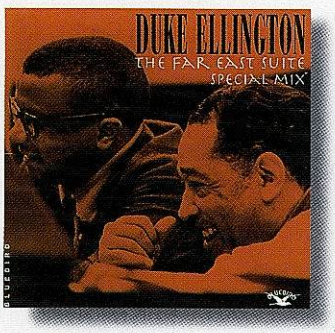

Duke Ellington & His Orchestra
Blue Pepper (Far East of the Blues) (Ellington)
The Far East Suite • 1966 • Bluebird
Cootie Williams, "Cat" Anderson (tp)
Mercer Ellington, Herbie Jones (tp, fl)
Lawrence Brown, Buster Cooper, Chuck Connors (tb)
Jimmy Hamilton (cl, ts)
Johnny Hodges (as)
Russell Procope (as, cl)
Paul Gonsalves (ts)
Harry Carney (bs)
Duke Ellington (p)
John Lamb (b)
Rufus Jones (d)

Bu bir Amerikan projesi değil gibi; doğu-batı sentezi bir şeyler yapılmış. Bu proje ya bir davulcunun ya da bir başçının. Oldu mu? Bunu hiç bilemeyeceğim...

Duke Ellington dersem?

Çok şaşırırım! Nesi bu Ellington'ın?

(Parçanın ismini söylüyorum)

Ben bunu duymuşsam bile dinlemiş ve çabuk geçip atlamışımdır, öyle bir parça çünkü. Belki de biri ısmarlamıştır, hani Fas'a geliyorsun, bir parça yapılır... Bazen bizim festivallerde de oluyor bu. Açıkçası bunu Ellington besteleri kategorisine sokamam; belki de bir film için istediler. *(Gülerek)* Ya da bir konsolosluk kokteyli için, o da uçakta gelirken dizinin üstünde yazıvermiştir!

Maria Schneider Jazz Orchestra
Giant Steps (John Coltrane)
Coming About • 1996 • enja
Schneider (comp, arr, cond)
Mark Vinci, Tim Ries (as, ss, cl, fl)
Scott Robinson (bar, bcl, cl, fl)
Rich Perry, Rick Margitza (ts)
Charles Pillow (eh, cl)
Tony Kadleck, Greg Gisbert, Laurie Frink, Tim Hagans (tp, flh)
Keith O'Quinn, Rock Ciccarone, Larry Farrell, George Flynn (tb)
Ben Monder (g)
Frank Kimbrough (p)
Tony Scherr (elb, ab)
Tim Horner (d)

Maria Schneider! Hayranım Schneider'a. Canlı da izledim bu topluluğu. Bu aranjman bence bugüne kadar yapılmış en güzel Giant Steps. Bunu canlı dinlediğimde ölüyorum zannettim; Visiones diye küçük bir kulüpte... Özellikle sempati duyuyorum bu müziğe, çünkü ben de Berklee'deyken yazmaya çok meraklıydım, biraz da değişik yazdığımı söylerlerdi. Schneider'ın müziği biraz Stan Kenton, biraz Duke Ellington, biraz Gil Evans karışımı, ama her şeyden öte çok dinamik.

Stan Kenton, Duke Ellington, Gil Evans'ı ayrıştıran nedir?

Gil Evans bence çok daha melodik, çok daha yumuşak; ne olsa bir Avrupalı. Stan Kenton çok daha sivri ve köşeli, cesur. Duke Ellington ise ikisinin karışımı sanki, hem romantizm var, çokça melodik beceri var...

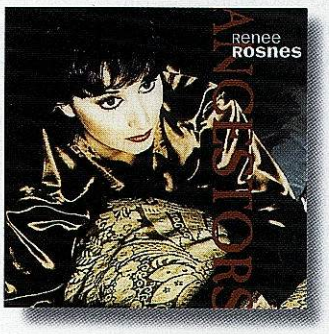

Renee Rosnes
Chasing Spirits (Rosnes)
Ancestors • 1996 • EMI Canada
Rosnes (p)
Chris Potter (ts)
Peter Washington (b)
Al Foster (d)

(Bu parçaya piyanistin kadın olduğu ipucunu vererek başlıyorum)

(Biraz dinledikten sonra) Şimdi bu piyanist Eliane Elias değil. Çok sevdiğim bir piyanist vardır Jessica Williams, o da değil. Geri Allen da değil... ama bilemeyeceğim. Parça modern, ama fazla iz bırakmadı açıkçası.

(Kitapçığı veriyorum)

Rosnes ismini duymuştum ama hiç dinlememişim.

Kadın piyanistlerin farklı bir tarafı var mı müziğe yaklaşım bakımından?

Sahnedeki görüntü dışında hiç bir farkı yok bence. Çok sayıda kadın piyanist olduğu için klasik müzikte bu soru hiç gündeme gelmez; belki jazz'da az sayıda kadın piyanist olması dikkati çekiyor. Her stilde çalan kadın müzisyen var. Çok sert çalan kadın piyanistler var, örneğin Joanne Brackeen, çok pentatonik çalar. Dave Liebman'la çalardı New York'ta. Öte yandan, davulcu Terri Lyne Carrington örneğin, güçlü ve yüksek çalan bir davulcudur, Art Blakey gibi. Hani belki hakikaten güç isteyen kontrabas gibi bir enstrümanda farklar olabilir. Ama temelde değişen birşey yok.

Radyolar

Açık Radyo **94.9**	Tel: 0212-2962389
Classic FM **98.0**	
Oxigen **95.9**	Tel: 0212-2365436
Radyo Cumhuriyet **107.4**	Tel: 0212-5138006
Radyo Foreks **95.3**	Tel: 0212-2155326
Radyo 5 İst.**94.7**, Ank.**101.8**, İzm.**106.3**, Bur. **95.7**, Ada.**90.9**, Ant.**103.5**	
Radyo Blue **94.5**	Tel: 0212-6977026
Radyo Anadolu Ank. **103.7**	Tel: 0312-4468170
Radyo Anadolu İst. **103.3**	
Radyo C Ank. **106.5**	
Radyo Umut Merzifon	Tel: 0358-5136898
Radyo ODTÜ **Ank.103.1**	
TRT 3 **88.2**	Tel: 0212-2311200
Yaşam Radyo **92.3**	Tel: 0212-2314131
Yapı Radyo **102.2**	Tel: 0216-4221080

TRT3

Pazartesi: 20:00-21:00 Ekinoks (Hülya Tunçağ) **Salı:** 17:15-18:00 Jazz Yolculuğu (Nadide Övül) **Çarşamba:** 17:00-18:00 Jazz Dünyası Erol Tulay **Perşembe**: 15:00-16:00 Jazz Panoraması (Ahmet Berker) 17:00-18:00 Jazz Kulübü (Hamdi Ünlü) 22:00-23:00 Klasik jazz ve etkileşimler (Atıl İnaç) **Cuma:** 18:00-18:00 TRT İstanbul Hafif Müzik ve Jazz Orkestrası (Seyran Ersül) 23:00-24:00 Şu Jazz Dedikleri (Ali Sönmez) **Cumartesi:** 12:15-13:00 Jazz Ustaları (Umut Pelit) 21:00-22:00 Günümüzde Jazz (Hülya Tunçağ) **Pazar:** 16:00-17:00 Jazz'ın Şarkısı (Renin Batıgün) 20:00-21:00 Jazz Panoraması (Ahmet Berker) 22:00-23:00 Jazz Dünyasından (Teoman Baber) 24:00-01:00 Jazz Basamakları (Umut Pelit)

92.3 YAŞAM RADYO "Herşey Birlikte Daha Güzel"

Her Pazartesi: 21:30-24:00 Cazhane (yerli, yabancı jazz, blues ve türevleri; Kemal Duysak, Nihat Şardağ), **Her Perşembe:** 17:00-19:00 Jazz Paleti (her programda iki jazz albümü tanıtılır, Eray Çavdarlı).

K FM 90.3

Pazar: 21:00-22:00 Jazz Saati (Cihat Şener) Klasik ve çağdaş jazz seçkileri.

—"Açık Radyo." 94.9

Hergün: 17:00-18:00 Jazz Standartları Önder Focan-Atilla Aksoy, 03:00-04:00 Jazz Standartları (tekrar), **Pazartesi:** Vertigo (Alternatif Müzik; Hilmi Tezgör), **Salı:** 12:00-13:00 Öğlen Açık (jazz, acid jazz; Füsun Aymergen), 20:00-21:00 Müzik değirmeni (rock, jazz; Yavuz Sarıyıldız), 21:00-22:00 Gitaresk (rock, blues; Jak Kohen), 22:00-23:00 Esintiler (Jazz'ın hemen hemen tüm türlerini kapsamına almaya çalışan bir program. Bunu da "Yeni İsimler", "Yeni Albümler" ve "Geçen Senenin En İyileri" başlıkları altında her hafta farklı bir tema çerçevesinde gerçekleştirmeye özen gösteriyor. Esintiler her ay bir programını da "Jazz-Rock" ağırlıklı olmak üzere "Fusion"a ayırıyor; Seda Binbaşgil), 00:00-01:00 Seksek (Türlerarası Sıçramalar; Osman Kaytazoğlu), **Çarşamba:** 20:00-21:00 Latin Lover (Latince Müzik; Ayhan Sicimoğlu), 21:00-22:00 Kokomo (pop, soul, jazz; Sedat Nemli), 23:00-24:00 Jazz Portreleri (Ayrıntılı jazz tiplemeleri; Mustafa Aykın), **Perşembe:** 12:00-13:00 Öğlen Açık (ambient, trip-hop, drum'n'bass; Füsun Aymergen), 20:00-21:00 Yaşayan Blues (blues; Eyüp İblağ), 23:00-24:00 Ethosonic (türlerarası; Ayşenur Küçükoncü), 00:00-01:00 Caz Odası (avant-garde, jazz, fusion, acid-jazz; Alper Alsan), Cuma: 20:00-22:00 Öbür Dünya (ritm ve armoni programı; Ahmet Uluğ), 22:00-23:00 Atlantik Sunar (acid-jazz, ambient; Ömer Atay, Reha Erdem), 23:00-01:00 Version Forward (dub a silence/DJ dubfield), **Cumartesi:** 16:00-17:00 Şimdi Nostalji Zamanıdır (fi tarihinden yakın geçmişe yolculuklar; Gürsel Öztürk), 17:00-18:00 Sinematek (film müzikleri; Erhan Kayaalp), 18:00-19:00 Doğaçlama Hayatlar (jazz; Sevin Okyay), 19:00-20:00 Smokestack Lightnin' (blues; Stephen Kinzer), 20:00-21:00 High Times (reggae; Ras Memo), 21:00-22:00 D and Ddope Headz (hip-hop, dub; İsmet & Barış), 22:00-23:00 Worldwide (jazz, acid-jazz, latin; Gilles Peterson), **Pazar:** 11:00-12:00 Mavi Nota (jazz, fusion, Cengiz Işılay), 14:00-15:00 Daldan Dala (Çeşitlemeler; Osman Tümay-Hulusi Özoklav).

Radyo Anadolu

Salı: 21:00-22:00 Jazz Günlüğü (Atacan Günay) **Çarşamba:** 20:00-21:00 Pamuk Tarlaları (Yalçın Yıldız) **Perşembe:** 21:00-22:00 Müzik Penceresi (Hakan Arslan) **Cuma:** 21:00-22:00 Akustik Panorama (Ümran Beriş) **Pazar:** 23:00-24:00 Büyülü Rapsodi (Nuray Uzunöz San)

Radyo ODTÜ

Pazar: 21:00-22:00 Cazname (Lale Kuyucu; jazz akımları)

Radyo 5

Pazar: 23:00-01:00 MuSickness (DJ Coco Cenk Güven; Latin, jazz, soul, avant-garde, trip-hop, hip-hop, drum&bass)

Radyo C

Hergün: 21:00-22:00 Blues Kuşağı 22:23:00 Jazz Kuşağı

102.2 Yapı Radyo

Haftaiçi Hergün: 17:00-19:00 Cafe Latino (Esen Yıldırım); **Pazartesi**: 20:00-22:00 Vanilya & Çikolata (Erhan Altunay) 22:00-23:00 Jazz Dergisi (Zuhal Focan); **Çarşamba**: 20:00-22:00 Vanilya & Çikolata (Erhan Altunay) **Pazar**: 18:30-20:30 Ritimler (Arbak Dal)

107.4 RADYO Cumhuriyet

Pazartesi: 22:00-23:00 Gecede jazz (Deniz Kavukçuoğlu)
Perşembe: 00:15-02:00 Gecede Caz (Deniz Kavukçuoğlu, tekrar)

RADIO XI-GEN FM 95.9 ISTANBUL

Anonssuz sürekli müzik programı

Kanal E'de Jazz

Ber Çarşamba saat 23:00'de. Aynı hafta Cumartesi günü saat 13:00'de tekrarlanır.

05 Nisan Ben Harper
12 Nisan Betty Carter
19 Nisan Diana Krall
26 Nisan Sarah Vaughan
03 Mayıs Cassandra Wilson
10 Mayıs Diane Schuur
17 Mayıs Tony Bennett
24 Mayıs Gary Burton & Eddie Daniels
31 Mayıs Herbie Hancock
07 Haziran John Pizzarelli
14 Haziran Vic Vagel Band
21 Haziran Big Band Voodoo Daddy
28 Haziran New York Tango

TV 8'de Jazz

Her Cumartesi 23:00-24:00 Kerem Görsev'le Jazz

Bu sayıdaki bulmacayı doğru olarak yanıtlayanlardan üç kişiye CD!
İsim, Adres ve telefonlarınızı yazmayı unutmayın!
Jazz/Bulmaca
Matbaacılar Sitesi
No. 115 Bağcılar
34560 / İstanbul

Serdar Karabatı *skarabati@ibun.edu.tr*

Soldan Sağa:

1-Trio Mrio, Lodos, Boyoz kayıtlarıyla da tanınan bir gitarist: Sarp _____/Sesi ve sesle ilgili özellikleri anlatan İngilizce kelime.

2-Osaka, Japonya doğumlu kadın piyanist:_____ Takase/Bir Gigi Gryce bestesi: Stupendous-_____ /Özellikle yaptıkları film ve oyun müzikleri ile bilinen bir grup: _____ Zula.

3-Mikhail Alperin, Moscow Composers Orchestra vd. ile çalışmış bir flugelhorncu: Arkady _____.

4-Yukarıdan aşağı altıncı sorudaki müzisyenin bir bestesi: Samba _____ Paz/ İtalyan cazının önemli isimlerindendir, değişik nefesli çalgılara egemendir: Carlo Actis _____/Org denince en başta akla gelen modeldir: Hammond _____-3/Bir Ornette Coleman bestesi: _____.P.D.D./Notada durak.

5-Özellikle Primitive Modern ve Gil's Guests kayıtları ile bilinen, uzun süre caz dünyasından ayrı kalmış bir saksofoncu: Gil _____/Solo çalışmalarında caz müzisyenlerine yer vermiş, görece ayrıksı bir pop/rock müzisyeni.

6-Bir Art Blakey & the Jazz Messengers kaydı (Blue Note, 1964)

7-İstanbul Caz Festivali'nde de çalmış bir gitarist: Marc _____/Bir kadın piyanist: Mary _____ Williams (1910-81)./Basçı Arild Andersen'in baş harfleri.

8-Geçtiğimiz aylarda İstanbul'da çalmış bir trompetçi: _____ Truffaz/Bir Marian McPartland albümü: _____ Sentimental Journey (Jazz Alliance, 1972-73)/Ülkemizden bir akustik basçı: Kürşat _____ /Dave McKenna'nın baş harfleri.

9-Bir Steve Coleman kaydı: _____ Die/70lerin jazz-rock dönemiyle özdeşleştirilmiş davulculardandır: Alphonse _____ (tersi)

10-Bir Peter Gabriel albümü/Bir Gianluigi Trovesi kaydı: From G to _____ (Soul Note, 1992)/Eşlikçilikleri yanında kendi adına yaptığı çalışmaları da bulunan bir davulcu: Joey _____/Nina Simone bu parçayı bir başka söyler: My Baby Just Cares For _____.

Yukarıdan Aşağıya:

1-Pat Metheny Group'un First Circle (ECM, 1984) kaydından bir parça: _____ Alla/Bir Gilberto Gil albümü: _____ Concerto (WEA, 1987)/İtalyan cazının önemli isimlerinden bir trompetçi: Paolo _____.

2-Bir João Bosco kaydı: Caça _____ Raposa (RCA, 1975)/Norveçli trompetçi Nils Petter Molvær'in geçen yaz İstanbul Caz Festivali'nde de izlediğimiz projesi/Miles Davis'in E.S.P. albümünden bir parça.

3- İtalyan cazının önemli isimlerinden bir basçı: Furio _____ Castri/Bir Grant Green albümü: _____ Moments (Blue Note, 1963)/Bu kelimeyi üç kere tekrarlayınca Charlie Hunter'ın bir albümünün (Blue Note, 1995) başlığı oluşur.

4-Çoğunlukla yalnızca ismiyle anılan büyük caz şarkıcısı/Bir müzik yapım şirketi/Asıl adı Kevin Moore olan bir bluescu: _____' Mo'

5-Görece az tanınan bir klarinetçi: _____ Peplowski (tersi)/Bir çalgı/Özellikle Rufus Reid ile yaptığı çalışmalarla bilinen Japon davulcu: Akira _____.

6-Brezilya müziğinde 1960ların sonlarında yeşermeye başlamış yenilenmenin başını çekenlerdendir: Caetano _____/Louis Sclavis Beşlisi'nin Rouge albümünden (ECM, 1992) bir parça: Kali _____ Nuit/Bir Mike Stern albümü: Odss _____ Evens (Atlantic, 1991).

7-Kuzeyli bir caz piyanisti: _____ Stenson (tersi)/Bir rock gitaristi: Dave _____.

8-Gigi Gryce'dan hard-bop stilinde bir beste: _____/Jon Balke, Arild Andersen, Bendik Hofseth, Terje Rypdal, Dave Murray vd. ile kayıtlara girmiş bir perküsyonist:_____Kleive

9-Ronny Jordan'ın son albümü: _____ Brighter Day/Lenny Kravitz'in Let Love Rule albümünden bir parça/Bir Chucho Valdés albümü: Bele Bele _____ La Habana (EMD/Blue Note, 1998)/Makamsal müzik anlamında kullanılan terim (tersi).

10-Arild Andersen gibi İskandinav bir basçı: _____ Danielsson/1970 ortalarında çıkmış, Kiss ve Twisted Sister gibi gruplarla özdeşleşmiş, heavy metal türevi bir stil: _____ Rock/Bir "şarkıcı" George Benson klasiği: Give _____ the Night.

Geçen sayıdaki bulmacayı doğru olarak çözümleyip, çekilişte CD kazanan şanslı okuyucularımız:
Murat Yücelen/İstanbul
Reyhan Kuma/İstanbul
Seyfettin Gündoğdu/İstanbul

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	V	I	E	N	N	A	A	R	T	A
2	O	P	P	I	H	S	R	O	O	M
3	C	A	R	L	A	U	E	A	R	L
4	A	N	A	E	K	O	L	D	A	İ
5	L	E	Y	N	A	M	A	C	I	D
6	E	M	E	A	N	I	N	G	N	O
7	S	A	R	G	U	E	L	L	E	S
8	E	R	A	T	O	B	I	E	R	S
9	D	E	D	E	G	U	N	N	F	U
10	D	I	A	N	A	Y	E	N	E	R

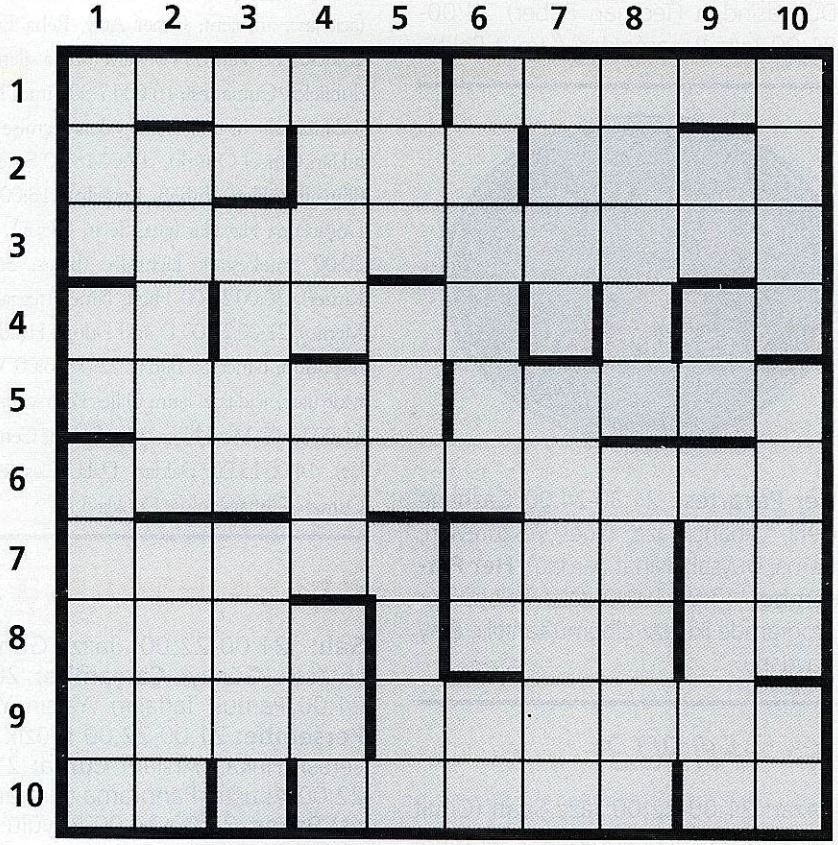

JM lab

LE GRAND SPECTACLE DU SON

STANDING OVATION

" For me, this is truly the ultimate desert island loudspeaker... "
Jack English, Stereophile, volume 19 no. 5.

" I am comfortable in saying that, to this point,
these are the best speakers I have ever heard. I love them... "
Johnathan Scull, Stereophile, volume 21 no. 4.

NOUVELLE GAMME
NEW RANGE

L I G N E Utopia

LOTUS Hi-End Audio & Home Theater Systems

Tepecik Yolu, Alkent Parkshops F: 2-3, Etiler 80630 Istanbul
Tel: 0212-257 26 96 Fax: 0212-257 26 97 http://www.lotushifi.com

Hayata 15 gün ara...
Şimdi festival zamanı.
TV
19. Uluslararası
İstanbul Film Festivali
Sponsoru
İSTANBUL FİLM FESTİVALİ 2000 SPONSORU
İSTANBUL
KÜLTÜR
VE SANAT
VAKFI
TURKCELL
Çünkü iletişim çok şeyi değiştirir